

Tirsdag den 16. marts 2010 (D)

1

63. møde

Tirsdag den 16. marts 2010 kl. 12.00

Dagsorden

1) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 23 [afstemning]:

Forespørgsel til udenrigsministeren om Tibet.

Af Søren Espersen (DF) m.fl.

(Anmeldelse 18.12.2009. Fremme 12.01.2010. Første del af forespørgslen (forhandlingen) 04.03.2010. Forslag til vedtagelse nr. V 46 af Søren Espersen (DF). Forslag til vedtagelse nr. V 47 af Holger K. Nielsen (SF), Michael Aastrup Jensen (V), Mogens Lykketoft (S), Naser Khader (KF), Niels Helveg Petersen (RV) og Villum Christensen (LA). Forslag til vedtagelse nr. V 48 af Christian H. Hansen (UFG), Frank Aaen (EL), Høgni Hoydal (TF), Pia Christmas-Møller (UFG) og Sofia Rossen (IA)).

2) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 27 [afstemning]:

Forespørgsel til undervisningsministeren om uddannelse i hele landet.

Af Christine Antorini (S), Nanna Westerby (SF), Marianne Jelved (RV) og Johanne Schmidt-Nielsen (EL).

(Anmeldelse 14.01.2010. Fremme 19.01.2010. Første del af forespørgslen (forhandlingen) 05.03.2010. Forslag til vedtagelse nr. V 49 af Carsten Hansen (S), Johanne Schmidt-Nielsen (EL), Marianne Jelved (RV) og Nanna Westerby (SF). Forslag til vedtagelse nr. V 50 af Anne-Mette Winther Christiansen (V), Marlene Harpsøe (DF) og Rasmus Jarlov (KF)).

3) 3. behandling af lovforslag nr. L 39:

Forslag til lov om ændring af lov om landbrugsejendomme. (Ophævelse af regler om husdyrhold og arealkrav, ophævelse af arealgrænse for erhvervelse og forpagtning, ændring af reglerne om bopælspligt og lempelse af reglerne om personers og selskabers erhvervelse).

Af fødevareministeren (Eva Kjer Hansen).

(Fremsættelse 08.10.2009. 1. behandling 29.10.2009. Betænkning 24.02.2010. 2. behandling 04.03.2010. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

4) 3. behandling af lovforslag nr. L 82:

Forslag til lov om ændring af lov om jordfordeling og offentligt køb og salg af fast ejendom til jordbrugsmæssige formål m.m. (jordfordelingsloven) og lov om påligningen af indkomstskat til staten (ligningsloven). (Forenkling af kendelsessystemet ved jordfordelinger m.v.).

Af fødevareministeren (Eva Kjer Hansen).

(Fremsættelse 26.11.2009. 1. behandling 04.12.2009. Betænkning 24.02.2010. 2. behandling 04.03.2010).

5) 3. behandling af lovforslag nr. L 68:

Forslag til lov om ændring af lov om anmeldelse af fødsler og dødsfald. (Anmeldelsespligt ved fødsler og dødsfald).

Af kirkeministeren (Birthe Rønn Hornbech).

(Fremsættelse 12.11.2009. 1. behandling 27.11.2009. Betænkning 03.02.2010. 2. behandling 04.03.2010. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

6) 3. behandling af lovforslag nr. L 81:

Forslag til lov om ændring af repatrieringsloven. (Udvidelse af målgruppen, forhøjelse af repatrieringsstøtten, justering af reintegrationsbistanden, ekstra reintegrationsydelse til visse udlændinge og styrkelse af den kommunale indsats).

Af integrationsministeren (Birthe Rønn Hornbech).

(Fremsættelse 25.11.2009. 1. behandling 04.12.2009. Betænkning 02.02.2010. 2. behandling 04.03.2010. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

7) 3. behandling af lovforslag nr. L 83:

Forslag til lov om udstykning og salg af visse sommerhusgrunde tilhørende staten.

Af miljøministeren (Troels Lund Poulsen).

(Fremsættelse 26.11.2009. 1. behandling 03.12.2009. Betænkning 03.02.2010. 2. behandling 02.03.2010).

8) 3. behandling af lovforslag nr. L 117:

Forslag til lov om ændring af lov om sygedagpenge, lov om ret til orlov og dagpenge ved barsel, lov om aktiv socialpolitik og lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. (Ændring af reglerne om forlængelse af sygedagpengeperioden, sygedagpenge til selvstændige og ophævelse af bestemmelser om indbetaling til Særlig Pensionsopsparing (SP) m.v.).

Af beskæftigelsesministeren (Inger Støjberg).

(Fremsættelse 28.01.2010. 1. behandling 04.02.2010. 2. behandling 04.03.2010).

9) 2. (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 61:

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod import af dun og fjer fra Kina m.fl.

Af Marlene Harpsøe (DF) m.fl.

(Fremsættelse 25.11.2009. 1. behandling 12.01.2010. Betænkning 26.02.2010).

10) Eventuelt: 2. behandling af lovforslag nr. L 122:

Forslag til lov om ændring af lov om barseludligning på det private arbejdsmarked (barseludligningsloven). (Udskydelse af revisionsfri- sten).

Af beskæftigelsesministeren (Inger Støjberg).

(Fremsættelse 03.02.2010. 1. behandling 09.02.2010. Betænkning 03.03.2010).

11) 2. behandling af lovforslag nr. L 88:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. (Ny politiklageordning m.v.).

Af justitsministeren (Brian Mikkelsen).

(Fremsættelse 09.12.2009. 1. behandling 12.01.2010. Betænkning 04.03.2010).

12) 2. behandling af lovforslag nr. L 98:

Forslag til lov om Sydslesvigudvalget og tilskudsordninger på undervisningsministerens område for det danske mindretal i Sydslesvig.

Af undervisningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsættelse 18.12.2009. 1. behandling 13.01.2010. Betænkning 02.03.2010).

13) 2. behandling af lovforslag nr. L 121:

Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. og lov om private gymnasieskoler, studenterkurser og kurser til højere forberedelseksamen (hf-kurser). (Filialer af internationale skoler og krav til antal elever på klassetrin m.v.)

Af undervisningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsættelse 29.01.2010. 1. behandling 11.02.2010. Betænkning 02.03.2010).

14) Forhandling om redegørelse nr. R 4:

Redegørelse om Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE).

(Anmeldelse 04.03.2010. Redegørelsen givet 04.03.2010. Meddelelse om forhandling 04.03.2010).

15) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 49:

Forslag til folketingsbeslutning om en valgkampperiode på minimum 3 måneder op til en eventuel forbeholdsafstemning.

Af Per Clausen (EL) m.fl.

(Fremsættelse 10.11.2009).

16) 1. behandling af lovforslag nr. L 145:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven, konkursloven og lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Tredjeinstansbevilling til en del af en sag).

Af justitsministeren (Lars Barfoed).

(Fremsættelse 25.02.2010).

17) 1. behandling af lovforslag nr. L 146:

Forslag til lov om ændring af lov om registreret partnerskab, lov om en børnefamilieydelse og lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag. (Udvidet adgang for registrerede partnere til adoption og overførsel af forældremyndighed m.v.).

Af justitsministeren (Lars Barfoed).

(Fremsættelse 25.02.2010).

18) 1. behandling af lovforslag nr. L 148:

Forslag til lov om godtgørelse og tilskud til befordring ved deltagelse i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse.

Af undervisningsministeren (Tina Nedergaard).

(Fremsættelse 25.02.2010).

19) 1. behandling af lovforslag nr. L 130:

Forslag til lov om ændring af lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet, lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed, sundhedsloven og forskellige andre love. (Et nyt patientklagesystem, mulighed for at klage over sundhedsvæsenets sundhedsfaglige virksomhed, forenkling af regler om tilsynsforanstaltninger m.v.).

Af indenrigs- og sundhedsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsættelse 03.03.2010).

20) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 106:

Forslag til folketingsbeslutning om behandling af patienter med sjældne kræftsygdomme.

Af Liselott Blixt (DF) m.fl.

(Fremsættelse 20.01.2010).

21) 1. behandling af lovforslag nr. L 142:

Forslag til lov om ændring af lov om Forebyggelsesfonden. (Nye muligheder for støtte m.v.).

Af beskæftigelsesministeren (Inger Støjberg).

(Fremsættelse 25.02.2010).

22) 1. behandling af lovforslag nr. L 151:

Forslag til lov om ændring af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats og forskellige andre love. (Aktiv beskæftigelsesindsats over for unge, lovfæstelse af voksenlærlingeordningen, forenkling af opgørelse af sammenlagt ledighed m.v.).

Af beskæftigelsesministeren (Inger Støjberg).

(Fremsættelse 03.03.2010).

Kl. 12:00

Meddelelser fra formanden**Formanden :**

Mødet er åbnet.

I dag er der følgende anmeldelser:

Per Clausen (EL) m.fl.:

Beslutningsforslag nr. B 154 (Forslag til folketingsbeslutning om etablering af nærbaner i Trekantområdet).

Kim Christiansen (DF) m.fl.:

Beslutningsforslag nr. B 155 (Forslag til folketingsbeslutning om alkohol i busser m.v.).

Christine Antorini (S) m.fl. :

Beslutningsforslag nr. B 156 (Forslag til folketingsbeslutning om totalt rygeforbud på folkeskoler, privat- og friskoler).

Titler på de fremsatte forslag vil fremgå af www.folketingstidende.dk (jf. ovenfor).

Kl. 12:00

Samtykke**Formanden :**

Den sag, der er opført under punkt 10 på dagsordenen, kan kun med Tingets samtykke behandles i dette møde. Men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet.

Det er givet.

Det første punkt på dagsordenen er:

1) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 23 [afstemning]:

Forespørgsel til udenrigsministeren om Tibet.

Af Søren Espersen (DF) m.fl.

(Anmeldelse 18.12.2009. Fremme 12.01.2010. Første del af forespørgslen (forhandlingen) 04.03.2010. Forslag til vedtagelse nr. V 46 af Søren Espersen (DF). Forslag til vedtagelse nr. V 47 af Holger K. Nielsen (SF), Michael Aastrup Jensen (V), Mogens Lykketoft (S), Naser Khader (KF), Niels Helveg Petersen (RV) og Villum Christensen (LA). Forslag til vedtagelse nr. V 48 af Christian H. Hansen (UFG), Frank Aaen (EL), Høgni Hoydal (TF), Pia Christmas-Møller (UFG) og Sofia Rossen (IA)).

Kl. 12:01

Afstemning

Formanden :

Forhandlingen er sluttet, og vi skal til afstemning om de stillede forslag til vedtagelse, hvor der foreligger tre forslag.

Der stemmes først om forslag til vedtagelse nr. V 47 af Michael Aastrup Jensen (V), Mogens Lykketoft (S), Holger K. Nielsen (SF), Naser Khader (KF), Niels Helveg Petersen (RV) og Villum Christensen (LA). Der kan stemmes.

Afstemningen slutter, når der er ro i salen, så vi har tid til at vente.

Afstemningen slutter.

For forslaget til vedtagelse stemte: 95 (V, S, SF, KF, RV og LA), imod stemte: 20 (DF, EL og Christian H. Hansen (UFG)), hverken for eller imod stemte: 0.

Forslag til vedtagelse nr. V 47 er vedtaget.

Herefter er forslag til vedtagelse nr. V 46 af Søren Espersen (DF) og V 48 af Frank Aaen, Høgni Hoydal (TF), Sofia Rossen (IA), Pia Christmas-Møller (UFG) og Christian H. Hansen (UFG) bortfaldet.

Hermed er forespørgslen afsluttet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

2) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 27 [afstemning]:

Forespørgsel til undervisningsministeren om uddannelse i hele landet.

Af Christine Antorini (S), Nanna Westerby (SF), Marianne Jelved (RV) og Johanne Schmidt-Nielsen (EL).

(Anmeldelse 14.01.2010. Fremme 19.01.2010. Første del af forespørgslen (forhandlingen) 05.03.2010. Forslag til vedtagelse nr. V 49 af Carsten Hansen (S), Johanne Schmidt-Nielsen (EL), Marianne Jelved (RV) og Nanna Westerby (SF). Forslag til vedtagelse nr. V 50 af Anne-Mette Winther Christiansen (V), Marlene Harpsøe (DF) og Rasmus Jarlov (KF)).

Kl. 12:02

Forhandling

Formanden :

Forhandlingen er også her sluttet, og vi går til afstemning om de stillede forslag til vedtagelse. Der foreligger to forslag. Der stemmes først om forslag til vedtagelse nr. V 50 af Anne-Mette Winther Chri-

stiansen (V), Marlene Harpsøe (DF) og Rasmus Jarlov (KF), og der kan stemmes.

Afstemningen slutter.

For stemte: 61 (V, DF, KF og Christian H. Hansen (UFG)), imod stemte: 1 (S) (ved en fejl), hverken for eller imod stemte: 42 (S, SF, RV og EL).

Forslag til vedtagelse nr. V 50 er vedtaget.

Herefter er forslag til vedtagelse nr. V 49 af Marianne Jelved (RV), Carsten Hansen (S), Nanna Westerby (SF) og Johanne Schmidt-Nielsen (EL) bortfaldet.

Hermed er også denne forespørgsel afsluttet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

3) 3. behandling af lovforslag nr. L 39:

Forslag til lov om ændring af lov om landbrugsejendomme. (Ophævelse af regler om husdyrhold og arealkrav, ophævelse af arealgrænse for erhvervelse og forpagtning, ændring af reglerne om bopælspligt og lempelse af reglerne om personers og selskabers erhvervelse).

Af fødevareministeren (Eva Kjer Hansen).

(Fremsættelse 08.10.2009. 1. behandling 29.10.2009. Betænkning 24.02.2010. 2. behandling 04.03.2010. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 12:03

Forhandling

Formanden :

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Hr. Bjarne Laustsen har bedt om ordet og får det som ordfører.

Kl. 12:03

(Ordfører)

Bjarne Laustsen (S):

Tak, hr. formand. Vi har alle modtaget en pressemeddelelse fra Frie Bønder, som stiller et direkte spørgsmål især til dem, som agter at stemme for forslaget om at ændre landbrugsloven, altså liberalisere den. Spørgsmålet går direkte på, om hvert enkelt medlem har gjort op med sig selv, hvilke konsekvenser det vil få, hvis et snævert flertal som en del af aftalen »Grøn Vækst«, som man kan diskutere hvor meget vækst der er i, vedtager at liberalisere landbrugsloven. Det er et direkte spørgsmål til både Dansk Folkepartis, Venstres og Konservervatives ordførere om, hvad konsekvenserne vil være af, at man ændrer landbrugsloven.

Det er den største ændring, der er sket i nyere tid siden statshusmandsloven af 1919 med husmandsbrugene osv. Hvad er det for noget, vi er på vej til at få? Vi ved alle sammen, at der er store strukturelle problemer i vores samfund i forhold til landbruget osv., men det er noget makværk, regeringen her har lavet. Man har fremsat et lovforslag, hvor der intet står om konsekvenserne af en given lovgivning. Det synes jeg selvsagt er en uskik. Vi skal som parlamentarikere, hvis vi stemmer ja til noget, være fuldstændig sikre på, hvad det er, der kommer til at ske. Det har vi aldrig fået svar på. Vi har haft en høring, vi har haft en lang debat under andenbehandlingen, men der kommer ingen svar fra regeringen om, hvad det er, der vil ske. Vi får det svar, at det er, fordi man mangler kapital, man mangler

fremmed kapital. Jamen hvad betyder det, hvis man får fremmed kapital ind i landbruget? Hvad betyder det for livet ude på landet? Der er en lang række spørgsmål, som vi ikke kan få besvaret.

Derfor stemte vi i forrige uge om et ændringsforslag fra Socialdemokratiet, som den samlede opposition bakkede op om, om, at vi simpelt hen skulle udsætte den her lov et år og få en kommission til at kigge på, hvilke ændringer der er blevet foreslået, og hvad konsekvenserne vil være af de ændringer. Det var et rigtig godt forslag, som rigtig mange mennesker har hilst med tilfredshed, fordi det ville give os den fornødne tid til eftertanke, med hensyn til om det nu også er klogt, at vi er kommet ind i det her.

Rigtig mange mennesker kontaktede mig i går for at sige, at det, regeringen havde fundet på, var en skandale, og det er jeg sådan set enig i. Men de har også spurgt, om ikke vi kunne bruge den mulighed at indsamle 60 underskrifter for at få en folkeafstemning. Det er et dramatisk skridt, vil jeg gerne indrømme, men det betyder jo sådan set bare, at folk ude i landet er meget opmærksomme på den her sag, og på, hvad det betyder, hvis man ændrer landbrugsloven, sådan som regeringen foreslår, hvor man laver en fuldstændig liberalisering: ingen harmonikrav, gylleudbringningsregler eller fortrinsstilling. Alt er til diskussion her, og vi kender ikke konsekvenserne af det.

Selv Økologisk Landsforening har skrevet til os og sagt, at der er nogle forhold, der gør sig gældende. For en ting er helt sikkert: Der kommer mindre liv ude på landet, der kommer til at bo færre derude i fremtiden. Derfor foreslår de, at der nedsættes nogle råd, der kigger på, hvordan man kan gøre det i fremtiden. Så siger de også noget om bedrifter over 300 ha osv. Jeg er godt klar over, at nogle af tingene vil komme til at ligge ovre i Miljøudvalget og hos miljøministeren, men jeg synes, at det er væsentlige spørgsmål, som man rejser her, og derfor er det jo også væsentligt, at vi får en debat, inden vi stemmer om det, og også at fødevareministeren kommer på banen og måske siger, at der ikke er problemer i forhold til det her.

Jeg synes som sagt, at det ville være et meget, meget drastisk skridt, hvis vi skulle skride til at få en folkeafstemning. Der er jo mere end 60 mandater, der er imod det her. Jeg vil ikke selv foreslå det. Jeg nævner bare, at det har været nævnt. Men det, jeg gerne vil opfordre befolkningen til – dem, som er imod det her, som regeringen foreslår – er at stemme på et af de fire partier, som meget klart og tydeligt under andenbehandlingen sagde, at vi vil ændre den her lov, når vi kommer til magten. Jeg håber jo, at det kan ske rigtig, rigtig hurtigt, så de skadevirkninger, det her lovforslag vil få, kan blive minimeret, så der ikke bliver så meget at rette op på. Vi vil simpelt hen lave en timeout, hvor vi får nedsat en kommission til at kigge på alle de her forskellige dele. For det, der er interessant, er jo også, at alle eksperter på det her område siger, at det her ikke fører til flere sorte tal på bundlinjen hos landbruget. Der er ikke nogen initiativer i »Grøn Vækst«, der gør, at indtjeningen i landbruget bliver bedre – snarere tværtimod.

Det, vi skal have, hvis vi skal have et landbrug i fremtiden – og det skal vi – er et sundt og bæredygtigt landbrug på alle mulige måder. Alle de spørgsmål, man kan rejse om natur, miljø, fauna, biodiversitet osv., er ikke besvaret. Derfor er der grund til, at vi kigger på det endnu en gang, og jeg appellerer virkelig til Venstres, Konservatives og DF's medlemmer. Vi ved godt, at det er fire ministre, der har siddet i et lukket rum og er blevet enige om, hvordan »Grøn Vækst« skulle se ud. Vi ved også, at det kun er tre partier, der vil stemme for det.

Det er skidt at lave sådanne hovsalsløsninger. I alle andre lovforslag, vi vedtager herinde, kan man se, hvad påvirkningen af miljøet er, hvilke økonomiske konsekvenser der er, hvad det betyder for det ene og for det andet og for det tredje. Der står intet om det, og det er en usik og noget makværk, at man bringer sådan et lovforslag frem

til en tredje behandling, uden at vi har fået svar på alle de relevante spørgsmål.

Fra Socialdemokratiets side afviser vi ikke, at der skal ske ændringer, men det er jo klart, at vi aldrig kan komme til at diskutere de ændringer, når vi bliver smidt ud af forhandlingerne og man sætter sig sammen i en lille loge for at aftale, hvordan spillereglerne skal være, og man ser bort fra alle de fornuftige beslutninger, der kunne være med hensyn til at udsætte det et år. Hvad er man egentlig bekymret for, hvis man udsætter det her et år? Hvad går der tabt? Ingenting. Vi vinder tid til at få drøftet, hvordan vi skal få landbruget til at køre ordentligt i fremtiden, så det bliver et bæredygtigt landbrug, der har sorte tal på bundlinjen. Det mangler vi rigtig meget at få svar på, og derfor tror jeg, at det bedste, der kan ske, både for landbruget og for samfundet, for alle, der er interesseret i livet på landet, er, at vi får en anden regering, der vil en anden politik. Jeg vil da advare kraftigt imod at stemme for det lovforslag her i dag.

Kl. 12:10

Formanden :

Så er det hr. Erling Bonnesen. Vi tager ordførerrækken ved ordførerbordet. Hr. Erling Bonnesen som ordfører for Venstre.

Kl. 12:10

(Ordfører)

Erling Bonnesen (V):

Dansk landbrug er i en meget, meget alvorlig situation. Man kan næsten sige, at der er en tsunami på vej mod ikke alene dansk landbrug, men også mod samfundet som helhed. Mere end 150.000 danske arbejdspladser er faktisk på spil, ikke kun i primærerhvervet, men i alle følgevirksomhederne, i servicevirksomhederne, faktisk ud i alle grene af samfundet. Det kalder på handling. Det kalder ikke på stilstand. Derfor vil jeg også på Venstres vegne afvise alle former for kommissioner og andet. Det er jo kort og godt ren taktik, det er ren syltekrukke, og det kan vi ikke være med til.

Situationen kalder på handling, og hvad er det så, vi gør og tager fat på? Det er jo at prøve at få skabt nogle bedre finansieringsmuligheder, det er at prøve at få støttet op om, at der kan ske en nødvendig strukturudvikling i erhvervet. Det er sådan nogle ting, man kan hjælpe erhvervet med med hensyn til det, der hedder rammevilkårene. Så skal vi også lige huske på, at selv om der forhåbentlig kommer bedre finansieringsmuligheder og bedre strukturmuligheder for at etablere sig og udvikle erhvervet rent strukturelt, er det jo fortsat landmanden, der bestemmer i det enkelte selskab. Vi skal også huske på, at det jo stadig væk er alle miljølovene, alle planlovene osv., som man skal arbejde under i det daglige.

Så der er ikke brug for stilstand, der er ikke brug for kommissioner. Der er brug for aktiv handling, hvor vi selvfølgelig også får set på rammevilkårene, så det er lige præcis nu, der skal handles på det, og det er vi klar til i Venstre, og derfor anbefaler vi også, at man stemmer for nu her ved tredjebehandlingen lige om lidt.

Kl. 12:12

Formanden :

Så er det hr. Bjarne Laustsen for en kort bemærkning.

Kl. 12:12

Bjarne Laustsen (S):

Må man spørge Venstres ordfører, hvad aktiv handling dækker over. Hvad er det, der forbedrer landbrugets vilkår ved at vedtage L 39? Jeg vil gerne have dem listet op. Jeg behøver ikke få dem alle sammen på en gang. Jeg ved godt, at taletiden er begrænset her, men det kunne være interessant at få at vide, hvilke geniale fordele der er ved at vedtage L 39. Der er ikke nogen, der på de møder, vi har været rundt til hos landmændene, har sagt, at det mest afgørende punkt i forhold til at få et bæredygtigt landbrug er at ændre landbrugsloven.

Hvad er det for nogle rammevilkår, der bliver ændret i positiv retning for landmændene ved at vedtage L 39? Venstres ordfører siger, at de er der. Jeg vil bare gerne høre, hvad det er for nogle.

Kl. 12:15

Kl. 12:12

Formanden :

Hr. Erling Bonnesen for en kort bemærkning.

Kl. 12:13

Erling Bonnesen (V):

Det kan vi underholde hinanden længe med i debatten, og man kan jo sige kort og godt, som jeg også havde med i min ordførertale, at her fra Folketingets side skal vi være med til at sætte rammevilkårene. Det handler jo om mulighederne for, at man kan udvikle sig rent strukturelt og dermed også ad den vej bidrage til at skabe et også økonomisk bæredygtigt erhverv. Det handler også om finansiering. Det hører man jo meget om i øjeblikket, så derfor handler det selvfølgelig også om at prøve at få skabt mulighederne for alternativ finansiering. Det er blot for at nævne et par af dem. Så generelt handler det selvfølgelig om rammevilkårene, og det har vi jo drøftet flere gange undervejs i forbindelse med behandlingen af det her lovfor-slag.

Kl. 12:13

Formanden :

Hr. Bjarne Laustsen.

Kl. 12:13

Bjarne Laustsen (S):

Hallo derude, hørte I noget? Jeg hørte ingenting. Jeg stiller et direkte spørgsmål: Hvad er det for nogle rammevilkår, der bliver ændret ved at vedtage L 39? Ingen, ikke et eneste argument. Derfor spørger jeg en gang til. Hvad betyder det at udsætte det her et år? Det er ikke en syltekrukke, det er for at kigge konstruktivt på tingene. Det vil vi gerne være med til. Hvis vi endelig taler om rammevilkårene, hvad er det så, der forhindrer det samme flertal, som vil vedtage det her, i at ændre på rammevilkårene for dansk landbrug? For mig at se har det intet som helst med L 39 at gøre – ikke det fjerneste.

Jeg vil gerne høre, om Venstres ordfører, hr. Erling Bonnesen, ikke kan bekræfte, at man kan ændre på rammevilkårene lige så tosset, man vil. Det har intet som helst at gøre med, om man kan få lånefinansieret en bedrift. Det kan man som regel, hvis man kan vise, at det er en sund og fornuftig forretning, man har.

Kl. 12:14

Formanden :

Hr. Erling Bonnesen.

Kl. 12:14

Erling Bonnesen (V):

Det er da muligt, at hr. Bjarne Laustsen ikke kan eller ikke vil se det, men det er jo ret tydeligt, når man taler med erhvervet. De skriger ligefrem på hjælp, de råber på hjælp i forbindelse med nogle af de her rammevilkår, med konkurrenceevnen og mange andre ting. Og det handler da lige præcis om, at man kan få etableret sig på en måde, så man kan blive konkurrencedygtig og bidrage her. Og der kan jeg jo så henvise til resten af den sagsbehandling, der har været. Det er der sådan set ingen grund til at tærse mere langhalm på.

Kl. 12:15

Formanden :

Så er der korte bemærkninger. Først er det fra hr. Per Clausen.

Per Clausen (EL):

Men det, der alligevel står tilbage, og som vel godt kan vække lidt forundring, er, at dansk landbrug, så vidt jeg har forstået det, nu befinder sig i den situation, at det giver et stort underskud; man mangler penge, man mangler mulighed for at udvikle en økonomisk og miljø-mæssigt bæredygtig drift. Og så er Venstres svar på det, at man skal tiltrække kapital fra udlandet f.eks. Altså, hvordan forestiller man sig at landbrugets problemer skulle kunne løses ved, at nogen skulle investere en masse penge i dansk landbrug, når dansk landbrug giver underskud? Det forstår jeg simpelt hen ikke.

Kl. 12:16

Formanden :

Hr. Erling Bonnesen.

Kl. 12:16

Erling Bonnesen (V):

Som jeg også har svaret tidligere og gerne skal gøre igen, består rammevilkårene af rigtig mange ting, det er jo næsten hele paletten. Fleksibel finansiering er en af tingene, og derfor er det da godt, at man får mulighed for det, og så skal det jo vise sig hen ad vejen, hvor megen ekstra anden ny kapital der kommer. Og det må vi da håbe at der gør på forskellig måde. Så det er da kun godt, at der bliver fleksible muligheder for det.

Med hensyn til den strukturelle udvikling i erhvervet vil jeg sige, at der er det da også helt nødvendigt at følge op på, at man har muligheden for at arrondere og strukturere det på en måde, så man kan skabe konkurrencedygtige produktionsvirksomheder netop som grundlag for, at vi kan sikre mere end 150.000 danske arbejdspladser, som der jo er i hele fødevarersektoren. Det er da vigtigt også at have fokus på det, og det tror jeg også er ved at gå op for mange.

Kl. 12:17

Formanden :

Hr. Per Clausen.

Kl. 12:17

Per Clausen (EL):

Den her debat er jo ved sådan at antage form af at være de rene besværgelser. Når nu hr. Erling Bonnesen gentager, at det her forslag vil føre til, at dansk landbrug kan få en finansieringsmetode, som gør, at man fremover kan drive bedrifterne med overskud, er det så sådan, at hr. Erling Bonnesen forventer, at der vil blive stillet en lang række midler til rådighed for dansk landbrug fra kapitalfonde, pensionskasser og andre i en situation, hvor dansk landbrug giver underskud og der ikke er fremsat et eneste forslag fra regeringens eller Dansk Folkepartis side, som antyder, at man kan komme ud af den problemstilling? Og det kan man da slet ikke med en plan som den her, der jo beskriver, at hvis det går rigtig godt, kan man satse på at få mere tempo i koncentrationen og centraliseringen i dansk landbrug, som er en udvikling, man har haft i årevis, og som har ført til, at man i dag har et landbrug, som er mere økonomisk nødlidende end i nogle af de år, jeg i hvert fald kan huske.

Kl. 12:18

Formanden :

Hr. Erling Bonnesen.

Kl. 12:18

Erling Bonnesen (V):

Jamen ekstra kapital, ny kapital udefra kan man jo da håbe på, og nu er grundlaget for forhåbentlig at få det i fremtiden jo lige præcis, at landbrugserhvervet, primærerhvervet, får muligheden for at udvikle rentable og bæredygtige, også økonomisk bæredygtige, bedrifter, så-

ledes at det bliver attraktivt at investere i dem i fremtiden. Og det skulle det da meget gerne blive, for der tegner sig en god fremtid for landbruget sådan på længere sigt. Der er et stigende befolkningstal i verden og også et stigende velstandsniveau, så der vil på et eller andet tidspunkt blive stigende efterspørgsel efter fødevarer, og derfor er det jo da nu, vi skal handle, sådan at vi får erhvervet sikkert igen den krise, som vi befinder os i nu, og der er det her jo et af håndtagene på det, og jeg understreger, at det bare er et af håndtagene.

Kl. 12:19

Formanden :

Så er det hr. Kristen Touborg for en kort bemærkning.

Kl. 12:19

Kristen Touborg (SF):

Venstres ordfører anfører, at det er vigtigt, at der kommer bedre vilkår for et økonomisk bæredygtigt landbrug – underforstået, at man skal kunne gøre landbrugene større. Derfor er mit spørgsmål: Kan Venstre ikke lige definere, hvor det så lige er, at stordriftsfordelene ophører?

Så vidt jeg kan se, ophører stordriftsfordelene længe før den grænse, der er gældende i den eksisterende lov. Så vidt jeg kan se, er det i øjeblikket sådan, at jo større brug, man har, jo større underskud har man, og så synes jeg, at Venstre skylder os en forklaring på, hvad der gør den her lov nødvendig for at gøre det mere bæredygtigt, når de store brug har de største underskud.

Kl. 12:19

Formanden :

Hr. Erling Bonnesen.

Kl. 12:20

Erling Bonnesen (V):

I Venstre synes vi, det er fint, at der er mange forskellige størrelser på landbrugene, afhængigt af hvilken produktion man har og hvilke udviklingsønsker man har. Det vil sige, at det er afhængigt af, hvilke produkter man gerne vil have, og hvilke man så kan få afsat. Det er lige præcis derfor, at vi skal skabe så fleksible muligheder for det rent strukturelt og selvfølgelig også finansieringsmæssigt. Det er jo en del af det at skabe nogle gode rammevilkår for et erhverv.

Jeg synes også, at man her skylder at sende nogle gode signaler til de mere end 150.000 danskere, hvis job er helt afhængigt af, at vi overhovedet har en landbrugssektor. Ellers sætter man jo de 150.000 danske arbejdspladser på spil, og jeg synes, at vi skal bede SF om at komme med et svar på, hvorfor de skaber den usikkerhed på arbejdsmarkedet. Det kalder tværtimod på noget handling og ikke på en syltekrukke, hvilket jeg kan forstå at også SF bakker op. Der er også brug for at sende et klart signal til det danske arbejdsmarked om, at vi ønsker et godt og stærkt primærlandbrug i fremtiden, så vi kan sikre arbejdspladser også i fødevareresektoren som helhed.

Kl. 12:21

Formanden :

Så er det hr. Kristen Touborg for en kort bemærkning.

Kl. 12:21

Kristen Touborg (SF):

Jeg kan jo høre, at Venstres ordfører har lært, hvad regeringens spin-doktorer siger. Man går jo herop og lirer de slogans af en gang til uden i øvrigt at svare på de spørgsmål, der bliver stillet.

Jeg vil gerne gentage mit spørgsmål: Kan Venstre sige noget som helst om, hvor stordriftsfordelene ophører? Det kunne jo være, at Venstre skulle have kigget på den der kommissionsundersøgelse, så de måske næste gang kunne svare på, hvor fordelene ophører.

Når Venstres ordfører så siger, at SF åbenbart ikke er særlig optaget af, at der er 150.000 arbejdspladser, der går tabt, vil jeg bare spørge: Når Venstre vil lave store brug, kan man så gøre det på anden måde end ved at nedlægge andre brug? Det giver jo ikke nødvendigvis i sig selv flere slagteriarbejdspladser, og det giver ikke i sig selv mere mælk på mejerierne. Så mit spørgsmål til Venstre er: Kan man blive stor, og kan man få flere arbejdere ind i produktionen ved at ændre på strukturen, altså ved at lade herremændene æde husmændene?

Kl. 12:22

Formanden :

Hr. Erling Bonnesen.

Kl. 12:22

Erling Bonnesen (V):

Nu tror jeg, at det er tydeligt for enhver, at det er hr. Kristen Touborg, der er ude på skræmmebilledernes overdrev. Det her handler jo lige præcis om at prøve at give svaret på nogle af de problemstillinger, som erhvervet selv rejser. Og lige præcis finansieringsproblematikken har været voldsomt diskuteret igennem flere måneder.

Det strukturelle, altså grundlaget for at kunne etablere sig på forskellige måder, handler jo ikke bare om at sige, at det største er det bedste. Det handler om at give en fleksibel vifte af muligheder, så den enkelte landmand har mulighed for at gå sammen med en anden landmand – det er nogle af de tendenser, som vi ser nu – for at etablere sig med en forhåbentlig økonomisk rentabel bedrift, som lige præcis kan sikre grundlaget for de mange arbejdspladser. Det er nemlig rigtigt, at det er 150.000 arbejdspladser, vi taler om.

Kl. 12:23

Formanden :

Så er der en kort bemærkning fra fru Bente Dahl.

Kl. 12:23

Bente Dahl (RV):

Tak. Venstres ordfører nævner fleksibel finansiering som en af de store fordele, og så må jeg spørge: finansiering af hvad? Hvorfor den herentydige fokus på finansieringsmuligheder? Hvad er det, der skal finansieres?

Der er vel en substans, og det er vel substansen, altså selve landbruget, der skal fokus på. Er ordføreren enig med mig i det? Og hvorfra ved ordføreren, at finansieringen ikke blot gør den nuværende problemstilling endnu større? Er finansieringen en del af lønsningen, eller medvirker modellen måske til at øge problemerne? Må jeg høre ordførerens mening om det?

Kl. 12:24

Formanden :

Hr. Erling Bonnesen.

Kl. 12:24

Erling Bonnesen (V):

Nu kan jeg høre, at spørgerne er meget interesseret i at diskutere finansiering, og så forsøger man selvfølgelig at svare på det. Jeg har også forsøgt at få flettet ind i det, at det også handler om det rent strukturelle, sådan at man følger op på, vi kan sige erhvervets muligheder for at udvikle sig, og herfra giver svarene på, at landmændene får muligheden for at etablere sig på forskellig måde – alt sammen for at støtte op om de 150.000 arbejdspladser, som jo er i hele sektoren. Så det handler ikke kun om finansiering, men det er jo en del af det.

Kl. 12:24

Formanden :

Fru Bente Dahl.

Kl. 12:24

Bente Dahl (RV):

Jeg synes, det var meget positivt, at ordføreren nævnte, at der også er strukturelle problemer, der skal løses, og at det ikke udelukkende er finansiering, det går ud på, altså at det ikke er finansieringen alene, der kan løse alle problemerne.

Så er mit spørgsmål til ordføreren: Hvilke strukturelle problemer mener ordføreren kan løses med den finansieringsform, som L 39 foreslår med indførelse af kapitalfonde, ophævelse af bopælspligten m.v.?

Kl. 12:25

Formanden :

Hr. Erling Bonnesen.

Kl. 12:25

Erling Bonnesen (V):

Med hensyn til den del af det kan jeg jo henvise til de svar, der er afgivet gentagne gange. Men jeg er da glad for, at ordføreren til sidst også spørger til de sådan lidt mere generelle rammevilkår – godt nok med lidt andre ord. Der synes jeg da også at der er brug for at få markeret helt tydeligt, at der lige præcis er brug for, at vi får sat fokus på at give dansk landbrug lige konkurrencevilkår med nogle af de lande, vi konkurrerer med, f.eks. Tyskland, Holland og alle de andre europæiske lande, sådan at vi ikke ser en fortsat tendens til udflagning af danske landbrug.

Det er jo det, der så småt er begyndt at sive nu, og derfor er det da også, at det kalder på handling herfra, således at vi får set på at få givet dansk landbrug lige konkurrencevilkår med de lande og de landbrug, vi konkurrerer med. For på den måde kan landbruget jo lige præcis give det svar, de har en god tradition for at give gennem mange, mange år, nemlig også at levere gode arbejdspladser og velfærd til samfundet.

Kl. 12:26

Formanden :

Vi går tilbage til ordførerrækken, og så er det hr. Kristen Touborg som ordfører for SF.

Kl. 12:26

(Ordfører)

Kristen Touborg (SF):

Vi havde ved andenbehandlingen en lang og, synes jeg, meget interessant debat om dette vigtige emne, så jeg skal ikke bruge alt for lang tid på gentagelser her i dag. Men jeg kan alligevel ikke lade være med at sige, at når regeringen i tide og utide nedsætter udvalg og kommissioner for at undersøge konsekvenserne af, hvad et lovforslag og en reform måtte indeholde, må det dog undre, at man i forbindelse med det vigtigste lovforslag, vi har stået med i mange, mange år, et lovforslag, der fuldstændig omkalfatrer landbrugets strukturer og landbrugets økonomiske forhold, så ikke foretager ordentlige undersøgelser, men bare bruger nogle spindoktorsloganer om, at det har landbruget jo bedt om, og det er jo undersøgt nok osv.

Jeg kan jo ikke lade være med at tænke på, om det, når Venstres ordfører siger, at det har landbruget bedt om, så betyder, at det har Axelborg bedt om. Jeg har godt nok haft en mistanke om, at det her lovforslag i høj grad var skrevet på Axelborg, men jeg vil da egentlig gerne have et udsagn, måske fra ministeren, om, om det er Axelborg, og om det betyder, når Venstre siger sådan her, at Axelborg har bedt om det. Når jeg synes, at det er interessant, er det selvfølgelig for det første, fordi jeg egentlig ikke synes, at lovgivningen skal bestemmes fra Axelborg, men fra Christiansborg. For det andet blev jeg lidt bestyrtet over noget af det, Venstres ordfører sagde, for han sagde: Landbruget skrider på at få den her lov. Det får så mig til at

spørge: Hvem er landbruget i den sammenhæng? Så vidst jeg kan se, er det Axelborg og dermed de etablerede landmænd.

Jeg tror faktisk, at det er rigtigt, at det er nogle af dem, der har opført sig økonomisk uansvarligt og er kommet ud i hængedyndet, der meget gerne vil have mulighed for at ændre på det og have muligheder for at slippe ud af det hængedynd. Det kan jeg da godt forstå, men de har jo ikke været helt uden skyld i, at de er havnet i hængedyndet. Derfor synes jeg, at det er rigtig ærgerligt, at vi ikke kigger mere på mulighederne for de unge landmænd for at etablere sig og komme ind i erhvervet i stedet for at lave en lov, som indebærer, at vi gamle kan komme ud, uden at det sådan går helt galt i den sidste ende. Som sagt synes vi, at når man har været ude i spekulationer, og når man har været ude at købe jord til hen imod 300.000 kr. pr. hektar, så er man ikke helt skyldfri, hvis man har fået visse problemer.

Så vil jeg gerne sige, at Venstre også snakkede meget om mangfoldighed som formål med lovforslaget her. Det kan godt være lidt vanskeligt at se, hvad det er, det her giver af mangfoldighed. For lovforslaget giver mulighed for, at landbruget kan vokse sig næsten uindskrænket stort, og så er det jo, man må tænke på: Hvordan bliver man stor i landbruget? Det gør man ved at æde de andre, altså dem, der er små. Der er nemlig det specielle ved landbruget, at vi jo har en begrænsende faktor, der hedder jord, og hvis man vil lave store landbrug, må det nødvendigvis betyde, at man nedlægger de små, for man kan kun bruge jorden én gang. Det synes jeg måske Venstre skulle lægge sig på sinde, inden de slår sig alt for meget op på sloganer om, at vi skal have mangfoldighed. Det her giver det modsatte.

Kl. 12:30

Formanden :

Tak. Så skal vi videre i ordførerrækken, og det er hr. Tage Leegaard, Det Konservative Folkeparti.

Kl. 12:30

(Ordfører)

Tage Leegaard (KF):

Tak. Forslaget fra hr. Bjarne Laustsen om nedsættelse af en kommission kan kun betragtes som en syltekrukke og er kun for at trække tiden ud. Hr. Bjarne Laustsen kom jo også frem til sandheden ved at sige, at hvis det bliver sådan, at de kommer i regering – gud forbyde det – så vil de lave det om. Det synes jeg vælgerne skal huske: at hr. Bjarne Laustsen ikke ønsker landbruget det godt.

Jeg synes, at landbruget skal have nogle rammebetingelser, som de har i andre lande, og bl.a. derfor stemmer Det Konservative Folkeparti for L 39. Vi skal have et sundt og bæredygtigt erhverv, og det medfører, at landbruget skal have tilført noget kapital. For ikke ret mange dage siden hørte vi nogle unge landmand sige: Kan I da ikke skaffe os nogen måder at få kapital på? Så hr. Bjarne Laustsen taler mod bedre vidende, når han siger, at han ikke har hørt landmænd sige det, for vi hørte det her i huset.

Så siger den gode hr. Bjarne Laustsen noget om miljø. Lige nu er vi i gang med at implementere »Grøn Vækst«, og der tror jeg nok, mange synes, at det miljømæssigt endda er meget vidtgående, og jeg tror også, at der er landmænd, der synes, at det er vidtgående nok. Men nu skal vi til at implementere det, og så må vi se, hvordan det kommer til at foregå.

Landbruget ønsker, at der sker handling, landbruget ønsker at få ændret sine rammebetingelser. Og vi vil hellere end gerne være med til at give landbruget nogle betingelser, så de kan identificere sig med landbrug ud over landets grænser. Så derfor kan vi ikke gå med til, at forslaget forsinkes yderligere ved nedsættelse af en kommission.

Kl. 12:32

Kl. 12:35

Formanden :

Tak. Der er ønske om korte bemærkninger, og det er først fra hr. Bjarne Laustsen. Så har jeg også noteret hr. Per Clausen efterfølgende og fru Bente Dahl. Men hr. Bjarne Laustsen, en kort bemærkning.

Kl. 12:32

Bjarne Laustsen (S):

Jeg ved snart ikke, hvad man skal sige til sådan en tale. Det er jo altid en ære at blive nævnt, men hvorfor Vorherre skal blandes ind i den her sag, ved jeg ikke. Han spiller sikkert en rolle for mange, men jeg tror, at der i den her sag mere har været tale om en loge, hvor fire ministre låser sig inde og kommer med et udspil om »Grøn Vækst«, og tre partier sætter sig sammen, smider de andre partier ud og siger: Det ordner vi. Men spørgsmålet er jo, om det er en fair måde at gøre det på, og om det er den rigtige måde at gøre det på.

Jeg har ikke hørt det, som hr. Tage Leegaard påstår – at landbruget skulle ønske det her. Vi har jo haft deputationer inde, vi har været ude til møder, og jeg har ikke hørt, at det er det, der står på dagsordenen: at man vil have ændret landbrugsloven. Det står der ikke nogen steder. Det er noget, man har fundet på, og så siger man, at det er for at forbedre forholdene og økonomien og sådan noget. Men det, jeg gerne vil spørge hr. Tage Leegaard om, er: Når der kommer kritik af det her og af »Grøn Vækst«, agter hr. Tage Leegaard så at ændre på det?

Kl. 12:33

Formanden :

Hr. Tage Leegaard.

Kl. 12:34

Tage Leegaard (KF):

Hvis Socialdemokratiet havde stillet sig positivt til forslaget, er jeg sikker på, at de også havde fået lov at blive siddende ved forhandlingerne og fået lov til at komme med input. Og til al den snak om lo-ger: Jamen der er tre partier, som er gået sammen om det her, og derfor ligger forslaget, som det gør nu.

Kl. 12:34

Formanden :

Hr. Bjarne Laustsen for en kort bemærkning.

Kl. 12:34

Bjarne Laustsen (S):

Det, der er interessant i den her sag, er, at skattelettelser til landbruget ikke var på tale, da vi diskuterede det her. Så ændrede man på vilkårene efterfølgende. Jeg vil tro, at når vi drager af sted til det største forsamlingshus i Nordjylland, hvor det er annonceret, at der kommer 1.000 landmænd, så vil både hr. Tage Leegaard og Venstre få mange hug for det, de har lavet. Og så er det er jo lidt underligt, at Dansk Folkeparti slet ikke er repræsenteret her i dag. Det er dem, der bærer det igennem.

Det, der er interessant, er, om ikke De Konservative er ved at få kolde fødder i forhold til det her, for det har intet som helst med »Grøn Vækst« at gøre, det har intet som helst med arbejdspladser i landbruget at gøre, og man har ikke været i stand til at fremdrage et eneste eksempel på det. Hvis man vil ændre på rammevilkårene, kan man jo gøre det – er hr. Tage Leegaard ikke enig i det? Det var jo det, Venstres ordfører ikke ville snakke om. Han siger, at rammevilkårene skal ændres, men kan man ikke godt gøre det, selv om man kigger fornuftigt på at ændre landbrugsloven og få nedsat en kommission?

Formanden :

Hr. Tage Leegaard.

Kl. 12:35

Tage Leegaard (KF):

Jamen vi vil gerne ændre på landbrugets rammevilkår, og det her er såmænd bare et af dem. Så begynder hr. Bjarne Laustsen at blande nogle lempelser på jordskatten, som ikke engang er vedtaget endnu, ind i det. Men det, vi i Det Konservative Folkeparti og regeringen er optaget af, er at give landbruget nogle vilkår, som er parallelle med de vilkår, som landbruget bliver budt i andre lande. Længere er den jo sådan set ikke.

Kl. 12:36

Formanden :

Så er der en kort bemærkning fra hr. Per Clausen.

Kl. 12:36

Per Clausen (EL):

Jeg synes jo, det er rigtig godt at tænke den tanke, som hr. Tage Leegaard var inde på, nemlig at det handler om at give unge landmænd mulighed for at drive landbrug i Danmark. Så vil jeg bare gerne have at vide, om hr. Tage Leegaard ikke kan forklare mig, hvordan han i en situation, hvor dansk landbrug med ganske få undtagelser som f.eks. inden for økologisk drift giver underskud, forestillede sig, at man kan forvente, at der vil være nogle kapitalfonde eller andre, som vil være indstillet på at gå ind at finansiere, at danske unge landmænd kan komme i gang med at drive landbrug. Problemet er jo, at landbruget giver underskud. Problemet er ikke, at man mangler noget kapital til at investere i en virksomhed, som i øvrigt kunne være en sund virksomhed, bare man fik noget kapital.

Kl. 12:36

Formanden :

Hr. Bjarne Leegaard. Undskyld, hr. Tage Leegaard. Ja, ja, hr. Bjarne Laustsen skal jo ikke protestere imod det fornavn. Værsgo.

Kl. 12:37

Tage Leegaard (KF):

Hr. Per Clausen nævner tilførslen af kapital. Jamen unge landmænd beder om kapital. De unge landmænd, vi talte med herinde, bad, om vi ikke kunne finde nogen måder, som de kunne få kapital på. Det bliver bl.a. anvist i L 39.

Så spørger hr. Per Clausen, hvordan man tror at man kan få nogen til at investere i noget, der måske lige p.t. giver underskud. Jamen investeringer af den slags tror jeg er langmodige, lige så vel som andre slags er. Selv om landbruget giver underskud nu, kan vi da godt satse på, at det får nogle rammebetingelser, som gør, at det fremover er en sund forretning at drive landbrug, og dermed vil det også være et godt incitament til at investere i det.

Kl. 12:37

Formanden :

Hr. Per Clausen.

Kl. 12:38

Per Clausen (EL):

Det er jo rigtigt, at den her diskussion handler om et af kernespørgsmålene: Hvordan sikrer vi, at der bliver investeret i landbrugsproduktion i fremtiden? Men så må jeg bare sige, at det her forslag er en rigtig dårlig løsning, fordi den tålmodige kapital, som hr. Tage Leegaard vil finde, jo ikke findes ved hjælp af det her forslag. De institutioner osv., som har været nævnt der vil gå ind i det her, vil jo gå ind i det for at tjene penge hurtigt, og af samme grund vil de investe-

re andre steder. Så konsekvensen af det her bliver, at hr. Tage Leegaard ikke får løst dansk landbrugs problem, men jo på længere sigt, når jordpriserne for alvor er faldet og en stor del af de danske landmænd er gået fallit, får åbnet op for, at der kan komme udenlandsk kapital ind at overtage dansk landbrug. Det er jo ikke lige den løsning, vi synes er nogen god idé.

Kl. 12:38

Formanden :

Hr. Tage Leegaard.

Kl. 12:38

Tage Leegaard (KF):

Jeg synes netop, at vi med det her forslag er med til at give landbruget nogle vilkår, som gør, at de tror på fremtiden, og at deres investorer også gør det.

Langmodig kapital kommer altså ikke fra nogen, der vil have hurtige gevinster, vil jeg sige til hr. Per Clausen.

Kl. 12:39

Formanden :

Så er det fru Bente Dahl for en kort bemærkning.

Kl. 12:39

Bente Dahl (RV):

Den konservative ordfører siger, at han ønsker landbruget det godt, og så kan jeg jo sige: Ja, hvem gør ikke det? I Det Radikale Venstre er vi meget optaget af at gøre det rigtige i situationen.

Den konservative ordfører siger: et sundt og bæredygtigt erhverv. Ja, det synes jeg også ville være en god idé, og netop derfor er det, at vi skal undersøge ordentligt, hvad det er for nogle løsninger, der skal til. Er ordføreren enig med mig i det?

Hvorfra ved ordføreren, at finansieringen ikke blot gør den nuværende problemstilling større? Er der ikke andre problemer i landbruget end de finansielle?

Kl. 12:39

Formanden :

Hr. Tage Leegaard.

Kl. 12:40

Tage Leegaard (KF):

Ligesom i alle andre erhverv er der sikkert også andre problemer i landbruget, og jeg synes, at vi har haft fat i nogle af dem, også set her fra denne talerstol. Jeg tænker bl.a. på veterinærforliget, hvor vi lempet lidt for landbruget.

Jo, vi vil også gerne gøre det rigtige for landbruget, og derfor vil vi gerne give landmændene de rigtige rammebetingelser, så de kan identificere sig med landmænd uden for landets grænser. Og netop derfor tager vi fat på L 39 som en del af de ting, vi gør.

Kl. 12:40

Formanden :

Fru Bente Dahl for en kort bemærkning.

Kl. 12:40

Bente Dahl (RV):

En kort bemærkning, ja, det kan gøres meget kort: Hvorfra ved ordføreren, at det er de rigtige rammebetingelser, som regeringen og støttepartiet lige om lidt vedtager?

Kl. 12:40

Formanden :

Hr. Tage Leegaard.

Tage Leegaard (KF):

Det ved vi, fordi landbruget efterspørger mere kapital og bedre finansieringsmuligheder. Det ved vi, fordi landbruget efterspørger vilkår, som landmænd i andre lande har. Derfor synes vi, det her er det rigtige.

Kl. 12:41

Kl. 12:41

Formanden :

Så får hr. Kristen Touborg også en kort bemærkning – endda to, om nødvendigt.

Kl. 12:41

Kristen Touborg (SF):

Den konservative ordfører siger, at De Konservative vil have rammevilkår som i andre lande, og så må jeg jo spørge: Hvad er det? Så vidt jeg ved, er der meget stor forskel på de rammevilkår, der f.eks. er i Sverige, og dem, der er i Tyskland, når man snakker struktur i landbruget. Så jeg trænger til at få afklaret, hvad det er, man vil have, som der er i andre lande.

Derudover vil jeg gerne vide helt eksakt: Hvilke rammevilkår er det, De Konservative vil ændre?

Kl. 12:42

Formanden :

Hr. Tage Leegaard.

Kl. 12:42

Tage Leegaard (KF):

Jeg synes, hr. Kristen Touborg gør det nemt for mig. Jeg synes, det ligger fast, at i andre lande har man ret til at erhverve nogenlunde den jord, man ønsker sig. Som jeg nævnte lige før, har vi kigget på veterinærforliget, hvor danske landmænd får nogle bedre vilkår, og jeg tror såmænd, jeg kunne nævne flere ting.

Vi er meget optaget af landbrugets situation og netop rammevilkår for at give noget optimisme tilbage til erhvervet. Men det ser hr. Kristen Touborg åbenbart meget stort på. Han er ikke optaget af de mange arbejdspladser, som er på spil, i følgeindustrierne. Det synes han er fuldstændig lige meget i den diskussion her. Det her er ren ideologi fra hr. Kristen Touborgs side.

Kl. 12:43

Formanden :

Hr. Kristen Touborg.

Kl. 12:43

Kristen Touborg (SF):

Det er jo simpelt hen ikke rigtigt, vil jeg sige til hr. Tage Leegaard, at man i andre lande har ret til at erhverve den jord, man vil. Derfor nævnte jeg sådan set Sverige og Tyskland som to eksempler, men det kan jeg forstå at den konservative ordfører ikke ved så meget om, så det skal jeg lade ligge.

Men det andet eksakte spørgsmål, jeg kom med, var: Hvad er det, De Konservative nu vil ændre i rammevilkårene? Hr. Bjarne Laustsen snakkede om, at der skal være et stormøde i morgen aften i Nordjylland, og fra talerstolen har den konservative ordfører sagt, at man må ændre rammevilkårene. Kan jeg ikke få nogen klare bud på, hvilke rammevilkår det er, man vil ændre? Det kunne da nok være interessant for de 1.000 landmænd at vide det på forhånd.

Kl. 12:44

Formanden :

Hr. Tage Leegaard.

Kl. 12:44

Tage Leegaard (KF):

Jeg har nævnt, at det her er et af rammevilkårene. Vi har snakket vterinærførlig, og der kommer et forslag om jordskatterne på et tidspunkt, og her vil man sige, at det også skal være parallelt med, hvordan det er i andre lande.

Nu bliver mødet i Nordjylland i morgen aften nævnt, og der kommer jeg op for at lytte. Jeg kommer ikke op med nogen løfter, det vil jeg gerne have lov til at sige herfra.

Kl. 12:44

Formanden :

Det var den sidste korte bemærkning. Så går vi videre i ordførerrækken, og det er fru Bente Dahl som ordfører for Det Radikale Venstre.

Kl. 12:44

(Ordfører)

Bente Dahl (RV):

I Det Radikale Venstre vil vi konstatere, at det er ærgerligt, at regeringen og støttepartiet ikke vil tage en så omfattende beslutning på et mere oplyst grundlag. Vi burde have haft en ordentlig undersøgelse og derefter have fundet den løsning, der er den rigtige både for landbruget og for resten af samfundet inklusive alle de mange hundre tusinde mennesker, der bor i landdistrikterne. Vi har haft den helt store debat ved andenbehandlingen, og jeg har ikke tænkt, at vi skulle gentage den 4 timer lange debat, vi havde den dag. Der var mange argumenter oppe at vende, og det var en god debat.

Jeg kan meddele, at Det Radikale Venstre er imod L 39, og vi vil være medvirkende til at ændre landbrugsloven, når vi får mulighed for det.

Kl. 12:45

Formanden :

Tak. Den næste i ordførerrækken er hr. Per Clausen, Enhedslisten.

Kl. 12:45

(Ordfører)

Per Clausen (EL):

Det er mærkeligt at lytte til i den her debat, at Venstre, De Konservative og Dansk Folkeparti indtager det standpunkt, at der ikke er brug for nærmere overvejelse, før man vedtager det her lovforslag. Når det er mærkeligt, er det ikke bare, fordi det her lovforslag kunne føre til meget dramatiske forandringer i landdistrikterne, og hvordan landbrug drives i Danmark, men også fordi det jo er helt indlysende, at det ikke giver et eneste svar på de store vanskeligheder, som dansk landbrug står over for.

For hvad er pointen, hvis man ser på dansk landbrugs situation? Der tjenes ingen penge. Man har i årevis levet af en kombination af EU-tilskud, banklån, ud over hvad jorden reelt var værd, og så lidt valutaspekulation, har jeg forstået. Det har været grundindtægterne i dansk landbrug, hvor indkomsterne, der skulle stamme fra selve produktionen af fødevarer, systematisk er blevet forringet. Det kunne jo godt give anledning til en seriøs undersøgelse, en seriøs diskussion af, hvad der skal ske med dansk landbrug i fremtiden. Det kunne måske godt føre til den overvejelse, at det ikke nødvendigvis er det rigtige bare at trække videre ad de en gang lagte stier, hvor hele hovedsynspunktet er, at hvis vi kan få større landbrug, mere effektiv drift, er vi sikre på i det lange løb at tjene penge. Så kan vi nemlig vinde slaget om det store marked omkring de masseprodukter, som mange andre også forsøger at producere.

Men det er jo det, der er baggrunden for det her, fordi hele ideen og tanken er, at man skal skaffe kapital, som er villig til at investere i en sådan centraliserings- og koncentrationsindsats på landet. Så er problemet selvfølgelig, at da det er udsigtsløst at forvente sig, at man

i Danmark vil kunne få et landbrug, der på de præmisser kan konkurrere på verdensmarkedet, vil der ikke være nogen, der investerer. Derfor kan man sige, at meget af den frygt, der kunne være, for, at jorden bliver overtaget af udenlandsk kapital osv., måske ikke er særlig aktuel, fordi det mest sandsynlige er, at det ingen konsekvenser får, men så er pointen bare, at det her forslag, fordi man forsøger at bilde folk ind, at det løser udfordringerne og løser problemerne, blokerer for de løsninger, der skal til.

En ting er landbrugets egen økonomiske situation, noget andet er udvikling omkring beskæftigelsen. Der tales jo meget om beskæftigelsen i landbruget, og det kan jeg godt forstå at man gør, for den tale kan jo snart høre op. Hvert år forsvinder der arbejdspladser fra hele fødevarerektoren og fra landbruget, og hver dag erstattes arbejdskraft i det danske landbrug, som er ansat og lønnet på almindelige løn- og arbejdsvilkår i Danmark, af udenlandsk arbejdskraft, der har nogle løn- og arbejdsforhold, der er fuldstændig uanstændige. Det er jo realiteten, når vi snakker om beskæftigelse. Så hvis vi vil snakke om at udvikle et landbrug i Danmark, som kunne løfte en beskæftigelse, som også kunne eksistere på de almindelige vilkår, vi har vænnet os til og kæmpet os til i Danmark, vil det også kræve en grundlæggende og fundamental anden udvikling af landbruget.

Uanset at landbruget føler, at miljøreglerne er snærende og ubehagelige og forhindrer dem i at drive en rationel økonomisk drift, har vi stadig væk et landbrug, hvis produktion strider mod naturens tælgrens.

Så vi har altså en økonomisk krise i landbruget, vi har en beskæftigelsesmæssig krise, og vi har en miljøkrise. Det er sådan set en god grund til – synes jeg – at sige til hr. Bjarne Laustsen, at den her gang har han måske tænkt lidt længere over sine forslag, end han plejer at gøre, da han kom med det forslag, at man skulle nedsætte en kommission. For pointen er jo, at selv om vi alle sammen går og tror, at vi hver har vores lille løsning, som kan løse alle problemer, var det måske værd at undersøge det lidt nærmere.

Jeg håber på, at vi, når vi får et nyt flertal i Folketinget, kan få en seriøs diskussion af det her, som satser på at skabe de økonomiske muligheder for, at unge landmænd kan komme i gang med at drive landbrug i Danmark. Det forudsætter, tror jeg, at man ikke forsøger at hente kapitalen på det internationale kapitalmarked, men forsøger at etablere nogle ordninger, der gør, at landbruget kan blive selvfinansierende og gerne – siger Enhedslisten – med en vis offentlig indblanding, men det siger jeg jo forsigtigt, for jeg ved, at det kan hensætte nogle i panik, når man nævner det, men jeg tror på den anden side, at det er nødvendigt.

Det forudsætter også, at vi satser på at udvikle en landbrugsproduktion, hvor det handler om at tilføre fødevarerne mere værdi ud fra det grundsynspunkt, at hvis vi skal drive landbrug i Danmark, bliver det et spørgsmål om at kunne tilføre produkterne mere værdi. Det er en vigtigere udfordring end bare at blive i stand til at producere mere og mere af det samme. Så hvis man er i stand til at skabe nogle finansielle instrumenter, der gør, at unge danske landmænd kan overtage de bedrifter, der eksisterer, på nogle vilkår, der gør det muligt at drive det økonomisk forsvarligt, samtidig med at vi lægger vægten på at lave så meget værditilførsel i landbruget, så man også er i stand til at give mennesker en ordentlig løn, og så man også er i stand til at sikre, at produktionen sker i overensstemmelse med de krav, som natur og miljø stiller, ja, så har dansk landbrug en fremtid, så har dansk landbrug en fremtid i landdistrikterne som noget af det, der kan sætte gang og liv i landdistrikterne. Men hvis man ikke gør det, hvis man går den anden vej og forudsætter den her triste, triste udvikling, har dansk landbrug ingen fremtid og slet ingen fremtid i forhold til at sikre udvikling og vækst i landdistrikterne.

Formanden :

Der er ønske om korte bemærkninger, og det er fra hr. Kristen Touborg.

Kl. 12:51

Kl. 12:51

Kristen Touborg (SF):

Enhedslistens ordfører var i sin ordførertale lige inde omkring det beslutningsforslag, som handler om statens jordbrugerfond. Og for at det nu ikke skal give de borgerlige anledning til misforståelser, vil jeg gerne spørge Enhedslistens ordfører, om det er rigtigt forstået, at man er indstillet på, at en jordbrugerfond kan være decentralt ledet, således at det er de bønder, som er medlemmer af en sådan jordbrugerfond, der har den egentlige ledelse, og at det så faktisk bare er sådan, at staten naturligvis er repræsenteret i en sådan fond, fordi man jo har sat en hel del midler i den, og så skal der være sikkerhed for, at de også forvaltes fornuftigt.

Kl. 12:52

Formanden :

Hr. Per Clausen.

Kl. 12:52

Per Clausen (EL):

Der er for mig ingen tvivl om, at en sådan fond inden for de lovgivningsmæssige rammer, man laver, skal styres så tæt på de mennesker, som den vedrører, som overhovedet muligt. Det vil sige, at det skal være de landmænd, som, om jeg så må sige, har interesse i den her landbrugsfond, og det skal være repræsentanter for lokalområderne og landdistrikterne, som skal være med til at tage stilling til og bestemme, hvordan udviklingen skal være landdistrikterne. Det her handler jo ikke om at erstatte den magt, som bankerne, finansinstitutter og kapitalfondene vil få over landbruget, hvis man følger det forslag, der ligger her, med statens magt; det skal vi erstatte med lokalt selvforvaltende enheder, og så skal vi bare sørge for, at der er en økonomi, der kan fungere.

Kl. 12:53

Formanden :

Tak, der er ikke flere korte bemærkninger til hr. Per Clausen. Og så er det fødevareministeren.

Kl. 12:53

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Tak. Der bliver spurg, om vi har gjort op med os selv, hvad konsekvenserne af den her lov er.

En af de ting, jeg vil påpege, er, at det med hensyn til det, der måtte ligge af økonomiske problemer i erhvervet, hvor de størrelsesøkonomiske fordele ikke har kunnet udnyttes, får den konsekvens, at det vil de kunne med den her lov. Så bliver der spurg, hvor grænsen er for de størrelsesøkonomiske fordele. Ja, det kunne direktøren for Fødevareøkonomisk Institut ikke engang svare konkret på. Det er meget forskelligt fra produktion til produktion, og det er meget forskelligt fra landmand til landmand, hvor dygtig man er til at engagere gode medarbejdere. Men vi sikrer os i hvert fald med loven her også, som det klart er blevet fremlagt af direktøren for Fødevareøkonomisk Institut, at der nu bliver mulighed for at udnytte de størrelsesøkonomiske fordele, der måtte være. En af dem kan være, at man nu kan have nogle besætningsstørrelser uden krav om jord, som gør, at man kan få råd til at finansiere de miljøteknologiske løsninger, som selvfølgelig er en del af fremtidens husdyrproduktion med de krav, der er til belastningen.

Det andet var, om vi nu ikke skulle have et års kommissionsarbejde. Der synes jeg det er værd at lægge mærke til, at ingen af de

eksperter, vi indkaldte til høringen, og vi var trods alt enige om, hvem vi indkaldte, sagde: Det her er et meget stort spørgsmål; det tror vi vi skal have et år til at give jer et ordentligt svar på. Faktisk havde de alle sammen et svar, både med hensyn til størrelsesøkonomien og til, hvad vi kunne gøre for at videreudvikle underskoven af lokale produktioner, altså produktioner med en lokal afsætning og en lokal historie, hvad jeg synes er lige så vigtigt, og hvad jeg glæder mig over i øvrigt også udvikler sig positivt i øjeblikket. Jeg vil med hensyn til det med at udsætte det her og tænke sig mere om også sige, at det faktisk er et af de lovforslag, der har været færrest kommentarer til i høringsprocessen. Der var en kommentar omkring fortrin, den er der taget stilling til, og den er der taget hånd om; ellers var der meget, meget få kommentarer fra de involverede parter og de høringsberettigede. Det synes jeg dog er værd at bemærke.

Så bliver der snakket om, hvad konsekvenserne af det her er for unge landmænd. En af de oplagte konsekvenser er i hvert fald, at de unge landmænd, der er rigtig dygtige til at have husdyr og gerne vil koncentrere sig om det, nu får mulighed for det uden at skulle investere i dyr jord, fordi vi fratager det her med harmonikravet; man kan få andre til at løse det for sig med at sprede gyllen på de arealer. Jeg er bekendt med, at der faktisk er rigtig mange unge, der synes, det er en rigtig god idé, og at de gerne vil starte op sådan.

Så er der også den mulighed, at en ung landmand, når han skal konkurrere med naboen, den etablerede landmand, nu får mulighed for at kigge sig lidt om efter andre finansielle parter end dem, vi har været vant til. Og det kunne godt være, at netop den unge tænkte lidt mere utraditionelt med hensyn til at få andre investorer ind, som måske dermed kunne være med til at afgive en eventuel jordværdistigning, og som kunne være der, at han kunne få noget langmodig kapital ind. Så jeg synes, at der for den unge og den nystartede også her er nogle muligheder for den konkurrence, som jeg er enig i at han har med nabolandmanden og den etablerede landmand.

Men det, der for os er det helt overordnede i det her, er, at vi nu har lagt nogle rammer for markedet. Vi har en meget stor fødevarerproduktion i Danmark, som skal konkurrere på det globale marked. Nu giver vi mulighed for, at man også kan tilpasse sig den konkurrence i lighed med de konkurrenter, man har på det globale marked.

Så jeg synes, at det her forslag peger fremad, mod fremtiden, og at det er med til at pege på løsninger på de udfordringer, som fødevareerhvervet står over for.

Kl. 12:57

Formanden :

Tak. Der er ønske om korte bemærkninger, og jeg kan nævne, at det er fra hr. Bjarne Laustsen, fru Bente Dahl og hr. Kristen Touborg. Det er først hr. Bjarne Laustsen.

Kl. 12:57

Bjarne Laustsen (S):

Ministeren skal ikke have utak for, at han kommer herop og fortæller ved tredjebehandlingen, hvad han tror vil være konsekvenserne af det lovforslag, som man er ved at vedtage.

Når ministeren siger, at der har været meget få kommentarer i høringssvarene, vil jeg sige, at det tror da pokker, for det er en af de dårligst beskrevne love, som vi overhovedet har haft til behandling herinde. Man kan ikke læse, hvad man gerne vil opnå, og hvad resultatet bliver i den sidste ende, og derfor er det jo svært at komme med nogle bemærkninger til det, og sådan var det også ved høringen. For folk er jo ikke blevet spurg om, om de synes, at forslaget skal behandles i en kommission; det er noget, vi som politikere har foreslået, fordi der blev rejst mange, mange flere spørgsmål under høringen, end der blev givet svar på.

Jeg tror også, at fødevareministeren har fået indvendingerne fra Økologisk Landsforening, og jeg tror også, at han har set pressemeddelelsen fra Frie Bønder – Levende Land, der advarer stærkt imod at

vedtage det her. Derfor vil jeg gerne spørge fødevareministeren her i dag: Hvad er svaret til dem? For det har fødevareministeren ikke været inde på.

Kl. 13:01

Kl. 12:58

Formanden :

Så er det fødevareministeren.

Kl. 12:58

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Svaret er, som jeg har sagt nogle gange under de her forhandlinger, at det her giver mulighed i begge ender. Jeg tror, at den udvikling vi ser i produktionerne i den ende, hvor man tilpasser sig et globalt marked, og i den ende, hvor man laver noget lokalt, altså noget produktion, man putter noget merværdi i til lokal afsætning, vil fortsætte. Og økologerne er med i begge sektorer, hvilket vi også havde oppe under andenbehandlingen. Faktisk er de største kvægbesætninger herhjemme økologiske, og de har også behov for de her tilpasninger. Og til den anden organisation er der jo kun at sige: Jamen det her hindrer ikke, at det, mange af dem gerne vil med hensyn til lokal afsætning, altså merværdi ved at have en historie med i produktet, kan fortsætte; det skal selvfølgelig stadig væk fortsætte.

Kl. 12:59

Formanden :

Så er det fortsat hr. Bjarne Laustsen for en kort bemærkning.

Kl. 12:59

Bjarne Laustsen (S):

Jeg har et andet spørgsmål til fødevareministeren, og det vedrører, at de to ordførere fra regeringspartierne har været heroppe og sige nogle ting – jeg havde selvfølgelig også gerne set, at Dansk Folkepartis ordfører havde været oppe og sige noget om, hvorfor de synes det er så vigtigt at få vedtaget L 39 – og begge ordførere sagde, at det her ville ændre rammevilkårene for dansk landbrug. Kan fødevareministeren fortælle noget om, hvad det er?

Altså, det er jo lidt paradoksalt, at landbruget nu har haft sin egen regering i 9 år, og efter at man er kommet ud i noget morads, vil man så til at ændre på vilkårene. Derfor er det da ret interessant at høre, hvad det er for nogle vilkår, der bliver ændret i fremtiden, ved at man vedtager L 39.

Kl. 13:00

Formanden :

Så er det fødevareministeren.

Kl. 13:00

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Det er ret naturligt, at en ændring i landbrugsloven ændrer på de vilkår, landbrugsloven omhandler, og det er det, vi debatterer i dag.

Rammevilkår dækker meget andet, mange andre ting end landbrugsloven, men landbrugsloven, som jeg sagde fra starten, giver nu en mulighed for at udnytte de størrelsesøkonomiske fordele, der måtte være, herunder en mulighed for at tilpasse sig. Rammevilkår i øvrigt kan være miljøregler og meget andet, men det er ikke det, der er til debat under det her lovforslag.

Det her er en del af rammen, og det er en ramme, der nu bliver flere muligheder for at tilpasse sig i fremtiden.

Kl. 13:00

Formanden :

Så er det fru Bente Dahl, en kort bemærkning.

Bente Dahl (RV):

Ministeren nævner eksperterne fra høringen, som ikke gav fyldestgørende svar, og hvor vi så politisk kan følge det op og vil have en undersøgelse af hele området.

Der var også et andet svar, vi ikke fik på høringen. Høringen foranstaltede vi bl.a. for at belyse konsekvenserne for befolkningen i landdistrikterne som sådan, og så vil jeg høre, om ministeren mener, at vi fik svar vedrørende konsekvenserne for vilkårene i landdistrikterne, og hvis ja, vil jeg meget gerne høre svaret, for jeg har ikke selv kunnet udlede noget og har hele tiden efterlyst det. Jeg vil fortsat være meget glad for at få belyst, hvad vilkårene for befolkningen i landdistrikterne vil være fremover.

Kl. 13:01

Formanden :

Fødevareministeren.

Kl. 13:01

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Jeg vil gerne have lov til at rette fru Bente Dahl. Jeg har ikke på noget tidspunkt sagt, at eksperterne i høringen ikke gav fyldestgørende svar; jeg har blot omtalt, hvad det var, de ikke sagde, og de sagde netop ikke, at der var behov for at arbejde et år længere, inden de kunne svare.

Jeg synes sådan set, de gav nogle udmærkede svar. Vi fik bl.a. at vide, at landbruget i landdistrikterne udgør 30.000-35.000 personer ud af de 750.000-800.000 i landdistrikterne, men landbruget fylder meget derude, og landbruget er også i et vist omfang kulturbærer derude.

Vi fik også et bud på, hvordan man fremadrettet kan støtte underskoven af lokale produktioner. Buddet var, at enten det nu er 35.000, eller det er 25.000 set i forhold til de 750.000-800.000 i landdistrikterne, så er det ikke sikkert, det er det, der får den største betydning derude. Vi sikrer jo stadig væk, at boligerne er beboede, og vi sikrer stadig væk, at landmanden med uddannelseskravet er derude for at varetage sit image i forhold til naboerne.

Kl. 13:02

Formanden :

Fru Bente Dahl.

Kl. 13:02

Bente Dahl (RV):

Jeg vil naturligvis medgive, at det, det drejede sig om, var det, eksperterne *ikke* sagde. Vi fik rigtig mange gode svar, det er jeg helt enig med ministeren i, men stadig væk mener jeg ikke, at vi har fået fyldestgørende svar på, hvad vilkårene vil være fremover i landdistrikterne.

Noget andet, jeg ikke har fået svar på i debatten her i dag eller i forløbet omkring lovbehandlingen af L 39, og som jeg meget gerne vil have at ministeren svarer på, er netop det samme, som jeg spurgte ordførerne fra Venstre og Konservative om: Hvorfor ved ministeren, at finansieringen, som er foreslået her, ikke blot gør de nuværende problemstillinger meget større? Jeg vil gerne høre ministerens vurdering af, om der ikke er andre problemer i landbruget, som man bør tage fat på, og som ikke kan løses med den finansieringsmodel, som foreslås i L 39. Og så vil jeg gerne høre, om ministeren er enig med mig i, at den her form for finansiering meget vel kan være en del af problemstillingen.

Kl. 13:03

Formanden :

Fødevareministeren.

Kl. 13:03

Kl. 13:07

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Jeg er ret overbevist om, at den her finansiering er en ny mulighed, det er en ekstra mulighed. Er den ikke det, er jeg heller ikke et øjeblik i tvivl om, at så vil den ikke blive taget i anvendelse. Det her er jo ikke noget, vi tvinger ned over nogen bedrifter. For mig at se er det her en ny mulighed, en mulighed, som jeg synes det er værd at afprøve.

Så er det rigtigt, at der er andre problemer derude end finansiering; der er nogle indtjeningsproblemer på grund af nogle lave fødevarepriser i en række sektorer; det har der været i 2-3 år, og der medgiver jeg, at det klarer det her ikke alene. Som jeg har sagt før, giver det her mulighed for at give den der størrelsesøkonomiske tilpasning.

Der er en række andre problemer, og derfor har vi bl.a. et forslag undervejs om at give en håndsrækning omkring jordskatten ved en fremskrivning af nogle kompensationer.

Kl. 13:04

Formanden :

Jeg vil lige sige til Folketingets medlemmer, at vi stadig er i gang med forhandlingen. Jeg er sikker på, at man godt kan gå og bevæge benene uden samtidig at bevæge munden, når man skal hen på sin plads.

Så er det hr. Kristen Touborg for en kort bemærkning.

Kl. 13:05

Kristen Touborg (SF):

Ministeren fremhævede flere gange i sin tale, at de økonomiske fordele skal udnyttes, men at det jo så er forskelligt fra produktion til produktion, hvor stordriftsfordelene loft ligger. Det synes jeg jo ikke er særlig konkret, for nu at sige det på jysk.

Jeg vil godt have ministeren til at nævne bare et område, hvor man har behov for at få udvidet de nuværende rammer, sådan at man kan få yderligere stordriftsfordele. Jeg vil godt gentage, at som jeg har set statistikkerne, er det sådan nu, at jo større gårde, man har, jo større underskud har man. Så det kan vel næppe være det, ministeren plæderer for at få udbygget.

Så siger ministeren, at vi jo under høringen fik svar på det hele, også det med den størrelsesmæssige økonomi. Jeg må sige til ministeren, at det synes jeg faktisk ikke vi fik. Jeg spurgte eksperterne en hel del, og sådan som jeg husker det, fik jeg ikke svar af en eneste. Så kunne ministeren ikke forklare mig, hvem det var på høringen, der sagde, at her er grænsen for stordriftsfordele.

Kl. 13:06

Formanden :

Fødevareministeren.

Kl. 13:06

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Jeg skal gentage, at selv direktøren for Fødevareøkonomisk Institut ikke ville sætte en nøjagtig grænse. Det, han sagde, var, at i forhold til de regler og begrænsninger, der er i landbrugsloven i dag, vil der være nogle størrelsesøkonomiske fordele, der kan udnyttes, når vi ophæver de her begrænsninger. Det er det, jeg hæfter mig ved.

Så er det selvfølgelig sådan, at i en tid med lave salgspriser på fødevarer, giver en stor produktion – det er rigtigt – et større underskud. Det er ret naturligt. Det er altså også sådan, at i tider med høje fødevarepriser giver en stor produktion større overskud. Det hænger sådan meget naturligt sammen.

Formanden :

Hr. Kristen Touborg.

Kl. 13:07

Kristen Touborg (SF):

Det, ministeren nu meddeler, er, at eksperterne ikke ved, hvor stordriftsfordelene ophører. Ministeren ved det heller ikke. Ja, så må jeg jo spørge ministeren: Vil det så ikke være oplagt, om man havde brugt lidt mere tid på at finde ud af, hvad de samfundsmæssige konsekvenser i mange forskellige retninger er af det lovforslag, der ligger, når hverken ministeren eller eksperterne aner, hvad det får af konsekvenser?

Ministerne må meget undskylde, men jeg synes, det er lovgivning med hovedet under armen.

Kl. 13:07

Formanden :

Så er det fødevareministeren, inden vi går til afstemning.

Kl. 13:07

Fødevareministeren (Henrik Høegh):

Jeg skal blot gentage, at vi klart fik forklaret, at der i forhold til de nuværende regler er nogle størrelsesøkonomiske fordele i en række forskellige produktioner. Det er dem, vi ønsker at give landbruget mulighed for at udnytte med det her forslag. Hvis vi politisk skulle til at sige, at her tror vi, at grænsen skal være, vil det jo få som konsekvens, at vi nogle steder skyder forkert. Og så begrænser vi en produktion, og dermed mister vi arbejdspladser og produktion her i landet.

Kl. 13:08

Formanden :

Tak til fødevareministeren. Der er ikke flere, der har bedt om ordet. Det betyder, at vi går til afstemning, der finder sted fra medlemmernes pladser.

Kl. 13:09

Afstemning**Formanden :**

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse, og der kan stemmes.

Afstemningen slutter.

For stemte: 57 (V, DF, KF og LA), imod stemte: 45 (S, SF, RV og EL), hverken for eller imod stemte: 1 (Pia Christmas-Møller (UFG)).

Lovforslaget er nu vedtaget og bliver sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

4) 3. behandling af lovforslag nr. L 82:

Forslag til lov om ændring af lov om jordfordeling og offentlig køb og salg af fast ejendom til jordbrugsmæssige formål m.m. (jordfordelingsloven) og lov om påligningen af indkomstskat til

staten (ligningsloven). (Forenkling af kendelsessystemet ved jordfordelinger m.v.).

Af fødevareministeren (Eva Kjer Hansen).
(Fremsættelse 26.11.2009. 1. behandling 04.12.2009. Betænkning 24.02.2010. 2. behandling 04.03.2010).

Kl. 13:09

Forhandling

Formanden :

Der er ikke stillet ændringsforslag, og der er ingen, der beder om ordet, så går vi til afstemning.

Kl. 13:10

Afstemning

Formanden :

Der stemmes om forslagens endelige vedtagelse, og der kan stemmes.

Afstemningen slutter.

For stemte: 58 (V, DF, KF, LA og Pia Christmas-Møller (UFG)), imod stemte: 0, hverken for eller imod stemte: 46 (S, SF, RV og EL).

Lovforslaget er vedtaget og bliver sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

5) 3. behandling af lovforslag nr. L 68:

Forslag til lov om ændring af lov om anmeldelse af fødsler og dødsfald. (Anmeldelsespligt ved fødsler og dødsfald).

Af kirkeministeren (Birthe Rønn Hornbech).
(Fremsættelse 12.11.2009. 1. behandling 27.11.2009. Betænkning 03.02.2010. 2. behandling 04.03.2010. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 13:10

Forhandling

Formanden :

Der er ikke stillet ændringsforslag, og der er ingen, der beder om ordet, så går vi til afstemning.

Kl. 13:10

Afstemning

Formanden :

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse, og der kan stemmes.

Afstemningen slutter.

For stemte: 102 (V, S, DF, SF, KF, RV, EL, LA og Pia Christmas-Møller (UFG)), imod stemte: 0, hverken for eller imod stemte: 0.

Lovforslaget er vedtaget, og det bliver sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

6) 3. behandling af lovforslag nr. L 81:

Forslag til lov om ændring af repatrieringsloven. (Udvidelse af målgruppen, forhøjelse af repatrieringsstøtten, justering af reintegrationsbistanden, ekstra reintegrationsydelse til visse udlændinge og styrkelse af den kommunale indsats).

Af integrationsministeren (Birthe Rønn Hornbech).
(Fremsættelse 25.11.2009. 1. behandling 04.12.2009. Betænkning 02.02.2010. 2. behandling 04.03.2010. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 13:11

Forhandling

Formanden :

Der er ikke stillet ændringsforslag, og der er ingen, der beder om ordet, og så går vi til afstemning.

Kl. 13:11

Afstemning

Formanden :

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse, og der kan stemmes.

Man må gerne beslutte sig; der er flere muligheder. Er det det endelige resultat? (*Munterhed i salen*).

Ja, ja, man kan ikke se i X Faktor, om alle sms-stemmerne når frem, så jeg vil være sikker på, at alt her er nået frem.

Afstemningen slutter.

For stemte: 99 (V, S, DF, SF, KF og Pia Christmas-Møller (UFG)), imod stemte: 7 (RV, EL og LA), hverken for eller imod stemte: 0.

Lovforslaget er vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

7) 3. behandling af lovforslag nr. L 83:

Forslag til lov om udstykning og salg af visse sommerhusgrunde tilhørende staten.

Af miljøministeren (Troels Lund Poulsen).
(Fremsættelse 26.11.2009. 1. behandling 03.12.2009. Betænkning 03.02.2010. 2. behandling 02.03.2010).

Kl. 13:12

Forhandling

Formanden :

Der er ikke stillet ændringsforslag, og der er ingen, der beder om ordet. Vi går til afstemning.

Kl. 13:12

Afstemning

Formanden :

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse, og der kan stemmes.

Afstemningen slutter.

For stemte: 102 (V, S, DF, SF, KF, RV, LA og Pia Christmas-Møller (UFG)), imod stemte: 2 (EL), hverken for eller imod stemte: 0.

Lovforslaget er vedtaget og vil blive sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

8) 3. behandling af lovforslag nr. L 117:

Forslag til lov om ændring af lov om sygedagpenge, lov om ret til orlov og dagpenge ved barsel, lov om aktiv socialpolitik og lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. (Ændring af reglerne om forlængelse af sygedagpengeperioden, sygedagpenge til selvstændige og ophævelse af bestemmelser om indbetaling til Særlig Pensionsopsparing (SP) m.v.)

Af beskæftigelsesministeren (Inger Støjberg).

(Fremsættelse 28.01.2010. 1. behandling 04.02.2010. 2. behandling 04.03.2010).

Kl. 13:12

Forhandling

Formanden :

Der er ikke stillet ændringsforslag, men hr. Lennart Damsbo-Andersen beder om ordet som ordfører og får det.

Kl. 13:13

(Ordfører)

Lennart Damsbo-Andersen (S):

Da vi sad her under andenbehandlingen, må jeg indrømme, at det undrede mig en del, at der på trods af de meget velformulerede argumenter, der kom her fra talerstolen, ikke var et eneste af medlemmerne fra den borgerlige del af salen, der ønskede at deltage i den diskussion og debat om de forhold, som syge lever under i Danmark, nemlig at de efter 52 ugers sygdom kan være i fare for at miste sygedagpengene. Det må vi så leve med. Jeg forventer heller ikke, at der kommer nogen i dag.

Men det, som jeg synes er interessant, er, at når jeg så nu spørger ministeren om, hvad de ti hyppigste årsager til, at syge falder for varighedsbegrænsningen, er, så er svaret, at der ikke findes nogen opgørelse. Der er ingen, der ved, hvorfor mennesker falder for varighedsbegrænsningen – hvilken sygdom, eller hvad det i øvrigt kunne være, der er til hinder for, at de kan komme tilbage på arbejdsmarkedet. Det kan man jo så tolke på to måder: Enten at ministeren er ligeglad – det vil jeg vælge ikke at gøre – eller, og sådan vil jeg i hvert fald tolke det, at det ikke bekymrer ministeren, for så ville man jo have sat sig ind i, hvad der er årsagen til, at 6.200 mennesker, 6.200 skæbner hvert år mister sygedagpengene.

Det, som vi beslutter i dag, er en lille forbedring, og vi agter også at stemme for den, men vi vil ikke gå rundt med armene oppe bagefter, for det er simpelt hen ikke godt nok, men trods alt et lille skridt i den rigtige retning.

Kl. 13:14

Formanden :

Tak. Så er det hr. Eigil Andersen som ordfører.

Kl. 13:15

(Ordfører)

Eigil Andersen (SF):

Som Socialdemokraternes ordfører har gjort rede for, så er det en skændsel for det danske samfund, at over 6.000 langtidssyge hvert år mister sygedagpengene, ikke fordi de er blevet raske, ikke fordi de

er kommet tilbage på arbejdsmarkedet, ikke fordi de har fået førtidspension, men simpelt hen fordi sygedagpengene stopper på grund af den nuværende varighedsbegrænsning. Og mellem 1.000 og 2.000 af dem havner oven i købet i det sorte hul, fordi de heller ikke kan få kontanthjælp, og det vil altså sige, at deres månedlige indtægt er siger og skriver nul komma nul kroner.

Det kan vi som samfund selvfølgelig ikke være bekendt. Den lille forbedring, som der er forslag om her, stemmer vi selvfølgelig for, men den er helt utilstrækkelig. Den betyder nemlig, at ni tiendedele af de 6.000, der mister sygedagpengene hvert år, ikke bliver hjulpet af det her. Og så vil jeg tilføje nogle få betragtninger omkring kontrol. I dag er det sådan, at en selvstændig erhvervsdrivende kan raskmeldes 50 pct., hvis tilstanden bliver bedre. Men hvis rollen for den pågældende selvstændige, der måske har et lille firma eller en butik, eller hvad man nu kan forestille sig, og som raskmeldes med 50 pct., kun er at tage telefonen, så udgør arbejdet langt fra 50 pct. Derfor bliver loven nu ændret, så man som selvstændig erhvervsdrivende kan nøjes med at raskmelde sig 25 pct. og så fortsat få 75 pct. sygedagpenge.

Et af svarene fra ministeren viser, at der er meget små muligheder for at kontrollere, om de her procenter bliver overholdt, altså om der bliver arbejdet mere, end det fremgår af sagen, sådan at den pågældende i virkeligheden får for stort et beløb i sygedagpenge.

Det er altså svært at kontrollere det her, og det er selvfølgelig ikke godt, men der siger vi også i SF, at det er o.k. Vi skal have det hele til at fungere, og det skal vi også over for selvstændige erhvervsdrivende. Men jeg må sige, at hvor ville jeg blive glad, hvis man havde den samme fleksible holdning over for f.eks. arbejdsløse på dagpenge og kontanthjælp. De er bastet og bundet af et vildtvoksende regelsæt med masser af kontrol og dynger af dybt indviklet bureaukrati. Og så ville det dog være dejligt, hvis flertallet herinde også havde en mere fleksibel holdning, ligesom man har til selvstændige erhvervsdrivende, til de arbejdsløse på kontanthjælp og på dagpenge, som er tynget af alt for mange firkantede regler, som man ellers kun har set i det kommunistiske Sovjetunionen.

Kl. 13:18

Formanden :

Tak til hr. Eigil Andersen.

Der er ikke flere, der har bedt om ordet, og så går vi til afstemning.

Kl. 13:18

Afstemning

Formanden :

Vi skal stemme om lovforslagets endelige vedtagelse, og der kan stemmes.

Afstemningen slutter.

For stemte: 107 (V, S, DF, SF, KF, RV, EL, LA og Pia Christmas-Møller (UFG)), imod stemte: 0, hverken for eller imod stemte: 0.

Lovforslaget er vedtaget og bliver sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

9) 2. (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 61:

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod import af dun og fjer fra Kina m.fl.

Af Marlene Harpsøe (DF) m.fl.

(Fremsættelse 25.11.2009. 1. behandling 12.01.2010. Betænkning 26.02.2010).

Kl. 13:18

Forhandling

Formanden :

Der er ikke stillet ændringsforslag. Der er ingen, der har bedt om ordet, og så går vi til afstemning.

Kl. 13:19

Afstemning

Formanden :

Vi stemmer om forslagens endelige vedtagelse, og der kan stemmes. Afstemningen slutter.

For stemte: 18 (DF og EL), imod stemte: 87 (V, S, SF, KF, RV og LA), hverken for eller imod stemte: 1 (Pia Christmas-Møller (UFG)).

Forslaget til folketingsbeslutning er forkastet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

10) 2. behandling af lovforslag nr. L 122:

Forslag til lov om ændring af lov om barseludligning på det private arbejdsmarked (barseludligningsloven). (Udskydelse af revisionsfristen).

Af beskæftigelsesministeren (Inger Støjberg).

(Fremsættelse 03.02.2010. 1. behandling 09.02.2010. Betænkning 03.03.2010).

Kl. 13:19

Forhandling

Formanden :

Der er ikke stillet ændringsforslag, men hr. Eigil Andersen har bedt om ordet som ordfører.

Kl. 13:20

(Ordfører)

Eigil Andersen (SF):

Det er et forholdsvis kort indlæg. Det er meget, meget vigtigt, at der gøres, hvad der kan gøres, for at forhindre diskrimination på arbejdsmarkedet af f.eks. kvinder, fordi de som arbejdskraft koster penge, når de har barselorlov. Barseludligningsfonden er en meget vigtig brik i den her sikring mod diskrimination, fordi der lægges et beløb oven i de barseldagpenge til arbejdsgiveren, som arbejdsgiveren kan få fra kommunen, og det er så et beløb oveni til den arbejdsgiver, som betaler fuld løn til den, der har barselorlov. Nu udskydes revisionen af loven, og derfor vil jeg blot sige, at vi i SF går ud fra, at regeringen hurtigst muligt efter overenskomstforhandlingerne sætter gang i den evaluering af ordningen, som er aftalt, med henblik på at der så kan fremsættes et lovforslag, når Folketinget mødes i oktober,

og vi forventer, at det bliver et lovforslag, der også omfatter, at både selvstændige erhvervsdrivende og freelancere, som der bliver flere og flere af, kan få ydelser fra barseludligningsfonden.

Kl. 13:21

Formanden :

Tak til hr. Eigil Andersen.

Der er ikke flere, der har bedt om ordet, og så er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling, hvis ingen gør indsigelse, og det er ikke tilfældet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

11) 2. behandling af lovforslag nr. L 88:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love. (Ny politiklageordning m.v.).

Af justitsministeren (Brian Mikkelsen).

(Fremsættelse 09.12.2009. 1. behandling 12.01.2010. Betænkning 04.03.2010).

Kl. 13:21

Forhandling

Formanden :

Der er ingen, der beder om ordet. Så er forhandlingen sluttet, og vi går til afstemning.

Kl. 13:21

Afstemning

Formanden :

Der stemmes om ændringsforslag nr. 1 af et mindretal (SF), tiltrådt af Socialdemokratiet, Enhedslisten og Liberal Alliance, og der kan stemmes.

Afstemningen slutter.

For stemte: 44 (S, SF, EL og Pia Christmas-Møller (UFG)), imod stemte: 61 (V, DF, KF, RV og LA), hverken for eller imod stemte: 0.

Ændringsforslaget er forkastet.

Der stemmes om ændringsforslag nr. 2 af et mindretal (SF), tiltrådt af Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre, Enhedslisten og Liberal Alliance, og der kan stemmes.

Afstemningen slutter.

For stemte: 47 (S, SF, RV, EL, LA og Pia Christmas-Møller (UFG)), imod stemte: 56 (V, DF og KF), hverken for eller imod stemte: 0.

Ændringsforslaget er forkastet.

Jeg betragter hermed ændringsforslag nr. 3 stillet og tiltrådt af samme mindretal som forkastet.

Det er forkastet.

Ønskes afstemning om ændringsforslag nr. 4-8, tiltrådt af udvalget?

De er vedtaget.

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling, hvis ingen gør indsigelse.
Det er ikke tilfældet.

Kl. 13:24

Det næste punkt på dagsordenen er:

12) 2. behandling af lovforslag nr. L 98:

Forslag til lov om Sydslesvigudvalget og tilskudsordninger på undervisningsministerens område for det danske mindretal i Sydslesvig.

Af undervisningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsættelse 18.12.2009. 1. behandling 13.01.2010. Betænkning 02.03.2010).

Kl. 13:23

Forhandling

Formanden :

Der er ingen, der beder om ordet. Så går vi til afstemning.

Kl. 13:23

Afstemning

Formanden :

Vi stemmer om ændringsforslag nr. 1 af et mindretal (Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre), og der kan stemmes.

Afstemningen slutter.

For stemte: 35 (S, RV og 3 SF (fejlafstemning)), imod stemte: 65 (V, DF, SF, KF og LA), hverken for eller imod stemte: 2 (EL).

Ændringsforslaget er forkastet.

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling, hvis ingen gør indsigelse.

Det er ikke tilfældet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

13) 2. behandling af lovforslag nr. L 121:

Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. og lov om private gymnasieskoler, studenterkurser og kurser til højere forberedelseseksamen (hf-kurser). (Filialer af internationale skoler og krav til antal elever på klassetrin m.v.)

Af undervisningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsættelse 29.01.2010. 1. behandling 11.02.2010. Betænkning 02.03.2010).

Kl. 13:24

Forhandling

Formanden :

Der er heller ingen her, der beder om ordet. Forhandlingen er sluttet, og vi går til afstemning.

Afstemning

Formanden :

Ønskes afstemning om ændringsforslag nr. 1, tiltrådt af udvalget, om, at lovforslaget deles i to lovforslag?

Delingen af lovforslaget i to lovforslag er vedtaget.

Der stemmes derefter om det under A nævnte lovforslag.

Efter delingen af lovforslaget i to lovforslag betragter jeg ændringsforslag nr. 5 og 6 af et mindretal (DF), tiltrådt af et flertal (det øvrige udvalg), som vedtaget.

De er vedtaget.

Ønskes afstemning om ændringsforslag nr. 2, 3, 4 og 7, tiltrådt af udvalget?

De er vedtaget.

Der stemmes derefter om det under B nævnte lovforslag.

Efter delingen af lovforslaget i to lovforslag betragter jeg ændringsforslag nr. 8 og 9 af et mindretal (DF), tiltrådt af et flertal (det øvrige udvalg), som vedtaget.

De er vedtaget.

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling, hvis ingen protesterer.

Det er ikke tilfældet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

14) Forhandling om redegørelse nr. R 4:

Redegørelse om Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE).

(Anmeldelse 04.03.2010. Redegørelsen givet 04.03.2010. Meddelelse om forhandling 04.03.2010).

Kl. 13:25

Forhandling

Formanden :

Forhandlingen er åbnet. Og den første, der får ordet som ordfører, er hr. Peter Juel Jensen fra Venstre. Velkommen til.

Kl. 13:26

(Ordfører)

Peter Juel Jensen (V):

Tak. Jeg vil gerne starte med at takke ministeren for en fyldestgørende redegørelse.

Sidste år var jeg meget kritisk over for den hårde kritik fra Rusland og andre SNG-stater i forhold til den menneskelige dimension, herunder valgobservationerne. Man havde fastholdt kravet om mere begrænsende observationer, og derfor betragter jeg det som en positiv udvikling, at valgobservationsområdet i 2009 ikke var genstand for kritik fra Rusland og andre SNG-stater i samme omfang, som det tidligere har været tilfældet. Trods nedtoningen af kritikken har Rusland dog gjort gældende, at de tidligere fremsatte forslag om reduktion i antallet af udsendte valgobservatører og begrænsninger i obser-

vatørernes muligheder for at komme med vurderinger af valgets forløb fortsat er på bordet.

Men OSCE fik fornyet dynamik med dialogen om en bred dialog om europæisk sikkerhed. På et uformelt OSCE-møde på Korfu i juni 2009 blev der iværksat en bred gennemgang af forpligtelserne inden for OSCE's tre dimensioner: Den politisk-militære, den økonomisk-miljømæssige og den menneskelige. Denne proces har bl.a. sat fornyet fokus på de frosne konflikter, ligesom der i dialogen også er fremkommet nye forslag til styrkelse af OSCE's rolle i forhold til løsningen og forebyggelsen af konflikter. Der er også sat fokus på OSCE's rolle i forhold til de såkaldte nye trusler såsom terrorisme, menneskehandel, narkotikasmugling, energisikkerhed og sikkerhedsmæssige følger af klimaforandringerne. Disse emner er ikke omfattet af Helsingforsluttraktaten fra 1975.

Kasakhstan har i 2010 som den første tidligere sovjetstat overtaget formandskabet for OSCE. Dette har givet OSCE nye muligheder, men også særlige udfordringer – nye muligheder i forhold til at fremme ejerskabet til organisationen og dens værdisæt blandt landene i Centralasien og udfordringer i forhold til at sikre, at Kasakhstan bl.a. lever op til løftet om at prioritere den menneskelige dimension højt. Faktisk planlægger Kasakhstan og Danmark i fællesskab en konference i København i juni for at markere det såkaldte Københavnsdokument, der er helt afgørende for OSCE's menneskelige dimension.

Jeg går ud fra, at netop OSCE's parlamentariske forsamling kommer til at spille en væsentlig rolle her, da PA jo i høj grad også bidrager til en styrkelse af OSCE's arbejde på menneskerettighedsområdet ved den interparlamentariske dialog, der i høj grad har disse rettigheder og fundamentale frihedsrettigheder som omdrejningspunkt.

Der har været gennemført et antal valgobservationer i løbet af året. Desværre har samarbejdet mellem OSCE, PA og ODIHR måske ikke altid lige været det bedste. Jeg har kunnet forstå, at der har været gnidninger, hvilket jeg har hørt fra PA's side. På de seneste møder i OSCE PA har dette spørgsmål fyldt en del, og en proces er blevet sat i gang. Jeg deltog selv i en observation i begyndelsen af dette år. Her var det min klare overbevisning, at der er skred i sagerne, og at kimen er lagt til et nyt og bedre samarbejde.

Venstre tilslutter sig ministerens redegørelse og ser frem til endnu et arbejdsår i OSCE i år 2010. Tak.

Kl. 13:30

Formanden :

Tak. Der er ønske om en kort bemærkning fra fru Lone Dybkjær.

Kl. 13:30

Lone Dybkjær (RV):

Tak. Jeg forstår, at ordføreren faktisk er delegationsleder. Nu er jeg ikke med i OSCE mere, men det er også ligegyldigt. Jeg undrede mig over ordførerens ordvalg, da ordføreren sagde: Jeg går ud fra, at den parlamentariske forsamling kommer til at spille en rolle ved Københavnermødet.

Det foregår altså om 3-4 måneder. Er det sådan, at den parlamentariske forsamling på nuværende tidspunkt overhovedet ikke er inddraget i de her drøftelser eller hvad?

Kl. 13:30

Formanden :

Ordføreren.

Kl. 13:30

Peter Juel Jensen (V):

Jeg er meget glad for spørgsmålet. Det er således, at det er ministrene, som sætter kursen her, og at den parlamentariske forsamling,

som det ser ud i øjeblikket – men der er fortsat en dialog – kommer til at spille en mindre rolle.

Kl. 13:30

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Fru Lone Dybkjær.

Kl. 13:30

Lone Dybkjær (RV):

Men så synes jeg jo, at der er basis for at spørge ordføreren, om han synes, det er tilfredsstillende. Hvis man skal drøfte de emner, der er på dagsordenen her på Københavnsdokumentet – og det er et nøgledokument for OSCE's menneskelige dimension – er det så ikke mærkeligt, at det bare er overladt til regeringerne og ikke til parlamentarikerne?

Man kan have mange ting at sige om OSCE. Jeg hører til den gruppe – måske også, fordi jeg selv har været med – der er positivt indstillet over for den. Men jeg synes minsandten også, at man så skal bruge den der parlamentariske forsamling til noget fornuftigt, og det er da helt oplagt, at det her er et område, hvor den parlamentariske forsamling er inde. Derfor vil jeg godt spørge – for nu kommer ministeren jo ikke på banen i første omgang, når der er tale om en redegørelse – om Venstre ikke vil prøve at presse sin regering til, at der faktisk kommer et positivt element ind i form af den parlamentariske forsamplings deltagelse.

Kl. 13:31

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Ordføreren.

Kl. 13:31

Peter Juel Jensen (V):

Det var faktisk et samlet krav fra PA's vintermøde i Wien, at parlamentarikerne gerne ville spille en større rolle, og den proces er også iværksat her i Danmark for at sikre, at PA kommer til at spille en rolle, også når det kommer til at højtidelig gøre årsdagen for Københavnerdokumentet.

Så ja, jeg forventer da, at PA får en fod indenfor.

Kl. 13:32

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Fru Pia Christmas-Møller for en kort bemærkning.

Kl. 13:32

Pia Christmas-Møller (UFG):

Det er meget opmuntrende at høre Venstres ordfører. Jeg vil gerne have det skåret helt ud i pap: Har Venstres ordfører, vores delegationsformand, et konkret tilsagn fra den nye udenrigsminister gående på, at den parlamentariske afdeling og sekretariatet i Rådhusstræde bliver inddraget på fuldt niveau i planlægningen af programmet for jubilæumskonferencen afholdt i København i juni dette år?

Kl. 13:32

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Ordføreren.

Kl. 13:32

Peter Juel Jensen (V):

Jeg har ikke noget konkret tilsagn om, at PA eller hovedkontoret her i København bliver involveret direkte i processen, men der er en dialog i gang, og jeg håber, at det ender sådan. Der skal mange gode kræfter til, og jeg er sikker på, at disse gode kræfter også vil kunne gøre deres indflydelse gældende.

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):
Fru Pia Christmas-Møller.

Pia Christmas-Møller (UFG):

Er det sådan, at der på nuværende tidspunkt er etableret en dialog mellem Udenrigsministeriet og sekretariatet i København?

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):
Ordføreren.

Peter Juel Jensen (V):

Det kan jeg ikke bekræfte, men jeg kan sige, at jeg i hvert fald har sat mig i spidsen for, at PA kommer til at spille en rolle her, og så må jeg se, hvor langt min indflydelse rækker. Men det skulle gerne være således, at PA også får noget at sige og kommer med i den her proces, netop for at fremme dette område.

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):
Tak til ordføreren. Hr. Jeppe Kofod som ordfører for Socialdemokraterne.

(Ordfører)

Jeppe Kofod (S):

Tak. For lige at tage det sidste punkt først vil jeg sige, at jeg synes, at det er vigtigt, at spørgsmålet om parlamentarisk delens – OSCE PA-delens – involvering i hele OSCE-familien allerede er blevet stillet i salen. Der deler Socialdemokraterne fuldstændig de tanker, som også fru Lone Dybkjær var inde på her, nemlig at det er meget vigtigt at inddrage parlamentarikerne, ikke mindst hvad angår den menneskelige dimension i OSCE. Hvad angår den conference, der skal være i København i juni måned, er det klart, at der ser vi det også som en forudsætning, at parlamentarikerne bliver inddraget.

Det gør vi af mange forskellige årsager. Dels er parlamentarikerne med deres aktive deltagelse i valgobservationer rundtomkring et vigtigt bidrag til også at sprede den menneskelige dimension i OSCE-området, dels er det også sådan, at parlamentarikerne meget aktivt vedtager en række resolutioner, som både er normdannende med hensyn til de 56 lande, som det drejer sig om, og som er resolutioner, man kan holde lande og regeringer op på. Derfor er parlamentarisk involvering i den menneskelige dimension helt afgørende, og jeg håber, at ministeren, når ministeren får lejlighed til det senere, kan svare bekræftende på, at selvfølgelig skal parlamentarikerne inddrages, de skal være med til at lave den her conference i juni måned.

Så vil jeg lige sige om redegørelsen, at jeg synes, det er en udmærket redegørelse, som også beskriver nogle af de udfordringer, der er for OSCE. Jeg synes altså, at det er vigtigt at slå fast, at OSCE trods det, at den kolde krig er overstået, stadig væk spiller en vigtig rolle i verden. Det er altså 56 lande, det drejer sig om, fra Vancouver til Vladivostok, og det er en organisation, som kigger på det brede sikkerhedsbegreb, som er i vælten i øjeblikket – når vi diskuterer vores engagement i Afghanistan, holder vi os også det brede sikkerhedsbegreb for øje. Og der er OSCE en vigtig spiller i nabolandene, men jeg tilhører dem, der mener, at OSCE også kan gøre mere inde i Afghanistan, og er glad for, at der lagt op til det i redegørelsen.

Man kan altså sige, at OSCE's brede sigte og de mange lande både er organisationens svaghed og styrke. Jeg synes, at vi skal prøve at fokusere på styrkerne ved organisationen.

Kl. 13:32 Den menneskelige dimension mener jeg er helt afgørende, og her synes jeg, at Danmark skal sætte et særligt fodaftryk. Det har Danmark også gjort tidligere på det her område, og derfor er konferencen i juni helt afgørende.

Kl. 13:32 Så er der det andet store spørgsmål, som vi også diskuterede sidste år, nemlig Ruslands forslag om en ny, juridisk bindende sikkerhedstraktat for Europa. Det er der mange af os, der er yderst skeptiske over for, fordi det kunne minde om fortidens måde at diskutere udenrigspolitik på i Europa, nemlig at det er staters sikkerhed og ikke menneskers sikkerhed, der er det vigtigste, at man har nogle særlige interesser, som man har en særlig – hvad skal vi sige? – måde at håndtere på, det kunne f.eks. være de tidligere sovjetrepublikker, hvis man ser det fra Ruslands side.

Kl. 13:33 Det syn deler vi ikke, og derfor er vi meget skeptiske over for en ny, juridisk bindende traktat. Vi mener faktisk, at der ligger masser af mekanismer i OSCE, som man bør udnytte fuldt ud i stedet for.

Kl. 13:33 Den militære-politiske dimension vil jeg også gerne lige nævne, for jeg synes selvfølgelig, at det er vigtigt, at det her kommer tilbage igen. Der er hele diskussionen om CFE-traktaten, som er en hjørnesten i europæisk sikkerhed og tillid mellem stater. Der håber jeg, at vi kan løse konflikten med Rusland. Det er klart, at de ikke har levet op til deres del af aftalen om at trække styrker ud af nogle forskellige områder i OSCE-området, men jeg synes stadig væk, at vi skal prøve at se på at få CFE-mekanismen tilbage, at få den mekanisme til at fungere igen, fordi det er vigtigt for tilliden mellem staterne i området.

Så vil jeg bare lige sige om det, der også er i redegørelsens afslutning, nemlig de videre perspektiver, at det dels som sagt er vigtigt for os, at OSCE PA er med til at arrangere den conference sammen med Danmark og det statslige formandskab i juni måned, dels også, at vi er villige til at give formandslandet større kompetencer til f.eks. at sende missioner ud til konfliktområder, uden at der skal være konsensus blandt alle landene, før man gør det, så man kan reagere hurtigere på konflikterne, når behovet er der.

Vi er også meget enige i, at man ikke bare skal engagere sig omkring Afghanistan, men også inde i Afghanistan. Konkret har vi i parlamentarikerforsamlingen inviteret afghanske parlamentarikere til vores møder. Det er noget, som jeg synes er rigtig vigtigt, det gælder om at integrere dem i vores strukturer. På den måde er vi også med til at bidrage til fred og sikkerhed.

Så kunne man tale meget om de frosne konflikter, men det tillader tiden ikke. Jeg synes stadig væk, at det er vigtigt at huske på, at på trods af at vi har et meget stabilt Europa i øjeblikket, er der mange konflikter, der ikke må glemmes, og som der stadig væk skal arbejdes hårdt med. Og i forbindelse med dem tror jeg at OSCE spiller en afgørende rolle.

Kl. 13:38

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Tak til ordføreren. Fru Pia Adelsteen som ordfører for Dansk Folkeparti.

Kl. 13:38

(Ordfører)

Pia Adelsteen (DF):

Jeg vil også starte med at takke udenrigsministeren for redegørelsen om OSCE, og så vil jeg også fremhæve vigtigheden af at have en organisation som OSCE, der rummer hele 56 medlemslande, og hvor man har mulighed for at drøfte væsentlige spørgsmål om sikkerhed og samarbejde.

Et element i OSCE's arbejde, som jeg gerne vil fremhæve, er OSCE's aktive rolle med hensyn til at fremme grundlæggende menneskerettigheder og frihedsrettigheder ved bogstavelig talt at være ude i felten med valgobservationer osv. og kontrollere, om de demokratiske principper og processer nu også bliver efterlevet i praksis.

Det er utrolig vigtigt, at menneskerettighedsforkæmpere og ngo'er i Østeuropa ved, at vi følger med i, hvad der foregår i de lande. Og hvad angår valgobservationerne, synes jeg, det er værd at hæfte sig ved, at Rusland og andre SNG-stater ikke har været så kritiske som i de foregående år.

Af udenrigsministerens redegørelse fremgår det, at forholdet mellem de vestlige lande og Rusland spiller en stor rolle i OSCE, og at dette forhold er præget af uenighed om en række vigtige punkter. Bl.a. er det meget ærgerligt, at modstand fra Ruslands side har betydet, at det ikke har været muligt at sikre en fortsat tilstedeværelse i Georgien; det kunne der ellers nok være brug for. På samme måde er det problematisk, at Rusland fortsat ikke ønsker at deltage i den såkaldte CFE-traktat, som de suspendede i 2007, og bekymrende, hvis denne traktat falder. Hvis man skal sige noget positivt i den sammenhæng, er det naturligvis, at dialogen med Rusland trods alt fortsætter, bl.a. i OSCE. I et historisk perspektiv er det trods alt ikke så lang tid siden, at vi befandt os i en kold krig.

Udenrigsministeren kom i sin redegørelse ind på nogle af de sikkerhedstrusler, som OSCE vil fokusere mere på i de kommende år. Det drejer sig bl.a. om terrorisme, menneskehandel, narkotikahandel og energisikkerhed. Det er svært at være uenig i, at der er behov for at fokusere på disse trusler, og det vil naturligvis være godt, hvis OSCE vil fokusere mere på disse områder og bidrage til konstruktive løsninger.

Alle punkterne er meget vigtige, men jeg vil alligevel benytte lejligheden her til at fremhæve menneskehandel, da det for mig at se er et punkt, som virkelig kræver en kæmpe indsats fra alle, hvis vi skal have det stoppet. Menneskehandel er nutidens slaveri, som vi globalt er nødt til at gøre noget ved. Det kræver samarbejde, og her har OSCE bestemt en rolle at udfylde. Derfor kan vi kun bakke op om, at dette punkt bliver ved med at være prioriteret.

Et andet meget fornuftigt OSCE-projekt er missionen i Tadsjikistan, der bl.a. har til formål at sikre, at de lokale politi- og grænsemyndigheder bliver bedre rustet til at tage sig af den 1.300 km lange dårligt bevogtede grænse til Afghanistan. Den indsats kan vi kun støt op om.

Afslutningsvis vil jeg sige, at selv om der er områder inden for OSCE-samarbejdet, hvor vi kunne ønske os at det gik bedre, er der i det store og hele grund til at glæde sig over det arbejde, der foregår, og over, at dialogen med især Rusland fortsætter i OSCE, også når det er vanskeligt.

Kl. 13:41

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Tak til ordføreren. Så er det fru Pernille Frahm som ordfører for SF.

Kl. 13:42

(Ordfører)

Pernille Frahm (SF):

Det er så med et meget kort varsel, at jeg har taget tjansen her i dag, fordi vores rigtige ordfører på området, hr. Kamal Qureshi, desværre er ramt af sygdom.

Jeg skal også takke for redegørelsen og understrege, hvor vigtigt det er, at vi har den her organisation, fordi det jo er et af de steder, hvor vi på tværs af Atlanten og også på tværs af Europas grænser kan få diskuteret sikkerhedspolitik med et meget stærkt civilt aspekt i. Vi har jo NATO til andre former for sikkerhedspolitiske debatter og NATO's parlamentarikerforsamling, men her er der jo centrum omkring hele det civile, omkring menneskerettigheder, omkring demokrati med udsping i den måde, OSCE blev til på i sin tid. Fordi det er sådan, er det også utrolig vigtigt med den parlamentariske del, og derfor – nu kigger jeg direkte ned på udenrigsministeren – vil jeg meget opfordre til, at man tager det alvorligt også i forbindelse med arbejdet op til det møde, der skal være til sommer. Jeg kan forstå, at det samarbejde slet ikke er kommet i gang endnu, og jeg er meget

glad for, at Venstres ordfører understregede til sidst, at han ville sætte sig i spidsen for at gøre noget, for at parlamentarikerforsamlingen blev inddraget. Det skal han da have stor tak for. Så længere skal den her tale ikke være.

Kl. 13:43

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Tak til ordføreren. Så er det fru Helle Sjelle som ordfører for Det Konservative Folkeparti.

Kl. 13:43

(Ordfører)

Helle Sjelle (KF):

Også herfra skal der lyde en tak til udenrigsministeren for en interessant og spændende redegørelse om det seneste års arbejde i OSCE. Som jeg også sagde, sidste gang vi drøftede arbejdet i OSCE, er den næppe verdens kendteste organisation, men ikke desto mindre er organisationen en vigtig organisation, der varetager en række vigtige og væsentlige internationale opgaver, opgaver, der er inddelt i tre dimensioner, en politisk-militær, en miljømæssig og en menneskelig dimension, der inkluderer demokrati og ikke mindst menneskerettighedsbeskyttelse.

OSCE er en unik organisation, fordi dens medlemmer jo tæller lande på hele den nordlige halvkugle, og fordi den dækker så mange vigtige områder. Der findes mig bekendt ikke andre internationale organisationer, hvor store lande som USA og Rusland mødes for at drøfte alt lige fra nedrustning til menneskerettigheder, og det synes jeg også at der er grund til at nævne endnu en gang her i dag.

Vi Konservative mener, at der er brug for multilaterale organisationer, der danner rammen om møder og forhandlinger mellem lande med vidt forskellige interesser, og samtidig udøver OSCE blød magt, der står i modsætning til hård militær magt. Det kan ikke gentages for tit, og det er også derfor, jeg gerne gør det her.

Sidste år da vi drøftede redegørelsen om OSCE, var vi inde på Ruslands suspension af CFE-traktaten, der sætter grænser for antallet af konventionelle våben, ligesom den indeholder krav om nedrustning. Derfor er det bekymrende – det er bekymrende – at Rusland nu for tredje år har suspendede traktaten. Konsekvensen er, at Rusland ikke længere udveksler oplysninger om antal og placering af konventionelle våben og heller ikke tillader våbeninspektion på russisk territorium. På det område er der altså ikke noget godt nyt fra fronten, om man så må sige.

Der er til gengæld godt nyt på en række andre punkter, hvor jeg vil fremhæve tre af dem.

For det første blev den såkaldte Korfu-proces sat i gang midt i 2009. Processen omfatter en gennemgang af de eksisterende forpligtelser inden for OSCE's tre dimensioner. Undervejs har en del medlemslande udtrykt ønske om at opdatere og styrke OSCE-forpligtelserne, bl.a. er der stigende enighed om, at nye trusler, såsom international organiseret kriminalitet, terrorisme, energiforsyning og klimaforandringer bør prioriteres højere.

Det er vi Konservative meget begejstrede for. I de senere år er det nemlig blevet klart, at nye trusler fylder stadig mere, mens de traditionelle trusler, såsom andre staters væbnede angreb, fylder stadig mindre. Dansk og international forsvars- og sikkerhedspolitik inklusive organisationer som OSCE bør også afspejle det ændrede trusselsbillede.

For det andet er det også positivt, at Rusland nedtonede sin kritik af OSCE's mange valgobservationer, en kritik, der i de seneste år har været ganske omfattende og bestemt ikke befordrende for det vigtige arbejde med at sikre frie og fair valg i de mange OSCE-lande. I 2009 blev der for at skabe balance mellem øst og vest også sendt valgobservatører til en række vestlige lande. Bl.a. fik Danmark besøg af OSCE-inspektører ved europaparlamentsvalget i juni måned. For os Konservative er det afgørende, at den vigtige del af OSCE's arbejde

fortsætter. Frie og fair valg er nemlig de væsentligste forudsætninger for et velfungerende og godt demokrati.

For det tredje og sidste vil jeg fremhæve to beslutninger, som blev truffet på ministerniveau i det forgangne år. Den ene beslutning går ud på at styrke OSCE's indsats på migrationsområdet. Migrationen er i mange regioner stigende. Det medfører ofte problemer, som vi bedst håndterer i samarbejde med andre berørte lande.

Den anden beslutning går ud på at styrke samarbejdet om energisikkerhed, hvor bl.a. Danmark har arbejdet målrettet og hårdt for at få formuleringer om forøget energieffektivitet og mere vedvarende energi ind i beslutningen. Og missionen lykkedes. For os Konservative er det vigtigt, at Danmark fører en dialog om energi- og forsyningssikkerhed i så mange fora som muligt, fordi vi om få år ikke længere er selvforsynende med energi.

Samlet set mener vi Konservative altså, at OSCE er inde i en god udvikling, hvor fokus i stigende grad rettes mod meget relevante områder, såsom håndtering af nye trusler, herunder terrorisme, klimaforandringer, migration og en sikker energiforsyning. Vores eneste store bekymring er stadig Ruslands suspension af CFE-traktaten og den generelle modvilje mod samarbejde, men vi mener helt klart, at uenigheder håndteres bedst inden for OSCE og andre internationale organisationer.

Kl. 13:48

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Tak til ordføreren. Der er lige en kort bemærkning fra fru Lone Dybkjær.

Kl. 13:48

Lone Dybkjær (RV):

Tak. Jeg vil gerne spørge ordføreren, om hun vil gå aktivt ind med sin kollega, udenrigsministeren, om det at få den parlamentariske forsamling inddraget til et møde, der skal holdes i København.

Nu ville det jo være rart, hvis der ligesom kom et positivt resultat af det møde i modsætning til visse andre møder, der er holdt her i Danmark for nylig.

Kl. 13:48

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Fru Helle Sjelle.

Kl. 13:48

Helle Sjelle (KF):

Jamen jeg ser da også som andre frem til den conference, der skal være i København i juni måned, og jeg har bestemt også en forventning om, at parlamentarikerne fra diverse OSCE-lande bliver inddraget på den ene eller på den anden måde. Men det overlader jeg trygt og sikkert til udenrigsministeren.

Kl. 13:48

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Fru Lone Dybkjær.

Kl. 13:48

Lone Dybkjær (RV):

Men har ordføreren ikke tilfældigvis selv en holdning til, hvordan det skal gøres?

Kl. 13:48

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Ordføreren.

Kl. 13:49

Helle Sjelle (KF):

Jeg synes, det er meget naturligt, at man inddrager parlamentarikerne. På hvilken måde og i hvilken form det så skal ske, synes jeg,

man må finde ud af hen ad vejen. Det er ikke noget, jeg har lagt mig fast på på nuværende tidspunkt, altså i hvilken grad det skal ske på den ene eller på den anden måde. Jeg synes, at man må tage en drøftelse om det.

Kl. 13:49

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Fru Pia Christmas-Møller for en kort bemærkning.

Kl. 13:49

Pia Christmas-Møller (UFG):

Der blev ikke spurgt til, på hvilken måde det skulle ske, men om det skulle ske. Jeg går ud fra, at ordføreren kan se en idé i, at parlamentarikerforsamlingen bliver inddraget, når det drejer sig om, at netop demokrati er på dagsordenen. Hvad skulle Danmark ellers finansiere hele Det Internationale Sekretariat for? Vi har det liggende ovre i Rådhusgade. Vi betaler. Skulle parlamentarikerdelen holdes uden for denne fejring af 20-året? Det virker da fuldstændig Knold og Tot-agtigt. Det håber jeg ordføreren som medlem af delegationen kan se.

Kl. 13:49

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Ordføreren.

Kl. 13:49

Helle Sjelle (KF):

Jeg synes egentlig, at jeg udtrykte mig meget klart i starten netop ved at sige, at jeg selvfølgelig har en forventning om, at parlamentarikerne bliver inddraget. Selvfølgelig har jeg det. Det er da ganske klart, synes jeg. Vi har netop, som det jo også bliver påpeget, hovedkontoret og andet, og vi går på flere områder foran vedrørende demokrati og menneskerettigheder. Så det har jeg en klar forventning om.

Kl. 13:50

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Fru Pia Christmas-Møller.

Kl. 13:50

Pia Christmas-Møller (UFG):

Det er en meget logisk forventning at have, men situationen er jo den, mindre end et par måneder før konferencen skal afholdes, at parlamentarikerdelen ikke er blevet involveret. Jeg hørte ved en tilfældighed i efterspillet til en ambassadormiddag om, at der overhovedet er sådan en aktivitet, og jeg forhørte mig så også efterfølgende, om parlamentarikerafdelingen overhovedet er blevet involveret. Man har lige akkurat hørt om det, og intentionen var ikke - og er åbenbart fortsat ikke - at parlamentarikerafdelingen skal involveres. Så derfor er det faktisk et spørgsmål, som delegationen bør tage aktivt del i at få løst.

Kl. 13:50

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Ordføreren.

Kl. 13:50

Helle Sjelle (KF):

Jeg har stor tiltro til, at man fra den danske regerings side kan arbejde meget, meget hurtigt og effektivt. Derfor er jeg også sikker på, at vi nok skal få set på det her problem og få det løst.

Kl. 13:50

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Tak til ordføreren. Så er det fru Lone Dybkjær som ordfører for Det Radikale Venstre.

Kl. 13:51

(Ordfører)

Lone Dybkjær (RV):

Jeg er i hvert fald reserveordfører. Vores egentlige ordfører kan ikke være her, og så er jeg ordfører på partiets vegne.

Jeg tror, at det er sådan, at hvis man spurgte ud i det danske samfund, om folk vidste, hvad OSCE stod for, eller bare havde et vagt begreb om, hvad det handlede om, ville de allerfleste melde pas. Det er ikke noget, der er til stor debat i offentligheden. Det er måske også godt nok i én forstand, men dårligt i en anden forstand, fordi man på en eller anden måde jo gerne skulle se at få noget opbakning til et arbejde, de fleste af os herinde synes er ganske vigtigt. De fleste af os herinde synes jo, at det er vigtigt, at der er en dialog mellem 56 lande, og at det måske kan være noget af det mest konfliktforebyggende, vi de facto laver.

Når det så er sagt, vil jeg opfordre – nu har vi fået en ny minister – ministeren til måske en anden gang at gå hen over den tale, som hun får udleveret, som jo selvfølgelig set fra embedsværkets side må være rimelig neutral. Skal man være positiv over for talen, vil jeg sige, at den er meget forsigtig. Der er ikke mange konfliktsætninger i den tale. Selvfølgelig kan man godt læse mellem linjerne, at der er lidt problemer med Rusland, og at Rusland har blokeret for forskellige ting, og at der også er andre steder, hvor der er nogle problemer. Jeg tror desværre, jeg har det sagt før, men nu har vi fået en ny minister, som jo er kendt for sin bramfrihed, og så kunne man jo opfordre ministeren til måske at sætte talen op på en sådan måde, at vi fik diskuteret den, i stedet for bare at repetere, hvad der står i redegørelsen. For sandheden om de fleste af os er jo, at det bliver sådan mere eller mindre en repetition af, hvad der står i redegørelsen, og alt det gode. Det er jo sådan set ikke særlig frugtbart, og under alle omstændigheder er det efter min opfattelse rimelig kedeligt.

Hvis jeg skal sige noget andet om talen, og som jeg ikke ved hvor nemt det er at løse, er det, at det jo i bedste fald er en total sammenblanding af både den parlamentariske forsamling og regeringerne, men det er trods alt mest regeringerne. Jeg ved sådan set ikke, hvordan vi kan løse det der med den parlamentariske forsamling, for den parlamentariske forsamling er jo et eller andet sted os, og vi har jo deltagere i den parlamentariske samling. Hvordan vi kan få det bedre ind i debatten, og hvordan man kan få en bedre adskillelse mellem ministrene og parlamentarikerne, ved jeg ikke. På en eller anden måde kan man måske bruge EU som et eksempel, men heller ikke det er måske særlig godt. Jeg synes, det ville være ønskeligt, om man i talen eller på anden vis kunne give udtryk for, at regeringerne har én opgave og parlamentarikerne har en anden opgave. De skal nok i det store og hele trække på samme hammel, men de gør det i hvert fald ikke på samme måde. Det er derfor, jeg personligt synes, det er helt utroligt, hvad der står på min side 8. Nu er sidetal jo ikke, hvad de har været, og jeg ved ikke, på hvilken side det er i den officielle version, men der står i ministerens redegørelse:

»På konferencen ventes deltagelse af blandt andet eksperter« - det er fint nok - »regeringsrepræsentanter« - det er fint nok »og NGO'er til drøftelse af, hvordan OSCE-landene kan forbedre implementeringen ...«

Jeg læser loyalt op. Der står ikke et ord om den parlamentariske forsamling. Vi har jo lidt det samme problem i FN. Den parlamentariske forsamling er ikke rigtig noget. Vi har så fra dansk side altid haft parlamentarikerne inddraget, og det gør måske også, at der her er en større forståelse for FN, end der er så mange andre steder. Men det er da lidt katastrofalt, når vi har en parlamentarisk forsamling og vi holder en konference i København om den menneskelige dimension, at parlamentarikerne ikke er inddraget. Jeg bebrejder ikke ministeren noget. Ministeren er lige kommet til. Jeg opfordrer bare ministeren til virkelig at bruge sin pondus på forskellig vis til at få slået fast, at selvfølgelig skal parlamentarikerne inddrages og selvfølgelig,

var jeg lige ved at sige, sætte alt eller intet ind på at sige, at selvfølgelig skal parlamentarikerne med. Det er i København. Vi finansierer en hel del af det under den ene eller anden form, når det foregår i København. Det håber jeg ministeren vil gå op at bekræfte.

Som jeg sagde, er Det Radikale Venstre tilhænger af denne organisation. Men vi synes stadig væk, at der er, om jeg så må sige, lidt behov for forbedring i de diskussioner, vi har her i Folketinget. Jeg synes, det er godt, at man f.eks. i meget høj grad har fået noget frem om migration. Det er da et oplagt sted, hvor sådan en organisation kan gøre noget, og hvor det jo er fuldstændig afgørende, at parlamentarikerne inddrages, hvis man overhovedet skal udbrede forståelsen for et problem og måske også dets løsninger. Jeg synes også, det er fint, at man har beskæftiget sig med menneskehandel. Men jeg vil sige om begge dele, at det for mit vedkommende gælder, at vi mangler lidt at sige, hvad det så er, man har opnået, andet end en resolution og andet, end at der er en rapport om menneskehandel. Hvordan ser man migration – det er bare eksempler, jeg nævner – og menneskehandel i forhold til, hvad der i øvrigt foregår her i Europa?

Som sagt er Det Radikale Venstre tilhænger af organisationen. Vi synes bare, at den godt kunne få en lidt mere interessant måde at blive debatteret på her i Folketinget end den, også jeg er i stand til at præstere.

Kl. 13:56

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Tak til ordføreren. Hr. Frank Aaen som ordfører for Enhedslisten.

Kl. 13:56

(Ordfører)

Frank Aaen (EL):

Enhedslisten støtter som de øvrige partier i Folketinget OSCE som en bred organisation, der kan og skal spille en rolle for sikkerhed og samarbejde i regionen. Det vil jeg ikke gentage, men jeg vil måske sige, at for vores skyld kunne organisationens rolle nemt blive meget større. Vi har som bekendt det forslag, at vi ønsker NATO nedlagt, og hvis man gjorde det, kunne man jo udvide OSCE's rolle som en ikkemilitariseret organisation for sikkerhed og samarbejde. Det så vi gerne.

Vi er enige med dem, der i debatten har sagt, at der er brug for at styrke den parlamentariske forsamling generelt, også i forhold til at debattere udviklingen i regeringsdelen af samarbejdet, og vi deltager med stor fornøjelse normalt i OSCE's parlamentariske forsamlings arbejde og har også igennem tiderne været med i den anden vigtige del, den, der drejer sig om overvågning af, at valg går rigtigt til, altså valgobservation. Det sidste er på grund af vores lidenhed knap så udbredt her på det seneste, og det er altså ikke på grund af mangel på vilje. Det er på grund af for ringe arbejdskraft til internationale aktiviteter.

Jeg vil sige, at jeg selv ved et par lejligheder har haft stor nytte af at bringe sager op i den parlamentariske forsamling og har f.eks. fået vedtaget udtalelser om CIA's ulovlige overflyvninger med fanger over Europa. Vi har tidligere også haft fat i spørgsmålet om USA's fangelejr på Guantánamo, og det er jo lige præcis den slags ting, som tit måske har en besværlig gang på jorden. Når vi har regeringsdelen, kan de noget nemmere blive debatteret og sågar også blive vedtaget i form af udtalelser, også når det drejer sig om de her ømtålelige sager, som nogle lande helst så ikke blev debatteret.

Så jeg håber, at vi fremover vil få tid til at være endnu mere energiske i den del af samarbejdet, der er vores, nemlig parlamentarikerdelen, men vi støtter altså både den ene og den anden del af OSCE. Det er vigtigt, og det kan endda være, at det bliver endnu vigtigere, fordi der er nogle dårlige tendenser i udviklingen i Europa. Der er modsætninger: Sovjet på den ene side og USA og Vesteuropa på den anden side. Der er hele debatten om, hvordan vi håndterer de muslimske lande, eller ikke mindst debatten om de muslimske lande og

de muslimske mindretal i Europa. Der er mange ting, der er vigtige at tage op, og det synes vi at den organisation er et godt redskab til.

Kl. 13:59

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Tak til ordføreren. Jeg må nok lige understrege, at det hedder Rusland i dag.

Det er fru Pia Christmas-Møller.

Kl. 14:00

(Privatist)

Pia Christmas-Møller (UFG):

Jeg vil gerne istemme det kor af ordførere, som har efterlyst aktiv involvering af den parlamentariske afdeling i forbindelse med planlægningen af jubilæumskonferencen her til sommer. Jeg synes, det er helt forunderligt, at man vil fejre OSCE med særlig vægt på den menneskelige og demokratiske dimension og så ikke involverer den parlamentariske afdeling. Men jeg fornemmer, at der er et klart flertal her i Folketinget for, at det skal ske, og jeg håber, at udenrigsministeren vil tage opfordringen til sig og sørge for, at embedsværket forfølger den politiske melding, så det også bliver omsat til praksis. I det hele taget er det utrolig vigtigt, at embedsværket både i Wien og herhjemme har blik for, at OSCE er mere end regeringsdelen – at det også omfatter den parlamentariske del. Det er måske ikke så tydeligt, når man læser redegørelsen. Jeg vil vende tilbage til det.

I mit sind er der ingen tvivl om, at OSCE alene i kraft af at være den eneste transatlantiske sikkerheds- og samarbejdsorganisation har en vigtig rolle at udfylde. Jeg vil i dag koncentrere mig særligt om nogle konkrete elementer inden for to af dimensionerne, nemlig den sikkerhedsmæssige og den menneskelig-demokratiske.

Jeg mener, at der er en del uudnyttet potentiale, som ikke mindst den mere velstillede del af medlemskredsen må se at få øjnene op for på et helt andet niveau, end tilfældet er i dag. Jeg mener også, at de kræfter og ressourcer, Danmark allerede i dag bruger, kunne udnyttes langt mere effektivt. Som en af vicepræsidenterne i OSCE's parlamentariske afdeling har jeg flere gange af forskellige formandskaber, det finske, det græske og nu senest det kazakhstanske, været bedt om at koordinere valgobservationer. For et par uger siden var jeg således i denne funktion i Tadsjikistan, hvor jeg også havde mulighed for dels at mødes med udenrigsministeren, dels at se nogle af OSCE's feltmissioner, bl.a. et vigtigt og imponerende grænsetræningsprogram. Under mit møde med udenrigsministeren kom det tydeligt frem, at der er en vis frustration over, at Tadsjikistan som naboland til Afghanistan ikke bliver hørt, i hvert fald ikke tilstrækkeligt. De føler sig overset, og et besøg på pænt højt niveau fra et af de ledende lande i Afghanistankoalitionen ville gøre underværker. Man er opmærksom på udviklingen i Pakistan, men hvad med Afghanistans nordlige grænse, som nok er barrikaderet af bjerge for en vis part, men jo bestemt ikke er uigennemtrængelig? Iran gør sine hoser grønne med både præsidentbesøg og massiv påvirkning via massemedier, som snildt kan nedtages med paraboler. Fra politisk side er man i Tadsjikistan meget fokuseret på truslen fra Uzbekistan i den nordøstlige del. Der fører man jo en fjendtlig vand- og elforsyningspolitik over for nabolandet, og behovet for hjælp til at fjerne de mange landminer, der hver måned sender mange civile, herunder børn, i døden, var også tydeligt markeret i de politiske samtaler.

Nuvel, der ydes støtte både fra OSCE, EU og ja, fandt jeg ud af, da jeg kom derud, også et mindre bidrag fra Danmark i forbindelse med et projekt rettet mod voldelig ekstremisme og radikalisering. Godt, at det er særskilt nævnt i redegørelsen, for det er virkelig den type projekter, der er behov for. Det tema, der handler om risikoen for radikalisering, skal man spørge direkte til for rigtig at få på bordet. Det bliver fremhævet som et selvstændigt plus, at man har lovliggjort et islamisk parti, og det bliver understreget, at lederen er moderat, og at partiet går ind for en sekulær stat, og at man i øvrigt fra

myndighedernes side slår hårdt ned på voldelig ekstremisme. Men det er også en kendsgerning, at partiet forventede fremgang, og at man fornemmede en vis uro, når spørgsmålene gik tæt på, om den moderate leder nu også kunne holde de ekstreme fløje i skak.

I forbindelse med risikoen for påvirkning fra Iran blev det hele tiden fremhævet, at shiaer og sunnier har det svært med hinanden, og at de første dominerer i Iran, mens sunnierne hersker i Tadsjikistan. Men en kendsgerning er det efter min mening, at det kræver årvågenhed. Mens bistanden fra EU primært går via budgetstøtte og det vel at mærke i et land, der er kendt for voldsom korruption, sørger stormagten og naboen Kina for at investere i store, monumentale ting som broer, veje og lignende, der er tydelige for befolkningen. Kina blander sig ikke i politik, hedder det. Men er det, vi står med her, en kopi af den vellykkede Afrikastrategi, som vi ser fra dette tusindårsrige, som altid tænker langt?

Selvfølgelig skal man se sikkerhedsperspektivet i tæt sammenhæng med en borgerkrigsmærket befolknings behov for fred, vand, mad og stabilitet, og derfor er der selvfølgelig også brug for basisbistand. Men sammentænkning af indsatsen i et større perspektiv er mildest talt heller ikke særlig tydelig. Man har fat i nogle vigtige hjørner og punkter, men der er ikke rigtig etableret en sammenhæng, og man kan sige, at den vestlige verden ikke står som en samlet, tung partner i forhold til udfordringen.

Lad mig afslutningsvis komme med et par betragtninger vedrørende valgobservationsdelen. Jeg noterer mig, at der i redegørelsen omtales, at der er en positiv og forbedret udvikling i forholdet mellem den parlamentariske afdeling og ODIHR. Jeg vil meget gerne spørge udenrigsministeren, hvorpå dette bygger sådan mere konkret. Jeg oplever, at der er udfordringer. Jeg oplever, at valgobservationsarbejdet er utrolig vigtigt, en af hjørnestenene i OSCE's arbejde, men at der i den forbindelse også er behov for noget selvjustits; at vi løbende holder os selv fast på elementer som pressefrihed, metodefrihed, retten til at tale frit. Det er ikke alle steder, selv ikke i observatørkredsen, at man har lige meget fokus på dette forhold. Det synes jeg er værd at tage med, også når vi skal diskutere vores indsats på valgobservationsområdet.

Kl. 14:06

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Tak til fru Pia Christmas-Møller. Udenrigsministeren.

Kl. 14:06

Udenrigsministeren (Lene Espersen):

Jeg vil gerne starte med at takke alle ordførerne for nogle rigtig gode indlæg og for deres bemærkninger og spørgsmål. Jeg er faktisk rigtig glad for, at vi med debatten her i Folketinget har mulighed for at drøfte udviklingen i OSCE.

Jeg vil gerne starte med at slå fast, at OSCE fortsat efter mere end 30 år er et centralt forum for fremme af demokrati, menneskeret-tigheder, fred og sikkerhed i hele OSCE-området. Arbejdet i OSCE har jo i den seneste tid været præget af dialogen om den fremtidige europæiske sikkerhedsarkitektur, som blev igangsat efter det russiske forslag forrige år om en ny europæisk sikkerhedstraktat. Og jeg synes faktisk, at debatten i dag på det punkt har bekræftet, at vi her i Danmark er meget enige om vores tilgang til denne debat og dialog, nemlig at det er det brede sikkerhedsbegreb, vi skal tage i anvendelse, når vi diskuterer sikkerhed, og at alle tre dimensioner, det vil sige både den politisk-militære, den økonomisk-miljømæssige og den menneskelige dimension, skal med i det arbejde, der pågår. Jeg tror nemlig på, at den åbne og brede dialog, der er blevet sat i gang, kan give ny dynamik til OSCE-samarbejdet og også understrege de muligheder, som OSCE giver, for dialog mellem øst og vest.

Efter en indledende gennemgang af de eksisterende forpligtelser inden for OSCE's tre dimensioner er fokus nu på, hvilke konkrete tiltag der kan gennemføres for at gøre OSCE stærkere. Man skal selv-

følgelig være varsom med at fremhæve en ordfører frem for en anden, men jeg synes faktisk, at fru Pia Christmas-Møller meget rigtigt fik fremhævet, hvor det er, at tingene måske en gang imellem lader noget tilbage at ønske. Man skal være bedre til at tænke i sammenhænge i de ting, man gør. Det er noget af det, som jeg mener der skal fokuseres på. Vi skal fokusere på at gøre OSCE bedre i stand til at løse og forebygge konflikter, og der må man have en bredspektret tilgang til, hvordan man så gør det. Jeg tror også, det er nødvendigt at sætte fokus på de nye trusler mod sikkerheden, og dem har flere jo været inde på i dag, bl.a. sådan noget som radikalisering, menneskehandel og terrorisme som oplagte emner.

Det er selvfølgelig også mit håb, at den conference, som også har været genstand for ganske meget af debatten i dag, og som bliver afholdt i København i juni måned i år til markering af 20-året for vedtagelsen af Københavnsdokumentet for OSCE's menneskelige dimension, vil kunne levere et nyttigt bidrag til det arbejde. Til det, der ligesom er blevet efterlyst under debatten her i dag, vil jeg gerne sige, at nu er det jo Kazakstan, der har formandskabet; det skal vi huske på, og det skal vi respektere. Men der er jo overhovedet ikke nogen grund til at lægge skjul på, at det har været meget væsentligt for Danmark, at der blev en markering af 20-året for Københavnsdokumentet, og derfor kan jeg også glæde ordførerne, der har været meget optaget af den her sag, med at sige, at den parlamentariske forsamling vil blive inviteret til at tage aktiv del i konferencen. Jeg har også sikret mig under debatten her i dag, at den vil blive inddraget om kort tid. Normalt har der ikke været kutyme for, at parlamentarikerforsamlingen har, om man så må sige, deltaget på konferencen og holdt indlæg, men det vil de blive inviteret til denne gang. Og det skyldes jo ikke mindst, at det, der er emnet, det, der er substansen for konferencen, jo lige præcis er noget af det, parlamentarikerne er interesseret i og ved noget om, nemlig spørgsmålet om valgobservation og andet.

Så jeg vil sige til ordførerne her, at jeg gerne vil give den positive tilkendegivelse, at parlamentarikerforsamlingen vil blive inviteret til at tage del i konferencen, og at man om kort tid også vil tage kontakt, således at der bliver en god proces omkring det videre forløb. Én ting er sikker, og det er, at jeg bestemt synes, at parlamentarikerne skal have mulighed for at komme med deres ytringer på konferencen og dermed også komme med indlæg på konferencen. Det er forhåbentlig noget, som kan tilfredsstille de af ordførerne, som har efterlyst, at det skulle tænkes ind.

Kl. 14:10

Så er der flere andre temaer, som har været oppe at vende i dag, og som ordførerne har spurgt ind til. Hr. Jeppe Kofod har lagt vægt på, at vi naturligvis fortsat får understreget, at CFE-traktaten er en hjørnestein for europæisk sikkerhed, og jeg er meget glad for, at både hr. Jeppe Kofod og mange af de øvrige ordførere har lagt vægt på det problematiske i den ensidige russiske suspension af traktaten, der har været siden december 2007. Jeg tror stadig væk på, at vi skal bestræbe os på at opnå nogle kompromisløsninger med Rusland i spørgsmålet om CFE-traktaten. Det tror jeg faktisk er meget afgørende for den videre proces.

Jeg vil også sige, at der er mange af ordførerne her i dag, som har været optaget af, hvordan vi i det hele taget kan få gjort OSCE-samarbejdet måske mere nærværende i forhold til befolkningen. Flere har været inde på, at selve redegørelsen kan virke en kende tør, og for mange mennesker er der måske også tale om, at man har lidt svært ved helt at kunne måle og forstå, hvad det er for et vigtigt arbejde, der foregår. Jeg vil i hvert fald sige, at jeg er meget åben over for input og forslag til, både hvordan vi kan gøre debatten som den, vi har her i dag, endnu mere levende, og måske også hvordan vi kan gøre redegørelsen og hele det arbejde, der pågår i løbet af året, noget mere nærværende i forhold til, man kan sige, den almene offentligheds interesse i OSCE og det meget vigtige arbejde, der foregår.

Jeg vil sige, jeg kun har respekt for det store arbejde og den høje aktivitet, der er i parlamentarikerforsamlingen. Jeg ved, at det input, som hver især giver, er meget vigtigt for OSCE, og derfor fik jeg faktisk en tanke, da jeg sad hernede og nedskrev alle disse ting, der blev sagt her fra talerstolen. Fru Pia Christmas-Møller, som har været valgobservatør i Tadsjikistan, kom i sit indlæg med nogle betragtninger om, hvor problemerne egentlig var, og hvad det var for en oplevelse, hun havde haft i landet, og jeg synes, at det indlæg, som fru Pia Christmas-Møller havde om sine egne oplevelser, faktisk var det mest konkrete og måske mest sigende i forhold til dem, der følger debatten her i dag.

Jeg tror, at noget af det, vi måske skulle tænke over, var at blive bedre til at lade de valgobservatører, der rejser fra Danmark ud til verdens brændpunkter og der sikrer og overvåger valgprocessen, få fortalt om de erfaringer, de får, både de positive, som fru Pia Christmas-Møller også nævnte – de gode initiativer, der er taget i forhold til antiradikalisering – og de negative, og tage dem mere aktivt ind i en debat som den, vi har her i dag. Jeg synes i hvert fald, det kunne være interessant, at man fik noget, der var lidt mere konkret, om de oplevelser, man selv har haft og selv har mærket, ind i den videre proces.

Jeg ved, at den tidligere udenrigsminister var i Tadsjikistan tilbage i oktober måned, og at vi fra dansk side også giver et bidrag til det arbejde, der pågår der, men ikke desto mindre synes jeg faktisk, det er lidt væsentligt for det arbejde, der foregår, og det store arbejde, mange mennesker lægger i det, at vi måske gør os umage med at gøre tingene mere konkrete. Og derfor vil jeg i hvert fald foreslå, at vi prøver at arbejde videre med en anden måde at få afrapporteret på, så der bliver et større indblik i, hvad parlamentarikerne ser som valgobservatører med deres egne øjne, når de er ude i OSCE-sammenhæng. Det tror jeg vil være ganske, ganske godt.

Så vil jeg slutte af med at sige, at det selvfølgelig er klart, at den dialog, der pågår i OSCE, til tider har været meget vanskelig, og det skyldes jo altså, at det er en meget bred kreds af medlemslande. Drøftelser om bl.a. demokrati og menneskerettigheder har nogle gange været præget af hårde meningsudvekslinger, men ikke desto mindre mener jeg, at den eneste vej frem er, at vi fortsætter dialogen, også om de ting, som er meget svære. Jeg tror, det er den eneste måde, hvorpå vi stadig væk og hele tiden kan holde fokus på det, som man kan sige er hjørnesteinene i OSCE's arbejde.

Til allersidst vil jeg sige om det samarbejde, der er om valgobservation og andet, at der også blev rejst spørgsmål om, at der tidligere har været temmelig mange gnidninger, kan man sige, i samarbejdet om valgobservation mellem OSCE's kontor for demokratiske institutioner og menneskerettigheder, altså ODIHR, og OSCE's parlamentariske forsamling. Og alle problemer er jo ikke løst, men det er dog den opfattelse, jeg har fået efter at have læst papirerne, at der ikke har været så mange uoverensstemmelser i løbet af 2009, som der tidligere har været. Jeg tror, at der bliver gjort ret store bestræbelser for at få et forbedret samarbejde, og det er selvfølgelig helt afgørende.

Men også her vil jeg sige, at i og med at der også er danske observatører, der er ude at opleve ting med deres egne øjne, vil jeg opfordre til, at man, når der er problemer og der er ting, som man måske synes kunne gøres bedre, så i hvert fald får givet den viden bl.a. til mig, så der er en mulighed for, at vi kan arbejde videre for at sikre, at der bliver et bedre samarbejde mellem de forskellige institutioner. Det synes jeg i hvert fald er rigtig vigtigt.

Grundlæggende vil jeg sige, at jeg synes, det har været en rigtig god debat i dag. Den har selvfølgelig været meget præget af Københavnskonferencen, og der håber jeg i hvert fald, at jeg med mit tilsagn klart har vist, at jeg selvfølgelig vil arbejde aktivt for, at den parlamentariske forsamling bliver repræsenteret på konferencen og får mulighed for at komme med et indlæg. Det synes jeg faktisk er

rigtigt og helt i den ånd, som konferencen bliver holdt i, hvor man jo netop fejrer Københavnsdokumentet og den menneskelige dimension.

Tak for en rigtig god debat.

Kl. 14:17

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Tak til ministeren. Der er lige et par korte bemærkninger, først fra fru Lone Dybkjær.

Kl. 14:17

Lone Dybkjær (RV):

Tak. Jeg vil som input til udenrigsministeren bare sige, at det jo var en mulighed, at vi fik en redegørelse, og at ministeren så kom med et indlæg om, hvad det var, ministeren selv havde syntes var mest vigtigt i det år, der var gået. Jeg synes, det er fint at have den der – hvad kan man kalde det? – embedsmandsagtige tilgang, og det er ikke en kritik af embedsmændene, de kan sådan set ikke gøre andet end det, de gør, men det kræver jo, at ministeren, om jeg så må sige, går ind og siger, at det her synes hun har været det mest interessante og vigtige.

Det andet, jeg vil sige, er, at det er fint nok med de der valgobservatører, jeg har også selv været det, og det er jo en meget speciel oplevelse, men altså af den gode slags. Og så kommer jeg lige til det sidste punkt, og det er spørgsmålet om den parlamentariske forsamling. Altså, vi, som snakker meget om demokratiets betydning og om, at det er vigtigt, og at vi ved, at det ikke er så nemt at bygge demokratiet op alle steder, skal jo om nogen prøve at vise i praksis, hvad vi mener med et demokrati. Og derfor synes jeg faktisk, at det, ministeren sagde, var fint, men jeg synes ikke, det var helt tilstrækkeligt, for et demokrati kræver involvering, og det vil sige, at jeg også synes, at den parlamentariske forsamling skal involveres og det på et tidspunkt, hvor de har mulighed for eventuelt at supplere eller ændre på nogle ting.

Kl. 14:18

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Ministeren.

Kl. 14:18

Udenrigsministeren (Lene Espersen):

Jeg vil først sige tak til fru Lone Dybkjær for alle de gode ideer. Jeg synes, vi i det hele taget skal være bedre til at se på, hvordan vi kan gøre debatten mere levende herinde, for vi synes jo faktisk, at de ting, som vi diskuterer her i dag, er meget, meget vigtige – om ikke nogle af de mest vigtige ting – når vi taler om udenrigspolitik. Og jeg vil sige til fru Lone Dybkjær, at jeg har hørt, hvad fru Lone Dybkjær mener vil være klogt i forhold til den videre proces omkring konferencen.

Det, jeg i dag i Folketingssalen hørte der var behov for, var en meget klar tilkendegivelse fra mig om, at den parlamentariske forsamling ville blive aktivt inddraget, og at den parlamentariske forsamling også ville skulle holde indlæg på konferencen, og det har jeg positivt tilkendegivet. Nu vil jeg så gå tilbage og selvfølgelig studere nærmere, hvad programmet er for konferencen. Jeg har i hvert fald også selv tænkt mig at holde et indlæg på konferencen, men videre kan jeg altså ikke komme det i dag.

Kl. 14:19

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Fru Lone Dybkjær.

Kl. 14:19

Lone Dybkjær (RV):

Jeg har stor respekt for, at ministeren ikke kan komme det videre i dag, og det er ikke, fordi jeg skal stå og kloge mig. Det er ikke sådan

ment. Jeg tror bare, det ville være hensigtsmæssigt, hvis man så hurtigt som muligt inddrog den parlamentariske forsamling i arbejdet, og når jeg mener hensigtsmæssigt, er det simpelt hen, fordi vi så faktisk i praksis viser, hvad demokrati er for noget. Jeg er godt klar over, at alt ikke ligger i ministerens hænder, men jeg kender jo også ministerens styrke, når ministeren går ud og vil noget, og derfor håber jeg på, at ministeren vil noget på det her område.

Kl. 14:20

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Ministeren.

Kl. 14:20

Udenrigsministeren (Lene Espersen):

Jamen jeg hørte det mere som et godt råd og ikke så meget som et spørgsmål.

Kl. 14:20

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Fru Pia Christmas-Møller for en kort bemærkning.

Kl. 14:20

Pia Christmas-Møller (UFG):

Allerførst tak for de pæne ord, og jeg vil gerne kvittere for, at ministeren inviterer til en mere løbende dialog om de her ting og en gensidig udveksling af erfaringer og ideer og holdninger; det synes jeg virkelig der er behov for. For jeg oplevede, da jeg kom ud til Tadsjikistan som leder af valgobservatørerne fra OSCE, at være til møde med udenrigsministeren, og han efterlyste møder på højt niveau, og først da jeg kom hjem til Danmark, fik jeg at vide, at vores udenrigsminister rent faktisk havde været der for ikke så forfærdelig længe siden. Det fortæller noget om et kæmpe gab i vores informationsflow selv i et lille land. Vores internationale sekretariat har heller ikke været vidende om, at den danske udenrigsminister har været derude. Så der er virkelig, hvad kan man sige?, rum for forbedring, og det vil jeg meget gerne kvittere for.

Når det er sagt, vil jeg gerne lige præcisere, at den anmodning, vi er kommet med fra forskellige ordførere i dag, jo gik på, at den parlamentariske forsamling blev inddraget, og ikke kun, at man fik lov til at sende præsidenten, der kunne aflevere en tale – altså, at man simpelt hen inddrager PA i arbejdet med tilrettelæggelsen af konferencen her til juni.

Jeg er fuldt ud opmærksom på, at det er Kazakhstan, der har formandskabet, men jeg kender jo også ministeren fra den side, at hvis hun først vil noget, kan hun også sætte det igennem. Så bare det at vide, at vi har ministeren bag os i arbejdet for at styrke den parlamentariske afdelings placering, er en god ting for os og et meget flot udkomme af denne debat, hvis det kan lykkes. Tak.

Kl. 14:21

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):

Udenrigsministeren.

Kl. 14:21

Udenrigsministeren (Lene Espersen):

Jeg vil sige, at jeg i hvert fald har lyttet til de rigtig gode råd, jeg har fået her i dag om det videre forløb frem til konferencen. Jeg vil gerne her gentage, at jeg også mener, det er helt afgørende, at parlamentarikerne spiller en rolle på konferencen, fordi det, man skal diskutere på konferencen, ligesom er kernen i noget af det, parlamentarikerne går op i. Det var sådan set også derfor, jeg gjorde en del ud af at få sagt her, at der kan være mange andre konferencer, hvor det måske er knap så relevant, at det er parlamentarikerforsamlingen, der skal være inddraget. Men præcis i den her synes jeg faktisk at det er vigtigt, at parlamentarikerforsamlingen spiller en aktiv rolle, og

det er den tilkendegivelse, jeg kan komme med nu. Så vil jeg gå tilbage og prøve at finde ud af, hvordan man kan gøre det i praksis og selvfølgelig med respekt for, at det ikke er Danmark, men Kazakstan, der har formandskabet for øjeblikket.

Kl. 14:22

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):
Fru Pia Christmas-Møller.

Kl. 14:22

Pia Christmas-Møller (UFG):

Jeg vil gerne holde ministeren fast på det tilsagn – med et glimt i øjet, selvfølgelig. Jeg er meget glad for det tilsagn, det er ganske forment.

Så vil jeg også underbygge behovet for den løbende dialog med den kendsgerning, at grundlaget for opfattelsen i redegørelsen og i de papirer, som ministeren er blevet forberedt med her i dag, måske ikke er helt opdateret – sådan pænt sagt. Det kunne måske også afsløre, at der er behov for en løbende dialog også på et lidt lavere niveau end selve ministerens. Altså, jeg mener, jeg ledede faktisk valgobservationerne i Makedonien, og jeg var i den situation, at jeg var nødt til at skrive et relativt kritisk brev til det græske formandskab. Derfor er det selvfølgelig lidt påfaldende, at det blev fremhævet som et eksempel på, hvordan forholdet til ODIHR er blevet forbedret.

Der har været ups and downs i forholdet, men generelt set er der altså stadig væk en ret massiv udfordring, som vi er nødt til at tackle, og der er behov for at kigge objektivt på tingene, både i forhold til PA og i forhold til ODIHR. Og det kunne altså godt være en god idé, at man måske trak på de ressourcer, der er i den parlamentariske afdeling, når man skal skrive den slags redegørelser. Det er bare en idé til embedsværket og ikke til ministeren personligt.

Kl. 14:23

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):
Ministeren.

Kl. 14:23

Udenrigsministeren (Lene Espersen):

Jamen det tror jeg også at de dygtige embedsmænd har noteret sig. Og så vil jeg sige, at jeg faktisk også tror, det er godt, at der er en dialog direkte mellem ministeren og de parlamentarikere, der rejser ud og faktisk gør lige præcis det, vi gerne vil have, nemlig at løfte den menneskelige dimension ved at være med til valgobservation og andet, så ministeren også får den viden. For det er faktisk meget værdifuld viden også for mig at have, både når jeg mødes med mine kollegaer og sådan set også, når jeg mødes med ODIHR og med præsidenten og med andre, så jeg får den her viden om, hvordan det egentlig er foregået i praksis.

Jeg tror faktisk på, at hvis vi gør tingene rigtigt og får samtænkt tingene i Danmark, har vi også en bedre mulighed for at få forandret nogle af tingene, men det kræver, at begge parter ved, hvad hinanden gør. Og derfor vil jeg i hvert fald meget gerne have den dialog. Jeg kan jo ikke nå at tage rundt til alle de lande, som observatørerne hver især når rundt til, og derfor tror jeg faktisk, at det er fornuftigt med en meningsudveksling.

Kl. 14:24

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):
Tak til udenrigsministeren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Det næste punkt på dagsordenen er:

15) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 49:

Forslag til folketingsbeslutning om en valgkampperiode på minimum 3 måneder op til en eventuel forbeholdsafstemning.

Af Per Clausen (EL) m.fl.
(Fremsættelse 10.11.2009).

Kl. 14:24

Forhandling

Tredje næstformand (Holger K. Nielsen):
Forhandlingen er åbnet. Udenrigsministeren.

Kl. 14:25

Udenrigsministeren (Lene Espersen):

Enhedslistens beslutningsforslag går ud på, at vi skal have en valgkampperiode på minimum 3 måneder, fra Folketinget har vedtaget, at der skal udskrives en folkeafstemning om afskaffelse af EU-forbeholdene, til afstemningen finder sted.

Jeg vil til det sige, at vi i forvejen har en lang tradition i Danmark for en grundig folkelig debat op til folkeafstemninger om EU-spørgsmål. Den debat har vi ikke brug for kunstigt fastsatte frister for at opretholde. Dertil kommer, at Enhedslistens forslag er et forsøg på at regulere et område, hvor der allerede findes velfungerende lovgivning og regler. Og på den baggrund kan regeringen ikke støtte forslaget.

Lad mig om EU-undtagelserne generelt sige, at det fortsat er regeringens holdning, at de er til skade for Danmark. Et meget konkret eksempel herpå så vi under finanskrisens værste bølgegang, hvor vi kunne konstatere et betydeligt rentespænd mellem euroen og kronen, og hvor en række væsentlige beslutninger blev taget uden vores medvirken. På den baggrund vil regeringen på et passende tidspunkt igangsætte drøftelser blandt Folketingets partier med henblik på at sikre så bred en politisk opbakning som muligt til en ændring af undtagelserne.

Nu til selve begrundelsen for, at vi i regeringen ikke kan støtte beslutningsforslaget. Først og fremmest har vi i Danmark en lang tradition for en grundig og bredt funderet folkelig debat op til afstemninger om EU-spørgsmål, hvad enten der er tale om EU-undtagelserne eller traktatændringer. Den debat kan regeringen ikke se nogen grund til at ændre rammerne for.

Men forslaget rækker også ind over vores gældende lovgivning og regler om folkeafstemninger. Det nationale kompromis fra 1992 gør det politisk umuligt at ændre på undtagelserne uden en forudgående folkeafstemning. Afholdelse af en sådan folkeafstemning om en eller flere af undtagelserne vil skulle følge de procedurer, der er beskrevet i grundloven. Her tænkes særligt på grundlovens § 20 om suverænitetsafgivelse eller grundlovens § 42 om afholdelse af bindende folkeafstemning om et lovforslag. Det er med andre ord, først når det nødvendige lovgrundlag er vedtaget og bekendtgjort, at vi er fremme ved spørgsmålet om den egentlige valghandling i form af en folkeafstemning.

Af grundlovens § 42, stk. 4, fremgår det, at folkeafstemningen iværksættes inden for en frist på tidligst 12 og senest 18 søgnedage efter bekendtgørelsen. Den formulering er gentaget i folketingsvalgloven, hvori det klart siges, at folkeafstemninger efter grundlovens § 20 og § 42 skal afholdes, og her citerer jeg igen: tidligst 12 og senest 18 søgnedage efter statsministerens bekendtgørelse af det lovforslag, som ligger til grund for afstemningen. Der eksisterer altså allerede en grundlovsfastsat procedure for de enkelte skridt, der leder frem til en folkeafstemning.

Med henblik på den tekniske gennemgang for at levere de to politiske budskaber er det jo for det første sådan, at fremsættelsen af det nævnte lovgrundlag i sig selv giver fornyet kraft til den løbende

debat i Folketinget og blandt befolkningen om de undtagelser, som vil blive berørt af en afstemning. Som jeg ser det, når vi kigger tilbage på de 26 EU-afstemninger, vi har haft siden 1972, har det nuværende regelsæt ikke indtil videre forhindret en grundig folkelig debat. Og det er jo altså heller ikke bare hr. Per Clausen, som ønsker en grundig folkelig debat; det ønsker regeringen også, og det ønsker de partier også, som ser Danmarks interesser bedst tjent ved, at vi deltager fuldt og helt i det europæiske projekt.

Lad mig så derudover tilføje, at debatten om EU-spørgsmålet jo ikke kun er noget, som foregår op til eventuelle afstemninger. Det er efterhånden nogen tid siden, at vi sidst havde en, og det er da ikke mit indtryk, at vi af den grund har afholdt os fra at drøfte vores forhold til EU. Vi har en god tradition for en grundig og bredt funderet EU-debat, som også Folketingets EU-Oplysning og EU-oplysningsmidlerne til partier, organisationer og bevægelser bidrager til at holde i live.

For det andet sætter vores eksisterende lovgivning nogle rammer om den særlige valghandling, som en folkeafstemning er. De rammer har historisk set vist sig at være velfungerende og henter deres demokratiske legitimitet i selveste grundloven. Det ved jeg selvfølgelig ikke om hr. Per Clausen er enig i, men det tror jeg at vi skal holde fast i.

Samlet set vil jeg sige, at vi i Danmark har et grundlovsfæstet regelsæt om folkeafstemninger. Det mener regeringen at vi skal holde fast i, ikke mindst fordi det har muliggjort en efterhånden lang tradition for en grundig folkelig debat op til afstemninger om bl.a. EU-spørgsmål. Den tradition er hr. Per Clausen ved talrige lejligheder blevet forsikret om regeringens vilje til at opretholde, og det er ikke en tradition, som vi behøver kunstigt fastsatte frister for at efterleve.

Kl. 14:29

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Hr. Per Clausen for en kort bemærkning.

Kl. 14:29

Per Clausen (EL):

Jeg må indrømme, at det er lidt nyt for mig, at det, at der er indgået en aftale mellem nogle partier, gør, at man så er forpligtet til at overholde nogle regler, som vedrører nogle folkeafstemninger, som afholdes under nogle ganske bestemte forudsætninger, som ligger i grundloven.

Men jeg kan vel så konstatere, at udenrigsministerens glade budskab til Folketinget og befolkningen er, at 2-3 uger efter, at Folketinget har vedtaget, at der skal igangsættes en folkeafstemning om et af forbeholdene, vil afstemningen blive gennemført. Vi må jo så tage til efterretning, at det er det, ministeren mener der er brug for, hvis man skal sikre en bred, folkelig debat med oplysning om sagens forhold.

Det synes jeg ikke er rigtigt. Jeg synes, man skulle benytte sig af den mulighed, man her har for selv at fastlægge, hvordan en sådan folkeafstemning, som jo afvikles på baggrund af nogle helt bestemte forudsætninger, som Folketingets flertal har lagt fast, skal forløbe, så man kan sikre en bedre mulighed for en åben og lidt mere grundig debat.

Kl. 14:30

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Ministeren.

Kl. 14:30

Udenrigsministeren (Lene Espersen):

Jeg vil sige til hr. Per Clausen, at jeg selv har deltaget i rigtig mange EU-debatter gennem tiden, og det har været min erfaring, at der har været rigelig god tid til at debattere både den ene og den anden detalje forud for afstemninger om EU-spørgsmål. Derfor ser jeg sim-

pelt hen ikke nogen som helst grund til at ændre på de regler og kriterier, som vi har i dag.

Kl. 14:31

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Hr. Per Clausen.

Kl. 14:31

Per Clausen (EL):

Det er vel ikke ubekendt, at det i hvert fald efter den sidste euroafstemning var sådan, at man meget klart fra tilhængersiden sagde, at sådan et forløb ville man aldrig have igen. Det var nemlig et langt forløb, hvor der var tid til grundig debat.

Derfor kan vi bare konstatere, at det, ministeren nu meget klart siger, er, at når man ellers blandt de EU-positive partier har fået sig samlet sammen til at ville have forbeholdene afskaffet, så vil man behandle det hurtigt i Folketinget og derefter sørge for en hurtig folkeafstemning på det tidspunkt, hvor man tror det er opportunt at komme igennem med det, så man kan forsøge at udnytte den stemning, der er i befolkningen.

Når vi ser på det på den måde, er det jo, fordi det soleklart er fremgået af debatterne mellem de EU-positive partier, at det eneste, de venter på, er det rette tidspunkt til at slå til.

Kl. 14:31

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Ministeren.

Kl. 14:31

Udenrigsministeren (Lene Espersen):

Jeg vil sige til hr. Per Clausen, at jeg som sagt har deltaget i rigtig mange af de afstemninger, vi har haft i Danmark, om vores forhold til EU, og det har været min klare oplevelse hver gang, at der har været en god og grundig debat med mulighed for at arrangere møder osv. rundtomkring i landet. Der har været en god debat op til de afstemninger.

Derfor har jeg altså svært ved at se, hvorfor vi nu skal vedtage et forslag fra Enhedslisten, om at det kunstigt skal fastsættes, at der skal gå x antal måneder, før man kan spørge befolkningen. Jeg er helt og aldeles fuld af fortrøstning for, at den måde, vi har gjort det på hidtil, og den formalia, som står skrevet i grundloven, er fuldt ud tilstrækkeligt til at sikre en god proces.

Kl. 14:32

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Tak til ministeren. Hr. Michael Aastrup Jensen som ordfører for Venstre.

Kl. 14:33

(Ordfører)

Michael Aastrup Jensen (V):

Først og fremmest må jeg slå fast, at jeg ikke kunne være mere enig med udenrigsministeren. Vi har i dag et velfungerende lovsæt, der regulerer folkeafstemninger på en ganske tilfredsstillende måde. Derfor ser vi i Venstre absolut ingen grund til at ændre på dette.

Når det kommer til EU-spørgsmål, er Danmark pr. tradition et af de EU-lande, der gør mest ud af at føre parlamentarisk kontrol og inddrage befolkningen i debatterne og beslutningsprocesserne. Sådan er det i dag, og sådan har det altid været. Det vidner de seks folkeafstemninger, vi hidtil har haft om EU-spørgsmål, jo også om – et antal, som af alle EU-lande for øvrigt kun er overgået af Irland. Og det synes jeg absolut giver lidt stof til eftertanke.

Der har jo altid været en sund og god debat op til disse tidligere afstemninger, og valgdeltagelsen har altid været høj med en deltagelse på mellem 70, 75 og 90 pct. Det vidner om, at befolkningen fint

har formålet at danne sig en mening om afstemningsemnerne inden for de rammer og den valgkampperiode, der er afsat i dag. Ellers havde vi jo næppe set så stærke fremmødeprocenter til de vejledende folkeafstemninger.

En detalje, som forslagsstillerne fra Enhedslisten øjensynligt har overset, og som udenrigsministeren jo også har påpeget, er, at det ikke kun er op til folkeafstemninger, at der finder en EU-debat sted i Danmark. Det har jeg da personligt sammen med flere af de tilstedeværende i dette lokale og mange andre ildsjæle i det danske samfund gjort mit til at sikre i de seneste år gennem mit tidligere EU-ordførerskab.

Følger man bare lidt med i diverse medier, vil man bemærke, at EU-debatten lever i bedste velgående, men hvis Enhedslisten – eller andre, for den sags skyld – mener, at dette ikke er tilfældet, ja, så er det jo op til dem selv. At puste liv i debatten kan jo gøres, når som helst man selv ønsker det.

Det virker derfor dybt overflødigt at tvinge specielle såkaldte EU-debatmåneder ned over hovedet på borgerne, for slet ikke at nævne, at Enhedslisten mener, at dette skal gøres ved at lovgive på et område, som der allerede eksisterer velfungerende lovgivning om i vores grundlov. Det er ganske sandt, at ny lovgivning nogle gange – faktisk ofte – er nødvendig, for at vi bliver ved med at have et så velfungerende samfund i Danmark som overhovedet muligt. Men det her er desværre bare ikke et af tilfældene, og derfor kan vi i Venstre ikke støtte beslutningsforslaget fra Enhedslisten.

Kl. 14:35

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Hr. Per Clausen for en kort bemærkning.

Kl. 14:35

Per Clausen (EL):

Jeg kan forstå, at hr. Michael Aastrup Jensen mener, at der foregår en levende EU-debat ude i samfundet hele tiden. Jeg ved ikke, hvilken planet hr. Michael Aastrup Jensen opholder sig på, men lad det være. Det er i hvert fald et helt nyt, meget spændende og interessant synspunkt, som jo også kommer til udtryk ved den meget høje prioritering, som Folketingets partier inklusive Venstre giver EU-spørgsmål, når vi nærmer os et folketingsvalg.

Men det, jeg vil spørge hr. Michael Aastrup Jensen om, er, om ikke konsekvensen af hans standpunkt er, at man, når der bliver lavet en aftale mellem de af Folketingets partier, som ønsker forbeholdene fjernet, efterfølgende hurtigt vil kunne gennemføre en proces i Folketinget, hvor man får vedtaget lovgrundlaget, og derefter afholde en folkeafstemning i løbet af 2 uger efter, at det er sket i Folketinget – altså en meget hurtig proces. Er det ikke også sådan set det, man har tænkt sig at gøre, fordi man synes, at det plejer at gå rigtig skidt, når der går længere tid?

Kl. 14:36

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Ordføreren.

Kl. 14:36

Michael Aastrup Jensen (V):

Nu er jeg ikke ekspert i levevilkårene og deres mangler på andre planer, så det kan jeg ikke udtale mig om som ordfører, vil jeg sige til hr. Per Clausen. Men jeg kan bare sige en ting, og det er, at i de 2½ år, jeg har været EU-ordfører, har jeg deltaget i et hav af debatmøder. Jeg har deltaget i radioudsendelser, i debatudsendelser, og jeg er faktisk mødt op, hver eneste gang der har været en mulighed for det, for jeg synes, det er vigtigt, at vi diskuterer det her.

Internt i vores parti har vi også en lang række ildsjæle, som arbejder meget højtideligt med EU-spørgsmål og sørger for at have en debat på et højt niveau. Så som jeg sagde i mit oplæg: Hvis og såfremt

hr. Per Clausen eller andre i Enhedslisten ikke mener, at der er en ordentlig EU-debat, så er det bare om at komme ud af busken og komme i gang med den, for vi andre er klar til debatten, og som hr. Per Clausen åbenbart ikke har opdaget, er vi faktisk allerede godt i gang med den.

Kl. 14:37

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Hr. Per Clausen.

Kl. 14:37

Per Clausen (EL):

Jeg har godt lagt mærke til, at der foregår en – for nogle – spændende debat mellem de partier, der gerne vil have forbeholdene fjernet, om, hvornår det rigtige tidspunkt er, og det har man indtil nu ikke kunnet blive enige om, formentlig fordi man godt inderst inde ved, at der er stor sandsynlighed for, at det ville blive et nej, hvis man gennemførte de her folkeafstemninger.

Men tilbage står vel, at det scenarie, som hr. Michael Aastrup Jensen nu beskriver for os, og som vi så bare må forberede os på, nemlig en hurtig forhandling mellem de af Folketingets partier, der ønsker at afskaffe forbeholdene, en hurtig behandling i Folketinget og så en folkeafstemning i løbet af et par uger.

Så mener man, at debatten har fået de vilkår, som man synes er de nødvendige. Det er jo rart at vide, for så kan vi forberede os på det.

Kl. 14:38

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Ordføreren.

Kl. 14:38

Michael Aastrup Jensen (V):

Selv om hr. Per Clausen jo efterhånden er berygtet for at ville tage folk til indtægt for noget, de ikke har sagt, kan hr. Per Clausen altså ikke gøre det i den her debat – heller ikke med hensyn til hvad jeg ikke har sagt. Lad os derfor slå fast, hvad det egentlig er, jeg siger. Det, jeg siger klart, er, at vi ønsker at fortsætte den debat, der har været igennem en årrække, og sørge for at få tydeliggjort, hvor skadelige EU-undtagelserne efter vores opfattelse er. Så vil vi selvfølgelig sammen med vores EU-japartnere drøfte den videre proces, og debatten om, hvordan og hvorledes vi skal håndtere eventuelle afstemninger, er jo godt i gang i øjeblikket.

Må jeg så ikke have lov til at sige, at jeg synes, det er lidt sjovt, at man føler, det er helt i orden, at man afsætter 3 uger til en folketingsvalgkamp, hvor vi vælger, hvem der skal være landets statsminister, og hvem der skal sidde i det her parlament, men at man åbenbart synes, at der skal gå x antal måneder til en folkeafstemning. Det må jeg indrømme at jeg synes giver lidt stof til eftertanke.

Kl. 14:39

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Fru Pia Adelsteen for en kort bemærkning.

Kl. 14:39

Pia Adelsteen (DF):

Tak. Nu nævnte ordføreren, at der er en masse gode debatter ude i samfundet, og jeg deltager da også i en hel del af dem, men det, jeg synes er meget kendetegnende for netop de debatter, er, at det er for folk, der er lidt EU-nørder, hvis jeg må bruge det udtryk. Det vil sige, at den almindelige borger ude i Danmark har et forholdsvis lille kendskab til, hvad de her forbehold egentlig har af betydning. Det betyder også for mig, at det så er rigtig vigtigt, at der kommer en god, lang debat, hvor man har tid til at sætte sig ind i forbeholdene,

fordi de netop er komplicerede – det tror jeg godt at vi kan blive enige om.

Jeg vil bare spørge ordføreren, om 3 uger virkelig er nok. Og nu kommer jeg jo med sådan en påstand, for det, vi alle sammen har hørt, er, at det er fire forbehold, der skal stemmes om på én gang; det er, sådan som jeg har hørt det, udgangspunktet fra regeringens side. Så fire forbehold skal man altså kunne sætte sig ind i på maks. 3 uger.

Kl. 14:40

Første næstformand (Mogens Lykketoft):
Ordføreren.

Kl. 14:40

Michael Aastrup Jensen (V):

Nu gør fru Pia Adelsteen jo den samme fejltagelse, som hr. Per Clausen, og som jeg lige har givet ham førstepræmien for, men så kan fru Pia Adelsteen få andenpræmien, nemlig at tage folk til indtægt for noget, de ikke har sagt. Jeg har overhovedet ikke nævnt noget om 3 uger i forhold til en folkeafstemning. Lad os nu tage den diskussion med vores EU-partnere.

Jeg synes bare, det er lidt sjovt med den debat, vi har kørende i øjeblikket. Og den kan så være for EU-nørder eller ej, men jeg vil meget gerne have en debat i øjenhøjde med alle folk – og jeg deltager i alt lige fra møder i husmoderforeninger, Rotaryforeninger og pensionistklubber, jeg møder op alle steder, hvor der er en mulighed for at få en god EU-debat. Og så kan folk kalde mig EU-nørd eller ej, men det må de jo selv sige om de gør. For jeg synes faktisk, debatten er der, og vi er klar til den, og derfor synes jeg også, man skal passe på med at sige, at der ikke er en EU-debat, og at den kun kommer, når der bliver kaldt til folkeafstemning.

Kl. 14:41

Første næstformand (Mogens Lykketoft):
Fru Pia Adelsteen.

Kl. 14:41

Pia Adelsteen (DF):

Men min påstand er så igen med hensyn til den EU-debat – sådan er det de gange, jeg er ude i husmoderforeninger og Rotaryforeninger og sådan noget – at det måske ikke er EU-debatterne og forbeholdene, der står højest på dagsordenen, det er ofte mange andre ting, og det vil sige i forbindelse med det argument, ordføreren brugte, om et folketingsvalg, at det jo ofte er de ting, der rører sig, når man er ude at tale med folk. Det her interne ved folk en masse om, men lige præcis forbeholdene, som set med vores øjne er så essentielle at vi beholder, er noget, der er meget, meget vigtigt, men meget, meget svært at sætte sig ind i, og derfor synes jeg stadig væk, at det er utroligt, at man synes, at så kort en periode er god nok tid, og at den debat, vi har nu, bare er o.k.

Kl. 14:41

Første næstformand (Mogens Lykketoft):
Ordføreren.

Kl. 14:41

Michael Aastrup Jensen (V):

I regeringsgrundlaget efter sidste folketingsvalg for 2½ år siden skrev regeringen, at man ønskede at tage et opgør med undtagelserne. I det nye opdaterede regeringsgrundlag står der stadig væk, at regeringen ønsker at tage et opgør med undtagelserne, og lige siden i de 2½ år har jeg diskuteret EU med alle, der overhovedet ønsker at diskutere EU, lige meget hvilket niveau det er på. 2½ år synes jeg faktisk er en lang periode at diskutere i, og jeg må indrømme, at jeg, selv om jeg som tidligere EU-ordfører synes, vi skulle diskutere EU-

undtagelser i al evighed, også gerne vil sige, at jeg synes, at efter 2½ år er vi ved at nå der, hvor man siger: Nu har vi måske fået vendt stenene.

Kl. 14:42

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Tak til ordføreren. Hr. Kim Mortensen som socialdemokratisk ordfører.

Kl. 14:42

(Ordfører)

Kim Mortensen (S):

Tak. Enhedslisten har fremsat det her beslutningsforslag ud fra en tese om, at der i Danmark ikke finder en demokratisk debat sted om de danske EU-forbehold. Den præmis deler vi simpelt hen ikke i Socialdemokratiet, og vi kan derfor ikke se, at der er nogen grund til at støtte det her beslutningsforslag.

Jeg hørte under den foregående debat, at hr. Frank Aaen fra Enhedslisten nævnte Sovjetunionen et par gange i løbet af debatten, og man kan sige, at hvis vi befandt os i det gamle Sovjetunionen, så kunne man jo med god grund have haft en mistanke om, at man ikke kunne have den demokratiske debat, men det har vi i Danmark; det har vi haft tradition for, det har vi haft ved tidligere folkeafstemninger, og det vil vi selvfølgelig også have fremover. Men det er selvfølgelig fint, at Enhedslisten bekymrer sig om den folkelige debat og herunder den væsentlige debat, det jo er, at vi har de fire danske forbehold i forhold til Den Europæiske Union.

Socialdemokratiet er også enig med Enhedslisten i – hvis det er det, der er hensigten med beslutningsforslaget – at der snarest bliver sat en dato for en folkeafstemning hurtigst muligt, og vi er sådan set også enige i, at den offentlige og demokratiske debat og vilkårene for debatten skal være så gode som muligt. Derfor har vi jo også løbende støttet, at der afsættes økonomiske midler til brug for den her debat, midler, som kan søges og i øvrigt bruges flittigt af mange folkelige organisationer til debatarrangementer, udgivelser og aktiviteter på f.eks. efterskoler og højskoler. I alt er der afsat 18,5 mia. kr. om året over en 3-årig periode, hvoraf de 8 mia. kr. eksempelvis går til aktiviteter, som Folketingets partier og Folkebevægelsen mod EU kan bruge.

I Socialdemokratiet mener vi også, at der er mange gode grunde til at tage et opgør med de danske forbehold, bl.a. det faktum, at Europa og samarbejdet i EU jo har ændret sig betragteligt, siden Danmark i 1993 stemte om traktaten indeholdende de danske forbehold, og også det faktum, at de danske forbehold i alvorlig grad svækker dansk indflydelse i EU.

I forbindelse med Enhedslistens forslag om god tid til den folkelige debat og hr. Aastrup Jensens ordførerindlæg for lidt siden kan man sige, at det jo er lidt kuriøst, at vi faktisk siden 2007 har haft varslet en folkeafstemning. I Socialdemokratiet har vi flere gange presset regeringen for, at der så også blev sat en dato for, hvornår vi skal have den folkeafstemning, men vi har jo i 2½ år vidst, at der vil komme et opgør med de danske forbehold, uden at regeringen dog har haft mod til at udskrive folkeafstemningen.

Ved de tidligere folkeafstemninger, vi har haft, har der faktisk været rigtig god tid til den offentlige debat. Det var der i 1992 ved folkeafstemningen, hvor danskerne stemte nej; det var der ved folkeafstemningen i 1993, og det var der ved folkeafstemningen i 2000, da der var en folkeafstemning om euroen. Så i bund og grund er det her et overflødigt forslag, fordi vi jo følger den praksis, vi altid har haft, nemlig at vi har god tid til en god, konstruktiv og åben debat med danskerne.

Nu ser det jo ikke ud til, at den regering, vi har, har mod til på den her side af et folketingsvalg at gennemføre en folkeafstemning, men jeg skal da benytte lejligheden til at opfordre til – og det kunne

vi måske få Enhedslistens opbakning til her i salen – at vi får den her debat, og at vi får en folkeafstemning om de danske forbehold.

Kl. 14:46

Første næstformand (Mogens Lykketoft):
Hr. Per Clausen for en kort bemærkning.

Kl. 14:46

Per Clausen (EL):

Jeg deler jo hr. Kim Mortensens forundring over, at et så stort flertal i Folketinget kan være enige om, at forbeholdene er så katastrofale for Danmark, uden at man tager sig sammen til at gennemføre en folkeafstemning for at få ophævet forbeholdene. Jeg må indrømme, at det begriber jeg ikke. Eller også gør jeg det, for det, der kunne være forklaringen, er jo, at man har en klar forventning om, at det vil blive et nej. Det er også det, der gør det vigtigt at fastlægge, at man får noget tid til debatten, for vi kan godt diskutere forbehold, men vi ved jo ikke, hvad vi kommer til at stemme om.

F.eks. kan vi på retsforbeholdets område jo ikke vide, hvilket nyt forbehold der skal indføres for at afskaffe det andet forbehold. Jeg har forstået, at alle de partier, der ønsker retsforbeholdet afskaffet, nu ønsker det erstattet af sådan et udlændingeforbehold i stedet for. Men der tror jeg da at befolkningen kan have god brug for noget tid til at sætte sig ind i, hvad det betyder, at man erstatter et forbehold med et andet. For det er jo ikke bare så enkelt, at man vil foreslå, at forbeholdene forsvinder.

Kl. 14:47

Første næstformand (Mogens Lykketoft):
Ordføreren.

Kl. 14:47

Kim Mortensen (S):

Man kan sige til hr. Per Clausen, at hvis det var Enhedslistens oprigtige bekymring, burde beslutningsforslaget jo have været udformet på en sådan måde, at Enhedslisten foreslog, at vi fik en folkeafstemning om de danske forbehold. Sådan er forslaget ikke udformet. Forslaget her bygger på nogle teser om, at vi ikke har en demokratisk debat, og at vi ikke har god tid til at diskutere folkeafstemninger i Danmark. Intet kan jo være mere forkert. De seneste tre gange, hvor der har været folkeafstemninger om EU-spørgsmål, har der været minimum 3 måneders debat i forvejen, så det her forslag behøver vi slet ikke. Vi har tradition for at have en god, åben og konstruktiv debat med befolkningen om EU-spørgsmål, og det vil vi også have i fremtiden.

Kl. 14:48

Første næstformand (Mogens Lykketoft):
Hr. Per Clausen.

Kl. 14:48

Per Clausen (EL):

Det er jeg jo glad for at høre, for det opfatter jeg som en klar tilkendegivelse fra Socialdemokraternes side af, at sådan bliver det. Så må jeg bare konstatere, at hvis andre kunne have den idé, at man hurtigt kan lave en aftale, hvor man får strikket det sammen, der skal strikkes sammen, om, hvordan man kan lave et nyt forbehold, når man fjerner det gamle retsforbehold på udlændingeområdet, og derefter lave en hurtig behandling af det i Folketinget og en folkeafstemning efter 14 dage, så er det ikke det, som Socialdemokraterne ønsker. Det er jeg selvfølgelig glad for, for så har jeg da en forventning om, at vi faktisk får tiden til at diskutere og gennemgå det måske lidt besynderlige kompromis, som de partier, der gerne vil have afskaffet retsforbeholdet, har fået strikket sammen for at kunne sikre sig et flertal for det.

Første næstformand (Mogens Lykketoft):
Ordføreren.

Kl. 14:49

Kl. 14:49

Kim Mortensen (S):

Jeg må sige til hr. Per Clausen, at i 1992 blev Maastrichttraktaten underskrevet den 7. februar og kom til afstemning den 2. juni, altså mere end 3 måneder efter. I 1993 blev loven vedtaget i Folketinget den 9. februar, og danskerne stemte den 18. maj. I 2000, da vi stemte om euroen, blev indholdet og datoen offentliggjort den 17. marts, og vi stemte den 28. september. Så der har de andre gange været god tid, og det er selvfølgelig en regerings ansvar, at der bliver god tid til en grundig debat.

Jeg vil godt give hr. Per Clausen det tilsagn, at Socialdemokratiet også efter næste folketingsvalg har en ambition om at afskaffe de her forbehold, og at vi også har en ambition om, at vi får en god, grundig og konstruktiv debat om det. Så det kan hr. Per Clausen få mit ord på.

Kl. 14:49

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Tak til ordføreren. Fru Pia Adelsteen som ordfører for Dansk Folkeparti.

Kl. 14:50

(Ordfører)

Pia Adelsteen (DF):

Dansk Folkeparti kan støtte forslaget om en valgkampperiode på minimum 3 måneder op til en eventuel forbeholdsafstemning. Det er for os vigtigt, at der gives tid til, at befolkningen kan sætte sig ordentligt ind i emnet, og de fire forbehold er bestemt ikke ukomplicerede at sætte sig ind i, og derfor mener vi også, at det er vigtigt, at der bliver afsat ordentlig tid til at kunne gennemgå forbeholdene ved en eventuel afstemning.

Jeg vil godt understrege, at vi i Dansk Folkeparti med støtte af dette forslag ikke samtidig går ind for, at der afholdes en afstemning om forbeholdene. De afstemninger har vi haft i Danmark, og principielt burde de jo være blevet respekteret, men man kan jo læse alle steder, at det nok kommer. Det kommer så på det tidspunkt, hvor partierne synes det skal være, fordi man så også forventer at få et ja til, at forbeholdene skal fjernes. Der er jeg meget enig med hr. Per Clausen i de ting.

Så vil jeg godt sige, at vi jo tidligere har set eksempler på lange perioder med en god debat, og det har været ordentligt, vil jeg sige, og her vil jeg da godt henvise til euroafstemningen tilbage i 2000, hvor man i marts fortalte, at der skulle være valg i september, og det gav en god, lang debat hen over sommeren og så for os at se selvfølgelig en god afstemning. Sådan må det være.

Kl. 14:51

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Tak til ordføreren. Så er det fru Anne Grete Holmsgaard som ordfører for SF.

Kl. 14:51

(Ordfører)

Anne Grete Holmsgaard (SF):

Jeg vil sige, at vi har det sådan, at der naturligvis skal være god tid til at diskutere forud for en folkeafstemning om et eller flere af de danske forbehold. Men vi kan ikke se nogen grund til, at vi lægger os fast på at sige, at der skal være minimum 3 måneder. Det kommer jo i virkeligheden meget an på, hvornår man udskriver en folkeafstemning, og det er sådan set hovedproblemet i øjeblikket, nemlig at

det simpelt hen ikke er til at komme til folkeafstemning om forbeholdene. Det er sådan set det, der er det store problem.

Nu har hr. Kim Mortensen, Socialdemokraternes ordfører, jo sådan set taget hele den historiske del af det og sagt, hvornår folkeafstemningen om Maastricht blev udskrevet, hvornår vi stemte, og hvornår det var om Amsterdam eller rettere sagt Edinburgh, hvornår det var, vi stemte om Amsterdam osv. Der har jo hver gang været god tid. Noget, der imidlertid er mindst lige så vigtigt, er, at man sørger for, at der er midler til, at man kan køre en ordentlig kampagne, en ordentlig oplysningsvirksomhed, så man kan få folk engageret. Vi ved jo fra de tidligere folkeafstemninger, at det er rigtig, rigtig betydningsfuldt, om man har penge til oplysningsvirksomhed, sådan at man får mobiliseret folk, får dem aktiveret til at diskutere det her seriøst. Så det synes vi sådan set er det vigtigste.

Vi kan med andre ord ikke stemme for Enhedslistens forslag.

Kl. 14:53

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Tak til ordføreren. Så er det fru Helle Sjelle som ordfører for De Konservative.

Kl. 14:53

(Ordfører)

Helle Sjelle (KF):

Først og fremmest tak til udenrigsministeren for en klar tale om regeringens holdning til forslaget fra Enhedslisten, der indebærer, at regeringen skal sørge for, at valgkampperioden forud for en afstemning om de danske EU-forbehold varer mindst 3 måneder.

Enhedslisten begrundet jo bl.a. sit forslag med, og jeg citerer: »de seneste års demokratiske krise i EU«. Hvad denne krise nærmere bestemt går ud på, ulejliges forslagsstillerne sig ikke med at forklare, og vi Konservative deler i hvert fald ikke Enhedslistens negative holdning til EU. Tværtimod mener vi, at EU er frihedens, fredens og fremgangens projekt, som har bragt Europa og de enkelte medlemslande op på et historisk højt velstands- og velfærdsniveau, der står i skærende kontrast til død, krig og fattigdom, der prægede vores kontinent frem til anden verdenskrigs afslutning.

Hvad angår beslutningsforslaget, der er et udslag af – sådan opfatter vi det i hvert fald – Enhedslistens udprægede EU-modstand, er vi Konservative imod. Vi ser ingen grund til at indføre en ordning, der afviger fra grundloven. Som udenrigsministeren allerede har forklaret det, anviser grundloven og folketingsvalgloven en klar procedure for, hvordan folkeafstemninger skal afholdes, og jeg savner dokumentation fra Enhedslisten, der viser, at der netop skal 3 måneder til for at skabe, og jeg citerer: »en demokratisk debat forud for afstemningen«. Det er min klare overbevisning, at der ikke ved de tidligere afstemninger om EU har manglet en livlig og folkelig debat.

Summa summarum er det således, at eftersom den nuværende ordning er velfungerende, ser vi Konservative ingen grund til at ændre den, og derfor kan vi heller ikke bakke op om beslutningsforslaget.

Kl. 14:55

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Tak til ordføreren. Fru Lone Dybkjær som radikal ordfører.

Kl. 14:55

(Ordfører)

Lone Dybkjær (RV):

Det må være min alder, der gør, at formanden ikke kommer med en frisk bemærkning. Det synes han ikke han vil være bekendt.

Det Radikale Venstre ønsker jo sådan set også alle forbeholdene afskaffet. Jeg kan meget henvise til det, fru Anne Grete Holmsgaard sagde. Hovedproblemet er, at vi ikke kan få de folkeafstemninger.

Det er egentlig det, vi gerne vil koncentrere os om. Det, jeg lige stod og tjekkede, da jeg blev lidt forsinket på vej herop, var, at der har været ca. 3 måneder op til de fleste folkeafstemninger. Så det behøver man nødvendigvis ikke at lave et beslutningsforslag om.

Det, der er afgørende for os, er, som fru Anne Grete Holmsgaard ganske rigtigt sagde, at der er de fornødne midler, hvis man skal køre en folkeoplysningskampagne i forbindelse med en forbeholdsafstemning. Det har vi jo haft hidtil, og det er jo sådan set afgørende for, om det bliver en værdifuld diskussion eller ej. Vi bliver nødt til erkende, at uden midler går det ikke.

Det sidste, jeg gerne vil påpege, er sådan set, at det for os er ganske afgørende, at folkeafstemningerne sker enkeltvis. Med det mener jeg, at vi faktisk synes, at man bør tage en afstemning om forsvarsforbeholdet så hurtigt som muligt. Når den er afviklet med det ene eller andet resultat – helst med et plus – synes vi, at man kan tage en afstemning om retsforbeholdet, og så synes vi, man skal tage en om euroen. Det er det, der vil skabe en god diskussion. Hvis vi sammenblander det hele, bliver det efter vores opfattelse ikke nogen god diskussion.

Jeg er udmærket godt klar over, at det ikke er sikkert, at vi har et flertal herinde for netop det synspunkt, men det er jo det, der vil skabe den gode diskussion – ikke nødvendigvis, at vi har mægtig lang tid til en debat, hvor vi blander alle forbeholdene sammen, og hvor vi kan være hundrede procent sikre på, at det ikke bliver en ordentlig diskussion. Man kan ikke meningsfyldt diskutere alle forbeholdene på en gang. Det er så også et budskab til ministeren. Det bliver ikke nogen god diskussion. Så bliver det selvfølgelig det, som ministeren formentlig gerne vil: for eller imod EU. Det synes vi ikke er en anstændig måde at gøre det på, landets historie på de her områder taget i betragtning.

Derfor synes vi, det er afgørende, og den afgørende melding fra os i dag er, at vores udgangspunkt er, at folkeafstemningerne skal være enkeltvis. Nu snakker jeg ikke om krydser på en liste. Nu snakker jeg om, at det vil være ønskeligt, at de er hver for sig. Så kan man grundigt diskutere forsvarsforbeholdet, så kan man grundigt diskutere retsforbeholdet, som virkelig er et meget, meget besværligt forbehold sagligt set, og så kan man grundigt diskutere euroen, som igen er lettere ligesom forsvarsforbeholdet. Så får vi nogle ordentlige diskussioner. Det er mere afgørende end længden. Vi afviser forslaget.

Kl. 14:58

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Tak til ordføreren. Hr. Simon Emil Ammitzbøll som ordfører for Liberal Alliance.

Kl. 14:58

(Ordfører)

Simon Emil Ammitzbøll (LA):

Det kan siges forholdsvis kort. Liberal Alliance mener, at den periode, der skal være med debat og valgkamp op til folkeafstemninger, sagtens kan flugte den periode, der også er for folketingsvalg. Vi ser ikke, at det skulle være en særlig kompliceret opgave at diskutere mindre begrænsede emner end det skulle være at diskutere al politik, som man jo gør i en folketingsvalgkamp.

Jeg synes faktisk også, at der helt mangler en egentlig begrundelse for, hvorfor man har fremsat forslaget, ud over at det er et emne, man godt kunne tænke sig at få en del fokus på i en længere periode sådan en gang imellem, fordi man regner med, at man som et lille parti med en særlig mærkesag, som der ikke er så bred tilslutning til i Folketinget, kunne få en opmærksomhed, der måske kunne øge den folkelige opbakning til forslagsstillerne.

Liberal Alliance betragter forslaget som helt igennem unødigt, og vi stemmer nej.

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Tak til ordføreren. Så er det hr. Per Clausen som ordfører for forslagsstillerne.

Kl. 14:59

(Ordfører for forslagsstillerne)

Per Clausen (EL):

Det er da sikkert rigtigt, at beslutningsforslaget er fuldstændig overflødig. Så er det da trods alt så meget mere interessant, at der er afsløret en klar uenighed blandt de partier, der vil have forbeholdene ændret, også på dette spørgsmål, nemlig om hvor lang tid der skal være til en debat, for mens Socialdemokraterne, SF og Det Radikale Venstre alle taler om, at det, vi har gjort tidligere, hvor der hver eneste gang har været mindst 3 måneder, var den rigtige måde at gøre det på, så har vi så hørt, hvordan de borgerlige partier – nogle mere klart end andre, hr. Simon Emil Ammitzbøll skal ikke have utak for sin meget klare formulering – har sagt, at det klarer vi da på 14 dage-3 uger, efter at det er vedtaget. Der findes en uenighed her mellem de partier, som skal bære afskaffelsen af forbeholdene igennem, og også i denne sag er jeg glad for at kunne sige, at jeg trods alt nærer større sympati for og har større tillid til Socialdemokraterne, SF og Det Radikale Venstre, end jeg har til de borgerlige partier og deres støttepartier.

Så mente hr. Simon Emil Ammitzbøll, at Enhedslisten havde rejst den her diskussion, fordi vi syntes, at det var spændende at diskutere EU, fordi vi var mere i overensstemmelse med befolkningens synspunkt på det her område, end vi er på andre, og jeg vil da ikke udelukke, at det forholder sig på den måde, men det er jo ikke nogen begrundelse for ikke at diskutere spørgsmålet.

Så kan man selvfølgelig sige – og det har flere jo også været inde på i dag – at den største og vigtigste diskussion jo har været, hvornår man skal have den her forbeholdsafstemning. Jeg har jo gentagne gange sagt, at det er mig fuldstændig ubegribeligt, at man, når et så stort flertal i Folketinget er så enige om, at det er så alvorlig situation, Danmark er i, fordi vi er omfattet af de her forbehold, ikke for længst har fået taget initiativ til en folkeafstemning. Det er jo lige før, man må karakterisere det som direkte uforsvarligt, når man tænker på, hvor alvorligt man synes det er.

Der kan selvfølgelig være to forklaringer på, hvorfor man alligevel med stor omhu lidt på skift formår at indtage forskellige standpunkter til, hvornår folkeafstemningen skal komme. Det ene kan være, at så alvorligt er det heller ikke, og det går nok alligevel osv. Det er jo også lidt det, regeringen har sagt her på det seneste, da det gik op for os, at regeringen ikke ville forstyrre idyllen i sit samarbejde med sit støtteparti med en folkeafstemning om EU-forbeholdene. Men det andet kan selvfølgelig også være, at man sådan set godt ved, at det er uhyre sandsynligt, at der kommer et nej, hvis man laver folkeafstemninger, måske lidt afhængigt af, hvordan man griber det an, men alligevel.

Når Enhedslisten har valgt at stille det her forslag, ja, så stillede vi det faktisk på et tidspunkt, hvor der var mange, der troede, at der ville komme folkeafstemninger om forbeholdene. Vi har jo sådan set med jævne mellemrum kridtet skoene og været klar til at tage det op og er det sådan set stadig væk. Men det, som også gør, at vi synes, det er afgørende, er, at det på en række områder jo ikke er særlig enkelt at stemme om forbeholdene.

Lad os bare tage retsforbeholdet, som det jo sådan set er enkelt nok at afskaffe. Så vidt jeg har forstået, er alle de partier, som ønsker retsforbeholdet afskaffet, enige om, at man i hvert fald må sikre sig, at man bagefter kan føre udlændingepolitik på lige præcis den restriktive måde, som man ønsker at gøre det på. Der var for indtil lidt tid siden noget uklarhed om, hvorvidt SF og Det Radikale Venstre var enige i det, men det er de nu enige i, nemlig at det at slippe af

med retsforbeholdet er så vigtigt, at man godt kan acceptere, at regeringen fortsætter med at føre en udlændingepolitik, som er præcis så restriktiv, som den er i dag. Men det er klart, at hvis man skal have en diskussion om disse indviklede, komplicerede forhold, kræver det faktisk lidt tid. Og der synes jeg da, at det er rigtig godt, at der er partier her i Folketinget, som er enige i, at man ikke skal søge tilflugt i nogle grundlovsbestemmelser, som i grunden ikke har nogen relevans i forhold til præcis de folkeafstemninger, vi forventer at få her, men som vi jo får, udelukkende fordi Folketinget vælger at sige, at dem vil man gennemføre – også ud fra en erkendelse af, at der er tale om komplicerede spørgsmål.

Så kan man godt sige, at der selvfølgelig er nogle af de andre forbeholdsafstemninger, som er enklere, men det bliver jo ikke mindre kompliceret af, at der jo i hvert fald, som det ser ud nu, formentlig kommer flere afstemninger samtidig. Personligt tror jeg da, hvis vi kun skulle se på resultatet, at regeringens sidste nye ideer om, at vi stemmer om dem alle sammen med et kryds, sikkert er den nemmeste måde at få et nej på. Jeg er ikke sikker på, at det er den nemmeste måde at få den bedste debat på. Der tror jeg i virkeligheden nok, at der er andre modeller, som ville være bedre, og dem vil jeg så faktisk foretrække, for jeg synes, det er meget afgørende, at folk træffer en afgørelse ud fra, at de er afklarede og har et egentligt oplyst grundlag.

Når jeg ikke synes, at det var nogen dårlig idé at tage debatten her i dag, selv om vi jo må konstatere, at der er et klart flertal imod beslutningsforslaget, så er det, fordi det jo også står fast, at der er et klart flertal i Folketinget for at sikre, at der er, hvad der svarer til den sædvanlige forberedelsestid til folkeafstemninger, dvs. ikke under 3 måneder. Og hvis det er den holdning, der er hos et flertal i Folketinget, jeg er sikker på, at sådan bliver det også. Og jeg kan da i hvert fald forsikre mine udmærkede og fortræffelige venner, som vel til den tid har – om ikke dem selv så i hvert fald deres partifæller – mulighed for at kalde sig ministre, at vi vil huske disse kloge og gode ord, der er sagt under debatten i dag, når vi kommer dertil, at der måske kommer en folkeafstemning.

Kl. 15:05

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Tak til ordføreren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Europaudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

16) 1. behandling af lovforslag nr. L 145:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven, konkursloven og lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Tredjeinstansbevilling til en del af en sag).

Af justitsministeren (Lars Barfoed).

(Fremsættelse 25.02.2010).

Kl. 15:05

Forhandling**Første næstformand** (Mogens Lykketoft):

Forhandlingen er åbnet. Hr. Flemming Møller som ordfører for Venstre.

Kl. 15:05

Kl. 15:09

(Ordfører)

Flemming Møller (V):

Lovforslag nr. L 145 får betydning for retssager, der allerede er blevet behandlet ved byretten og landsretten, men nu også ønskes behandlet i Højesteret.

Normalt drejer det sig om sager, der har en så principiel karakter, at Procesbevillingsnævnet giver en såkaldt tredjeinstansbevilling. Men det er ikke altid hele sagen, der er af principiel karakter eller i øvrigt berettiger til, at sagen prøves ved 3. instans, Højesteret. Af og til er det kun den del af sagen, der berettiger til at blive behandlet i Højesteret.

Derfor har Procesbevillingsnævnet henvendt sig til justitsministeren og anbefalet, at denne lovændring bliver gennemført. Det betyder, at det kun bliver den del af sagen, der direkte berettiger til det, som Højesteret skal behandle. Det betyder også, at modparten i sagen ikke mere vil kunne inddrage hele sagen gennem en såkaldt modanke og på den måde trække sagen i langdrag.

Forslaget er helt i overensstemmelse med de overordnede retningslinjer i domstolsreformen. Her pointeres det, at Højesteret skal tage sig af sager af generel betydning og ikke skal behandle sager, hvis udfald i væsentlig grad afhænger af bevismæssige vurderinger, som Højesteret slet ikke er egnet til at foretage.

I Norge, Sverige og Finland findes der lignende lovgivning, der sikrer, at Højesteret prioriterer ressourcerne til sager af generel betydning. Og økonomisk forventes lovforslaget ikke at have den store betydning.

Venstre støtter forslaget.

Kl. 15:07

Første næstformand (Mogens Lykkesøft):

Tak til ordføreren. Da den socialdemokratiske ordfører ikke er dukket op endnu, er det fru Pia Adelsteen som ordfører for Dansk Folkeparti.

Kl. 15:07

(Ordfører)

Pia Adelsteen (DF):

Forslaget går ud på, at Procesbevillingsnævnet kan begrænse en tilladelse til appel til Højesteret til den del af en sag, der har principiel karakter, eller for straffesager, hvor der foreligger særlige grunde i øvrigt i forhold til den pågældende del af sagen.

Ønsket om at ændre loven kommer efter domstolsreformen i 2007, hvor Højesterets rolle er begrænset til behandling af principielle sager og i straffesager, hvor der er særlige grunde. I bemærkningerne til forslaget er der da også en række eksempler på, at både byret og landsret har været enige om f.eks. erstatningsbeløb og skyldsspørgsmål, men hvor anken til Højesteret giver mulighed for, at også disse ting tages op igen. Det vil stadig være muligt, at sagsomkostningsspørgsmål kan prøves ved Højesteret, idet de fastsættes samlet for hele sagen, og Højesteret har også stadig mulighed for selv at inddrage andre spørgsmål i ankesagen, selv om Procesbevillingsnævnet har begrænset en tilladelse til anke.

Dansk Folkeparti kan støtte forslaget. I bemærkningerne til forslaget kan man i skematisk form læse, at der ikke er nogen positive eller negative økonomiske og administrative konsekvenser, og samtidig kan man læse, at begrænsningen forventes at blive anvendt i forholdsvis få tilfælde, og der sad jeg da og undrede mig lidt over, hvorfor man har fremsat forslaget, for jeg går ud fra, at det er en eller anden god ting ved det. Vi har ikke noget imod det i hvert tilfælde.

Første næstformand (Mogens Lykkesøft):

Tak til ordføreren. Fru Maja Panduro som socialdemokratisk ordfører.

Kl. 15:09

(Ordfører)

Maja Panduro (S):

Socialdemokraterne finder, at forslaget her ligger i naturlig forlængelse af politikreds- og domstolsreformen, og vi deler til fulde forslagens intention om at koncentrere Højesterets ressourcer om opretholdelse af retsigheden og om spørgsmål af principiel karakter.

Vi har noteret os, at det stadig er en betingelse for at kunne begrænse tredjeinstansbevillingen til kun at omfatte en del af sagen, at særlige forhold taler for det, sådan at hovedreglen altså stadig vil være, at det i udgangspunktet er hele sagen, som behandles i Højesteret, og at der naturligt tages hensyn til sagens helhed.

Når sådanne særlige forhold ellers taler for det, betragter vi det imidlertid som sund fornuft at kunne begrænse tilladelsen til kun at omfatte de relevante dele af sagen, og derfor kan vi støtte lovforslaget. Den opfattelse deler SF i øvrigt, skulle jeg hilse at sige fra deres ordfører.

Kl. 15:10

Første næstformand (Mogens Lykkesøft):

Tak til ordføreren. Den konservative ordfører hr. Tom Behnke.

Kl. 15:10

(Ordfører)

Tom Behnke (KF):

Både Venstres ordfører og Dansk Folkepartis ordfører har jo redegjort meget detaljeret for teknikken i det her lovforslag, og det er jo et meget teknisk præget forslag, kan man sige. Al den teknik vil jeg så springe over og kaste mig hen til det mere principielle, som det her lovforslag går ud på, nemlig at vi i dag faktisk har en retsordning, der går ud på, at hvis man ønsker at anke blot en lille del af en sag – blot et enkelt spørgsmål i en sag – så er man faktisk nødt til, hvis det skal op at prøves i Højesteret, at føre hele sagen op, og så skal Højesteret forholde sig til hele sagskomplekset og ikke kun til det, som egentlig var det principielle. Det er jo lidt spild af Højesterets tid, og det er også lidt en trænering af hele sagskomplekset.

Derfor er det hensigtsmæssigt med det her lovforslag, som jo går ud på, at hvis det kun er en del af et sagskompleks, eller hvis det kun er et enkeltstående spørgsmål i en større sammenhæng, så kan Procesbevillingsnævnet nøjes med at give bevilling til, at det er det principielle, der kommer for Højesteret. Så kan Højesteret simpelt hen nøjes med at koncentrere sig om det principielle i den retstvist, der kan være, eller i det udestående, hvor man er i tvivl, om man nu skal tolke den ene eller den anden vej. Og det er jo virkelig hensigtsmæssigt at få præciseret det her i et lovforslag, og derfor støtter vi fra konservativ side fuldt ud lovforslaget.

Kl. 15:11

Første næstformand (Mogens Lykkesøft):

Tak til ordføreren. Fru Lone Dybkjær som radikal ordfører.

Kl. 15:12

(Ordfører)

Lone Dybkjær (RV):

Fordelen ved at være så langt nede i rækken er selvfølgelig, at de fleste allerede har redegjort for forslaget, og at vi nu oven i købet har haft en ordfører, der også er kommet med det helt principielle. Så kan man jo sige, at linjerne er trukket op. Når det alligevel er lidt ær-

gerligt, er det selvfølgelig, fordi det er et udtryk for mandattallet, men sådan har vælgerne jo villet det.

Også Det Radikale Venstre er overordnet positiv over for forslaget. Der har jo heller ikke været ret mange bemærkninger i forbindelse med høringen; der har dog været nogle. Det, som jeg synes kan være lidt svært at gennemskue, er, hvad der er medtaget i lovforslaget, og hvad der ikke er medtaget i lovforslaget.

Nu siger jeg ikke, at jeg har studeret det i hundrede timer, og det kunne være, at hvis man havde gjort det og havde lavet nogle sammenlignende øvelser, så havde man kunnet få svar ved egen hjælp, om jeg så må sige.

Nu vil jeg benytte mig af metoden og spørge i forbindelse med udvalgsarbejdet, så jeg forlanger ikke, at ministeren skal stå op og sige noget. Jeg vil simpelt hen prøve at få en fremstilling af, hvor meget man har taget med, og hvor meget man ikke har taget med. Sandheden er jo, at det er et lovudkast, der udsendes, og så tager man somme tider hensyn, somme tider ikke hensyn, til bemærkningerne, og det synes jeg har været lidt svært at gennemskue. Men overordnet er vi altså positive over for forslaget.

Kl. 15:13

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Tak til ordføreren. Fru Line Barfod som ordfører for Enhedslisten.

Kl. 15:13

(Ordfører)

Line Barfod (EL):

Enhedslisten synes også, at det er fornuftigt, hvis man kan lave en ordning, så man i retsvæsenet kun bruger ressourcer på den del af en sag, som der reelt er behov for at få prøvet ved 3. instans i stedet for at bruge ressourcer på hele sagen. Men som bl.a. Landsforeningen af Forsvarsadvokater påpeger, kan det jo nogle gange være lidt svært, hvis man kun får en hurtig gennemgang af en sag, at se, hvor kompleks den egentlig er, og hvad der egentlig har betydning for at afgøre selve det spørgsmål, som der gives tredjeinstansbevilling til.

Derfor synes vi, at det kunne være fornuftigt, at vi under udvalgsarbejdet ser på spørgsmålet og forslaget fra forsvarsadvokaterne om, at hvis Procesbevillingsnævnet vil begrænse en tredjeinstansbevilling, så det kun er en del af sagen, der skal for Højesteret, så giver man parterne og advokaterne mulighed for lige at udtale sig om det spørgsmål, så deres holdninger til, om man kan nøjes med en del af sagen, eller om der skal mere med, kan komme med ind i Procesbevillingsnævnets overvejelser, frem for at man bare får meddelt en endelig afgørelse. Det synes vi kunne være fornuftigt lige at se på under udvalgsarbejdet, men ellers er vi positive.

Kl. 15:14

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Tak til ordføreren. Hr. Simon Emil Ammitzbøll som ordfører for Liberal Alliance.

Kl. 15:14

(Ordfører)

Simon Emil Ammitzbøll (LA):

Jamen Liberal Alliance er også positivt indstillet over for forslaget. Jeg vil dog knytte den bemærkning dertil, at det her jo er sådan en typisk sag, hvor Liberal Alliance og Enhedslisten for en sjælden gangs skyld er enige, netop sådan en type sag, hvor det handler om retssikkerheden.

Derfor vil vi også meget gerne høre justitsministerens bemærkninger, i forhold til om man kunne lade parternes advokater kommentere, hvis man går ind og følger den her mulighed, hvor Procesbevillingsnævnet kan give en delvis tredjeinstansbevilling, altså til en del af en sag. Så det håber jeg at justitsministeren også vil kommentere på her, men ellers vil jeg sige, at vi er for forslaget.

Kl. 15:15

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Tak til ordføreren. Justitsministeren.

Kl. 15:15

Justitsministeren (Lars Barfoed):

Jeg vil gerne starte med at sige tak for den brede opbakning, der har været til forslaget. Jeg har også noteret mig de spørgsmål, som man har anmodet om at vi kigger videre på i udvalgsbehandlingen – det er jeg naturligvis parat til – herunder naturligvis også spørgsmålet, som er blevet rejst af Landsforeningen af Forsvarsadvokater, om muligheden for at kommentere på disse afgørelser fra Procesbevillingsnævnets side.

Men derudover synes jeg, det er godt, at der er den brede opbakning til forslaget. Man skal være opmærksom på, at det jo betyder, at Procesbevillingsnævnet vil kunne begrænse en tilladelse til at appellere en landsretsafgørelse til Højesteret, men der står jo ikke, at man skal. Det er jo undtagelsen, havde jeg nær sagt, der bekræfter reglen, at man vil gøre det.

Lovforslaget skal jo så i øvrigt ses i lyset af domstolsreformen. Højesterets rolle er jo her begrænset netop til at skulle behandle nogle principielle sager og også straffesager, hvor der er nogle særlige grunde til det. Det er en naturlig forlængelse af det, at der i sager, hvor der i en ansøgning om appelltilladelse er rejst flere spørgsmål, og hvor kun et af spørgsmålene kan begrunde, at der skal meddeles en tilladelse til appel, gives en mulighed for at begrænse bevillingen til alene at omfatte det specifikke spørgsmål.

Det, som jo bl.a. er forventningen til det her forslag, er, at vi vil kunne se en bedre udnyttelse af de ressourcer, der er i Højesteret. For Højesterets arbejde vil jo så i endnu højere grad kunne koncentreres om det, der netop er kerneopgaven for en højesteret, landets øverste domstol, nemlig at sikre retsenheden og at træffe afgørelser i sager, som rejser principielle spørgsmål eller andre spørgsmål af en væsentlig samfundsmæssig rækkevidde.

Jeg noterede mig så, at fru Pia Adelsteen har været lidt inde at kigge på skemaet her i bemærkningerne til lovforslaget, hvor man kan se, at det sådan set ingen betydning har – kunne man få indtryk af, når man ser, hvordan skemaet er udfyldt – men der skal man jo hæfte sig ved, at det er sådan, at de skemaer viser en standard for at kommentere på de administrative konsekvenser og lettelser. Jeg tror ikke, at Højesteret ville bryde sig om at blive kaldt for en administrativ instans, så det er ikke ressourcen i Højesteret, der refereres til. I Højesteret kan vi altså forvente en bedre udnyttelse af ressourcerne.

Men tak for de positive bemærkninger. Og vi vil naturligvis svare beredvilligt på de spørgsmål, der er under udvalgsbehandlingen, derunder spørgsmålet, som Landsforeningen af Forsvarsadvokater har rejst.

Kl. 15:18

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Tak til justitsministeren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen slut.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Da der ikke er nogen, der gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

17) 1. behandling af lovforslag nr. L 146:

Forslag til lov om ændring af lov om registreret partnerskab, lov om en børnefamilieydelse og lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag. (Udvidet adgang for registrerede partnere til adoption og overførsel af forældremyndighed m.v.).

Af justitsministeren (Lars Barfoed).

(Fremsættelse 25.02.2010).

Kl. 15:18

Forhandling

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Forhandlingen er åbnet.

Hr. Kim Andersen som ordfører for Venstre.

Kl. 15:19

(Ordfører)

Kim Andersen (V):

Tak for ordet. Jeg skal tilkendegive, at Venstres folketingsgruppe som sådan ikke kan støtte det forslag, der her er fremsat, lovforslag nr. L 146 om udvidet adgang for registrerede partnere til adoption og overførsel af forældremyndighed.

Vi er dog i den situation, at selv om folketingsgruppen som sådan stemmer imod dette forslag, er det jo sådan, at forslaget i høj grad drejer sig om et etisk og et principielt spørgsmål, og derfor er vores gruppemedlemmer fritstillet, og enkelte medlemmer af vores folketingsgruppe vil senere endeligt beslutte deres stillingtagen. Men for folketingsgruppen som sådan er det sådan, at vi stemmer imod, og det gør vi, fordi vi jo, når vi lovgiver her og forholder os til lovgivningen, skal – synes vi – tage et ideelt udgangspunkt, og for os at se er det ideelle, at et barn har en mor og en far og vokser op i et forhold, hvor der er en mor og en far.

Dermed ikke sagt, at andre ikke kan have den samme kærlighed til et barn, og at der kan være et nært og et tæt forhold. Det er hævet over enhver tvivl, at det kan der være, men vores opgave er altså at forholde os principielt og ideelt, og der mener vi, at det er sådan, at det i normaltilfældene vil være det bedste og det rigtigste og de mest normale rammer for et barn, at der er en mor og en far.

Samtidig er det jo sådan, at der ud over verden er mange erfaringer i det her. Vi ved i den nære omverden fra Sverige og fra Norge og fra Island, at der er mulighed for fremmedadoption, men vi ved også, at der ikke er mange eksempler på, at det rent faktisk er sket. Faktisk ved vi, at det ikke er lykkedes i de lande at indgå aftaler med afgiverlandene om at kunne modtage adoptivbørn til par af samme køn. Vi ved også, at der jo rundtomkring i verden er mange flere forældrepar, som er godkendt til adoption, end der er frigivne børn til at adoptere, og derved er vi altså ikke i en situation, hvor man kan sige, at nogle børn vil kunne få det bedre eller få flere muligheder, hvis de kunne adopteres til registrerede par end til almindelige ægtepar.

Så vi mener ikke, at der er den store begrundelse for at imødekomme det her lovforslag, og derfor har vi den indstilling, som vi har, men altså med det forbehold, at vi jo har fritstillet gruppen, og at der er enkelte medlemmer, som senere vil tilkendegive deres endelige stillingtagen. Tak.

Kl. 15:23

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Hr. Søren Krarup for en kort bemærkning.

Søren Krarup (DF):

Jeg vil godt stille Venstres ordfører to spørgsmål, som egentlig først og fremmest fra min side er tænkt til at skulle markere, hvad sagen egentlig drejer sig om.

Jeg vil spørge, om Venstres ordfører ikke er enig med mig i, at dette lovforslags egentlige ærinde er at ligestille ægteskab og registreret partnerskab, og det vil sige at devaluere ægteskabet som den samlivsform mellem mand og kvinde, der er grundlæggende i et samfund som vort, hvor man jo altså kan sige, at det lille samfund, familien, er basis for det store samfund i øvrigt, og at dette lovforslag altså er en del af en propaganda, der kører i øjeblikket, hvor det handler om at devaluere ægteskabet og gøre det til noget tilfældigt, som skal kunne erstattes af så meget andet.

Kl. 15:23

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Ordføreren.

Kl. 15:23

Kim Andersen (V):

Jeg skal klart tilkendegive, at vi i Venstre er tilhængere af og fortalere for ægteskabet. Vi tror, det er en god ramme at indrette sig i, under og med for langt de fleste mennesker. Men vi er jo forskellige, og andre indretter sig på andre måder, og det skal vi ikke ringeagte eller devaluere, det er en individuel vurdering. Vi synes, ægteskabet er en god konstruktion for en familie, og at det kan rumme både sociale og følelsesmæssige forhold, som er væsentlige for mennesker og for et tæt fællesskab og dermed også vil være en meget vigtig byggesten i et samfund og en kulturel udvikling.

Kl. 15:24

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Hr. Søren Krarup.

Kl. 15:24

Søren Krarup (DF):

Det var det ene spørgsmål, der blev stillet for at pege på, for ikke at sige afsløre, dette lovforslags egentlige propagandistiske hensigt.

Det andet er måske mere knyttet til de politiske overvejelser, der nogle steder er gået forud for denne debat. Jeg vil spørge: Vil Venstres ordfører ikke være enig med mig i, at der ikke er noget, der hedder særligt etiske forhold?

Ethvert politisk og menneskeligt forhold er et etisk forhold. Etik betyder, at man er ansvarlig for sit forhold til en sag eller et menneske, og det vil sige, at man ikke kan dele tilværelsen op i nogle forhold, der er etiske, og andre, der ikke er det. Alle forhold, der har med mennesker at gøre, er etiske, og derfor er det meningsløst at vil le gøre nogle til særligt etiske i forhold til andre.

Kl. 15:25

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Ordføreren.

Kl. 15:25

Kim Andersen (V):

Det tror jeg kunne blive en rigtig spændende og interessant teoretisk diskussion. Spørgeren har givetvis teoretisk set ret, men på den anden side må vi vel erkende, at der er noget, der forekommer mere etisk end andet. Altså, det her spørgsmål kunne jeg da godt kategorisere sådan i forhold til f.eks. en given skatteprocents fremskrivning eller noget tilsvarende.

Men under alle omstændigheder er det jo sådan, at folketingsmedlemmer alene er bundet af deres overbevisning, og det har vi alle sammen skrevet under på, da vi blev medlemmer af Folketinget. Det

er en ret og en pligt, der er hjemlet i grundloven, og dermed er den diskussion i forhold til den aktuelle sag her jo sådan set afklaret.

Kl. 15:26

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Tak til ordføreren. Hr. Mogens Jensen som socialdemokratisk ordfører.

Kl. 15:26

(Ordfører)

Mogens Jensen (S):

Alle folketingsmedlemmer modtog i sidste uge et brev om Emil, som kom til verden i 2006 og desværre allerede dengang måtte behandles for hiv, da Emils mor var hiv-smittet. Hun – altså moderen – har en lang sygdomshistorie, der ud over hiv også omfatter flere selvmordsforsøg og indlæggelser på psykiatriske afdelinger. Allerede inden Emil blev født, spurgte hans mor sin bror og hans samlever, om de ville hjælpe hende med Emil. De sagde ja og blev godkendt som netværksplejefamilie.

Emil sover første gang hos sin plejefamilie, da han er 2 år og 2 måneder gammel, og bor siden hos sin netværksplejefamilie i 75 pct. af tiden, fordi hans mor rammes af en lang række sygdomme, der sætter hende ude af stand til at tage forvarligt vare på sit barn. Emils mor er i en meget lang periode bange for at dø, og der er intet hun ønsker sig mere, end at hun får ro i sindet om sin søns situation. Derfor får broderens familie Emil i døgnpleje, og han flytter permanent ind hos dem og starter i børnehaven lige rundt om hjørnet. Efter en meget lang og personlig proces beslutter Emils mor sig for at bede sin bror om at adoptere Emil.

Det er bl.a. derfor, vi står her i dag og behandler det her lovforslag, for sandheden er, og virkeligheden er, at broderen ikke kan adoptere Emil, fordi han for 5 år siden indgik registreret partnerskab med en mand. Parret kan ikke få lov til at give den omsorg, kærlighed og pleje, som de har givet Emil, lige siden han var 2 år gammel, fordi de er to mænd i registreret partnerskab.

Er det til Emils bedste? Nej, det er det selvfølgelig ikke. Det er urimeligt, og det er bl.a. derfor, det er nødvendigt at gennemføre den lovændring, vi har til behandling her i dag, som sidestiller registrerede partnere med ægtefæller, når det gælder adoption.

Loven om registreret partnerskab blev allerede ændret i 1999, således at det blev muligt for par i registreret partnerskab at stedbarnsadoptere. Her anerkender vi altså allerede homoseksuelle forældre, ligesom homoseksuelle i dag også har mulighed for at blive plejeforældre. Derfor er det naturligvis også helt rimeligt nu at give homoseksuelle fulde adoptionsrettigheder, både hvad angår danske og udenlandske børn, akkurat ligesom man har gjort det i Norge, Sverige, Island, Holland, Belgien og Storbritannien. Det ligger også helt i forlængelse af, at Danmark for nylig har underskrevet Europarådets konvention af 27. november 2008, der netop giver medlemslandene mulighed for at tillade, at partnere af samme køn kan adoptere sammen.

Vi støtter selvfølgelig også fra socialdemokratisk side, at der skal foreligge en bilateral aftale mellem de pågældende donorlande og Danmark om adoption, og her viser erfaringerne fra Sverige, Belgien og Storbritannien i øvrigt også, at homoseksuelles muligheder for adoption ikke har skadet heteroseksuelles muligheder for adoption fra de involverede lande.

Som min indledning her tydeliggjorde, handler det her altså ikke kun om et opgør med urimelig diskrimination, det handler også om barnets tarv. Hvorfor skal Emil – og det gælder også andre børn – forhindres i at kunne få det forældrepar, som har været der i hele hans opvækst, og hvorfor skal børn, der lever under usle forhold et sted i verden, ikke kunne få en tryk og kærlig opvækst hos et ressourcestærkt par i registreret partnerskab?

Det bliver ofte fremført i debatten, at det skulle give særlige problemer for børn at vokse op i en homoseksuel familie. Det er der blevet forsket meget i, og den bedst kendte undersøgelse er fra Sverige, og hovedkonklusionen i den var, at man ikke kan sige, at der er nogen forskel på, om et barn er vokset op i den ene eller den anden form for familie, sådan som Emils historie faktisk også fortæller det. Det, det handler om, er, om man kan give et stabilt hjem og den nødvendige kærlighed og omsorg til et barn, og det er det, vi giver mulighed for med den her lovændring.

Fra socialdemokratisk side støtter vi altså lovforslaget, men vil i udvalgsarbejdet også medtage de ændringer, som Institut for Menneskerettigheder har foreslået, til lovforslaget, bl.a. vedrørende udbetaling af børnefamilieydelse, børnebidrag og børnetilskud – ændringsforslag, som vi umiddelbart ser er helt rigtige, men som vi vil have belyst i udvalgsarbejdet.

Kl. 15:31

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Hr. Søren Krarup for en kort bemærkning.

Kl. 15:31

Søren Krarup (DF):

Ja, hvad er til Emils bedste? Jeg modtog også brevet, og jeg læste det, og jeg ringede til de pågældende, der havde sendt mig det, og spurgte til sagen. Det er jo fuldstændig rigtigt, at Emil har en onkel, der hedder onkel Søren, og hvis onkel Søren kun var onkel Søren, var det helt rimeligt, at han adopterede Emil. Men onkel Søren har altså valgt at leve i et registreret partnerskab, og dermed strider det imod muligheden for adoption. Der er det jo så spørgsmålet, om onkel Søren i virkeligheden ikke bruger Emil som en slags pressionsmiddel i en agitationssag til fremme af ligestilling af registreret partnerskab og ægteskab.

Så jeg har meget sympati for Emil, og jeg synes, at hans onkel Søren skulle tage sig godt af ham, men jeg synes måske også, at han skulle være varsom med at drive propaganda for en sag, der egentlig ikke har med Emil at gøre.

Kl. 15:32

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Ordføreren.

Kl. 15:32

Mogens Jensen (S):

Jeg glad for, at Dansk Folkepartis ordfører både har læst historien om Emil og også har ringet og spurgt ind til sagen, fordi så vil han jo også vide, at Emil, siden han var 2 måneder gammel, er vokset op ikke bare med sin onkel, men med sin onkels samlever, der begge to har taget hånd om Emil. Derfor forekommer det jo mærkeligt, at man ikke som det par, man har været og er for Emil, så præcis kan overtage de adoptionsrettigheder, som om det var et hvilket som helst andet par i Danmark. Det er jo det, der er det mærkelige, og som jeg tror at mange mennesker ikke kan forstå, og derfor må jeg sige, at jeg synes, at Dansk Folkepartis spørgsmål svarer på sig selv. Det skal selvfølgelig være muligt, at de to kan adoptere Emil.

Kl. 15:33

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Hr. Søren Krarup.

Kl. 15:33

Søren Krarup (DF):

[Lydudfald] ... bliver ved med at sige, at jeg ikke er ordfører, men jeg er interesseret i sagen, også fordi jeg er interesseret i at forsvare ægteskabet imod de angreb, der i øjeblikket rettes mod det.

Jeg vil sige, at når sagen her virkelig har en alvorlig pointe, er det jo for det første, fordi der er tale om beslægtede – en nevø – og for det andet, fordi det er en dreng. Jeg vil indrømme, at man godt kunne sige, der burde være mulighed for det. Jeg synes afgjort, at det skal fastholdes, at man ikke kan adoptere børn i et registreret partnerskab, men jeg synes, at det er fuldstændig rigtigt, at der måske burde være en mulighed for at udskille reglen her i en mindre regel, som gjorde det muligt, når der er tale om decideret slægtskab og af samme køn – altså en onkel Søren og Emil.

Men, altså, jeg vil ikke acceptere, og det er jo også det, der ligger i brevet, at Emil skal bruges som agitation imod det, der er en indlysende ting i et vestligt, kristent samfund, nemlig ægteskabet som den samlivsform, der betrygger familien.

Kl. 15:34

Første næstformand (Mogens Lykketoft):
Ordføreren.

Kl. 15:34

Mogens Jensen (S):

Jamen jeg synes jo ikke, at Emils sag bliver brugt som agitation mod ægteskabet. Det her har intet at gøre med, om man er imod eller for ægteskabet. For Socialdemokraterne er ægteskabet også vigtigt, men det, der er afgørende her, er, at der er to mennesker, der har taget sig af Emil, siden han var 2 måneder gammel – to mennesker, der bor i et parforhold. Derfor bør det selvfølgelig også være rimeligt, når det er morens ønske, at de to skal adoptere Emil, fordi hun tror på, at de kan tage vare på ham, som de har gjort, siden han var 2 måneder gammel, at det skal kunne lade sig gøre.

Hvis man ser på den historie – og der kan findes flere af dem – mener jeg, at man må give det klare svar til hr. Søren Krarup, at det er, synes jeg, agitation mod fornuften, hvis man ikke stemmer for det her lovforslag.

Kl. 15:35

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Tak til ordføreren. Så er det hr. René Christensen for en kort bemærkning.

Kl. 15:36

René Christensen (DF):

Jeg vil gerne spørge hr. Mogens Jensen i sagen med Emil, som jeg tror at alle Folketingets medlemmer har læst, og som er fremlagt fuldstændig korrekt, om man kan sidestille Emil med et barn, som skal adopteres udefra, og som ikke har den her familierelation, det vil altså sige en sag, hvor man fra en myndigheds side, fra en anden side, ligesom fratager det her barn chancen for at leve et familieliv, hvor der er en kvinde og en mand. Vil ordføreren sidestille de to sager med hinanden, for det er jo det, lovforslaget lægger op til, altså at man sidestiller de to sager med hinanden?

Kl. 15:36

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Ordføreren.

Kl. 15:36

Mogens Jensen (S):

Det, der her er spørgsmålet, er, om to af samme køn i et registreret partnerskab kan give den samme tryghed og kærlighed til et barn, som enten et andet forældrepar eller en enlig kan gøre. Mit udgangspunkt er: Ja, det kan de. Det var også det, som jeg henviste til i mit ordførerindlæg at den undersøgelse, som er gennemført i Sverige, rent faktisk viser.

Uanset om Emils historie handler om, at det er Emils onkel, der adopterer Emil, eller det havde været den bedste ven til moren, som

moren havde tiltro til kunne varetage Emils fremtid, så bør det selvfølgelig være muligt, at et sådant par kan adoptere, uanset om de lever sammen og er personer af samme køn.

Kl. 15:37

Første næstformand (Mogens Lykketoft):
Hr. René Christensen.

Kl. 15:37

René Christensen (DF):

Det er jo ret interessant, for jeg synes, at der er meget, meget stor forskel. I alle andre sager taler vi om barnets tarv. Hvad er barnets tarv? Der er ingen tvivl om, at hvis man som barn er knyttet til et menneske, har man ikke noget forhold til denne persons seksuelle observans. Det er barnet fuldstændig ligeglad med, barnet er knyttet til den person. Og det er jo tilfældet i Emils sag, som ordføreren selv bragte op.

Det kan man jo ikke sige, hvis man bliver accepteret som adoptivforældre og dermed kan få et barn udefra. Så er der jo ikke den her tilknytning til den ene eller den anden i det her parforhold, og så kan man jo ikke sidestille de to sager. Så jeg vil godt spørge ordføreren, om ordføreren kunne være tilfreds med, at lovgivningen blev ændret, så det kun drejede sig om, at homoseksuelle par kunne adoptere i de tilfælde, hvor der var personlige relationer, for det vil vi da meget gerne stille et ændringsforslag om.

Kl. 15:38

Første næstformand (Mogens Lykketoft):
Ordføreren.

Kl. 15:38

Mogens Jensen (S):

Jeg synes sagtens, at de to sager kan sammenlignes, for det her handler om, hvorvidt et par af samme køn kan give et barn en kærlig og tryk opvækst – det kan de efter min opfattelse i Emils tilfælde. Det vil de også kunne, hvis det var et barn, som skulle adopteres fra et andet land. De her to kunne give nøjagtig den samme kærlighed og omsorg til et barn fra et andet land, som de kan give Emil.

Som sagt: Der er ikke noget som helst i nogen undersøgelser, der tyder på, at et barn, der vokser op hos et par af samme køn, ikke får nøjagtig den samme trygge opvækst eller bliver lige så lidt udsat for chikane og mobning som et barn, der vokser op i heteroseksuelle ægteskaber.

Kl. 15:39

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Tak til ordføreren. Og så er det hr. René Christensen som ordfører.

Kl. 15:39

(Ordfører)

René Christensen (DF):

Dette lovforslag har til formål at gennemføre ændringer, sådan at registrerede partnere får adgang til at adoptere danske og udenlandske børn efter samme regler, som gælder for ægtefæller. Det er jo en udløber af beslutningsforslaget fra sidste samling, som Dansk Folkeparti ved den lejlighed stemte nej til. Og derfor kan vi heller ikke støtte det her forslag nu.

Men hvorfor kan vi så ikke støtte forslaget? Det er faktisk sådan, at det stadig væk er Dansk Folkepartis holdning, at vi ikke ønsker, at to kvinder eller to mænd, som er registreret som partnere, får mulighed for adoption. Vi mener faktisk stadig, at der bør være mulighed for både en kvinde og en mand i børns liv. Vi er selvfølgelig klar over, at der er mange, som lever deres liv på mange forskellige måder, og det vil vi ikke blande os i; det er helt i orden. Men som ud-

gangspunkt ønsker vi, at børn oplever muligheden for et familieliv med en kvinde og en mand.

Kvinder og mænd er jo forskellige, og det har vi set i forbindelse med flere forslag herinde, hvor man sådan vil kønskvotere til bestyrelser og andet; der er forskel på mænd og kvinder. Og mænd og kvinder tilbyder selvfølgelig forskellige oplevelser for barnet, og det er jo faktisk også derfor, at der er så stor søgning efter mandlige pædagoger i daginstitutioner, altså fordi man gerne vil have, at der også er mænd der, fordi børnene får forskellige oplevelser med mænd og kvinder. Vi mener faktisk stadig væk, at det er en kvalitet for et barn at have en mor og en far, en kvinde og en mand.

Det er også stadig væk sådan – det viser alle undersøgelser også – at det er en kvalitet for et barn, at mor og far faktisk også bor sammen. Men det er, som om det familieliv, som langt de fleste af os trods alt lever i dag, er blevet gammeldags og utidssvarende. Når man sådan kigger ud på, hvad der sker, kan vi se, at vi alle sammen skal udleve vores drømme. Vi skal være singler hele livet, vi skal ikke stå til regnskab for nogen. Livet drejer sig i dag om en personlig tilfredshed, og den enkelte skal ikke stå til regnskab over for nogen. Det drejer sig om, hvad *jeg* vil have, og hvad *jeg* har behov for.

Det her forslag fortæller langt mere om – hvis jeg må bruge det udtryk – hvad de voksne ønsker, i stedet for at fortælle om, hvad børnene ønsker, og hvorfor børnene skal adopteres. Det her forslag er jo, for at de homoseksuelle kan få et barn; det er ikke, fordi barnet skal have nogle forældre. Vi er selvfølgelig fuldt ud klar over, at homoseksuelle par for norges vedkommende kan give et barn en god og tryk barndom, men vi mener stadig væk ikke, at et barn skal frtages muligheden for at have forældre af begge køn. Og når man gør det her, fratager man barnet det, som er en del af at være barn, nemlig at have de oplevelser, det er at have en far og en mor, en mand og en kvinde. Familielivet er under pres, og det her lovforslag viser, at børn er blevet noget, man har ret til, at børn er noget, man vil have. Og hvis et homoseksuelt par ønsker at vise et billede og det så kræver et barn, jamen så skal også være muligt.

Man kan sige, at millioner af børn i verden lever under kummerlige forhold, og at en stor indsats kunne hjælpe, men er det det her, der hjælper? Er det det her, der kan være et positivt skridt i den rigtige retning? Det er nok det argument, der vil komme, men det her er ikke det, der flytter det. Det er for så vidt et ganske udmærket argument at bruge, men det flytter ikke noget.

Der er faktisk børn ude i verden, som har det rigtig skidt, og hvordan hjælper vi dem? Det er ikke med det her forslag. Jeg har haft flere møder med Adoption & Samfund, og det viser sig faktisk, at det jo ikke er adoptionsfamilier, der mangler; det er faktisk børn, der mangler. Der er masser af par, ganske almindelige par, en kvinde og en mand, som gerne vil tage imod de her børn. Så det er ikke for at hjælpe børnene; det er, fordi de homoseksuelle ønsker at få et andet billede.

Jeg vil sige, at vi i Dansk Folkeparti faktisk understøtter familielivet med en mor og en far, en mand og en kvinde, selv om det er under kraftigt pres fra alle sider, og vi ser faktisk rigtig, rigtig mange kvaliteter i udtrykket kernefamilien og i den tryghed, som kernefamilien faktisk giver et barn. Og så vil jeg i forhold til Emilsagen, som jeg ikke vil gå så meget ind i, sige, at det er et eksempel på, at man virkelig kigger på barnets tarv, hvis man siger, at Emil selvfølgelig skal være hos sin onkel, fordi man der kigger på barnet.

Det lovforslag her lægger op til, at man kigger på det homoseksuelle par. Det er det homoseksuelle par, der har et ønske om et barn; det er ikke barnet, der har et ønske om nogle forældre, for muligheden for dem er til stede. Og derfor kan vi ikke støtte forslaget.

Kl. 15:43

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Hr. Mogens Jensen for en kort bemærkning.

Kl. 15:44

Mogens Jensen (S):

Jeg vil godt spørge Dansk Folkepartis ordfører, om ordføreren er klar over, hvor mange børn der lever med enten kun en mor eller en far i Danmark, noget, som altså ikke lever op til Dansk Folkepartis prisværdige ideal om kernefamilien og det at have to forældre. Men det er altså en virkelighed for utrolig mange børn, og jeg kunne da godt tænke mig at spørge, hvad ordføreren så har tænkt sig at gøre ved den situation, hvis barnet har ret til en far og mor i sin opvækst.

Det, jeg egentlig vil spørge om, er, om ordføreren er bekendt med nogen som helst form for undersøgelse, der viser, at et barn, der vokser op med et forældrepar af forskelligt køn, får en dårligere opvækst end et barn, der vokser op med et forældrepar af samme køn.

Kl. 15:44

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Ordføreren.

Kl. 15:45

René Christensen (DF):

Nu bliver det så en helt anden diskussion. Jeg er fuldstændig enig i, at et par, hvor det er samme køn, sagtens kan give et barn masser af kærlighed og alt det, som ordføreren også selv sagde heroppefra. Det er jeg ikke i tvivl om at der er nogle der vil kunne gøre. Der findes jo også dårlige familier, hvor der er en mor og en far, som ikke magter at passe deres børn ordentligt, og hvor det ville være langt bedre med en anden familieform. Det er ikke det, vi diskuterer.

Når man laver en adoption, vælger man for barnet og siger til dette barn: Vi har nu valgt, at du skal komme til en familie, hvor der enten ikke er en mand eller ikke er en kvinde. Jeg tror, at ordføreren vil give mig ret i, at der er forskel på mænd og kvinder. Der er forskel på mænd og kvinder. Der er forskel på, hvad mænd og kvinder giver et barn af positive ting, og så siger vi bare, at hvis man virkelig skal tage et barn fra et andet sted til en ny familie, så skal det da være en familie, der er så optimal og kan give det barn det maksimale, altså både hvad en mand kan give, og hvad en kvinde kan give.

Kl. 15:46

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Hr. Mogens Jensen.

Kl. 15:46

Mogens Jensen (S):

Nu har jeg bemærket, at Adoption og Samfund sådan set er tilfredse med den her lovændring og det, at det altså også bliver muligt nu for homoseksuelle at fremmedadoptere.

Lad os sige, at vi har en gruppe forældre, der skal vurderes i forhold til, om de kan adoptere. Når man så tæller opfyldelsesgraden af alle kriterierne sammen, viser det sig, at det homoseksuelle par rent faktisk er dem, der boner mest ud på skalaen; det er dem, der har de bedste vilkår – økonomisk, socialt, uddannelsesmæssigt – at tage imod det pågældende barn på. Mener ordføreren så, at man skal vælge nogen længere nede på listen – altså en af de familier, der har dårligere kvaliteter og har færre points i forhold til at kunne tage sig af barnet – bare fordi det så er et heteroseksuelt par?

Kl. 15:46

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Ordføreren.

Kl. 15:46

René Christensen (DF):

Det var da sjovt, for nu spurgte ordføreren mig jo, om jeg kendte nogen undersøgelser, der viste, at homoseksuelle par skulle være ringere forældre, og der sagde jeg: Nej, det kender jeg ikke til. Men jeg

tror heller ikke, der er nogen, der kender til nogen undersøgelse, der siger, at man har svært ved at skaffe adoptivforældre i Danmark, der er egnede. Det er faktisk sådan, at vi kan skaffe de familier; der er masser af familier, der gerne vil have børnene. Det er børnene, der er problemet.

Så man kan ikke sige, at det her gør, at der nu vil komme flere børn fra fattigdom til Danmark og få en god opvækst. Det gør det ikke. Det her gør det, at der er nogle homoseksuelle par, som får lov til at adoptere et barn, fordi de ønsker det. Og det er jo da en helt reel diskussion at tage. Vi siger bare: Jamen vi vil gerne varetage barnets tarv. Hvad mener vi, er bedst for barnet? Vi mener som udgangspunkt, det er bedst for barnet at have en mulighed for at have en far og en mor. Og det er fuldstændig korrekt, som det blev nævnt i det tidligere spørgsmål, at der er masser af familier, der lever anderledes. Men som udgangspunkt bør man da som barn have mulighed for at få de oplevelser, som en mand og en kvinde kan give.

Kl. 15:47

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Hr. Simon Emil Ammitzbøll for en kort bemærkning.

Kl. 15:48

Simon Emil Ammitzbøll (LA):

Det drejer sig bare om en enkelt ting, som ordføreren nævnte, nemlig at det her handlede om, at homoseksuelle skulle have ret til børn osv. Der vil jeg bare stille et simpelt spørgsmål: Kan vi ikke blive enige om, at det her forslag handler om, at man har ret til at blive vurderet som adoptionsforældre? Det er det, forslaget handler om.

Jeg er sådan set enig med ordføreren i, at der ikke er nogen, der har ret til børn, hverken homoseksuelle eller heteroseksuelle, enlige eller par, men det handler om en lige adgang til retten til at blive vurderet som adoptionsforældre. Det er det, der er pointen.

Kl. 15:48

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Ordføreren.

Kl. 15:48

René Christensen (DF):

Jo, sådan kan man godt udlægge det, men der ligger jo også noget andet i det. Jeg håber ikke, det kommer bag på nogen, men hvis man lever som et homoseksuelt par, kan det med at få børn jo ikke lade sig gøre. Det kan jo ikke lade sig gøre at få børn på den ganske almindelige måde, som det kan, når der er tale om en mand og en kvinde. Derfor kommer det her så til at handle om at få en ret til at blive vurderet, med henblik på om man så kan få et barn på en anden måde, for det jo ikke kan lade sig gøre ad naturens vej.

Kl. 15:49

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Hr. Simon Emil Ammitzbøll.

Kl. 15:49

Simon Emil Ammitzbøll (LA):

Nu har jeg godt hørt ordføreren og Dansk Folkepartis forsvar for ægteskabet, men tro mig, det *kan* lade sig gøre ved den naturlige metode, som ordføreren kalder det, med en mand og en kvinde, for man kan jo sådan set bare få barnet med en, som ikke er en del af parforholdet, hvis det endelig er – det sker jo i stort omfang. Man kan i øvrigt også blive insemineret, hvis man er lesbisk osv., så der er masser af muligheder for at få børn. Altså, børn er jo ikke svære at få, for nu at sige det sådan.

Men når ordføreren ikke vil give mig ret i det, jeg spurgte om før, vil det så sige, at heteroseksuelle par, mand og kvinde, som ønsker at adoptere, har en ret til børn? Det ligger der jo implicit i det, ordføre-

ren siger. Gør de det kun for deres egen skyld og ikke for barnets skyld? Det må jeg gå ud fra at ordføreren mener.

Jeg synes, at man taler familieideal i stedet for at forholde sig til indholdet i forslaget, som handler om, om man skal have ret til at blive vurderet. Der er ingen, der har ret til børn – i hvert fald ikke ifølge Liberal Alliances overbevisning.

Kl. 15:50

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Ordføreren.

Kl. 15:50

René Christensen (DF):

Jeg skal starte med at sige, at jeg ikke kommer ret tit i Sundhedsudvalget, men hvad angår et homoseksuelt par, der består af to mænd, vil jeg godt se dem, der kan blive insemineret og få et barn i sådan et forhold. Det kan da i hvert fald ikke lade sig gøre.

Med hensyn til det andet vil jeg sige, at jeg ser det her som et udtryk for, at man lever i et parforhold, og det skal man have lov til – det er der ikke nogen, der vil bestride; som menneske må man leve, som man vil – men nogle gange må man også sige, at man er i den situation, man er i, og så må man også leve sit liv ud fra de vilkår, man nu har. Og hvis man har valgt – valgt er måske et forkert udtryk at bruge, og det er der nok nogle der vil skyde mig i skoene – den situation, man nu er i, og lever i et homoseksuelt parforhold, så er det med børn utrolig svært, det kan ikke lade sig gøre, og det burde ikke kunne lade sig gøre.

Kl. 15:51

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Fru Johanne Schmidt-Nielsen for en kort bemærkning.

Kl. 15:51

Johanne Schmidt-Nielsen (EL):

Mener Dansk Folkeparti, at børn, der vokser op med en enlig mor eller en enlig far, har en dårligere opvækst, et dårligere liv, end børn, der vokser op med både en far og en mor?

Kl. 15:51

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Ordføreren.

Kl. 15:51

René Christensen (DF):

Man kan ikke sige, at sådan er det. Det kan man ikke. Men det, vi jo også hele tiden siger, er, at som udgangspunkt mener vi barnet bør have ret til en far og en mor. Der er også masser af enlige, som er blevet skilt, og hvor barnet stadig væk har kontakt med sin far eller sin mor, eller har kontakt med en anden mand, der måske er kommet ind i forholdet, eller en anden kvinde, der er kommet ind i forholdet. Vores holdning til det er bare, at i forhold til det at leve i en familie sammen med sine forældre, om de er biologiske eller ej, er der altså en forskel på, hvordan mænd og kvinder – hvad skal man sige? – påvirker et barn og giver det her barn nogle muligheder for at få det fulde liv, som man skal have i sin barndom, og som man skal bruge, når man bliver voksen. Der er forskellig påvirkning i forhold til, hvad mænd og kvinder kan give.

Kl. 15:52

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Fru Johanne Schmidt-Nielsen.

Kl. 15:52

Johanne Schmidt-Nielsen (EL):

Så jeg kan forstå på ordføreren, at det budskab, Dansk Folkeparti gerne vil sende til de mange tusindvis af børn, der vokser op i Dan-

mark uden både en far og en mor, er, at de som udgangspunkt har en dårligere opvækst end børn, der vokser op med både en far og en mor. Det er et særligt signal at sende, synes jeg.

Der kom ikke et svar på det spørgsmål, som hr. Mogens Jensen, Socialdemokraternes ordfører, stillede, i forbindelse med at det, når man vælger adoptivforældre, altså når man skal udvælge, hvilke forældre der skal adoptere, jo må handle om at finde de bedste, dem, der vil være allerallerbedst til at varetage det pågældende barns tarv. Kunne Dansk Folkepartis ordfører ikke forestille sig en situation, hvor det ud af den gruppe af voksne par, af voksne mennesker, der ønsker at adoptere, faktisk var et par bestående af to mænd eller to kvinder, der var mest kvalificeret? Altså, kunne man ikke sagtens forestille sig den situation? Og er målet, når vi skal vælge adoptivforældre, ikke lige præcis at finde de forældre, der er bedst kvalificeret?

Kl. 15:53

Første næstformand (Mogens Lykketoft):
Ordføreren.

Kl. 15:53

René Christensen (DF):

Vi skal altid vælge de forældre, der er bedst kvalificeret. Selvfølgelig skal vi det, og det er der også mulighed for at gøre med ganske almindelige par med mænd og kvinder. Jeg har givet udtryk for flere gange, at det her ikke er for at afhjælpe, at vi ikke har forældrepar nok.

I forhold til det med enlige forældre kunne jeg vende det om. Nu kan ordføreren ikke svare, men prøv at spørge børn, hvis forældre er blevet skilt: Ønskede du, at dine forældre skulle blive skilt? Var du glad, da dine forældre blev skilt? Er du glad for, at du ikke bor sammen med din far? Er du glad for, at du ikke bor sammen med din mor? De fleste børn ville ønske, at deres forældre stadig væk var sammen. Langt de fleste børn vil gerne have, at deres forældre bor sammen.

Jeg ved, at det er fuldstændig gammeldags, og at Enhedslisten synes, det er ganske forfærdeligt. Det, at en mand og en kvinde bor sammen med deres børn og tager på ferietur med deres børn og alt det her, er gammeldags og virker ikke mere. Jeg kan forstå, at man har den holdning i Enhedslisten, men det har vi ikke. Vi vil gerne have, at de her børn er glade børn og har et forhold til både deres mor og far.

Kl. 15:54

Første næstformand (Mogens Lykketoft):
Fru Lone Dybkjær for en kort bemærkning.

Kl. 15:54

Lone Dybkjær (RV):

Ja, det er jo interessant. Altså, det er da rigtig, at hvis man spørger børn, lige når deres forældre skal skilles, om de synes, det er en god idé, at forældrene skal skilles, vil samtlige børn sige nej. Det synes de ikke er en god idé. Men det behøver jo ikke at være sandheden, der kommer frem på den måde, vel?

Det, jeg synes er interessant ved DF, er jo, at DF mener, at der er en ganske bestemt måde, man skal leve på, for at det er i orden. Det er jo det, som ordføreren signalerer. Alt andet er ikke i orden.

Altså, livet leves jo. Og det vil sige, at nogle forældre er så heldige, at de kan blive sammen hele livet. Det kommer der somme tider nogle gode ægteskaber ud af, og jeg skulle hilse og sige, at det kommer der også somme tider nogle særdeles dårlige ægteskaber ud af; det kommer der somme tider nogle lykkelige børn ud af, og det kommer der somme tider nogle rigtig ulykkelige børn ud af. Sådan er livet jo.

Jeg synes, Dansk Folkeparti gør sig til dommer over mennesker. Man skal selvfølgelig finde de mest egnede. Hvem mener Dansk Folkeparti er de mest egnede forældre?

Kl. 15:55

Første næstformand (Mogens Lykketoft):
Ordføreren.

Kl. 15:55

René Christensen (DF):

Hvis der nu var blevet lyttet til, hvad jeg egentlig startede med at sige i min ordførertale, ville man have hørt, at jeg faktisk sagde, at folk må leve, som de vil. Vi vil på ingen måde bestemme, hvordan folk skal leve. Det skal vi ikke, og det vil vi ikke. Men vi kan jo godt være med til så at spørge, om man, når man har valgt at leve et bestemt liv, så også skal have lov til at påvirke andre med det liv. Det vil sige, at man kan leve, som man vil, men det her kan jo flytte sig. Hvad man synes, der er acceptabelt, kan jo hele tiden flytte sig, og så kan man trække børn ind i den måde, man nu ønsker at leve på.

Vi siger bare: Voksne mennesker må leve, som de vil. Om de vil leve heteroseksuelt eller homoseksuelt, må de selv om. Men når det gælder det med at få et barn udefra, som ikke selv har truffet det valg at komme ind i det forhold, mener vi ikke, at vi skal træffe det valg for det barn. Det mener vi ikke vi skal udsætte det barn for. Det barn skal have ret til en far og en mor, som alle børn jo som udgangspunkt har, for ellers var de ikke blevet til.

Kl. 15:56

Første næstformand (Mogens Lykketoft):
Fru Lone Dybkjær.

Kl. 15:56

Lone Dybkjær (RV):

Det ville være rart, hvis Dansk Folkeparti havde den samme opfattelse, når det gælder asylbørn, men det er så en anden diskussion.

Altså, om det der meget omhyggelige med, at børn skal ind i en idealfamilie, vil jeg sige, at de jo ikke findes. Jeg synes, at Dansk Folkeparti opbygger en idealfamilie, som ikke eksisterer.

Men så til det konkrete: Vil Dansk Folkeparti stille et ændringsforslag, der gør, at situationen Emil kan løses?

Kl. 15:56

Første næstformand (Mogens Lykketoft):
Ordføreren.

Kl. 15:56

René Christensen (DF):

Jamen det kommer jo an på, hvordan stemmefordelingen kommer til at se ud med det her forslag, for det er en anden situation. Der snakker vi om barnets tarv. Der er det jo ikke et homoseksuelt par, der ønsker sig et barn; der er det et barn, som ønsker sig nogle forældre, som barnet har relationer til. Og jeg synes, det er en helt anden situation at bringe ind i denne sag. Det er en rigtig god sag at putte ind i det. Man kan sige, at hvis der er flertal for det her, kommer det jo igennem. Hvis der ikke er flertal for det, vil vi meget gerne samarbejde om at lave et ændringsforslag om det, så man kigger på de her særlige tilfælde som eksempelvis sagen med Emil, for her gælder det barnets tarv.

Så synes jeg, det er flot at høre, at familien bare er død. Det accepterer vi ikke. Vi accepterer ikke, at man siger, at kernefamilien med en mor og en far bare ikke duer, at den er gammeldags, og at vi bare skal acceptere, at det er sådan, at den ikke findes mere. Det accepterer vi ikke. Vi vil rigtig gerne hjælpe familierne igennem, sådan at de kan forblive familier med en mor og en far og beholde deres børn derhjemme. Det er langt det bedste for alle parter.

Første næstformand (Mogens Lykketoft):

Tak til ordføreren. Jeg ser ikke SF's ordfører i salen, og så er det fru Vivi Kier som konservativ ordfører.

Kl. 15:57

(Ordfører)

Vivi Kier (KF):

Børn har ret til voksne, men voksne har ikke ret til at få børn. Det skal være mine indledende ord til den her debat i dag om homoseksuelles ret til at kunne adoptere børn. Lovforslaget i dag udspringer jo af sidste års debat i anledning af beslutningsforslaget om samme emne - et forslag, der fik et flertal her i salen, og som følge heraf står vi nu med et forslag, der skal sikre homoseksuelle ret til at kunne adoptere børn.

Jeg vil gerne slå fast med det samme: Homoseksuelle kan være lige så kærlige, omsorgsfulde og ansvarlige forældre som alle andre. Ja, de kan også være lige så forfærdelige forældre som alle andre. Men når jeg og hele den konservative folketingsgruppe stemmer imod det her lovforslag, skal det ses i et helt andet lys.

Jeg mener, at et barn har ret til en mor og en far. Jeg ved godt, at mange par bliver skilt, men alligevel har barnet jo både sin mor og sin far. Det er altså også et faktum, at der desværre er mange ægtepar, som ikke er i stand til at få børn. Derfor har vi ventelister med par, der står i kø for at kunne adoptere et barn. Den her lov vil derfor være symbolpolitik, for indtil nu har ingen af de lande, der har givet mulighed for homoseksuelles ret til adoption, gennemført en sådan adoption. Mange donorlande ønsker ikke at bortadoptere til homoseksuelle par, og derfor vil sådan en lovgivning her være med til at skabe falske forventninger, forhåbninger, som aldrig vil kunne indfries.

Lad mig også sige, at nogle finder os Konservative gammeldags, når vi stemmer nej til det her lovforslag, men for mig betyder det noget at have en mor og en far. For mig er det en værdi af betydning, at det kræver en mor og en far at få et barn. Derfor er det mit udgangspunkt, at et barn har ret til en mor og en far. Jeg mener derimod ikke, at voksne har ret til at få børn. Efterhånden er det blevet lidt sådan, at børn er blevet en vare, som alle mener de har ret til at få. Det mener jeg ikke vi skal støtte, lige så lidt som jeg og mit parti tidligere har gået ind for, at enlige har ret til at adoptere og blive kunstigt befrugtet.

I denne sag som i så mange andre sager er hovedfokus for mig barnets tarv. Det skal altid være barnets tarv, der vægter højest. Jeg mener derfor, at barnets ret til en mor og en far skal vægte langt højere end homoseksuelles ønske om at kunne få et barn.

Så vil jeg godt slutte med at sige, at Emil jo er blevet hovedtemaet i denne debat i dag. Jeg har også modtaget brevet om Emil, og jeg vil meget gerne være med til, at vi prøver at bede ministeren, om vi kan få belyst de muligheder, der kan være for, at vi kan løse den helt særlige problematik, jeg ser i forhold til slægtsanbringelser, for her ser jeg, at det er noget med barnets tarv, som det tilsyneladende har været svært at imødekomme i den nuværende lovgivning.

Kl. 16:01

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Tak. Der er et par korte bemærkninger til ordføreren. Den første er fra hr. Mogens Jensen.

Kl. 16:01

Mogens Jensen (S):

Jeg vil godt starte der, hvor ordføreren sluttede, nemlig med Emils sag. Nu kender vi sagen, hvor det jo altså er morens bror og hans samlever, som har taget sig af Emil. Hvis nu det havde været morens bedste ven og hans samlever, som havde været ude i den samme si-

tuation, at de var blevet bedt om at tage sig af Emil, fra han var 2 år gammel – der var ikke noget slægtskab, det var bare bedste ven til moren, som moren havde tillid til – ville det så ikke være lige så rimeligt, at morens bedste ven og vedkommendes partner fik lov til at adoptere Emil, når nu det var morens ønske, og når de har haft med Emil at gøre, siden han var 2 år gammel? Det vil jeg gerne spørge ordføreren om.

Så vil jeg gerne spørge, om det ikke er sådan, at børn fra andre lande, der bliver adopteret til Danmark, har en far og mor i det land, de kommer fra. Handler det så ikke om at finde det bedste par i Danmark til at tage sig af dem, og hvis det er et homoseksuelt par, er det så ikke rimeligt, at det bliver dem?

Kl. 16:02

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Ordføreren.

Kl. 16:02

Vivi Kier (KF):

Jeg skal prøve at svare kort. Det første spørgsmål handlede om, at det måske ikke lige var en slægtning, men det var nære venner, nogle, som havde fulgt barnet i dets opvækst, der skulle adoptere. For mig ligner det tilfælde det, der hedder slægtsanbringelse, familieanbringelse. Hvis nu det var mig, der var alvorligt syg og ikke magtede mit barn, og jeg havde nogle, som gerne ville tage sig af mit barn, og som jeg følte mig tryk ved, og som barnet følte sig tryk ved, så ville det ligne den model, som jeg gerne vil høre om ministeren kan belyse: Kunne der være et eller andet, man kunne gå ind at gøre her? Så jo, det mener jeg er meget ens.

Jeg skelner mellem familieadoption og fremmedadoption, og når det gælder fremmedadoption, er jeg nødt til at sige, at jeg endnu ikke har set, at man har fået en adoption igennem fra nogen af de lande, som har tilladt homoseksuelle at adoptere, fordi alle de her lande, vi har aftaler med, ikke ønsker at bortadoptere børn til homoseksuelle par.

Jeg kan godt se, at den røde lampe lyser, men til slut vil jeg sige, at det altid skal være det bedste par – selvfølgelig skal det være det.

Kl. 16:03

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Hr. Mogens Jensen.

Kl. 16:03

Mogens Jensen (S):

Det var da rart at få afklaret, at ordføreren mener, at hvis det er familie, bedste venner eller nogen, som moren har tiltro til, så kan de godt få lov til at adoptere, selv om de er homoseksuelle. Det synes jeg er fint at få afklaret.

Hvis nu vi tillader homoseksuelle at adoptere, også når det gælder fremmedadoption, og adoptionsorganisationen, altså dem, der sidder og udvælger børnene og de forældrepar, de skal have, mener, at et homoseksuelt par vil skabe de bedste rammer for barnet på grund af deres indkomst, sociale omstændigheder, uddannelse osv., er det så ikke helt rimeligt, at det er det par, der bliver udvalgt? Hvorfor skal de ikke have muligheden for at vurdere et par, der er af samme køn, sammen med alle andre, hvis det handler om, som ordføreren siger, at barnet bare skal have den bedste familie at vokse op i?

Kl. 16:04

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Ordføreren.

Kl. 16:04

Kl. 16:07

Vivi Kier (KF):

Nu blev det et lidt langt, kringlet spørgsmål, men jeg tror godt, at jeg forstod, hvad det var, ordføreren spurgte mig om. Jeg må sige, at ender det med, at det her lovforslag bliver vedtaget, så er det klart, at homoseksuelle på lige fod med alle andre skal igennem den procedure, det er at blive godkendt som adoptivfamilie. Det er jo soleklart.

I det øjeblik, der så står et barn, som man skal finde en familie til, så skal man jo også altid finde det bedst egnede par, men det er klart, at man er nødt til at kigge på det, hvis et donorland har sagt, at de ikke vil give barnet til et homoseksuelt par. Så kan man jo ikke gå ind at placere det barn der, for så får man jo aldrig nogen aftaler i stand med de donorlande, man har aftaler med.

Kl. 16:05

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Der er to korte bemærkninger mere. Den ene er fra fru Johanne Schmidt-Nielsen.

Kl. 16:05

Johanne Schmidt-Nielsen (EL):

Jeg vil starte med at sige, at jeg er helt enig i, at vi skal finde den måde, hvorpå vi bedst varetager barnets tarv. Det er lige præcis det, vi vil med det her forslag, nemlig at sørge for at vurdere, hvilke mennesker der vil være de allerbedste forældre, og det har ikke noget med seksualitet at gøre.

Jeg kan forstå, at De Konservative mener, at et barn har ret til en far og en mor – *ret* til en far og en mor. Hvad med de mange børn, der bliver født af kvinder, der ikke har noget særligt kendskab til faren? Den slags sker ude i virkeligheden; der er kvinder, der bliver gravide uden et mere indgående kendskab til den mand, de bliver gravide med, og føder børn, der jo ikke selv har valgt at vokse op uden en far. Hvad vil De Konservative gøre ved den situation? Det er jo et brud på den ret til en far, som De Konservative taler om.

Hvad vil man gøre? Og mener man, at det barn, der fødes i sådan en situation, har et dårligere liv end børn, der vokser op med både en far og en mor?

Kl. 16:06

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Ordføreren.

Kl. 16:06

Vivi Kier (KF):

Jeg tror, at rigtig, rigtig mange mennesker, også dem, der sidder og lytter til den her debat i dag, har fulgt de der udsendelser – jeg tror nok, de hedder ... nej, der bliver jeg helt i tvivl – hvor vi ser alle de her voksne mennesker, som er ude at finde den ene af deres forældre, og det er jo lige nøjagtig den her situation, som fru Johanne Schmidt-Nielsen nævner højt.

Med hensyn til situationen med en enlig mor, hvor barnet aldrig har haft kontakt til faren, tror jeg, at det barn har en god opvækst, men vi hører jo alle børn, når de er blevet voksne, sige, at de har manglet at kende deres rødder, at de har manglet at kende den anden part, og derfor bruger de som voksne rigtig meget energi på at prøve, om de kan finde den far – som det typisk er – de aldrig har set i deres barndom.

Så jo, det betyder noget både at have en mor og en far, og det betyder rigtig meget for det enkelte barn. Selvfølgelig kan det have en god opvækst uden, men det har været noget, som har præget dennes opvækst, og som man har været meget bevidst om.

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Fru Johanne Schmidt-Nielsen.

Kl. 16:07

Johanne Schmidt-Nielsen (EL):

Altså, det er meget interessant, hvad der bliver sagt her. Betyder det, den konservative ordfører her siger, at Det Konservative Folkepartis holdning er, at børn, der vokser op med én forælder – en mor eller en far – har en dårligere tilværelse, en dårligere opvækst end børn, der vokser op med både en far og en mor? Er det det budskab, De Konservative vil sende til de tusindvis af børn, der vokser op med en enlig forælder, altså at det i den konservative verden forholder sig sådan, at en opvækst kun er god, hvis der både er en mand og en kvinde?

Kunne man ikke forestille sig, at der var situationer, hvor to personer af samme køn faktisk ville være bedre til at varetage et barns interesser end to personer af forskelligt køn? Kunne man ikke, når man skal vælge de bedste af de bedste adoptivforældre – og det skal vi, når børn bliver adopteret, altså vælge de bedste af de bedste adoptivforældre – forestille sig, at der kunne være situationer, hvor to kvinder eller to mænd ud af ansøgerne var de allerbedste til at varetage barnets tarv?

Kl. 16:08

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Ordføreren.

Kl. 16:08

Vivi Kier (KF):

Jeg må sige, at jeg jo kun kan stå og være en lille smule forundret over ordførerens læggen mig ord i munden. Jeg har ikke på noget tidspunkt stået her og sagt, at et barn, der vokser op med en enlig mor eller en enlig far, og som ikke har kendskab til den anden forælder, har en dårlig opvækst. Jeg nævner bare, at alle de børn, der er vokset op sådan, har haft brug for at kende den anden af deres forældre. Så at stå og sige, at jeg har sagt, at de har en dårlig tilværelse, må stå for fru Johanne Schmidt-Nielsens egen regning. Det har jeg aldrig på noget tidspunkt sagt.

Når det gælder adoptivforældre, kan jeg jo kun gentage, hvad jeg har sagt rigtig mange gange heroppefra: Det er altid vigtigt, at barnet får de bedst egnede adoptivforældre. Men det er altså lidt hypotetisk at stå og spørge til, om de bedste adoptivforældre f.eks. ikke er et homoseksuelt par, når vi kan se, at alle de donorlande, vi har aftaler med, ikke ønsker at afgive et barn til homoseksuelle forældre.

Kl. 16:09

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Den næste korte bemærkning er fra hr. Simon Emil Ammitzbøll.

Kl. 16:09

Simon Emil Ammitzbøll (LA):

Nu synes jeg, der går lige vel meget ideologi i diskussionen her. Altså, pointen er jo sådan set bare, at vi prøver at forholde os til det samfund, vi lever i, hvor det ikke længere er sådan, at der kun findes far-mor-børn-ikkeskilte familier. Dem er der masser af, og heldigvis for det, for jeg er sikker på, at de fleste af dem giver deres børn en tryk opvækst. Men der er jo også en lang række andre familietyper. Allerede i dag kan enhver homoseksuel få barn med andre, hvis de ellers har lyst til at dyrke sex med hinanden, og hvis de er lesbiske, kan de også blive insemineret, så der er masser af muligheder.

Spørgsmålet er så, når det handler om fremmedadoption – som altså ikke handler om adoption af børn fra fremmede lande, som det har lydt i diskussionen her i dag, men børn af andre end en selv – om

det så også skal kunne lade sig gøre at blive bedømt som adoptivforældre. I virkeligheden er det jo bare en praktisk foranstaltning, der gør, at der vil være flere potentielt gode forældre til børnene. Og hvis der er flere forældre at vælge imellem til børnene, er der jo alt anden lige en større chance for at vælge nogle gode forældre. Sådan må det vel være.

Kl. 16:10

Den fg. formand (Pernille Frahm):
Ordføreren.

Kl. 16:10

Vivi Kier (KF):

Jamen jeg kan godt høre, hvad det er, jeg bliver spurgt om, og igen må jeg jo gentage, at der desværre allerede står rigtig, rigtig mange par på venteliste. Der er slet ikke så mange børn til alle de mange mennesker, der gerne vil adoptere et barn. Og hvis det her lovforslag bliver vedtaget, vil homoseksuelle jo også blive bedømt på deres forældreevner og stå der på en liste, men jeg mener bare, at vi giver dem falske forhåbninger. Siden 2003 og 2004, hvor Sverige og Norge indførte den her lov, har vi jo endnu ikke set, at et eneste donorland har afgivet et barn til homoseksuelle par. Jeg mener, det er at give falske forhåbninger. Vi har masser af par, der står på venteliste til at få et barn; vi har altså ikke et tilsvarende antal børn, som står og venter på en adoptivfamilie.

Kl. 16:11

Den fg. formand (Pernille Frahm):
Hr. Simon Emil Ammitzbøll.

Kl. 16:11

Simon Emil Ammitzbøll (LA):

Der er jo flere ting i det her. For det første ved vi, at Sydafrika er villige til at afgive børn, det har de vedtaget i deres lovgivning; vi ved, at Belgien har modtaget et barn fra USA; vi ved, at der i Storbritannien har været en lang række indenlandske adoptioner – og det er altså også fremmedadoption, hvis det er indenlandske børn – så det passer jo ikke, for at sige det, som det er, at det ikke skulle kunne være en mulighed.

Så er det efterhånden gået op for mig, hvad jeg tror pointen i virkeligheden er. Det er jo ikke *barnets* tarv. Det er åbenbart synd for de par, som ville blive skubbet ud, fordi de er dårligere, hvis der var flere potentielle forældrepar, der kunne adoptere. Det er *dem*, det er synd for, det er slet ikke barnet. Er det det, der er pointen? vil jeg spørge fru Vivi Kier. Sådan lyder det. Nu skal de vente lidt længere, eller de bliver skubbet ud, eller hvad ved jeg. Men så er det jo deres, forældrenes tarv, og slet ikke barnets tarv, De Konservative kerer sig om.

Kl. 16:12

Den fg. formand (Pernille Frahm):
Ordføreren.

Kl. 16:12

Vivi Kier (KF):

Jeg kunne jo så lige så smilende sige, at jeg tror, at hr. Simon Emil Ammitzbøll kerer sig om de homoseksuelles tarv og ret til at få et barn. Jeg har meget fokus på barnets tarv, og jeg ville jo egentlig gerne læse min tale op en gang til og sige, at det altså betyder noget at have en mor og en far, og det er udgangspunktet for mig. Det er derfor, jeg siger nej til det lovforslag, som vi står med i dag.

Kl. 16:12

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Der er markeret for en sidste kort bemærkning – indtil nu i hvert fald – fra fru Lone Dybkjær.

Kl. 16:12

Lone Dybkjær (RV):

Jeg tror, de homoseksuelle kan leve med, at de får nogle falske forhåbninger. Det tror jeg ikke fru Vivi Kier sådan skal tage sig af specielt af.

Jeg er enig i, at det ikke er nogen ret at få et barn. Men Det Konservative Folkeparti accepterer jo, at der er donorbørn, anonyme eller ikkeanonyme. Med andre ord får almindelige ægtepar et barn, selv om de ikke selv er i stand til det. Det, jeg så bare vil spørge om, er, om det ikke er i modstrid med, hvad man i øvrigt siger, eller om det er naturligt for et ægtepar at have ret til at få et barn.

Kl. 16:13

Den fg. formand (Pernille Frahm):
Ordføreren.

Kl. 16:13

Vivi Kier (KF):

Jeg må igen sige, at jeg synes, at et barn har ret til en mor og en far. Og så ved vi jo godt, at der også er par bestående af en af hvert sit køn, som egentlig ad naturens vej burde kunne få børn, men som heller ikke kan få børn og derfor kan få hjælp til at få et barn. Der ser vi jo igen på, at barnet her som udgangspunkt får en mor og en far.

Kl. 16:13

Den fg. formand (Pernille Frahm):
Fru Lone Dybkjær.

Kl. 16:13

Lone Dybkjær (RV):

Det vil altså sige, at der er nogle, der har ret til at få et barn, og nogle andre, der ikke har ret til at få børn. Sådan må jeg jo fortolke det. For man kunne jo også godt sige, at det var naturens orden, at et ægtepar, der ikke kunne få børn, faktisk ikke skulle have nogen børn. Altså, det har jo været sådan i mange, mange år, ikke?

Men nu forstår jeg det sådan: Et ægtepar, der ikke kan få børn, har ret til at få et barn. Så kan det jo ikke være barnets tarv, for man aner jo ikke, hvordan det barn er. Det barn har jo næppe noget særligt ønske på det tidspunkt, da man ikke ved noget som helst om, om der kommer et eller ej. Men et ægtepar har ret til at få et barn, mens andre mennesker ikke har ret til at få et barn. Sådan må man fortolke fru Vivi Kiers ord. Og så kan man jo sige, at det er meget rart, at der er visse konservative værdier, der aldrig forandrer sig.

Kl. 16:14

Den fg. formand (Pernille Frahm):
Ordføreren.

Kl. 16:14

Vivi Kier (KF):

Sådan må fru Lone Dybkjær gerne se på det her. Som jeg også nævnte det i min tale, er der jo faktisk givet mulighed for, at enlige kan adoptere, og at enlige kvinder kan blive kunstigt insemineret, og det har jo ikke været med støtte fra konservativ side. Det er igen set ud fra det helt banale synspunkt, at vi synes, at barnet som udgangspunkt har ret til en mor og en far. Så ved jeg godt, at der vil ske meget, og at man kan blive skilt, men uanset om man bliver skilt eller alle mulige andre ting måtte ske, har barnet stadig væk sin mor og sin far.

At lave en lovgivning om det her, når ikke et eneste donorland vil afgive et barn, mener jeg altså er ren symbolpolitik. For mig er det altid barnets tarv, som er vigtigst, og det er den, jeg først og fremmest kigger på.

Kl. 16:15

Kl. 16:19

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere, der har bedt om korte bemærkninger. Vi vender tilbage til ordførerrækken, og nu er det fru Karina Lorentzen Dehnhardt fra SF.

Kl. 16:15

(Ordfører)

Karina Lorentzen Dehnhardt (SF):

Jeg skal beklage, at vores ordfører på området ikke kan være her. Han er desværre blevet syg. Men da det her jo er en rigtig, rigtig vigtig debat for SF, vi har kæmpet for ligestilling for homoseksuelle i rigtig lang tid, er det også vigtigt for os at sige noget her i dag, og det vil jeg så gøre og læse ordførertalen op.

Fra SF's side synes vi, at det er afgørende i adoptionssager, at vi i enhver sammenhæng sikrer os, at børn kan få forældre, som varetager barnets tarv på en kærlig og ordentlig vis, og i den forbindelse kan vi slet ikke se, hvorfor homoseksuelle par ikke er lige så egnede som heteroseksuelle par. En ændring i lovgivningen ser vi som en positiv udvikling for alle parter, og det er kun rimeligt, at homoseksuelle registrerede par egnethed som adoptivforældre vurderes på lige fod med ægtepar. De skal ikke vurderes ud fra deres seksualitet, men på, om de vil være gode forældre.

Danmark skilter med at være et ligestillingsland, men der er altså desværre stadig væk en lang række områder, hvor homoseksuelle par slet ikke ser noget til den her ligestilling, og derfor synes vi faktisk, at det er rigtig glædeligt, at vi ser det forslag her i dag. Forhåbentlig får vi da en debat i gang om de basale rettigheder, som skal være lige for både homoseksuelle og heteroseksuelle.

I Danmark er det sådan, at vi faktisk allerede har en lovgivning, som tillader enlige kvinder at blive insemineret og få et barn, uden at der er en far. Enlige kvinder har også mulighed for at adoptere et barn, uden at der er en far. Det er paradoksalt, at man stadig væk nægter par af samme køn den her mulighed. Det er meget mærkeligt, at man faktisk mener, at én person er bedre til at varetage barnets tarv end f.eks. to mænd, hvor man ligesom kan sige, at der jo faktisk er lidt mere opmærksomhed omkring barnet, idet man faktisk er to i udgangspunktet.

Modstandere af forslaget argumenterer med, at barnets tarv ikke kan tilgodeses af homoseksuelle forældre, men der er rent faktisk videnskabelige undersøgelser, som viser, at det slet ikke påvirker barnets udvikling og livsvilkår i negativ retning. Homoseksuelle par er mindst lige så egnede – og måske endda bedre egnede – som heteroseksuelle par til at give adoptivbørn den tryghed og kærlighed, som de har brug for. Sverige og Storbritannien har givet homoseksuelle par lov til at adoptere, netop fordi det væsentligste hensyn er, at børn vokser op i trygge rammer, og det påvirkes ikke af forældrenes seksuelle orientering eller af det forhold, at barnet vil have to forældre af samme køn.

Millioner af børn i verden lever under kummerlige forhold, og en ændring vil også være med til at kunne give flere af de her børn en tryk og kærlig familie.

En fortsat diskrimination af homoseksuelle i adoptionsloven giver altså ikke rigtig nogen, og i SF mener vi derfor, at vi i 2010 burde være kommet så langt, at vi ikke længere behøver at nægte homoseksuelle par, der lever i et registreret partnerskab, den mulighed.

Derfor støtter vi selvfølgelig det her forslag.

Kl. 16:18

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Tak til ordføreren. Vi går videre i ordførerrækken til fru Lone Dybkjær fra Det Radikale Venstre.

(Ordfører)

Lone Dybkjær (RV):

Også Det Radikale Venstre støtter det her forslag, det håber jeg sådan set ikke nogen er i tvivl om. Hr. Søren Krarup, som vist desværre ikke er her mere, sagde lige til mig, åbenbart så inden han gik, at det er den gamle diskussion – og det kan jo godt bekræfte over for ham – at Det Radikale Venstre vil ødelægge familien, og at Dansk Folkeparti vil bevare familien. Det er jeg sådan set ikke enig med ham i, men det er jo rigtigt, at det er en gammel diskussion, som jeg også på forskellige leder og kanter har haft i tidligere tider med hr. Søren Krarup. Første gang var under Børnekommissionens arbejde, så det er virkelig år tilbage, og så var det i diskussionerne om fælles forældremyndighed, hvor man jo var sikker på, hvor man kunne finde sine modstandere.

Det Radikale Venstre har ikke noget som helst ønske om at ødelægge familien. Vi mener bare ikke, at den klassiske kernefamilie med én mand og én kvinde, som er sammen hele livet, måske er noget, man bare kan bygge hele samfundet på i vor moderne tid. Og det, der er vores udgangspunkt, er vel egentlig, at livet jo ikke er ideelt, som Venstres ordfører sagde, men meget konkret, og det viser sig altså, at folk lever på forskellig vis. Der er nogle få, heldige eller uheldige, der kan leve sammen med den samme hele livet igennem, og de må selv vurdere, om det er godt eller skidt. Vi vil i hvert fald ikke foretage en vurdering, og derfor har vi hele tiden prøvet på at tilpasse lovgivningen, ikke til det ideelle, men til det konkrete, f.eks. i forbindelse med fælles forældremyndighed.

Vi synes ikke, man har ret til et barn, men vi kan godt forstå de ægtefolk, der gerne vil have et barn. Jeg kan bare ikke se nogen forskel på, om man er en mand og en kvinde, eller man befinder sig et andet sted på skalaen. Vi synes egentlig ikke, der er nogen, der har ret til at få et barn, og vi synes ikke, at man bare skal favorisere, om man så må sige, et ægtepar, der ikke kan få et barn.

Til det her med, at man søger sin identitet, vil jeg sige, at det jo altså er sådan, at det eneste, man er sikker på i et ægteskab, er moden, og det syntes jeg ikke rigtig den konservative ordfører forholdt sig til. Moderen kender man. Faderen kender man somme tider og somme tider ikke, og det vil sige, at der er en del børn, som kan undre sig over, at de ser ud, som de gør, opfører sig, som de gør, har de gener, som de har, når de kigger på deres forældre. Så jeg tror, der også er nogle børn inden for de almindelige ægteskaber, der søger deres rødder.

Men i hvert fald ved vi, at donorbørn søger deres rødder, og det synes jeg er helt legitimt. Det er der jo ikke noget mærkeligt i. Altså, jeg tror da også, at hvis jeg var i den situation, at jeg ikke kendte mine forældre – det bilder mig ind jeg gjorde – så ville jeg søge mine rødder. Det er fuldstændig legitimt, og det giver jo ikke anledning til, at det ægtepar, der har haft det her barn, er dårlige forældre. Tværtimod har de givet det en god opvækst, men derfor kan barnet jo godt have et ønske om at søge sine rødder. Så må de enkelte forældre jo fortælle barnet, om det er den biologiske far, eller det er en donorfar, eller hvad det nu er, og det er der jo nogle forældre der har været i stand til at fortælle deres børn. Der er desværre også nogle, der ikke har været i stand til at fortælle det, og hvor det så kommer som et chock. Men sådan er det. Igen er livet jo konkret, og det kan vi sådan set ikke blande os i.

Vi synes derfor, det er rigtigt, at man giver nogle muligheder for adoption, og som hr. Simon Emil Ammitzbøll meget rigtigt har præciseret, er det jo en vurdering, om man er egnet til at adoptere et barn. Det er ikke engang sådan, at man har nogen sikkerhed. Vi synes, det skal være muligt, fordi livet leves på forskellig vis. Vi synes, det er fuldstændig afgørende, at der ikke sker en diskrimination. Og vi synes ikke, at den eneste familiemulighed absolut skal være et ægtepar, der lever sammen hele livet. Udviklingen har vist, at sådan er

folk ikke, og derfor synes vi, vi skal give folk muligheder. Det er lovgivers opgave også at tilpasse sig folks ønsker i nogle sammenhænge.

Kl. 16:23

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Tak til ordføreren. Vi går videre i ordførerrækken, og den næste er fru Johanne Schmidt-Nielsen fra Enhedslisten.

Kl. 16:23

(Ordfører)

Johanne Schmidt-Nielsen (EL):

Når man som udlænding kommer til Danmark for at leve og bo og arbejde her, skal man underskrive en erklæring om integration og aktivt medborgerskab i det danske samfund, og i den erklæring står der bl.a., at diskrimination på baggrund af seksuel orientering er en ulovlig handling i Danmark. Hvis jeg var udlænding og kom til Danmark og underskrev kontrakten, ville jeg overveje at anklage den danske stat for falsk markedsføring – i hvert fald er det på nuværende tidspunkt sådan, at den danske lovgivning i den grad diskriminerer mennesker på baggrund af seksuel orientering.

Formålet med det lovforslag, vi behandler i dag, er at sidestille registrerede partnere med ægtefæller i forhold til adoption, uanset om det er fremmedadoption, familieadoption, eller stedbarnsadoption, altså at sidestille homoseksuelle par med heteroseksuelle par. Forslaget har været fremsat flere gange både af Enhedslisten og af den samlede opposition, og i sidste samling lykkedes det så endelig at få et flertal uden om regeringen. Det er vi vældig glade for, og vi regner selvfølgelig med, at det flertal holder – også igennem den her afstemning.

Om man er en god forælder eller ej, har absolut intet at gøre med seksualitet. Der findes gode heteroseksuelle forældre, og der findes dårlige heteroseksuelle forældre; der findes gode homoseksuelle forældre, og der findes dårlige homoseksuelle forældre. Det er ikke vores seksualitet, der afgør, om vi er i stand til at tage vare på et barn. Og forslaget her handler ikke om, at homoseksuelle skal have ret til et barn, ligesom det ikke på nuværende tidspunkt er sådan, at heteroseksuelle har ret til et barn. Nej, forslaget handler om, at både heteroseksuelle og homoseksuelle skal have ret til at blive vurderet, at få undersøgt, om man vil være gode forældre, og om det vurderes, at man vil være god til at tage imod et adoptivbarn, altså blive vurderet ud fra præcis de samme betingelser, som heteroseksuelle bliver vurderet ud fra. Det vil altså sige at tage udgangspunkt i barnets bedste og sige: Hvordan finder vi de allerbedste forældre i Danmark til at tage vare på de børn, der adopteres internt i landet, eller de børn, der kommer udefra?

Den nuværende forsvarsminister var inde på noget af det samme, da hun i forbindelse med det beslutningsforslag, der går forud for forslaget i dag, sagde til TV 2 Nyhederne, og jeg citerer:

I bund og grund tror vi, at børn har bedst af at vokse op i en familie, uanset om den er homoseksuel eller heteroseksuel, frem for at vokse op på et børnehjem.

Jeg har hørt flere borgerlige argumentere imod forslaget ved at hævde, at afgiverlandene, altså de lande, vi modtager børn fra, ikke længere vil lade danske par adoptere, hvis det bliver muligt for homoseksuelle i Danmark at adoptere. For det første synes jeg, det er et lidt mystisk argument, altså, vil vi virkelig acceptere at opretholde en diskriminerende lovgivning, fordi der findes andre lande, hvor man har et reaktionært syn på homoseksualitet? For det andet er der absolut intet, der tyder på, at det argument holder. Regeringen skriver selv i lovforslaget, vi behandler i dag, at både de belgiske og de britiske myndigheder har oplyst Justitsministeriet om, at de ikke har oplevet negative reaktioner fra afgiverlandene, i forbindelse med at det er blevet muligt for par af samme køn at adoptere efter de samme regler, som gælder for ægtefæller af forskelligt køn.

Jeg mener ikke, at staten skal diktere, hvad der er den rigtige måde at leve på, og hvordan en rigtig familie skal se ud. Familiemønstret ændrer sig, og det er ikke længere sådan, og heldigvis for det, at det kun er o.k. at leve i en far, mor og børn-familie. Og f.eks. er den danske stat jo også holdt op med at skelne mellem såkaldt ægte og uægte børn. Det eneste sted i lovgivningen, hvor den slags er opretholdt, er i forbindelse med kongehuset, men ud over kongehuset, der altså stadig væk holder fast i det her med de ægte og de uægte børn, er vi holdt op med den slags i Danmark. Vi er holdt op med at diskriminere børn på den måde. Og heldigvis for det, for virkeligheden er, at der ikke findes én opskrift på, hvordan en god familie bliver skruet sammen, én opskrift på, hvordan en god og tryk opvækst ser ud for et barn.

Alligevel forhindrer den danske stat på nuværende tidspunkt tusindvis af mennesker i at komme i betragtning som mulige adoptivforældre ene og alene med den begrundelse, at de forelsker sig i mennesker af samme køn som dem selv. For vi skal huske på, at enlige jo gerne må adoptere. Det er altså kun dem, der tillader sig at forelske sig i nogen af samme køn som dem selv, der får at vide: I må ikke være med på det her hold. Det er hverken fair over for de borgere, der bliver diskrimineret, eller fair over for de børn, der går glip af gode, kærlige forældre.

Kl. 16:28

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Tak til ordføreren. Den næste i ordførerrækken er hr. Simon Emil Ammitzbøll fra Liberal Alliance.

Kl. 16:28

(Ordfører)

Simon Emil Ammitzbøll (LA):

Det her forslag om ændringer i loven om registreret partnerskab m.m. bliver fremsat på baggrund af et beslutningsforslag, som jeg dengang som løsgænger – fremsatte tilbage i 2008, og som et flertal i Folketinget vedtog i marts 2009, bl.a. fordi der var syv Venstrefolk, som valgte at stemme for sammen med oppositionspartierne og Liberal Alliance.

Jeg synes, det er vigtigt at holde fast i, at ingen voksne har ret til et barn. Det er derfor, vi i Liberal Alliance også går ind for, at staten kan gribe ind over for forældre, som ikke passer ordentligt på deres børn. De kan få deres børn fjernet med magt fra statens side, fordi vi er villige til at sikre barnets tarv mod det, som voksne mennesker kan finde på at udsætte børn for.

Det, det her forslag handler om, er derfor heller ikke, at nogle voksne får ret til et barn, men det handler alene om, at der vil blive mulighed for, at også homoseksuelle par kan blive vurderet, med henblik på om de er egnede til at adoptere børn, på lige fod med at heteroseksuelle par og enlige, hvad enten de er homo- eller heteroseksuelle, i dag kan blive vurderet, med henblik på om de er gode nok til at kunne adoptere et barn.

I dag lever der børn under mange forskellige familieformer, far, mor og børn, skilsmisseforældre af alverdens oprindelser og sammensætninger. Jeg tror næsten kun, at fantasien sætter grænser for, hvordan moderne skilsmisse, gifte igen, skilsmisse igen, gifte igen, skilsmisse igen, gifte osv. familier lever sammen. Ja, også homoseksuelle har allerede i dag børn. Lesbiske kan blive insemineret, og det er jo også sådan, at man kan få børn ved at lade en mand og en kvinde dyrke sex, og man behøver da heldigvis hverken at være heteroseksuel eller gift for at kunne gennemføre et samleje.

Så har der været meget tale om, at det kan være svært at få børn til adoption. Det tror jeg sådan set er rigtigt. Vi skal dog huske på, at fremmedadoption i modsætning til stedbarnsadaptation ikke handler om adoption fra fremmede lande, men af fremmede mennesker, altså af børn, der ikke er ens egne biologiske børn. Sydafrika har gennemført lovgivning, der gør det muligt at afgive børn til homoseksuelle

par, Storbritannien har det også, men dog kun inden for landets grænser, i Belgien findes der også tilfælde, hvor man har fået et barn fra USA. Norge, Island, Holland og Spanien har også indført muligheden for, at homoseksuelle kan blive vurderet som adoptionsforældre.

Så har det også været fremme, at det skulle være unaturligt. Naturen sagde, at der var en far og en mor, blev der sagt. Det er da fuldstændig rigtigt, at naturen siger, at der skal være sæd og et æg, for uden det bliver der intet barn, men det der med det naturlige er altså et meget farligt argument at føre til ende, vil jeg bare advare om. Altså, det naturlige er jo stort set et argument imod sundhedssektoren, for så er det naturligt, at de syge er syge. Det mener vi ikke i Liberal Alliance, vil jeg godt sige. Vi mener, at de skal helbredes, og vi mener, at det faktisk også er en offentlig opgave, at der er et ordentligt sundhedsvæsen. Men hvis det skulle være naturligt, så gik det helt anderledes.

Så vil jeg også sige til allersidst, at jeg sådan set glædede mig over især hr. Kim Andersens tale i dag. Jeg synes, at den både var mere blød og afbalanceret end de taler, vi hørte fra Dansk Folkeparti og fra De Konservative, og så glædede jeg mig selvfølgelig også særlig over, at ordføreren ligesom indikerede, at der igen også er Venstrefolk, som er for forslaget.

Så derfor lever jeg stadig i et lønligt håb om, at dem, man ser i medierne er for, så også er dem, der vil være for, når vi kommer til afstemningen, for hvis det er tilfældet, så vil dette forslag jo blive vedtaget. Vi har jo den lidt aparte situation, at forbedringer af homoseksuelles vilkår generelt bliver vedtaget under borgerlige regeringer, men imod deres ønske. Det skete med det registrerede partnerskab i 1989, det skete også med inseminationen tilbage i 2009, og det kommer forhåbentlig også til at ske i forhold til adoption for homoseksuelle her i 2010.

Jeg synes stadig væk, må jeg bare bemærke, at det er forunderligt - eller for underligt, hvis man skulle sige det på en anden måde - da det jo netop må være et liberalt menneskesyn at fordrer, at mennesker selv må bestemme, hvordan de vil indrette deres liv, og at man ikke tager kvalitativ stilling til folks samlivsformer, men at man derimod overlader det til dem selv. Så i det lønlige håb om, at dette forslag bliver vedtaget, skal jeg ikke overraskende sige, at Liberal Alliance stemmer for.

Kl. 16:34

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Der er en kort bemærkning til ordføreren, og den er fra hr. René Christensen.

Kl. 16:34

René Christensen (DF):

Jeg har kun et spørgsmål, og det er til det sidste om selv at måtte bestemme over sit liv, at gøre med sit liv, hvad man vil. Vil ordføreren ikke give mig ret i, at det er nogle andre, der træffer et afgørende valg for det barn om, at det barn skal vokse op i en homoseksuel familie? Barnet træffer altså ikke et valg om at vokse op i en homoseksuel familie, hvor det ene køn mangler, det, der ellers burde have været ifølge den udmærkede ordførertale, der blev holdt om, hvordan man ellers laver børn sådan fra naturens hånd. Her har man så truffet det valg for det barn, at det barn skal leve i en familie, hvor det ene køn mangler. Barnet har altså ikke selv truffet det valg.

Kl. 16:34

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Ordføreren.

Kl. 16:34

Simon Emil Ammitzbøll (LA):

Ud over ordet burde er svaret på spørgsmålet: Jo. Jeg tror heller ikke, at det vil være nogen overraskelse for spørgeren eller andre her i salen, at fra Liberal Alliances side går vi meget ind for, at de valg, man træffer selv, også har konsekvenser for ens eget liv. Men vi vil gerne holde fast i, at barnet fra Afrika, Sydamerika eller Asien heller ikke vælger at komme til Nordeuropa, Sydeuropa eller Nordamerika. Det er et valg, der bliver truffet for barnet.

Det, vi siger, er, at man skal have mulighed for at søge og blive godkendt som adoptionsfamilie. Kan man blive godkendt, kan man få lov til at adoptere, men man har ikke ret til et barn.

Kl. 16:35

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Hr. René Christensen.

Kl. 16:35

René Christensen (DF):

Det var et rigtig godt svar. Nu blev Afrika lige nævnt, men det fremmede barn kan også være lige herhennefra.

I forhold til det med at komme til en familie med en mor og en far eller komme til en familie med to af samme køn vil jeg godt spørge: Mener ordføreren, at det er et tilvalg, at man kommer til en familie med to af samme køn, eller at det er et fravalg at komme til en familie med to af samme køn?

Kl. 16:36

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Ordføreren skal lige have en tår vand, og så er han klar.

Kl. 16:36

Simon Emil Ammitzbøll (LA):

Tak. Jeg mener, at alle heteroseksuelle par, homoseksuelle par og enlige skal kunne blive vurderet, om de er egnede som adoptivforældre. Bliver de vurderet til at være egnede, kan de stille sig op i køen for at blive forældre til et barn. Der må man jo gå ud fra, at de bedst egnede er dem, der bliver valgt. Jeg mener, at det her spørgsmål ligesom fru Vivi Kiers spørgsmål tidligere igen afslører, at det egentlig ikke er barnets tarv, der står i fokus. Det er det heteroseksuelle pars tarv, der kom længere ned i køen, der står i fokus.

Kl. 16:37

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Der er endnu en kort bemærkning. Den er fra fru Lone Dybkjær.

Kl. 16:37

Lone Dybkjær (RV):

Det er jo, fordi jeg kender hr. Simon Emil Ammitzbølls retoriske evner og intelligens i øvrigt. Jeg vil gerne spørge hr. Simon Emil Ammitzbøll i lyset af det sidste spørgsmål: Hvilke ufødte børn vælger deres egne forældre?

Kl. 16:37

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Ordføreren.

Kl. 16:37

Simon Emil Ammitzbøll (LA):

Det er jo et meget nemt spørgsmål at svare på, fordi det er der jo af gode grunde ingen, der gør. Man kan jo også sige, at især hvad sædceller angår, er det virkelig tilfældigt, hvilke af dem der måtte blive til et barn, og hvor de så måtte komme, kan jo også på nogle måder bero på et tilfælde, uden at jeg skal bevæge mig alt for langt ud.

Så vil jeg i øvrigt takke for ordførerens bemærkning om retoriske evner og intelligens, da jeg valgte at tolke det, som at det var for det positive, de var kendt.

Kl. 16:40

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Så er der en kort bemærkning fra fru Marlene Harpsøe.

Kl. 16:37

Kl. 16:38

Marlene Harpsøe (DF):

Min gode kollega fra Dansk Folkeparti, hr. René Christensen, stillede lige før et spørgsmål til hr. Simon Emil Ammitzbøll om, hvorvidt det var et tilvalg eller et fravalg for barnet, at man kun har forældre af samme køn. Vil hr. Simon Emil Ammitzbøll svare på, om det er et tilvalg eller et fravalg for barnet?

Kl. 16:38

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Ordføreren.

Kl. 16:38

Simon Emil Ammitzbøll (LA):

Det spørgsmål svarer jo nærmest til at spørge, om solen er sort eller hvid, for der er hverken tale om et tilvalg eller et fravalg. Altså, sådan et spørgsmål kan man jo ikke svare på. Så det er meget, meget svært at forholde sig til.

Så vil jeg godt have lov til at tage afstand fra ordet kun, at man kun fik et forældrepar med to af samme køn. Det er i hvert fald ikke et udtryk for et synspunkt, vi har i Liberal Alliance. Der mener vi, at et forældrepar med forældre af samme køn kan være fuldt ud lige så gode, lige så kærlige, lige så omsorgsfulde forældre for barnet, og det er sådan set det vigtigste for os og ikke en eller anden familieideologi.

Kl. 16:39

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Fru Marlene Harpsøe.

Kl. 16:39

Marlene Harpsøe (DF):

Når hr. Simon Emil Ammitzbøll så siger, at ordføreren sådan set ikke kan svare klart på, om det er et tilvalg eller et fravalg for barnet, så forstår jeg det udmærket godt, fordi barnet jo ikke vælger selv. Jeg vil bare gerne have lov til at få bekræftet af hr. Simon Emil Ammitzbøll, at det, der er vigtigt for Liberal Alliance i den her sag, ikke er barnets tarv, men det er homoseksuelles såkaldte ret til at stifte en familie.

Kl. 16:39

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Ordføreren.

Kl. 16:39

Simon Emil Ammitzbøll (LA):

Det kan spørgeren ikke få mig til at bekræfte. Men jeg tror, at jeg er nødt til at gå lidt dybere ind i forklaringen til fru Marlene Harpsøe. Der er heller ikke tale om hverken et tilvalg eller et fravalg, hvis barnet kommer til et heteroseksuelt par, til en enlig mand eller til en enlig kvinde. Det er fuldstændig det samme. Der er ikke tale om noget tilvalg. Der er ikke tale om noget fravalg. Det er derfor, at man ikke kan svare på det spørgsmål, vil sige til fru Marlene Harpsøe.

Kl. 16:40

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Der er ikke flere, der har bedt om korte bemærkninger. Tak til ordføreren. Så er det justitsministeren.

Justitsministeren (Lars Barfoed):

Hovedformålet med det her forslag er jo, som jeg tror det efterhånden er alle bekendt, at sidestille registrerede partnere med ægtefæller i adoptionsmæssig henseende. Det har så givet anledning til en, synes jeg, livlig og god debat. Og det vil jeg da i hvert fald gerne sige tak for, det er jo altid godt, at vi har en god debat i Folketinget.

Det, som så er lidt specielt i forbindelse med det indlæg, jeg nu skal holde som repræsentant for regeringen, er, at jeg står i den lidt usædvanlige – jeg tror endda, at jeg tør sige meget usædvanlige – situation, at jeg skal tilkendegive regeringens holdning til lovforslaget, som regeringen selv har fremsat, hvilket jo i sig selv ikke er så mærkeligt; det usædvanlige er, at jeg skal meddele, at det lovforslag, regeringen her har fremsat, vil regeringens medlemmer stemme imod. Jeg tror ikke, at det overrasker nogen.

Det er ikke så tit, vi gør det, skal jeg hilse at sige. Jeg husker ikke, at det er sket før, jeg har i hvert fald ikke været med til det. Men det er altså situationen her. Som alle ved, er det, fordi der er vedtaget et beslutningsforslag, B 36, der pålagde regeringen at fremsætte et sådant forslag. Det gør vi naturligvis. Med fremsættelsen af lovforslaget er der fulgt op fra regeringens side på den opfordring, der lå i beslutningsforslaget, selvfølgelig i respekt for Folketingets flertal.

Men regeringens holdning til det tema, vi diskuterer, er altså uændret. Vi kan ikke fra regeringens side støtte forslaget. De regeringsmedlemmer, som også er medlemmer af Folketinget, agter således at stemme imod lovforslaget, og de, som ikke er medlemmer af Folketinget, stemmer slet ikke, så det er så let. Nu står det helt klart.

Lovforslagets tema har jo været behandlet mange gange her i salen siden 2003, tror jeg, og har været genstand for grundige drøftelser, også i dag har det været tilfældet. Regeringen har ikke kunnet støtte nogle af de forslag, som har været grundlag for drøftelserne, det gælder også B 36.

Når regeringen ikke har ændret sin holdning til det her spørgsmål, skyldes det jo, at de faktiske forhold, siden vi behandlede beslutningsforslaget, ikke har ændret sig. Det er fortsat vores opfattelse, at der i hovedsagen vil være tale om en signallovgivning, som ikke får konkret betydning for nogen, hvis forslaget gennemføres. Allerede af den grund ser vi ingen grund til at gennemføre det her forslag, så regeringen stemmer altså imod lovforslaget.

Kl. 16:43

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Jeg siger tak til justitsministeren. Jeg kan ikke se, at der er nogen, der har bedt om korte bemærkninger. Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen afsluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

18) 1. behandling af lovforslag nr. L 148:

Forslag til lov om godtgørelse og tilskud til befordring ved deltagelse i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse.

Af undervisningsministeren (Tina Nedergaard).

(Fremsættelse 25.02.2010).

Kl. 16:43

Forhandling

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Forhandlingen er åbnet. Hr. Troels Christensen.

Kl. 16:44

(Ordfører)

Troels Christensen (V):

Lovforslaget her handler om, at vi skal have digitaliseret administrationen af erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse. Det er vigtigt at præcisere, at hovedformålet med loven alene er, at vi skal etablere de retslige rammer for digital ansøgning om godtgørelse og tilskud til befordring. Det handler altså ikke om betingelser for at opnå ydelser og om disses størrelser. Det er slet ikke det, loven handler om.

Så er det egentlig også et lovforslag, som har udgangspunkt i, at vi skal have udmøntet en aftale, som er indgået mellem alle Folketingets partier på nær Enhedslisten. Det var i forbindelse med finansieringen af en ny politiaftale, hvor det er planen, at vi fra uddannelsesverdenen skal bidrage fra administrationssiden hertil med omkring 140 årsværk. Det er i hvert fald det, der er lagt ind i rammeaftalerne.

Dette lovforslag er ligesom anden fase. Den første fase af den her gennemførelse, implementering af den her aftale klarede vi inden jul, og det var det, der handlede om selve det at melde sig til og melde sig fra. Det er der nu retslige rammer for på dette område. Og her drejer det sig så altså om, at vi skal have digitaliseret kommunikationen i forbindelse med udbetaling af godtgørelse til arbejdsgiveren og befodringsudgifter til dem, der efter- og videreuddanner sig.

Jeg tror, det er meget klogt, at der er indlagt rigtig god tid i selve lovforslaget, til det træder i kraft; det skal først være klar den 1. juli 2011. Men jeg tror også, det er vigtigt, at vi bruger den tid og får de erfaringer, for vi har jo set i forbindelse med digitale ordninger, at det godt kan være noget, der på papiret kan se ret enkelt ud, men ude i virkelighedens verden er der så en række knaster, der skal klares først.

Så i praksis sker det jo altså med, som jeg siger, at vi samler det hele i en hovedlov. Og det bliver altså obligatorisk for arbejdsgiveren at skulle kommunikere digitalt. Når det hele er indfaset, skulle det jo gerne blive både enklere og billigere for de involverede parter. Og jeg har i hvert fald med tilfredshed noteret mig, at ministeriet har igangsat en række aktiviteter, der gerne skulle afhjælpe de her begyndervanskeligheder, dels ved hjemmesider, dels ved vejledningsmaterialer, dels ved dialog og informationsmøder, dels – sidst, men ikke mindst – en egentlig supportlinje.

Nye arbejds gange skal der til. Nye måder at tilrettelægge arbejdet på bliver hverdag i virksomhederne, og det bliver hverdag i VEU-administrationerne. Held og lykke med dette vigtige arbejde.

Venstre støtter forslaget.

Kl. 16:47

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Tak til ordføreren.

Den næste i ordførerrækken er hr. Carsten Hansen fra Socialdemokraterne.

(Ordfører)

Carsten Hansen (S):

Jeg er fuldstændig enig med hr. Troels Christensen fra Venstre i, at det er anden fase af en aftale, vi udmønter her i dag. Jeg tror, alle er enige om, at man skal udmønte de nye tekniske løsninger på en klog måde. Jeg har så sent som her til morgen talt med flere folk inden for voksenefterskoleverdenen og skoleverdenen, der selvfølgelig synes, det er fornuftigt og klogt.

Det, som jo i virkeligheden er hovedproblemet, er det problem, vi altid har, når vi implementerer nye tekniske løsninger, nemlig at skidtet ikke virker. Jeg er ikke programmør, men jeg har stillet ministeren 30 spørgsmål om fase et og fået det svar tilbage, at der ikke var et eneste af de hovedområder, jeg stillede spørgsmål til, der fungerede ordentligt. Nu vidste jeg, at jeg skulle være ordfører i dag, så jeg har taget fat i skoleforeningerne her til morgen, og billedet er altså endnu det samme.

Jeg vil derfor godt sige, at vi, da vi lavede politireformen og finansieringen af den, troede, at vi havde købt os en forsikring ved at sige, at pengene først kan hentes, når besparelsen viser sig. Det gælder både fase et og fase to. Og inden jeg stillede de sidste spørgsmål, gjorde jeg faktisk ministeren opmærksom på, at der i høringssvarene lå det, at man skulle afvente med at hente pengene, før man havde bevist, at det virkede. Det afviste ministeren, og derfor sagde vi: O.k., vi vil følge det nøje. Det har vi så gjort og stillet 30 spørgsmål, og det viser sig, at det ikke virker endnu.

Derfor er jeg dybt bekymret over, at vores skoler – som i forvejen er nødlidende, fordi de har mistet en masse elever, der har fået praktikpladser, og fordi der er mindre søgning, frafald osv. – nu mister yderligere penge, på grund af at man henter besparelsen, før gevinsten er hjemme.

Jeg vil derfor godt sige til ministeren, at jeg gerne vil bede om en forsikring heroppefra om, at man ikke tager den besparelse – heller ikke på fase to – før pengene er til stede. Det andet er, at jeg gerne vil bede om, at vi også under udvalgsarbejdet får en redegørelse for, hvor langt man er i hele implementeringsarbejdet omkring digitalisering af voksenefterskoleuddannelsessystemet. Det er ret vigtigt for os.

Vi støtter selvfølgelig den aftale, vi har lavet, og vi synes, det er fornuftigt at lave digitaliseringen. Det, vi bare er bekymrede for, er, at man henter pengene i Finansministeriet, før besparelsen er til stede. Det er derfor afgørende vigtigt for os, at vi også fra ministeren får et tilsagn om, at man vil følge det nøje, at man vil komme med en redegørelse for, hvor langt man er nået, og at vi sammen må se på, om vi kan få løst de problemer, der er. Det ville være det bedste for alle, at man kan få løst de problemer og udfordringer, der er med digitalisering af hele det her område.

Som det er oplyst over for mig og i forhold til de svar, jeg fik for en måneds tid siden fra ministeriet, fungerer det altså ikke endnu derude. Det er selvfølgelig en afgørende forudsætning, og vi mener også, at det var det grundlag, vi indgik finansieringsaftalen af politireformen på. For vi kendte jo godt til, hvordan ministeriet tidligere havde lavet besparelser, nemlig ved at de regnede en gennemsnitlig besparelse igennem og så sagde, at det var det, alle skolerne kunne spare. Det gjorde de, dengang der blev lavet administrative fællesskaber, og hvad ved jeg, og så var det ikke alle, der kunne spare det samme. Derfor troede vi dengang, at vi havde købt en forsikring, men det viser sig, at den altså ikke helt holder.

Så vi er altså en lille smule bekymrede over implementeringen af hele det her kæmpe område, som egentlig er fornuftigt, og som forhåbentlig kunne komme til at virke efter hensigten. Alle siger, det er godt, men som jeg har sagt, virker skidtet altså ikke.

Jeg håber, at vi får en positiv tilkendegivelse fra ministeren, men også en eventuel indkaldelse af forligskredsen for at se, hvad der kan

gøres for at komme videre i det stykke arbejde, som egentlig bør gøres her.

Kl. 16:50

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Tak til ordføreren. Den næste er fru Marlene Harpsøe fra Dansk Folkeparti.

Kl. 16:51

(Ordfører)

Marlene Harpsøe (DF):

Det skal og bør selvfølgelig aldrig være for sent at få en uddannelse, og der findes rigtig mange tilbud om uddannelse og efteruddannelse, der er specielt tilrettelagt for voksne. De tilbud er fleksible, og de tilrettelægges efter arbejdstid, således at man kan have et arbejde, samtidig med at man efteruddanner sig. Samtidig tager uddannelsesstilbuddenes indhold hensyn til ens individuelle arbejds- og livserfaring.

Dansk Folkeparti har sammen med regeringen, Socialdemokraterne og Det Radikale Venstre indgået en aftale om oprettelse af voksen- og efteruddannelsescentre, og med i denne aftale var også, at tilmelding til voksen- og efteruddannelse skulle digitaliseres, ligesom ansøgninger om godtgørelse og tilskud til befordring skulle digitaliseres. Lovforslaget om oprettelse af voksen- og efteruddannelsescentre og digitalisering af tilmelding er allerede behandlet her i Folketinget, og denne gang behandler vi så lovforslaget om at digitalisere ansøgninger om godtgørelse og tilskud til befordring.

Dette lovforslag får altså den betydning, at det for arbejdsgivere og selvstændige erhvervsdrivende bliver obligatorisk at søge godtgørelse og tilskud til befordring digitalt. Men i Dansk Folkeparti har vi dog noteret os, at det i første omgang kun gælder de uddannelsessteder, der anvender administrationssystemet, som man kalder EASY-A. Derudover bliver det muligt for arbejdstagere også at søge tilskud digitalt i de tilfælde, hvor ansøgning ikke foretages af en arbejdsgiver.

I Dansk Folkeparti støtter vi, at virksomheder kan få godtgørelse for den arbejdstid, hvor virksomhedens medarbejdere deltager i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse. Det skaber incitament til, at virksomhederne lader deres personale efteruddanne, og dette udgør en ressource for det danske samfund som helhed, men selvfølgelig også for den enkelte medarbejder. Ligeledes er det gavnligt, at medarbejdere, der deltager i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse, kan få tilskud til befordring, så køreturen eller togturen til uddannelsesstedet ikke kun skal betales af egen lomme. Det skaber også incitament til, at den voksne efteruddanner sig, og det kan vi i Dansk Folkeparti positivt bakke op.

Det er gavnligt, ikke kun for virksomhederne, men også for samfundet, at lønmodtagere bygger oven på den uddannelse, som de har. Hvis man efteruddanner sig, holder man sine kompetencer ved lige, ligesom man har mulighed for at forblive på arbejdsmarkedet og leve op til de krav, som arbejdsmarkedet stiller til en, og Dansk Folkeparti kan derfor støtte lovforslaget.

Kl. 16:53

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Tak til ordføreren, der er ingen korte bemærkninger. Den næste er hr. Karsten Hønge fra SF.

Kl. 16:54

(Ordfører)

Karsten Hønge (SF):

SF er positive over for lovforslaget. Vi er selvfølgelig positive over for, at man i enhver sammenhæng kan forsøge at hente effektiviseringsgevinster, men man må jo også sige, at vi allerede nu har nogle

erfaringer på det her område, nemlig med at digitalisere inden for VEU, og de erfaringer er ikke ubetinget gode.

I en anden sammenhæng har vi også en erfaring med, at ministeriet på et tidspunkt satte et revisorfirma til at lave en undersøgelse, der viste, at man kunne hente nogle effektiviseringsgevinster, hvis man etablerede nogle administrative fællesskaber. Den undersøgelse blev jo stærkt udskældt, der blev sat mange spørgsmålstejn ved den, og flere organisationer kaldte den direkte for et bestillingsarbejde fra Finansministeriet, som mente, at man kunne hente nogle vældige effektiviseringsgevinster. Nu viser det sig faktisk, at kritikerne havde ret. Effektiviseringerne skal realiseres nu, men det har bare ikke vist sig, at man faktisk har sparet pengene. Undervisningsministeren er allerede i gang med at snuppe pengene fra skolerne, men skolerne har endnu ikke kunnet se, at de har sparet dem.

Nu er det nogle af de samme bekymringer, vi har i forhold til potentialet i det her forslag. SF mener altså, at vi først skal snuppe pengene fra skolerne, når der faktisk har vist sig reelle besparelser i den virkelige verden.

Der er mange steder i den offentlige sektor, som vi rigtig gerne ville afbureaukratisere og effektivisere, men det nytter altså ikke noget, hvis man sidder inde bag lukkede døre i Finansministeriet og laver alle mulige effektiviseringsplaner og det så viser sig, når man prøver at realisere dem ude i den virkelige verden, at de ikke holder stik. Det er på tide, at regeringen laver et realitetstjek og snakker med de her skoler, som man har bedt om at effektivisere, for det, som skolerne melder ind, er, at de ikke henter de påståede besparelser gennem administrationseffektiviseringer.

Det kommer sikkert heller ikke i den her situation til at vise sig, at de mål, som regeringen har sat, bliver nået. Så må man jo tage pengene et andet sted fra ude på skolerne, og så kommer der til at ske det, som vi har set så tit med besparelser i den sammenhæng, at skolerne bliver nødt til at tage pengene fra undervisningen, for det er der, det kommer til at ende.

Jeg vil igen understrege, at det da er et vigtigt formål, også for SF, at man søger de her effektiviseringer, men besparelser må føres ud i livet, i takt med at man på skolerne faktisk kan konstatere en reel besparelse i forlængelse af effektiviseringerne. Man må altså, om jeg så må sige, barbære en mand, i takt med at skægget vokser ud. Det kan ikke nytte, at man starter med at barbære en mand, der ikke har skæg.

Kl. 16:56

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Tak til ordføreren. Den næste i ordførerrækken er hr. Rasmus Jarlov fra Det Konservative Folkeparti.

Kl. 16:57

(Ordfører)

Rasmus Jarlov (KF):

Det Konservative Folkeparti støtter ligesom de øvrige partier forslaget. I en tid, hvor Danmarks finansielle situation er sådan, at det er særlig vigtigt at forstå ideen om, at det faktisk kan lykkes at få mere uden at bruge flere penge, er det her et godt eksempel på det, altså en effektivisering. I det her tilfælde er det ny teknologi, som gør livet lidt lettere og billigere.

Vi tror på, og det virker logisk ud fra tankegangen om, at når vi digitaliserer, kan der spares nogle ret store millionbeløb, og det kan alle forhåbentlig glæde sig over. Vi har i Det Konservative Folkeparti særlig lagt mærke til, at industrien bakker op om forslaget. Det betyder, at ikke bare er forslaget godt for samfundet, det bliver også betragtet som en fordel for virksomhederne, og så mangler vi sådan set bare, at det også er godt for borgerne. Det er der heldigvis heller ingen tvivl om, for forslaget her betyder, at virksomhederne overtager noget papirarbejde fra borgerne. De ansøgninger, som borgerne

selv tidligere har skullet ordne, vil virksomhederne nu ordne for dem, når de skal søge om tilskud.

Så alt i alt virker det, som om der er bred opbakning, og at alle er glade for det her forslag, og derfor er Det Konservative Folkeparti også glad og støtter forslaget, og jeg skal ikke trække det længere ud end det.

Kl. 16:58

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Så siger jeg tak til ordføreren. Vi går videre i ordførerrækken til fru Lone Dybkjær fra Det Radikale Venstre.

Kl. 16:58

(Ordfører)

Lone Dybkjær (RV):

Tak. Da mit partis ordfører, fru Marianne Jelved, ikke kan være til stede, skal jeg på hendes og partiets vegne sige, at vi støtter forslaget, fordi vi er med i forliget.

Kl. 16:58

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Tak til ordføreren. Den næste i ordførerrækken er fru Johanne Schmidt-Nielsen fra Enhedslisten.

Kl. 16:59

(Ordfører)

Johanne Schmidt-Nielsen (EL):

I Enhedslisten støtter vi selvfølgelig varmt ideen om at bruge it til at effektivisere arbejdsgangen i det offentlige, og derfor støtter vi også den her anden fase i digitaliseringen af administrationen af voksen- og efteruddannelsesområdet, ligesom vi bakkede op om første fase.

Men jeg må endnu en gang slå fast, at vi finder det uklogt, at man vælger at overføre de penge, man sparer på uddannelsesområdet, til politiet. Jeg mener ikke, at et ønske om flere betjente på gaderne skal finansieres af de danske uddannelser. I den krise, vi står i, er der et større behov end nogen sinde for at tage opkvalificeringen alvorligt, tage efteruddannelsen alvorligt, og derfor bør enhver effektiviseringsbesparelse blive inden for området og gå til at hæve kvaliteten af efteruddannelsestilbuddene.

Jeg vil også gerne minde ministeren om, at der jo altså tidligere har været rejst tvivl om, hvorvidt man faktisk kan realisere de effektiviseringer, som forslaget lægger op til. Hvis ikke det er tilfældet, er der jo ikke tale om en effektivisering. Så er der bare tale om nedskæringer. Derfor må jeg endnu en gang opfordre til, at man lytter til organisationerne på området og reviderer takstreduktionerne, hvis den forventede effektiviseringsgevinst viser sig ikke at kunne udmøntes. Som hr. Carsten Hansen fra Socialdemokraterne helt rigtigt sagde, skal pengene selvfølgelig ikke tages, før man rent faktisk ved, at de kan spares.

Kl. 17:00

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Tak til ordføreren. Så er det undervisningsministeren.

Kl. 17:00

Undervisningsministeren (Tina Nedergaard):

Indledningsvis vil jeg gerne sige, at jeg selvfølgelig glæder mig over, at der som udgangspunkt er opbakning til lovforslaget, hvilket jo heller ikke kommer bag på mig, da der foreligger en aftale. Jeg synes også, at det er et godt forslag, ikke mindst – som V's og K's ordførere var inde på – de fordele, der også følger af det her.

Med lovforslaget bliver det muligt at digitalisere den del af VEU-administrationen, der ikke allerede er digitaliseret, og dermed reducere udgifterne til administration og bøvls og bureaukrati, for det er jo sådan set i vores alle sammens interesse. Den del af VEU-admini-

strationen, der vedrører tilmelding og framelding ved erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse og adgang til AMU, har været digitaliseret siden årsskiftet som følge af vedtagelsen af lovforslag nr. L 76 i december 2009. Hele tanken bag det er jo, at digitaliseringen skal medføre mindre tidsforbrug både for virksomhederne, kursisterne og uddannelsesstederne. Samtidig skal effektiviseringsgevinsten netop bidrage til finansieringen af politireformen.

I det hele taget er det vores målsætning fra regeringens side at udnytte den nye teknologi til at undgå, at vi bruger vores ressourcer i uddannelsessektoren på alt mulig andet end at undervise. Men det ændrer jo ikke på, hvad f.eks. hr. Carsten Hansen har været inde på, at der har været problemer forbundet med den del af digitaliseringen, der startede den 4. januar. Det har der faktisk været i ganske få timer – jeg tror, det var 6 timer – hvor systemet som sådan har budt på tekniske problemer, men der har altså været kommunikationsproblemer mellem det, virksomhederne er i besiddelse af, og det, som skolerne kan levere. Det er der så også blevet fulgt op på.

Der er sket det, at de uddannelsessteder, som virksomhederne har kontaktet for at få hjælp, i sig selv har ydet en betydelig indsats for at hjælpe virksomhederne, altså direkte i leverandør til kunde-forholdet. Også ministeriet har igangsat en række aktiviteter, der skal afhjælpe problemerne. Der er givet information og vejledning, dels konkret til virksomheder og borgere, dels via hjemmesider og vejledningsmaterialer, dels ved dialog og informationsmøder rundt om i landet. Og så er der også oprettet en egentlig direkte supportlinje til UNI-C, hvor virksomhederne kan henvende sig, hvis de har problemer med portalen.

Der er udtrykt skepsis, med hensyn til om virksomhederne kan anvende webportalen efteruddannelse.dk til ansøgning om godtgørelse af befordringstilskud fra den 1. juli 2011, og med hensyn til om skolerne kan opnå de forudsatte rationaliseringsgevinster. Som nævnt er jeg blevet orienteret om, at portalen virker it-teknisk set, og at de væsentligste problemer mere har været organisatoriske og kommunikationsmæssige problemer.

Når vi så ser på det konkrete lovforslag, kan vi i hvert fald se det positive i det, at der er over et år til digitaliseringen af VEU-godtgørelsen og -befordringstilskuddet, hvilket betyder, at vi også har mulighed for at få løst problemerne i systemet, inden vi når frem dertil.

Altså, jeg vil gerne gøre det fuldstændig klart, at det også er i min interesse, at det, når vi overgår til digitaliseringen, fungerer så godt og så smidigt og så problemfrit, at den effektiviseringsgevinst, som vi har tilladt os at anvende til andre gode formål, rent faktisk også bliver høstet i praksis. Men jeg håber, at partierne bag politireformen og den styrkelse, der skete der, er parate til i mindelighed at drøfte, hvordan vi finder løsninger fremadrettet – også for det aktuelle lovforslag, som jeg som sagt er glad for har fået en velvillig behandling af Folketinget.

Kl. 17:04

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Så er der en kort bemærkning fra hr. Carsten Hansen.

Kl. 17:04

Carsten Hansen (S):

Jeg vil gerne kvittere for ministerens velvillighed til at gå ind i problemstillingen. Jeg tror, vi alle sammen er enige om, at det her jo er godt, og derfor vil jeg også bare bede ministeren bekræfte, at hun vil afgive en redegørelse om status til forligspartnerne, for det tror jeg vi har brug for. Et er jo, hvad man hører, når man møder folk ude på gaden eller et andet sted, der har med det her gøre, og noget andet er, hvad ministeren siger. Derfor kunne jeg godt tænke mig, at ministeren ligesom gav tilsagn om at give en redegørelse til forligskredsen om, hvor langt vi er nået. Ministeren kunne jo høre, at der hele vejen rundt er stor usikkerhed om, hvorvidt det her fungerer efter hensigten, så det tror jeg vi har brug for.

Den fg. formand (Pernille Frahm):
Undervisningsministeren.

Kl. 17:05

Undervisningsministeren (Tina Nedergaard):

Det vil jeg meget gerne give et tilsagn om, og jeg finder også, at det er en rigtig god idé, at vi ser, hvad status er, og hvad der er gjort for at imødegå de problemer, som helt åbenlyst har været der, og som man også i ministeriet har anerkendt. For det er helt klart, at hvis vi sætter noget nyt i gang og der så er alle de her startproblemer og de strækker sig over den ene måned efter den anden, mister man også lidt modet ude på skolerne og i virksomhederne. Så der er et klart tilsagn om, at vi får drøftet status for det og de tiltag, der er taget, og så må vi se, om det er tilstrækkeligt.

Kl. 17:05

Den fg. formand (Pernille Frahm):
Tak til undervisningsministeren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

19) 1. behandling af lovforslag nr. L 130:

Forslag til lov om ændring af lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet, lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed, sundhedsloven og forskellige andre love. (Et nyt patientklagesystem, mulighed for at klage over sundhedsvæsenets sundhedsfaglige virksomhed, forenkling af regler om tilsynsforanstaltninger m.v.).

Af indenrigs- og sundhedsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsættelse 03.03.2010).

Kl. 17:06

Forhandling

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Forhandlingen er åbnet. Hr. Preben Rudiengaard fra Venstre.

Kl. 17:06

(Ordfører)

Preben Rudiengaard (V):

Tak. Jeg må lige beklage min stemme, da jeg har fået det, der hedder caribbean flu, men den må jeg så håbe at jeg kommer over.

Jeg vil gerne sige, at det nuværende klagesystem finder mange af os lidt forældet og lidt utidssvarende, og det skyldes, at dem, der klager, kan opleve en meget lang sagsbehandlingstid. Der er nok også mange af de klager, som kommer, der kunne løses på en lidt anden måde, end vi har gjort hidtil. Så er der i det system, vi har i dag, en manglende fokus på patientrettighederne, og så har vi jo et system, hvor vi ligesom registrerer, hvad der er galt, men vi bruger ikke det her system til det, jeg vil kalde læring.

Så nu har vi fået et nyt lovforslag, som vi behandler i dag, og det gør op med en række af disse problemer. Jeg synes, at vi får en tidsvarende modernisering af klagesystemet på sundhedsområdet, ikke mindst styrker vi patienternes retsstilling; der bliver én indgang, for

det er ganske vanskeligt for folk at finde ud af, om det er en forsikringssag, eller det er en klagesag, og om man klager over systemet, eller man klager over enkeltpersoner. Og så er jeg også af den opfattelse, at med det, som ministeren har lagt op til i det her lovforslag, får vi en hurtigere klageafgørelse.

Det her sker jo ved, at vi får nogle nye ting. Vi får et disciplinærnævn, og det vil sige, at der er fokus på enkeltpersoner; man vurderer, hvorvidt de har begået en fejl i lægelovens eller sygeplejelovens forstand osv. Så får vi et patientombud, og det er der, fidusen ligger, for så får vi fokus på systemfejl, således at systemet kan lære af sine egne fejl – og at fejlene bliver diskuteret ikke bare inden for den enkelte region, men i flere regioner, sådan at man kan lære af hinanden. Så jeg vil sige, med mine mange år i sundhedsvæsenet, at vi jo alle sammen på et eller andet tidspunkt begår nogle fejl, helst ikke fatale fejl for patienterne, men vi skal lære af vores fejl. Det er kun kloge mennesker, der lærer af deres egne fejltagelser.

Så har vi fokus på patientrettigheder, og det er sådan noget som frit valg, udvidet frit valg, kontaktpersoner osv., hvis det ikke findes, og det har vi jo ikke i det system, vi har i dag. Og så er der noget, jeg synes er fantastisk vigtigt, for når vi ser på de klagesager, vi har haft igennem mange år, kan vi se, at 80 pct. af sagerne jo ikke er på grund af lægelig fejlbehandling eller sygeplejerskefejl, det er en kommunikationsbrist. Og her får vi jo så det, at vi nu på det regionale niveau kan gå ind og få en dialog. Patienten kan ønske at få en snak med de personer, som har behandlet vedkommende, og da vi har meget fornuftige behandlere og meget fornuftige patienter, tror jeg, man kan opnå meget på det her område, i stedet for at vi skal sætte et kæmpestort system i gang, hvor vi skal undersøge det på kryds og tværs.

Samtidig sker der også det, at Sundhedsstyrelsen nu får en rolle, i forbindelse med at der i den sidste tid jo har været meget debat om de her læger fra andre lande og deres egnethed med hensyn til at fungere som læger, og nu får vi ligesom strammet lidt op på det her med tilsynet.

Så jeg vil sige, at Venstre kan støtte det her lovforslag. Vi synes, det er meget fint. Der er ting, som vi gerne vil drøfte, og jeg vil gerne som formand for Sundhedsudvalget allerede nu meddele ministeren, at vi godt kunne tænke os at få en teknisk gennemgang af lovforslaget i udvalget, for det er meget komplekst, og jeg tror, at en gennemgang kan medvirke til at løse en række af de problemer, som vi ellers skal stille en række spørgsmål om. Tak for ordet.

Kl. 17:10

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Jeg skal lige bede ordføreren blive stående, for der er en kort bemærkning fra hr. Per Clausen.

Kl. 17:10

Per Clausen (EL):

Jeg deler jo sådan set hr. Preben Rudiengaards opfattelse af, at det her lovforslag er udtryk for et fremskridt på en række områder, så det skal ikke skille os ad. Men der er i hvert fald en enkelt ting, som jeg godt kunne tænke mig at høre hr. Preben Rudiengaards kommentar til, og det er det system, der gør, at hvis det er sådan, at man gennemfører en klage i det såkaldte disciplinærudvalg – tror jeg, det hedder – i forbindelse med en konkret person i sundhedssektoren, og når frem til, at denne konkrete person ikke har begået nogen fejl, så kan man ikke efterfølgende gå tilbage og lave en undersøgelse af, om der er sket en systemfejl. Altså, jeg forstår godt logikken, når man siger, at efter at have undersøgt en systemfejl og ikke har fundet nogen fejl, begynder man ikke at anklage enkeltpersoner efterfølgende. Men det kunne jo godt tænkes, at man faktisk, når man var i gang med at undersøge en sag, hvor man undersøgte en konkret person eller flere konkrete personer, fandt ud af, at de sådan set ikke havde begået noget forkert på den måde, men at der var en system-

fejl, og ville det ikke være en god idé, hvis man havde mulighed for efterfølgende at gå den del af sagen efter i sømmene?

Kl. 17:13

Kl. 17:11

Den fg. formand (Pernille Frahm):
Ordføreren.

Kl. 17:11

Preben Rudiengaard (V):

Jamen jeg vil da gerne sige til hr. Per Clausen, at ét er, at man undersøger sagen og siger, at der ikke er begået systemfejl, men noget andet er, at man så flytter fokus over på den enkelte. Det var den ene ting, hr. Per Clausen sagde, og det synes jeg vi skal gøre op med – det er ikke den vej. Men jeg vil da også godt sige, at jeg håber, vi kan få en dialog med ministeren om det, som hr. Per Clausen peger på, den anden vej, for den læge eller sygeplejerske kunne jo godt være viklet ind i en række komplekse ting, hvor man så primært klagede over vedkommende, og så kunne det måske bruges til at rette et system op, som har været lidt skævt. Og det tror jeg er nogle af de ting, som vi har brug for at få drøftet med ministeren.

Kl. 17:12

Den fg. formand (Pernille Frahm):
Hr. Per Clausen.

Kl. 17:12

Per Clausen (EL):

Det er jeg selvfølgelig meget glad for; jeg tror netop, det er vigtigt at få det drøftet ordentligt igennem, for jeg synes umiddelbart, det så lidt mærkeligt ud, men det kan også være, der er fornuftige begrundelser for, at det er, som det er. Men det må vi i hvert fald prøve at finde ud af.

Så er der den anden ting, jeg vil spørge om, og det er spørgsmålet om at gå ind i dialogen som patient – og det er jo en rigtig god idé at man kan løse en del af konflikterne gennem dialog – og der er reglerne så, at man godt kan have en bisidder med. Men det, som jeg måske også synes var værd at se på, er, om man ikke kunne forestille sig, at der blev etableret et system, der gjorde, at de mennesker, der måske ikke har et socialt netværk og ikke har det, der umiddelbart gør, at de kan finde en bisidder, havde mulighed for at trække på nogle professionelle folk, der fungerede som bisidder i den dialog. For det er jo afgørende, at sådan en dialog ender med, at i hvert fald patienten, men også gerne systemet ligesom oplever, at her er man blevet klogere. Og der tror jeg, at det er erfaringen fra det sociale system bl.a., at bisidderne ofte kan spille en meget, meget positiv rolle.

Kl. 17:13

Den fg. formand (Pernille Frahm):
Ordføreren.

Kl. 17:13

Preben Rudiengaard (V):

Nu er det jo således, at man i dag har mulighed for også at trække en bisidder ind, og der kommer også en orientering om, at man har mulighed for at få en bisidder med, som man selv ønsker osv. Hvis systemet så skal stille den bisidder til rådighed, kan man begynde at diskutere uvildigheden hos en sådan bisidder osv. Men jeg vil være meget åben, for jeg tror, det ville klæde os i Danmark, at vi var fuldstændig enige, helt ude fra hr. Per Clausens fløj og helt over til den anden fløj, om, at vi fik så godt et klagesystem som overhovedet muligt. Det synes jeg vores patienter i Danmark fortjener, så det synes jeg vi skal tage en åben dialog om, også med ministeren.

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger. Den næste i ordførrækken er fru Sophie Hæstorp Andersen.

Kl. 17:14

(Ordfører)

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Ja, jeg har så ikke fået den caribiske syge, men bare en almindelig forkølelse.

Socialdemokratiet hilser lovforslaget, der er til behandling her i dag, velkommen. Øget sikkerhed for patienterne, når de behandles overalt i vores sundhedsvæsen, og mulighed for at modtage en undskyldning eller for at klage over dårlig behandling i sundhedsvæsenet, både klager møntet på konkrete sundhedspersoner og klager møntet på hele forløb, har længe stået på Socialdemokratiets ønskeliste. Med lovforslaget skabes der et patientombud, der, citat, samtidig skal fungere som en entydig klageindgang på sundhedsområdet, hvortil alle klager og erstatningskrav m.v. på sundhedsområdet kan indgives, citat slut.

Det var nogenlunde de samme ord, som fremkom ved behandlingen af lovforslagene L 223, L 224 og L 225 i 2003. Da blev der også lovet entydige og enstrengede indgange til klage- og erstatningssystemet, og alligevel vil der også efter vedtagelsen af den her lov fortsat være eksempler på, at tingene måske er knap så entydige og klare for patienterne.

Socialdemokraternes håb er, at ingen patienter fremover skal være i tvivl om, hvor de skal henvende sig, hvis de føler sig uretmæssigt behandlet. Både Lægeforeningen og Dansk Selskab for Patientsikkerhed har længe arbejdet for lægers og andre sundhedspersoners mulighed for og evne til at sige undskyld, når en patient udsættes for fejl. Denne mulighed bliver nu en del af det nye patientklagesystem, når borgerne via eget frit valg kan vælge i første omgang at få deres klagesag behandlet ved et personligt møde mellem den pågældende sundhedsperson, der klages over, og den, der klager. Det er grundlæggende positivt, men det kan jo også medføre nye konflikter, hvis ikke der tages hånd om at sikre, at der på disse møder eventuelt deltager en form for mægler imellem de to parter, eller i hvert fald at der sker en form for forventningsafstemning inden mødet.

Lytte, agere, lære, det var det udspil, som Danske Regioner og Lægeforeningen kom med i fællesskab. Det handlede om, at man i højere grad skal i dialog med patienterne og lytte til deres erfaringer. Ifølge L 130 får vi jo også mulighed for at klage over og at få anerkendt systemfejl, hvor patienter kan få ret i, at der er sket en fejl, selv om man ikke kan pege på, at den enkelte læge eller en anden sundhedsperson har overtrådt reglerne for sin autorisation. Det var et ønske, Socialdemokratiet allerede fremsatte ved forhandlingerne i 2003. Dengang fik vi at vide, at det i hvert fald ikke kunne lade sig gøre, og vi er da utrolig glade over, at det nu endelig bliver en realitet her 7 år senere. Bedre sent end aldrig.

Selve måden, disse systemfejl vil blive behandlet på i patientombuddet, er vi til gengæld ikke de store tilhængere af, idet disse alene lægges i hænderne på Patientombudets embedsmænd uden anerkendelse for borgeren, og uden at et nævn med deltagelse af lægmænd har haft mulighed for at vurdere sagen. Det vil vi gerne stille ændringsforslag til eller have belyst nærmere.

Borgerne får nu mulighed for at klage over, hvis en lang række patientrettigheder ikke efterleves. Det drejer sig f.eks. om retten til inden 8 dage at få besked om behandlingsmuligheder, tid og sted, og retten til udvidet frit valg efter 1 måned ved visse livstruende sygdomme, krav om at få en kontaktperson osv. osv., men det er egentlig mærkværdigt, at der f.eks. ikke er etableret mulighed for at klage over mangelfuld eller manglende genoptræning i kommunerne ved

lægelig indikation, efter at man er blevet udskrevet. Det bør også være en del af det, man skal kunne klage over.

Sagsbehandlingstiderne i det nuværende patientklagenævn har været under massiv kritik de seneste år af bl.a. Folketingets Ombudsmand. I og med at forslaget ikke ændrer på sagsbehandlingen i det nye disciplinærnævn, og at der heller ikke tilføres yderligere ressourcer, er det svært at se, at loven vil gøre det hurtigere for patienterne, der er blevet fejlbehandlet, at få en hurtig afgørelse. Det gælder også for det indklagede sundhedspersonale, og det er bare ikke rigtig godt nok. Det ville i hvert fald også være optimalt, om man kunne gøre det bedre.

Det er erfaringen, at patienter ønsker, at den fejl, der er overgået dem, ikke overgår en anden, og at tab og lidelse erkendes. Det her lovforslag lægger op til, at Patientombudet skal overtage Sundhedsstyrelsens opgave med at indsamle rapporteringer over utilsigtede hændelser, der dagligt forekommer i sundhedsvæsenet. Målet er, at der skabes et centralt overblik over den viden, som ligger i klagesystemet og rapporteringssystemet. Faren er dog, at de vandtætte skodder, der skal være imellem Disciplinærnævnet på den ene side og systemet omkring indberetning af utilsigtede hændelser på den anden, ikke bliver så vandtætte endda, måske i en sådan grad, at nogle sundhedspersoner vil afholde sig fra at indberette hændelser. Samtidig er der et problem i, at det, når viden og læring skal videreformidles til de danske hospitaler, så vil være Patientombudet, der taler, og ikke den mere slagkraftige Sundhedsstyrelse. Det kan frygtes at svække afsenderens budskab.

Vi havde meget gerne set – jeg skal nok til at slutte nu – at ministeren og regeringen som sådan havde vist det mod, man gjorde i 2003, ved at indkalde en bred kreds af partier til en drøftelse af det her lovforslag, inden det blev lagt frem. Det gjorde man som sagt i 2003, og dengang kom der et bredt forlig ud af det, som Socialdemokratiet støttede op om. Denne gang har vi ikke været inviteret en eneste gang til et eneste møde. Vi har været inviteret til et kaffemøde, hvor vi blev orienteret lidt om løst og fast, men vi har ikke været inviteret til at få indflydelse på selve lovforslaget, og det synes jeg simpelt hen ikke er godt nok, når regeringen bliver ved med at sige, at den ønsker brede samarbejder. Det håber jeg kan blive bedre under den nye minister, og jeg håber også, at det vil gøre, at man så under den her lovbehandling i det mindste vil vise den åbenhed at se positivt på de forslag, vi nu kommer med, og være med til at imødekomme dem, hvis der også kommer ændringsforslag. Tak for ordet.

Kl. 17:20

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Tak til ordføreren. Og den næste i ordførerrækken er fru Liselott Blixt fra Dansk Folkeparti.

Kl. 17:20

(Ordfører)

Liselott Blixt (DF):

Dansk Folkeparti glæder sig over, at vi endelig langt om længe får den her sag op i Folketinget. Patientklagenævnet har været under kritik i mange år. Mange sager har trukket ud, og borgerne har følt, at deres sag ikke har fået en velfortjent behandling. Derfor tog Sundhedsudvalget initiativ til en høring i april 2008.

I Dansk Folkeparti har vi flere gange kritiseret, at det har taget så lang tid at komme i gang med disse ændringer. Det tog lang tid at samle en referencegruppe, og der blev næsten ikke afholdt nogen møder. Møderne med de politiske partier var lige så sparsomme, og derfor er der en del af forslaget, som vi gerne vil have at ministeren ser nærmere på.

Men der er ingen tvivl om, at vi nu får et patientklagesystem, hvor patienterne vil få langt flere og langt bedre klagemuligheder, end de har i dag. Hertil kommer, at systemet bygger på intentioner

om erfaringsopsamling og læring, som bør kunne bidrage til en udvikling og en forbedring af sundhedsvæsenets ydelser.

En af de ting, som kom ud af høringen, var, at mange patienter ikke følte, at de blev hørt. Selv om deres klage blev godkendt og de fik en erstatning, følte de, at der ikke var nogen af dem, de klagede over, der havde taget ansvaret, samt at ingen tog læring af de fejl, som var begået. Derfor var et af ønskerne at få et lokalt klagesystem, så man kunne få kontakt med dem, man klagede over. Det ønske har vi slået til lyd for over for ministeren, og derfor er det tilfredsstillende se, at det er kommet med i forslaget. Blot bør der, for at patienterne kan gøre brug af denne mulighed, sikres en uafhængig patientstøtte, der kan bistå en patient, såfremt denne ønsker det. Alle tanker om manipulation af den enkelte patient bør elimineres, og derfor kan en bisidder være løsningen for de patienter, som ikke har de ressourcer, som andre har. Det kan være en pårørende, en patientvejleder eller eventuelt frivillige fra en patientorganisation.

Med det nye patientombud bliver der nu også mulighed for at klage over systemfejl, hvilket man ikke har kunnet før. Skal man imidlertid klage over enkeltpersoner, skal det gøres til Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn. Dog er det tilfredsstillende, at man har samlet alle klageinstanser ét sted.

Men kan forbrugeren overskue det? Flere organisationer har i deres høringssvar set det som et problem, at hvis man først har rettet klagen til en af de to instanser og opdager, at man vistnok skulle have rettet klagen til et andet sted, så klapper fælden, og man kan ikke komme videre med klagen. Samtidig er det et problem for patienternes retsstilling, at der kun sidder jurister i Patientombudet. Så spørgsmålet fra Dansk Folkeparti til ministeren er, om man ikke kunne slå de to instanser sammen, og hvis ikke man kan, hvad begrundelsen så er for det.

Ved det ene møde, vi havde med den tidligere minister, var jeg sikker på, at vi var blevet enige om, at Patientombudet også skulle kunne tage sager op løbende for på den måde at få sikkerhed for, at sagerne blev behandlet korrekt. Men det viser sig ikke i det her forslag, da der på side 17 står, at Patientombudet ikke vil have »kompetence til af egen drift at iværksætte undersøgelser af sundhedsvæsenets faglige virksomhed eller af regioners eller kommuners efterlevelse af patientrettigheder«. Mit spørgsmål til ministeren – selv om jeg ved, at det var en anden minister dengang – er, hvad grunden er til, at den aftale ikke kom med.

Men ellers skal Patientombudet tage sig af de indberetninger, der kommer, om utilsigtede hændelser og fejl, så man kan drage læring af dem for at undgå dem i fremtiden. Det er vigtigt, at man systematisk analyserer patientklager og indberetninger af utilsigtede hændelser, og at den viden, som opnås, omsættes til handling, som bedrer forholdene for patienterne. Dog bør disse to adskilles, så man ikke er bange for sanktioner ved at indberette fejl og utilsigtede hændelser.

Når vi nu er i gang med den store sag og en gennemgang af Patientombudet, ville det være en god idé – som også Lægeforeningen og Jordemoderforeningen skriver i deres høringssvar – at vi tager offentliggørelse af sundhedspersoner op til evaluering og eventuel rettelse. Dansk Folkeparti foreslår ministeren, at vi igangsætter en gennemgang af, hvordan den konkrete præsentation fremtræder; i dag er det uklart for borgerne, hvad grunden er til, at lægerne optræder i den såkaldte gabestok på nettet. Der bør skelnes mellem administrative forseelser og behandlingsorienterede forseelser, for der er forskel på, om man har skrevet forkert i en journal, eller om man har opereret det forkerte ben af. Men Dansk Folkeparti ser frem til en videre behandling i udvalget. Tak.

Kl. 17:25

Den fg. formand (Pernille Frahm):

Tak til ordføreren. Vi går videre i ordførerrækken til hr. Jonas Dahl fra SF.

Kl. 17:25

(Ordfører)

Jonas Dahl (SF):

Fra SF's side vil vi da også gerne være positive over for det her forslag. Der er ingen tvivl om, at det rummer en række forbedringer i forhold til det eksisterende system. Der er mange gode ting i det forslag, som regeringen nu lægger frem, men der er også plads til forbedringer.

Fra SF's side vil vi gerne spille konstruktivt ind i det fortsatte udvalgsarbejde omkring forslaget. Men samtidig vil jeg også gerne beklage, at ministeren, hverken den nye eller den gamle, har fundet tid til at prioritere et fælles møde med de respektive sundhedsordførere fra oppositionen. Nu kan jeg så forstå på Dansk Folkepartis ordfører, at man åbenbart har holdt en møderække med Dansk Folkepartis ordfører. Jeg synes, at det er beklageligt at se den tendens, at man åbenbart ikke er villig til at tage dialogen. Derfor vil jeg også gerne her, ligesom Venstres ordfører gjorde det, tale for, at vi får en teknisk gennemgang af lovforslaget og også får en reel debat i Sundhedsudvalget, således at vi sikrer os, at der rent faktisk kan komme et bedre forslag ud af det her, som alle partier kan bakke varmt op om.

Fra SF's side vil vi gerne opfordre til, at vi får taget den her konstruktive debat, fordi vi har en række konkrete bud, hvor vi rent faktisk mener man kan forbedre lovforslaget, f.eks.: Hvad er et ombud? Det synes jeg er en af de helt centrale problemstillinger, der rejser sig, når man læser lovforslaget igennem. Er det det samme som en ombudsmand? Er det i givet fald noget, der er juridisk bindende? Der er en række ting, som man i forhold til hele ombudsmandsbegrebet går ind og beskriver ved at kalde det et ombud, et patientombud. Jeg synes, at der er behov for en række præciseringer i den henseende, og derfor er det også vigtigt at få en diskussion og en debat om, om det her bliver et nyt ombudsmandsbegreb, og udvander man i givet fald det eksisterende ombudsmandsbegreb.

Endvidere finder vi også, at det vil være fornuftigt at få en evalueringsdato, en endelig dato for, hvornår man i givet fald har tænkt sig at evaluere lovforslaget. En ting er at sige, at man vil evaluere det på et tidspunkt. En anden ting er at sætte sig ned i fællesskab og få sat en dato, således at vi får en reel evaluering af lovens virkninger såvel positive som negative.

Så er der endvidere hele patientstøtten, som også har været nævnt tidligere i dag. Vi ser gerne, at der kommer en reel støtteordning til patienterne, således at man som patient får den vejledning, man har brug for. En ting er at sidde som patient og have en bisidder med – måske have råd til at have en bisidder med – til snakken med overlægen, men det er også noget helt andet at have muligheden for rent faktisk at trække på en faglig ekspertise, som er stillet til rådighed for en, og som rent faktisk måske også kan hjælpe med at forklare medicinske begreber, som overlægen meget nemt kan bruge, men som patienten har meget lille mulighed for at forstå. I den henseende vil det også være fornuftigt, at såfremt der kommer klager over det enkelte hospital, den enkelte region, så kommer klagen fra Patientombuddet direkte ud til det enkelte hospital, så det ikke skal forbi et forsinkende led i regionen.

Endelig vil det i forhold til denne del af lovforslaget også være fornuftigt, at vi får indført en decideret lokalpolitik på det enkelte sygehus, som sikrer, at der bliver taget hånd om klagesystemet, så vi sikrer, at der bliver en lokal tilgang til, hvordan man behandler klager, når de nu endelig kommer ind.

Jeg vil også tillade mig at undre mig over, at man ikke har inddraget tandklagesystemet i det. Det er for os uforståeligt, at man i en samlet gennemgang af klagesystemet decideret stiller tandklagesystemet ud på sidelinjen og ikke kigger den del nærmere efter i sømmene.

Man har også behov for at kigge nærmere på selve erstatningsklagesystemet ved samme lejlighed. Da man tidligere behandlede patientklagesystemet tilbage i 2002-2003, havde man samtidig med det en gennemgang af hele erstatningssystemet. Det ville være fornuftigt, at man i samme sammenhæng, når man nu kigger på klagesystemet, også kigger på erstatningsdelen.

Så der er altså en række ting, hvor vi fra SF's side mener, at lovforslaget måske er bedre end det eksisterende, men der er absolut plads og rum for forbedring.

Jeg vil også gerne opfordre til, at man fra ministeriets side kommer med nogle konkrete eksempler, konkrete cases på, hvordan man forestiller sig sagsforløbet i en behandling af sagerne. Sådanne cases vil være både brugbare for den politiske proces og absolut også brugbare for den enkelte borger, som skal klage, hvis man kan slå op og se, at det her er normalt proceduren, når man skal fremlægge sin klage.

Endelig vil jeg også påpege en sidste ting, som for os at se er meget centralt, nemlig hvordan man overhovedet får oplysningerne ud til den enkelte borger. Dette er et komplekst klagesystem, som lægger op til mange forandringer. Derfor er det også vigtigt, at borgerne har en viden og et kendskab til, hvordan man i givet fald går til systemet med dette nye klagesystem.

Sluttelig vil jeg også gerne spørge om en enkelt ting, som ministeren forhåbentlig kan få lov til at svare på enten her eller måske i den senere proces, for det fremstår endog noget uklart, hvilke muligheder der er for at klage først til Disciplinærnævnet og derefter videre til Patientombuddet, eller skal man i givet fald klage til Patientombuddet først, og kan man så ikke klage videre til Disciplinærnævnet? Der ligger altså en række diskussioner i forhold til klagerne med hensyn til patientombud, disciplinærnævn og patientforsikring, og hvornår lukker den ene klage for den anden klage, således at borgeren reelt set bliver begrænset i sine klagemuligheder. Det er vigtigt at få præciseret den del, således at vi kan få et klagesystem, som er til gavn for borgerne, men som også er til gavn for det danske sundhedssystem, som absolut kan drage læring af at få klagerne frem på bordet.

Med disse ord vil jeg sige, at jeg ser frem til den videre behandling af lovforslaget og glæder mig over, at der er opbakning til en teknisk gennemgang af lovforslaget.

Kl. 17:30

Anden næstformand (Søren Espersen):

Tak til ordføreren. Så er det den konservative ordfører, fru Vivi Kier.

Kl. 17:31

(Ordfører)

Vivi Kier (KF):

Mange patienter, som ønsker at klage over fejl i vores sundhedssystem, ønsker især, at fejlene kan medvirke til øget læring. Dermed sagt, at mange ikke klager over en bestemt person, men over et forløb, som kunne have været langt bedre. Jeg er helt enig med de patienter og foreninger, der har udtrykt ønske om øget læring af de fejl, der begås i vores sundhedssystem. Derfor synes jeg også, at det er et godt lovforslag, vi står med i dag – et forslag, vi har set frem til.

Der er flere elementer, men fælles for dem alle er, at de sætter patienten i fokus med lettere klageadgang, med bedre klagemuligheder, med en hurtigere sagsbehandling og ikke mindst en øget læring.

Lokal dialog er et af værktøjerne i det nye patientklagesystem, jeg forventer mig meget af. En lokal dialog kan løsne op for mange frustrationer og især også, hvis sundhedspersonalet er indstillet på at give en undskyldning.

Som andre før har sagt, er der rigtig mange elementer: Disciplinærnævn, Patientombud, lokal dialog, øget læring osv. Fra konservativ side kan vi tilslutte os forslaget, men vi kan også tilslutte os hr. Preben Rudiengaards forslag om en teknisk gennemgang af det

her meget komplekse lovforslag og ikke mindst set i lyset af de tale-
re, der har været oppe indtil nu. Vi kan høre, at der er mange spørgs-
mål, at der er mange ting, man har brug for at få præciseret, så en
teknisk gennemgang hilser vi også velkommen.

Kl. 17:32

Anden næstformand (Søren Espersen):

Tak til ordføreren, og så er det den radikale ordfører, fru Lone Dyb-
kjær.

Kl. 17:33

(Ordfører)

Lone Dybkjær (RV):

Jeg vil gerne starte med at takke formanden for Sundhedsudvalget,
fordi han beder om en teknisk gennemgang. Det er ret betryggende.
Når selv formanden for Sundhedsudvalget beder om en teknisk gen-
nemgang, er det ikke, fordi man har været helt blæst, da man læste
forslaget, for jeg synes, det er et af de mere udviklede. Sådan set
burde det jo være enkelt, i betragtning af at der er nogle patienter,
der skal finde ud af det her. Og man må sige, at helt enkelt er det i
hvert fald ikke. Så jeg synes, det er en rigtig god idé, at vi får en tek-
nisk gennemgang.

Jeg synes måske også, at man i den tekniske gennemgang passen-
de kunne fremlægge, hvordan man vil forklare patienter, hvad deres
klageadgangsrettigheder egentlig er. Man gør det jo meget udmær-
ket, når man informerer patienter om, at de faktisk har det frie syge-
husvalg, garantien på en måned og alt det der. Det er jo en rimelig
simpel forklaring, som er læsbar. Jeg synes, man på tilsvarende må-
de skal fremlægge – man kan jo godt gå i gang allerede nu, det varer
jo ikke så længe, inden det skal træde i kraft – hvad det er for en
brochure eller udskrift, som man vil give patienter, når de bliver ind-
lagt, fordi det må vel komme stort set samtidig.

Jeg synes virkelig, at udvikletheden er et af de helt store proble-
mer i det her lovforslag. Jeg ser væk fra, at der også er blandet nogle
autorisationer og sådan noget, som ingen har været inde på, ind i det,
som man måske også burde hæfte sig lidt ved. Det er der vist ikke
rigtig nogen hørings svar, der har berørt, men det kan godt være en
dramatisk detalje, når det kommer til stykket, hvem der får og ikke
får en autorisation, hvornår man kan fratage den osv. Men det skal
jeg ikke komme særlig ind på, fordi det også er rimeligt uigennem-
skueligt.

Det Radikale Venstre finder også, at der er tale om forbedringer,
men det er altså svært at råbe hurra, når det er så udviklet, som det
er. Vi har jo helt overordnet den opfattelse, at man ikke skal bruge
ordet ombud om alle mulige ting, vi foretager os. I hvert fald må
man sige, at det er forkasteligt at bruge ordet ombud, hvis de ikke,
som DF's ordfører sagde, kan tage sager op af egen drift. Så er det
virkelig misbrug af ordet ombud. Det synes jeg ikke man kan tillade
sig. Hvis man endelig skal referere til noget uafhængigt a la Om-
budsmanden, må det i det mindste være sådan, at de også kan tage
sager op af egen drift. Det kan godt være, at man ikke ønsker det.
Jeg tror måske, at det kunne være meget godt, at de havde mulighed
for at tage sager op af egen drift. Det ville i virkeligheden måske og-
så være lidt mindre dramatisk, end hvis de kun skal tage sager op,
fordi der er nogle, der klager.

Hvis patienterne skal have chance i det her system, er det altså
afgørende, at de også får en bisidder. Jeg er ikke sikker på, at man
kan nøjes med et nært familiemedlem eller noget tilsvarende. Det
bør nok være noget mere professionelt, og det koster nogle penge,
men det gør den her slags jo. Man klager jo ofte, fordi man har været
udsat for noget ret dramatisk. Pårørende kan klage, hvis der ligefrem
har været dødsfald, men det kan også være førlighed eller andet, det
er gået galt med.

Det mest forfærdelige ved det her er jo, at hvis man så har prøvet
at klage over en enkeltperson og man i forbindelse med klagen opda-

ger, at det ikke er en enkeltperson, der har begået en fejl, men at det
faktisk er en systemfejl – det kan man i allerhøjeste grad godt mene
at der er tale om inden for sygehusvæsenet – ja, så kan man altså ik-
ke klage mere. Det vil sige, at man så ikke kan få rettet systemfejlen.
Det synes jeg da er en underlig måde at udelukke folk på. I det hele
taget synes jeg, det må være svært for en patient at finde ud af, om
det er den ene, den anden eller den tredje kategori, man skal gå ind i.
Det er muligt, at det kan afsløres ved den tekniske gennemgang, men
det vil tiden så vise.

Så er jeg på linje med SF's Jonas Dahl. Og jeg vil sige: Hvorfor i
alverden holder man tænderne udenfor? Det er jo virkelig noget, der
kan ramme folk. Så det er da helt urimeligt, når man taler om sund-
hedsvæsenet. Man taler jo ikke om sygehusvæsenet, man taler om
sundhedsvæsenet, og det mener jeg da også at tænder bør være en
del af. Det er dog en del af vores sundhed, og det er i hvert også et
sted, hvor der måske kan være brug for at have en bedre klagead-
gang end den, man har i dag.

Overordnet set er der selvfølgelig nogle positive træk, men de
sløres altså af, at det er ret udviklet. Det kan selvfølgelig skyldes
ens inkompetence, og derfor endnu en gang tak til formanden, fordi
når formanden beder om en teknisk gennemgang, får vi en, og det er
jo betryggende.

Kl. 17:37

Anden næstformand (Søren Espersen):

Tak til ordføreren. Herefter er det Enhedslistens ordfører, hr. Per
Clausen.

Kl. 17:37

(Ordfører)

Per Clausen (EL):

Hvad angår formålet med det her lovforslag, er det jo entydigt godt.
Man vil etablere et klagesystem, hvor der fokuseres langt mere på
systemfejl og på at få rettet op på systemfejlene, langt mere på dia-
log end på, om enkelte medarbejdere skulle have begået fejl. Det sy-
nes jeg er positivt.

Det andet positive er, at man sådan set også giver udtryk for, at
man gerne vil skabe et enkelt system for patienterne. Der er vi selv-
følgelig ude i den lidt absurde situation, at det første, vi er nødt til at
bede om, er en teknisk gennemgang af et forslag, som er fremsat for
at gøre ting mere enkle. Man skal ikke udelukke, at det godt kan
komme til at hænge sammen, vil jeg sige. Det vil ikke være første
gang, at vi først vedtager en lov, der er lidt udviklet, og bagefter la-
ver noget vejledning, som gør det lidt enklere at forstå.

Der har jo været mange, som har klaget over, at de ikke har været
til forhandlinger – det er stort set alle partier, der har klaget over det.
Det er måske udtryk for, at vi skal i gang med sådan en lidt traditio-
nel metode, hvor regeringen fremsætter et lovforslag, og derefter be-
handler man også reelt lovforslagets indhold i udvalget. Sådan for-
stod jeg i hvert fald hr. Preben Rudiengaards indledning. Og det vil
jeg sige at jeg da personligt synes er en udmærket metode – at vi af-
prøver, om der kan opnås enighed om en række ændringer og præci-
seringer af det, der foreligger.

Jeg vil så fremhæve nogle af de punkter, hvor jeg selv synes der
kunne være brug for at gennemføre nogle forbedringer. Det skal ikke
skygges for, at lovforslaget, allerede som det nu ser ud, efter Enheds-
listens opfattelse indeholder klare forbedringer, og derfor er der så-
dan set ikke nogen synderlig stor diskussion hos os om, hvorvidt vi
stemmer for til sidst eller ej – det gør vi. Men vi har nogle ting, vi
godt kunne ønske os blev bedre.

Det første, jeg vil fremhæve – det har andre også været inde på –
er det med, at hvis Disciplinærnævnet har behandlet en sag og er nå-
et frem til, at her er der ikke en konkret person fra sundhedspersona-
let eller en gruppe af sundhedspersonalet, der har begået en fejl, der
gør, at man ligesom kan sige, at de har fejlet, og dermed forfølge

dem, så står der jo tilbage, at man godt i den proces kan finde ud af, at det faktisk er, fordi systemet ikke fungerer; og så stopper sagen ligesom der, fordi man ikke kan gå tilbage. Altså, jeg forstår godt det synspunkt, at man ikke først undersøger, om der er systemfejl, og når man så finder ud af, at der ikke er nogen systemfejl, siger: Så må vi hellere finde ud af, om det ikke er en person, der har begået en fejl. At man blokerer for det, kan jeg sådan set godt forstå, men jeg synes ikke, det virker fornuftigt og hensigtsmæssigt at blokere den anden vej. Jeg tror også, det kunne skabe lidt mytedannelser blandt patienter med hensyn til, hvordan systemet fungerer.

Så har der også været lidt diskussion i nogle af høringssvarene om, hvorfor man ikke lader det her spørgsmål vedrørende dialog med regionerne også omfatte de sundhedsydelser, der ligger i kommunerne – dialoginstrumentet er jo et fantastisk godt instrument, synes jeg. Argumentet er, at det er noget nyt, og nu må vi hellere prøve regionerne først, så kan vi prøve det i kommunerne, hvis det går. Jeg mener sådan set ikke, der er nogen tvivl om, at det, der handler om dialog, er en god idé, som skal fungere. Så det er ikke sådan, at man kan beslutte sig til, hvis det ikke rigtig fungerer i regionerne, så ikke at bruge det mere og heller ikke tage det over i kommunerne. Det synes jeg er en vigtig del.

Andre har også været inde på, at der godt kan være brug for professionel støtte til patienterne i sådan en dialog. Det er lidt fattigt at sige, at det kun er, hvis man selv er i stand til at møde op med en bisidder, hvad enten det nu er, fordi man er medlem af en faglig organisation, der stiller sådan noget til rådighed, eller man har et godt netværk. Det er måske netop dem, der ikke har den mulighed, der har brug for at have assistance i arbejdet.

Så har der også været lidt debat om spørgsmålet om det her patientombud. Hvem er det, der træffer afgørelserne? Det er så et embedsmandsapparat, på baggrund af at der inddrages sundhedsfaglig viden. Man kunne jo godt forestille sig, at nogle patienter ville synes, at det var lidt underligt, at patientinteressen ikke også var varetaget i forbindelse med det her ombud. Så skal jeg ikke kaste mig ud i, om man må kalde det ombud eller ej; det finder vi givetvis ud af i løbet af drøftelserne, hvad enten det betyder, at vi skal lave lidt om på det, eller vi skal lave om på navnet. Det vigtige er også dér at sikre, at der er en patientrepræsentation med hensyn til at træffe afgørelser, og så se, om vi kan finde en model for det, der gør, at det ikke bliver unødvendig bureaukratisk og skaber yderligere forsinkelse i beslutningsprocessen – for det er jeg sådan set meget med på at det ikke skal. På den anden side synes jeg også, det kan være lidt uheldigt, hvis en klagesag afsluttes med, at der er en embedsmandsinstitution, der træffer en afgørelse, på baggrund af at man har inddraget sundhedsfaglig viden, men ikke inddraget patientinteressen direkte i selve måden, man behandler sagerne på.

Så der er en række ting, jeg synes vi med fordel kan drøfte. Noget af det kan måske afklares ved en teknisk gennemgang, fordi jeg så kan gennemskue ting, jeg ikke kunne gennemskue ved første læsning. Men det kan jo også være, at vi kan blive enige om at lave nogle ting om. Det synes jeg der er lagt op til fra en række af de ordførere, der har været oppe at sige noget i dag.

Kl. 17:42

Anden næstformand (Søren Espersen):

Fru Lone Dybkjær for en kort bemærkning.

Kl. 17:42

Lone Dybkjær (RV):

Altså, først vil jeg sige, at jeg bestemt ikke har beklaget mig over, at jeg ikke var indkaldt til et eller andet møde – bl.a. fordi jeg synes, lovforslaget er så teknisk besværligt, at jeg ikke ved, om sådan nogle formøder, hvor man skulle tage stilling til et eller andet, ville være særlig hensigtsmæssige. Jeg hører også til dem, der mener, at det er meget udmærket, at man behandler tingene i Folketingssalen.

Men jeg undrer mig en lille smule over, at hr. Per Clausen sådan uden videre sagde, at der var så stærke forbedringer, at han helt sikkert – sådan tolkede jeg det – ville ende med at stemme ja. Altså, det er så indviklet, at en patient jo ikke kan finde ud af det, og mit spørgsmål er: Hvis ikke man som patient kan finde ud af det, er det så entydigt meget bedre end det, vi har i dag?

Kl. 17:43

Anden næstformand (Søren Espersen):

Ordføreren.

Kl. 17:43

Per Clausen (EL):

Altså, i den udstrækning jeg har været i stand til at gennemskue indholdet af lovforslaget, indeholder det forbedringer. Så kan man jo løse det med det indviklede på den rigtige måde og den bedste måde, nemlig ved at lave lovgivningen enkel og forståelig. Men indimellem ender man jo med at have lidt indviklet lovgivning, men alligevel en fælles forståelse af, hvordan det skal formidles videre, der gør, at det trods alt kan blive en fordel for patienterne.

Jeg synes, det meget stærke fokus, der er på dialogelementet, og det meget stærke fokus, der er på, at systemerne skal lære af fejl, frem for sådan en ensidig fokusering på at finde fejlen hos den enkelte ansatte i sundhedssystemet, er ting, som er så gode, at jeg har svært ved at forestille mig, at det skulle ende med, at jeg skulle stemme nej til det her.

Kl. 17:44

Anden næstformand (Søren Espersen):

Fru Lone Dybkjær.

Kl. 17:44

Lone Dybkjær (RV):

Jamen det er jeg da som udgangspunkt enig i. Jeg synes, det er vigtigt, at man går efter systemfejlene; jeg tror i meget høj grad, de ligger der. Men man skal jo også være sikker på, at man får et system, der kan afdække de her systemfejl, og det er det, jeg synes man skal forske lidt mere i eller undersøge lidt nærmere – om det rent faktisk er sådan.

Men jeg er grundlæggende enig i, at dialogen er vigtig. Dialogen må bare ikke blive en måde at snyde udenom på. Altså, det er meget fint med en dialog, men man skal jo være sikker på, at der også kommer noget ud af det for patienten, eller hvem det nu er, der klager – plus at man skal være sikker på, at man også kan gennemskue de fejl, der er i systemet, hvilket jeg tror er ganske vanskeligt, men dog ikke noget, vi bare kan overlade til det sundhedsfaglige personale taget i bred forstand.

Kl. 17:45

Anden næstformand (Søren Espersen):

Ordføreren.

Kl. 17:45

Per Clausen (EL):

Det kan jo selvfølgelig godt være, at jeg er kommet til at lyde alt for positiv, utaktisk positiv, men jeg synes jo på den anden side, at hr. Preben Rudiengaards måde at lægge op til debatten på var så åben, at jeg gerne ville sende det klare signal, at det er min klare forventning, at Enhedslisten kan ende med at stemme for lovforslaget. Jeg vil sige, at vi skal blive noget uvenligt behandlet i den videre proces – i hvert fald meget mere uvenligt behandlet, end hr. Preben Rudiengaard har lagt op til – hvis det skal ende så galt, at vi ikke gør det. Men man kan selvfølgelig aldrig udelukke det. Vi har jo ikke hørt ministeren endnu.

Kl. 17:45

Anden næstformand (Søren Espersen):

Tak til ordføreren. Så er det indenrigs- og sundhedsministeren.

Kl. 17:45

Indenrigs- og sundhedsministeren (Bertel Haarder):

Jeg vil gerne takke for den overvejende positive modtagelse, som dette ret indviklede forslag har fået, og jeg forstår godt hr. Preben Rudiengaards og andres ønske om en teknisk gennemgang. Det kunne jo så samtidig foregå ved det fællesmøde, som hr. Jonas Dahl og andre har efterlyst.

Det, der er hensigten med forslaget, er at sikre patienterne flere klagemuligheder både over forløbet og over konkrete sundhedspersoners handlinger eller mangel på handling. Der kan altså også klages over det frie valg, manglende kontaktperson, manglende betaling for sygehusbehandling i udlandet osv.

Patienterne får én klageindgang, og alle klager vil kunne indgives til patientombuddet. Der bliver kortere sagsbehandlingstider, da patientombuddet overtager embedslægernes del af sagsoplysningen, og så tilbydes patienterne en lokal dialog med regionen, og det kan jo føre til, at sagen klares, uden at man skal igennem en længere proces, men kan selvfølgelig også i det tilfælde, hvor det alligevel ender med en længere proces, forsinke en lille smule. Men fordelene ved dialogen bør opveje eventuelle ulemper.

Jeg vil godt lægge vægt på det, som især hr. Preben Rudiengaard talte om, nemlig at man kan lære af patientklager, at der altså er et læringselement i det. Det kan ikke undgås, at der begås fejl og opstår misforståelser, og at patienter føler sig fejlorienteret, men så gælder det jo om, at man lærer af det. Det nye klagesystem skulle gøre det lettere, at de, der har begået eventuelle fejl, lærer af det. Det er jo især det, der er formålet med dialogmodellen.

Patientombuddets sekretariat kommer også til at betjene de øvrige nævn, disciplinærnævnet og Det Psykiatriske Ankenævn m.v., og derudover oprettes, som det fremgår, også et særligt tandklagesystem.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt patientombuddet skal kunne tage sager op af egen drift, vil jeg henvise til, at Sundhedsstyrelsen allerede som tilsynsmyndighed på sundhedsområdet af egen drift kan tage sager op. Hvis Sundhedsstyrelsen via pressen bliver opmærksom på forhold, der ser betænkelige ud, kan den undersøge forholdene og tage de nødvendige initiativer. Så det er altså ikke sådan, at de mest urimelige ting kan cirkulere i den offentlige debat, uden at der er nogen, der har ansvaret for at tage dem op. Det ansvar har Sundhedsstyrelsen.

Der er flere, der har været inde på spørgsmålet om bisiddere. Patienter har altid ret til at lade sig bistå ved kontakt med myndigheden. Det følger af almindelige principper for offentlig forvaltning. Patienten kan selv vælge, hvem der skal bistå vedkommende. Det gælder også ved patientens dialog med regionen. Det står også i bemærkningerne. Derfor mener jeg ikke, at der er behov for særlige regler om professionel bistand ved dialogen, som patienten i øvrigt selv afgør om han eller hun vil deltage i. Det er også forudsat, at regionen orienterer patienten om muligheden for at lade sig bistå. Det følger af den almindelige vejledningspligt. Derfor mener jeg ikke, at det er nødvendigt at tydeliggøre det i lovforslaget. Men det er måske en af de ting, som vi kan drøfte under den tekniske gennemgang.

Regeringens forestilling er, at dialogmodellen først afprøves i regionerne, som med patientkontorenes erfaringer har gode forudsætninger for at få modellen til at virke i praksis. Hvis ordningen viser sig at have den ønskede effekt, vil det være naturligt at udbrede den til også at gælde for klager vedrørende den kommunale sundhedssektor.

Jeg vil til slut gentage, at jeg synes, det er en god idé, også for min skyld, at vi får en grundig teknisk gennemgang, hvor vi kan gø-

re det mundtligt og sidde ved det samme bord. Derved kan vi også spare en hel masse indviklede spørgsmål og svar.

Så jeg vil takke for den positive modtagelse og ser frem til dialogen – ikke bare i sundhedsvæsenet, men også i udvalget.

Kl. 17:51

Anden næstformand (Søren Espersen):

Fru Sophie Hæstorp Andersen for en kort bemærkning.

Kl. 17:51

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Jeg er selvfølgelig glad for, at ministeren tilkendegiver, at vi får en teknisk gennemgang og også en mulighed for at drøfte nogle af spørgsmålene.

Kan ministeren overhovedet se nogen fordele ud over de historiske, ved at det at klage over en tandlæge fortsat ligger uden for et samlet patientklagesystems område? Altså, hvis man vil klage over psykiatrisk behandling eller almindelig behandling eller læger, er det patientombuddet, men hvis det er tænder, skal man ind at søge på diverse regionshjemmesider og alle mulige steder for overhovedet at finde ud af, hvor det er, man skal klage henne. Det lugter jo ikke særlig meget af et enstrengt system og indgang til klagesystemet.

Kan ministeren overhovedet se nogen fordele, ved at tænderne fortsat har den her særstilling inden for patientklagesystemet?

Kl. 17:52

Anden næstformand (Søren Espersen):

Ministeren.

Kl. 17:52

Indenrigs- og sundhedsministeren (Bertel Haarder):

Når regeringen foreslår tandklagesystemet videreført, er det, fordi det system, som det er i dag, faktisk indebærer nogle fordele for patienterne. Det giver patienterne mulighed for at få nedsat honoraret eller få dækket udgifterne til en omgørelse af tandarbejdet, og den mulighed findes jo af mange grunde ikke i det almindelige patientklagesystem. Patienterne er dermed fri for at anlægge sag om mangelsvar mod tandlægen ved domstolene.

Tandklagesystemet har desuden kortere sagsbehandlingstider, end Patientklagenævnet har i dag. Regionstændlægenævnene i første instans har normalt en sagsbehandlingstid på 3-5 måneder.

Jeg er opmærksom på, at tandklagesystemet også har nogle svage sider, at patienterne ikke er repræsenteret i det nuværende system, og at klagemuligheden måske ikke er tilstrækkelig kendt. Og derfor er jeg selvfølgelig rede til under udvalgsbehandlingen at fortsætte drøftelserne af de betænkeligheder, som er rejst her ved førstebehandling. Men jeg vil godt opfordre til, at man nøje overvejer, om man ikke ved at fjerne det særlige tandklagesystem kommer til at miste en smidighed i håndteringen af disse klager. Så det synes jeg vi skal drøfte ved den tekniske gennemgang.

Kl. 17:54

Anden næstformand (Søren Espersen):

Fru Sophie Hæstorp Andersen.

Kl. 17:54

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Det gør vi selvfølgelig meget gerne. Det, der undrer lidt, er jo, at man tager det psykiatriske klagenævn og lægger det ind under patientombuddet og siger, at det kan fortsætte som hidtil, men under den hat, der hedder patientombuddet, mens det med tænderne fortsat kommer til at ligge uden for.

Jeg vil bare gerne have ministerens tilkendegivelse af, at hvis borgere henvender sig med klager over tandlæger til patientombuddet, har patientombuddet ansvaret for at viderebringe den klage til

den rette instans og selvfølgelig i den rigtige region. For det er jo et mere decentralt system, man har på tandlægeområdet, end man har på patientklageområdet.

Kl. 17:54

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ministeren.

Kl. 17:55

Indenrigs- og sundhedsministeren (Bertel Haarder):
Jeg tror, at årsagen er, at der i forbindelse med tandklager meget ofte er penge involveret. Man har betalt dyrt for en behandling, man synes ikke, at den er god nok, og man kræver penge tilbagebetalt, eller man kræver en ny behandling osv. Der kan man så gå til domstolene. Det har ofte en anden karakter end de andre klager, hvor der jo som regel ikke er penge imellem patienterne og sundhedsvæsenet. Men jeg synes lige, vi skal få bekræftet ved den tekniske gennemgang, om jeg har ret i denne formodning.

Kl. 17:55

Anden næstformand (Søren Espersen):
Hr. Jonas Dahl for en kort bemærkning.

Kl. 17:55

Jonas Dahl (SF):

Noget af det, der springer i øjnene i forbindelse med lovforslaget, er også, at man lige så stille udfaser lægmandsrepræsentationen, således at det i helt overvejende grad bliver læger og jurister, der i givet fald kommer til at afgøre klager.

Finder ministeren det hensigtsmæssigt, at man på den måde fjerner patientorganisationer og andre interesseorganisationer, som faktisk også har en faglig ekspertise, fra hele klagesystemet, eller hvordan ser ministeren på den problemstilling?

Kl. 17:56

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ministeren.

Kl. 17:56

Indenrigs- og sundhedsministeren (Bertel Haarder):
Det er jo et tillidsspørgsmål. Man kan argumentere for, at patientorganisationerne skal have sæde i nævnene, men det bedste er altså, hvis der er en sådan tillid til den uvildige sagkundskab, at man forlader sig på, hvad de pågældende finder frem til.

Hvis man indretter det som en form for partsankenævn, risikerer man, at deltagerne føler, at de hver især skal varetage en rolle, sådan at de, der føler, at de repræsenterer patienterne, føler, at de skal argumentere for patienternes sag i alle tilfælde, og de øvrige risikerer måske derved at komme til at forsvare systemet mere, end de ellers ville gøre.

Så man kan argumentere for og imod, og det synes jeg vi skal gøre, når vi mødes.

Kl. 17:57

Anden næstformand (Søren Espersen):
Hr. Jonas Dahl.

Kl. 17:57

Jonas Dahl (SF):

Så vil jeg gerne spørge videre til en anden del, som jeg også nævnte under min ordførertale.

Det under, at regeringen vælger at fremsætte en ændring i patientklagesystemet – som langt hen ad vejen er ganske fornuftig, det har vi også tilkendegivet i dag – men ikke vælger at kigge på hele erstatningsdelen. Tidligere har de to problemstillinger, patienterstat-

ningen og patientklagenævnet, fulgt hinanden rent lovgivningsmæssigt.

Er der nogen begrundelse for, at regeringen vælger at se bort fra en ændring i erstatningssystemet? Den kunne jo bl.a. have betydet, at privathospitalerne ville begynde at bidrage til erstatningssystemet. Eller er det måske en bevæggrund, der gør, at man ikke har fremsat det som en del af lovforslaget?

Kl. 17:58

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ministeren.

Kl. 17:58

Indenrigs- og sundhedsministeren (Bertel Haarder):
Hvis jeg så igen skal bygge på formodninger, vil jeg sige, at jeg vil tro, at hele erstatningssiden er, om ikke sprængfarlig, så i hvert fald et meget vanskeligt område at gå igennem. Der er jo ingen, der ønsker amerikanske tilstande, og det behøver man heller ikke at få, selv om man tager erstatningssiden op.

Jeg tror, at det er klogt at holde tingene adskilt, specielt da vi er så tæt på at være enige om dette her. Så lad os få det på plads, og så kan vi jo samtidig starte en diskussion om erstatninger, som jeg kan forsikre om er en stor og omfattende sag.

Kl. 17:58

Anden næstformand (Søren Espersen):
Hr. Preben Rudiengaard for en kort bemærkning.

Kl. 17:58

Preben Rudiengaard (V):

Nu sidder der måske en række borgere i det her land og ser fjernsyn herfra, og jeg vil sige med hensyn til det her tandlægehaløj – så der ikke opstår nogen misforståelser – at det jo er klart, at hvis en tandlæge har sat en forkert krone på, kan patienten få noget erstatning, for sådan er tandklagesystemet.

Men kan ministeren ikke her for åben skærm og for åbent tæppe herindefra bekræfte, at en tandlæge er en autoriseret person, og at hvis en tandlæge ikke lever op til kriterierne i det her, så er det klart, at så kan man komme efter vedkommende i henhold til Sundhedsstyrelsens regelsæt og tage vedkommendes autorisation? Så der er altså ikke frit slag for tandlæger på det her område. Det tror jeg er meget vigtigt, og det vil jeg bare gerne bede om en bekræftelse af fra ministerens side.

Kl. 17:59

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ministeren.

Kl. 17:59

Indenrigs- og sundhedsministeren (Bertel Haarder):
Det kan jeg i enhver henseende bekræfte.

Kl. 17:59

Anden næstformand (Søren Espersen):
Fru Lone Dybkjær for en kort bemærkning.

Kl. 17:59

Lone Dybkjær (RV):

Det kan godt være, at der er penge involveret i forbindelse med tandlæger, og det er der selvfølgelig, for der er jo patienter, der kan komme til at betale en hel masse, og vi hører om ganske mange tilfælde med patienter, der har en eller anden måske sjælden sygdom eller andet, hvor de ikke kan få noget som helst og måske også oven i købet risikerer at blive fejlbehandlet. Jeg synes, det er forkert, hvis ikke man tager tænderne ind. Jeg mener, at hvis der er tale om en enkelt

krone, så lever man jo nok med det, men ofte er det jo meget mere dramatiske beløb.

Så vil jeg i øvrigt gerne sige – og spørge om – at der jo også er tandbehandlinger på hospitalerne.

Kl. 18:00

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ministeren.

Kl. 18:00

Indenrigs- og sundhedsministeren (Bertel Haarder):

Spørgsmålet, om man skal tage tænderne ind eller tage tænderne ud – undskyld udtrykket – synes jeg også vi skal drøfte. Jeg synes faktisk, jeg gav en ret god begrundelse for, at vi lader det system køre, som det kører, med den tilføjelse, som hr. Preben Rudiengaard kom med. Men jeg er helt med på at dyrke den vinkel, som fru Lone Dybkjær her nævnte; jeg vil bare ikke spille klog og give et færdigt svar her fra talerstolen, 14 dage efter at jeg er blevet sundhedsminister.

Kl. 18:00

Anden næstformand (Søren Espersen):
Fru Lone Dybkjær.

Kl. 18:00

Lone Dybkjær (RV):

Jeg må indrømme, at det er yderst prisværdigt, bare ministeren er åben over for, at vi tager en diskussion og måske også, at vi tager den diskussion, der handler om, at vi, hvis ikke vi kan klare det nu, så får en proces i gang for at klare det, for det er et nødlidende område, og det ville være rart at få en lidt bredere tilgang til det, end der er i dag. Jeg tror, folk er ret frustrerede over den måde, systemet kører på, og de føler måske ikke helt, at de får den hjælp, der skal til.

Kl. 18:01

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ministeren.

Kl. 18:01

Indenrigs- og sundhedsministeren (Bertel Haarder):

Jeg har ikke påstået, at der hele vejen igennem er logik i den forskel, der er på hele tandsystemet og det øvrige sundhedssystem, og det gælder jo altså også de betalingsprincipper, der er. Så det kan ordførereren have meget ret i.

Kl. 18:01

Anden næstformand (Søren Espersen):
Tak til ministeren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen slut.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Sundhedsudvalget, og hvis ingen gør indsigelse herimod, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

20) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 106:

Forslag til folketingsbeslutning om behandling af patienter med sjældne kræftsygdomme.

Af Liselott Blixt (DF) m.fl.
(Fremsættelse 20.01.2010).

Kl. 18:02

Forhandling

Anden næstformand (Søren Espersen):

Forhandlingen er åbnet. Indenrigs- og sundhedsministeren.

Kl. 18:02

Indenrigs- og sundhedsministeren (Bertel Haarder):

Forslaget går ud på at pålægge regeringen at tage initiativ til inden udgangen af denne folketingssamling at fremsætte lovforslag, der sikrer, at patienter med sjældne kræftsygdomme altid skal have ret til frit at vælge en anerkendt behandling på sygehuse inden for EU/EØS-området og få denne betalt, såfremt danske hospitaler ikke opfylder Sundhedsstyrelsens såkaldte tommelfingerregel for varetagelsen af en specialiseret funktion.

Dernæst går forslaget ud på, at regeringen inden udgangen af indeværende folketingsår skal redegøre for muligheden for at udbygge og etablere samarbejder med udenlandske læger inden for EU/EØS-området om sjældne sygdomme.

Regeringen er enig med Dansk Folkeparti i, at patienter med sjældne kræftsygdomme skal sikres adgang til behandling af høj kvalitet – ligesom alle andre patientgrupper. Jeg er også enig med Dansk Folkeparti i, at vi skal gøre brug af behandlingssteder i udlandet, når patientunderlaget er for lille til at etablere et behandlingstilbud af høj kvalitet i Danmark. Så jeg er altså enig i målsætningen, men det middel, som præsenteres i Dansk Folkepartis forslag, kan jeg desværre ikke bakke op om – ikke mindst på grund af de uhenigtsmæssige afledte konsekvenser, som forslaget på længere sigt kan få for vores sundhedsvæsen.

Jeg vil minde om, at med sundhedsloven har patienter allerede ret til højt specialiseret behandling i udlandet, når vi ikke kan tilbyde en patient den nødvendige behandling her i landet. Ordningen vedrørende højt specialiseret behandling i udlandet er netop tiltænkt de situationer, hvor en sygdomstilstand er så sjælden, at der er for få patienter i Danmark til, at man kan etablere en dansk funktion, og hvor vi derfor må gøre brug af udenlandsk ekspertise. Patienten kan så henvises til højt specialiseret behandling efter indstilling fra den afdeling, som har den højeste ekspertise her i landet, og efter godkendelse af Sundhedsstyrelsen.

Med beslutningsforslaget lægges op til at fjerne den sundhedsfaglige vurdering for visitation til højt specialiseret behandling og i stedet indføre, hvad man kan kalde selvvisitering til behandling i udlandet. Man kan altså selv uden hensyn til en faglig vurdering vælge behandling i udlandet, når danske hospitaler ikke opfylder Sundhedsstyrelsens såkaldte tommelfingerregel, som jeg skal vende tilbage til. Det er jo altså virkelig en forandring, der vil noget. I bemærkningerne fremgår det, at patienterne derved vil få mulighed for behandling af høj kvalitet, men så simpelt kan det ikke opgøres.

Sundhedsstyrelsen har oplyst, at denne tommelfingerregel, som går ud på, at der skal være mindst 30 patienter og mindst 100 patienter inden for tilstødende områder, ikke ukritisk kan anvendes som pejlemærke for, hvornår vi i Danmark har den fornødne ekspertise til at varetage en højt specialiseret funktion. Det skyldes, at højt specialiserede funktioner typisk er samlet på særlig få hænder, og i en række tilfælde kan der overføres erfaringer fra udførelse af lignende procedurer på andre sygdomstilstande. Man kan så sige overføre erfaringer fra behandlingen af patientgruppe x til patientgruppe y, da be-

handlingsteknikken næsten er identisk. Således kan der selv inden for en højt specialiseret behandling med meget få patienter kunne opnås et tilstrækkeligt erfaringsgrundlag til at tilbyde behandling på et højt fagligt niveau.

Derfor kan man efter min mening ikke bruge Sundhedsstyrelsens tommelfingerregel som visitationskriterium, altså som kriterium for, hvornår man kan henvise sig selv til en specialiseret behandling i udlandet. Det er ikke, fordi regeringen er modstander af at give patienter flere rettigheder, men det skal være velbegrundet, og det skal i det større perspektiv gøre gavn og ikke skade på hverken patienterne eller sundhedsvæsenet. I dette tilfælde mener jeg, at forslaget er behæftet med nogle uhensigtsmæssige afledte konsekvenser.

Kl. 18:07

Som jeg ser det, vil indførelse af denne selvvisitation – hvor man altså kan henvise sig selv til behandling i udlandet – kunne medføre risiko for patientudstrømning fra behandling i Danmark til behandling i udlandet. Hvis kræftpatienter skal have mulighed for at henvise sig selv til behandling i udlandet, skal alle andre alvorligt syge patienter så også have det? For vi er vel enige om, at vi ikke går ind for forskelsbehandling i sundhedsvæsenet. Det fremgår også af forslagens bemærkninger, at rettigheden er tænkt bredere end til at gælde patientgrupper med sjældne sygdomme. Det vil sige, at det altså er tiltænkt andre patientgrupper end kun kræftpatienter.

Derfor kan forslaget risikere at blive en glidebane, som medfører, at vi gradvis vil miste muligheden for at kontrollere sygehusudgifterne og planlægge aktiviteten i sundhedsvæsenet inden for de omhandlede behandlingsområder. Det kan blive yderst udgiftsdrivende, og det er ikke sikkert, at det giver patienterne en bedre behandling, for vi er vel alle sammen enige om, at vi ikke ønsker at miste grebet om økonomien og heller ikke ønsker at miste grebet om planlægningen af sundhedsvæsenet. Det er også det hensyn, som EU-Domstolen har lagt vægt på ved den domspraksis, der har udviklet sig, hvorefter medlemsstaterne er berettiget til at kræve forhåndsgodkendelse, før en patient kan få dækket udgifter til hospitalsbehandling i et andet EU-land.

Bivirkningerne ved forslaget vil også kunne mærkes hos patienterne. Det, at patienter med sjældne sygdomme efter forslaget frit kan henvise sig selv til behandling i udlandet, vil selvfølgelig undergrave danske lægers mulighed for at opbygge nye kompetencer på disse områder og opretholde eksisterende kompetencer og fortsat blive dygtigere, for vi kan risikere, at der simpelt hen ikke bliver patienter nok, til at det kan lade sig gøre, fordi patienterne strømmer ud til tilsvarende behandlinger i udlandet. Det vil i yderste konsekvens betyde en nedspecialisering af det danske sygehusvæsen med fare for, at det ikke længere kan tilbyde en lang række højt specialiserede funktioner, og det kan så i øvrigt ende med at blive mindre godt for danske patienter. Flere og flere patienter vil kunne risikere, at de bliver nødt til at rejse til udlandet for at opnå højt specialiseret behandling, fordi grundlaget for behandlingen i Danmark er blevet undergravet. Derfor er jeg ikke sikker på, at det er til gavn for patienterne, hvis man gennemfører forslaget, som det står.

Jeg er også bekymret for patienternes sikkerhed og helbred, for når man fjerner kravet om, at patienten skal vurderes af den øverste sundhedsfaglige ekspertise, kan det jo altså føre til, at patienter ikke orienterer sig om, hvilke behandlingstilbud der er de bedste i udlandet eller i Danmark. Hvordan skal de på egen hånd kunne finde rundt i den jungle af mere eller mindre opreklamerede behandlingstilbud, der eksisterer i denne verden? Hvordan skal de kunne vurdere lødigheden og egnetheden i forhold til netop deres specifikke situation? Jeg er bange for, at nogle patienter på egen hånd vil opsøge behandlinger, som enten er virkningsløse, eller som gør mere skade end gavn, og derved kan det jo altså i værste fald komme patienterne til skade.

Samlet set mener regeringen, at de gældende regler om muligheder for højt specialiseret behandling i udlandet er tilstrækkelige i forhold til at sikre patienter – også patienter med sjældne kræftsygdomme – adgang til højt specialiseret behandling i udlandet. Den ordning, vi har, sikrer jo altså patienterne imod vilkårlige behandlinger i udlandet, som i værste fald også vil kunne forringe sundhedstilstanden.

Så ønsker forslagsstillerne, at regeringen i indeværende folketingsår skal redegøre for mulighederne for at udbygge og etablere samarbejder med udenlandske læger i EU/EØS-området om sjældne sygdomme. Jeg er enig i, at vi skal sikre, at der er et godt samarbejde med europæiske lande såvel som andre lande om behandlingen af sjældne sygdomme. Vi skal gøre brug af hinandens viden, erfaring og ekspertise – særligt på områder, hvor der er få patienter. Og det er jo netop formålet med, at man i EU har etableret et samarbejde om behandlingen af sjældne sygdomme. Der er nedsat en ekspertkomité under Kommissionen, som har til formål at drøfte og samarbejde om udviklingen på området. Derudover arbejdes der på at etablere europæiske referencenetværk, hvor man bl.a. skal udveksle og indsamle viden og data i forhold til patienter med sjældne sygdomme.

Kl. 18:12

Der er altså allerede søsat en række initiativer i EU-regi, og det samarbejde fungerer godt. Men regeringen vil gerne tage initiativ til at få belyst, om der er grundlag for yderligere samarbejder på tværs af landene i EU/EØS-området vedrørende sjældne sygdomme, herunder naturligvis også med vore nordiske kolleger.

Så jeg vil gerne tage sagen op på både nordisk og europæisk plan, men jeg må sige, at regeringen – af alle de grunde, jeg har nævnt – ikke kan tilslutte sig beslutningsforslaget, desværre.

Kl. 18:13

Anden næstformand (Søren Espersen):

Fru Liselott Blixt for en kort bemærkning.

Kl. 18:13

Liselott Blixt (DF):

Jeg takker for ministerens svar. Der var lidt positivt og lidt negativt, men der er nogle ting, jeg undrer mig over.

Først og fremmest kunne jeg godt tænke mig at spørge ministeren: Hvad er det at have for få patienter? Ministeren sagde, at når vi havde for få patienter, sendte vi dem til udlandet. Så det kunne jeg godt tænke mig at få et tal på, for man må jo vide, om det er 2, 5, 10 eller 20, som vi taler om er for få til, at vi selv vil operere. Tak.

Kl. 18:13

Anden næstformand (Søren Espersen):

Ministeren.

Kl. 18:13

Indenrigs- og sundhedsministeren (Bertel Haarder):

Det forslag, vi behandler, er jo bygget op omkring Sundhedsstyrelsens tommelfingerregel, altså reglen om, at hvis der er under 30 tilfælde om året eller inden for beslægtede områder er under 100 tilfælde om året, vil man ikke nødvendigvis opretholde det pågældende speciale i Danmark.

Men som jeg gjorde opmærksom på, er det jo sådan, at de højt specialiserede funktioner tit er i familie med hinanden, og at der i en række tilfælde vil kunne overføres erfaringer fra den ene patientgruppe til den anden. Man kan overføre erfaringer fra behandling af patientgruppe x til behandling af patientgruppe y; der er behandlingsteknikken næsten identisk. Og det er derfor, at jeg så indtrængende advarer imod at bruge denne tommelfingerregel som kriterium for, hvem der kan tage til udlandet.

Man kan jo tage til udlandet i dag i visse tilfælde, endda i temmelig mange tilfælde. Regeringen ønsker blot ikke at udvide det yderligere.

Kl. 18:14

Anden næstformand (Søren Espersen):
Fru Liselott Blixt.

Kl. 18:14

Liselott Blixt (DF):

Nu har vi nævnt tommelfingerreglen, for det er en af de eneste regler, vi har for, hvor mange man kan operere herhjemme i Danmark.

Jeg vil så referere til en sag, der har været i Nordjylland her sidste år, hvor en mand med lungehindekræft får tilbud om at blive opereret på Rigshospitalet, hvor der er en læge, der har opereret fem patienter og ikke kan love, at man får en lungebevarende operation. Manden finder så en specialist i England, der har opereret over 100 patienter, og tager derover og får en operation, hvor lungen bliver bevaret; det får han lovning på inden da.

Lige præcis den episode er blevet vist, og Arne Rolighed fra Kræftens Bekæmpelse er gået ud og har sagt, at der er områder med sjældne kræftsygdomme, hvor vi har brug for den ekspertise, som specialister i udlandet kan give os. Han nævner endda, at der er flere kræftområder, der kunne gøre brug af det, samt at Sundhedsstyrelsen og regionerne burde kigge på det her område. Mener ministeren ikke, at det specielt, når Kræftens Bekæmpelse selv går ud og foreslår det, er noget, vi kunne kigge på?

Kl. 18:15

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ministeren.

Kl. 18:16

Indenrigs- og sundhedsministeren (Bertel Haarder):

Jeg kan tilfældigvis godt huske den sag, og så sent som i går eftermiddags drøftede jeg den faktisk med direktøren for Kræftens Bekæmpelse. Han mener altså ikke, at man ud fra den sag kan slutte, at man skal gennemføre det meget vidtgående forslag, som vi behandler her.

Kl. 18:16

Anden næstformand (Søren Espersen):
Fru Lone Dybkjær for en kort bemærkning.

Kl. 18:16

Lone Dybkjær (RV):

Tak. Jeg synes, det her forslag var lidt svært at gennemskue, men det kan jeg jo vende tilbage til i min ordførertale. Men jeg regnede da ud, at det formentlig var kommet via Kræftens Bekæmpelse på en eller anden måde.

Jeg forstod ministeren sådan, at det, forslaget også indebar, var, at der ikke skulle være en forhåndsgodkendelse, altså at der er tale om en selvhenvisning. Det er jo det afgørende brud med det, vi har i dag, eller det afgørende brud med det patientdirektiv, som vi ikke har fået gennemført, ikke?

Det, jeg egentlig vil spørge ministeren om, er: Er det ikke rigtigt, at det vil sige, at man selv vælger sin behandling, om jeg så må sige?

Kl. 18:17

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ministeren.

Kl. 18:17

Indenrigs- og sundhedsministeren (Bertel Haarder):

Det er fuldstændig rigtigt forstået, og det er hovedårsagen til min store bekymring. For det er der, der også ligger en risiko for patien-

ten og en risiko for, at der er nogle, som tilbyder lidt for smarte behandlinger, som enten er virkningsløse eller gør skade på patienten. Hvis en sådan selvvisitering har været gældende i længere tid, kan man ligefrem risikere, at der spekuleres i den.

Derfor tror jeg altså, at det er klogt at holde fast i, at man ikke kan visitere sig selv til behandling af sjældne sygdomme i udlandet.

Kl. 18:17

Anden næstformand (Søren Espersen):
Fru Lone Dybkjær.

Kl. 18:17

Lone Dybkjær (RV):

Det næste, jeg vil spørge ministeren om, er: Hvad skønner ministeren det her vil koste? For det kom ministeren ikke ind på, og det vil le han absolut have gjort, hvis det var nogle fra oppositionen, der havde fremsat det her forslag.

Kl. 18:18

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ministeren.

Kl. 18:18

Indenrigs- og sundhedsministeren (Bertel Haarder):

Jeg kan kun sige, at det i værste fald kan blive meget kostbart, men jeg synes ikke, at jeg vil overdramatisere det. Jeg vil gerne fremsende forskellige scenarier for, hvor kostbart det kan blive, men jeg vil især lægge vægt på, at de penge, som man her kunne komme til at give ud, hvad enten det så på sigt er 100 mio. kr. eller 500 mio. kr. om året, simpelt hen er givet dårligt ud. Det er det, der er mit argument.

Kl. 18:18

Anden næstformand (Søren Espersen):
Hr. Per Clausen for en kort bemærkning.

Kl. 18:18

Per Clausen (EL):

Jeg synes jo, det er lidt usædvanligt, at ministeren ikke har et bud på, hvad et beslutningsforslag vil koste, for som fru Lone Dybkjær siger, så plejer det da at indgå rutinemæssigt, om jeg så må sige, fra ministerens side, når man behandler beslutningsforslag fra oppositionen. Særligt hvis oppositionen har anslået en udgift, plejer det at være sådan, at forskellige ministre redegør for, at de tal er helt forkerte. Og her har indenrigs- og sundhedsministeren tilsyneladende ikke rigtig noget bud på, hvad det vil koste, og det synes jeg er lidt overraskende.

Kl. 18:19

Anden næstformand (Søren Espersen):
Ministeren.

Kl. 18:19

Indenrigs- og sundhedsministeren (Bertel Haarder):

Jamen ingen er jo forpligtede ud over deres evner. Jeg mener, det er meget svært at skønne, hvor meget det koster på kort og på lang sigt. Måske var det i virkeligheden et ret ædrueligt skøn, jeg stangede ud, hvor jeg sagde, at det kan være fra 100 mio. kr. til 500 mio. kr. – måske 100 mio. kr. i starten voksende til 500 mio. kr. Men jeg vil ikke lægge hovedet på blokken for, at det bliver 500 mio. kr., jeg vil ikke overdrive. Men der er en udgift, og det vigtigste at sige er, at den udgift, de penge, er dårligt givet ud. Det var det, der var min argumentation.

Anden næstformand (Søren Espersen):

Hr. Per Clausen? Nej. Så siger jeg tak til ministeren, og så går vi i gang med ordførerrækken. Den første er Venstres ordfører, hr. Preben Rudiengaard.

Kl. 18:19

okumenteret behandling, som der kan være risiko for ved selvvalg i udlandet, må jeg sige at Venstre ikke kan gå ind for.

Kl. 18:24

Anden næstformand (Søren Espersen):

Fru Liselott Blixt, en kort bemærkning.

Kl. 18:20

Kl. 18:24

(Ordfører)

Preben Rudiengaard (V):

Jeg vil gerne starte med at præcisere, at Venstre i lighed med Dansk Folkeparti altid vil arbejde for at sikre, at vores kræftpatienter får den mest optimale behandling, ingen tvivl om det. Med hensyn til det, som dette beslutningsforslag drejer sig om, nemlig behandling i udlandet, vil jeg sige, at man jo i dag har mulighed for at blive behandlet i udlandet, når man blot er blevet visiteret dertil af den højeste sagkundskab, vi i Danmark har på området, dvs. Sundhedsstyrelsen med stor støtte fra second opinion-panelet og det rådgivende udvalg vedrørende kræftbehandling osv.

Derfor må jeg sige, at vi selvfølgelig godt kan opleve, at vi har nogle kræftsygdomme i Danmark, som er så sjældne, er så små, at man kan stille spørgsmålet: Kan vi oppebære den fornødne ekspertise?

Sådan sagde vi også for 10 år siden, og det har jo så vist sig, at vores kræftbehandling er blevet meget bedre på de sidste 10 år, ingen tvivl om det, og at vi nu også kan behandle flere. Så hvis mange af de patienter for 10 år siden var taget til udlandet, havde vi ikke kunnet oppebære den ekspertise, som vi har i dag. Så jeg vil sige, at vi jo har noget her i landet, men jeg vil stadig væk præcisere, at der kan være enkelte tilfælde, som vi ikke kan klare, fordi vi ikke har forudsætningerne, og så visiterer vi til og betaler for behandlingen i udlandet.

Men hvis vi ser på det blomstrende marked, som efterhånden kommer – og nu taler jeg ikke om Kina og andre lande, men jeg taler om EU/EØS-landene osv. – er det jo ganske vanskeligt at gennemskue det her. Fru Liselott Blixt har jo også været med i debatten om dokumentation for det i Frankfurt, hvor jeg stadig væk mener at der måske kunne være en videnskabelig evidens for en behandling, som vi dog ikke har kunnet få, og derfor siger vi stadig væk nej til det her.

Men når vi ser på EU som helhed, må jeg sige, at vi kan se, at det blomstrer med tilbud osv., og hvis jeg var kræftpatient, tror jeg også, at jeg kunne forfalde til at tage ned og blive behandlet hos en, fordi det jo er mit liv, det drejer sig om. Men jeg er bekymret for, at man så kan sige: Nu tager jeg til det og det sted, og så skal det offentlige betale for behandlingen, hvor der ikke er evidens for virkningen.

Jeg tror ikke, det holder med 100 mio. kr., vil jeg sige til sundhedsministeren, hvis vi endelig lukker op for den her sluse. Og jeg må sige, at når jeg snakker med kollegaer rundt om i det store udland, hører jeg, at der altså også er mange plattenslagere med kulørte reklamer, der forestiller sig, at de kan behandle forskellige ting – og jeg er angst som patient. Derfor må jeg sige, at jeg er bekymret for det her, og den del af det kan Venstre ikke tiltræde.

Med hensyn til at vi skal udbygge samarbejdet, vil jeg sige, at vi kun bliver bedre af samarbejde. Et bedre samarbejde mellem lægerne i EU/EØS-landene, det går vi ind for. Det gør vi også, hvad angår andre sygdomme. Fru Liselott Blixts forgænger Birthe Skaarup og jeg var ovre at se på behandlingen af Retts syndrom i Sverige, og der er et samarbejde på det område mellem Sverige og Danmark om den meget sjældne genetiske sygdom. Vi arbejder også sammen med franskmændene på andre genetiske områder, og det kan også udvides endnu mere til kræftområdet.

Så vi vil gerne se positivt på en række af de ting, der er i dette forslag, men det, at vi bare lader pengene følge patienten til en ud-

Liselott Blixt (DF):

Tak. Det er jo meget spøjst at lytte til, når ordføreren siger, at man ikke bare kan lade pengene følge patienten, for hvad er det dog, vi så mange gange har diskuteret her i salen omkring privat og offentligt samarbejde? Hvad er det, vi gør, når man som patient ikke kan få det, man har brug for, på et offentligt sygehus herhjemme? Så får man pengene med til et privat sygehus. Så jeg vil gerne høre hr. Preben Rudiengaard: Hvis en operation i Danmark koster 100.000 kr., og patienten så får 100.000 kr. med til et andet sygehus, hvor meget mere koster det så?

Kl. 18:25

Anden næstformand (Søren Espersen):

Ordføreren.

Kl. 18:25

Preben Rudiengaard (V):

Så koster det selvfølgelig ikke mere end de 100.000 kr., men når jeg giver pengene med til patienten, som skal behandles i det og det land, så er jeg også sikker på, at der er evidens for behandlingen. Jeg tør ikke give patienten 100.000 kr., hvis patienten tager til en eller anden forkromet blikkenslager et eller andet sted, der har sat en reklame op, hvor der står: Jeg kan behandle kræft. Sådan spiller klaveret ikke, vil jeg sige til fru Liselott Blixt.

Kl. 18:25

Anden næstformand (Søren Espersen):

Fru Liselott Blixt.

Kl. 18:25

Liselott Blixt (DF):

Til hr. Preben Rudiengaard: Jeg tror nok, at ordføreren kender undertegnede godt nok til at vide, at det jo ikke er, hvem som helst der bare går ud og får en aftale, lige så vel som de privathospitaler og privatklinikker i Danmark, der har aftaler, selvfølgelig også skal komme med noget dokumentation for, at de kan udføre de behandlinger, de skal.

Der står også i forslaget, at patienten kan gå derhen, hvor erfaringerne er størst det pågældende sted. Så mon ikke hr. Preben Rudiengaard ville tro, at regeringen også skulle lave aftaler med de pågældende steder, der har ekspertisen, sådan at man sikrede sig, at patienten kom hen til en specialist? Mon det ikke er den måde, man skal forstå forslaget på, eller er det helt hen i vejret? Det kunne jeg godt tænke mig at spørge ordføreren om.

Kl. 18:26

Anden næstformand (Søren Espersen):

Ordføreren.

Kl. 18:26

Preben Rudiengaard (V):

Det er jo det system, vi har i dag, vil jeg sige til fru Liselott Blixt. Jeg vil da gerne lukke op for, at vi kunne udvide det endnu mere, så vores second opinion-panel og vores Sundhedsstyrelse havde en bredere palet at bruge, under betingelse af – og det er vi så enige om – at der er evidens for behandlingen, og at vi er sikre på, at behandlingen er i top. Det kan godt være, vi skal udvide paletten. Det kan vi godt snakke om, fordi det vil være til gavn for vores patienter, men

hvis vi bare hælder pengene ned i baglommen på dem og de på lykke og fromme rejser af sted, så kan jeg være meget bekymret for, at det på længere sigt vil skade patientens helbred, fordi der ikke er tale om evidensbaseret behandling.

Kl. 18:27

Anden næstformand (Søren Espersen):

Tak til ordføreren.

Jeg skulle lige være sikker på, at ministeren var til stede, og det er han.

Så er det Socialdemokraternes ordfører, fru Sophie Hæstorp Andersen.

Kl. 18:27

(Ordfører)

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Socialdemokratiet har sammen med SF fremsat et forslag, der hedder »Fair Forandring«. I det forslag har vi et ønske om, at vi vil vende og udvikle og gøre de danske sygehuse til verdens bedste. Vi vil reformere, investere og forbedre kvaliteten af det danske sygehusvæsen for at opnå tre ambitiøse mål: Danskernes middellevetid skal øges mærkbart og komme på niveau med de øvrige nordiske lande. Markant færre danskere skal dø af kræft og andre livstruende sygdomme, end tilfældet er i dag. Medicinske patienter og kronisk syge skal behandles effektivt og værdigt. Et nyt flertal i Folketinget vil således tilføre 3,1 mia. kr. ekstra målrettet de områder, hvor sygehuse i dag ikke er gode nok, så vi kan sikre danskerne verdens bedste sygehuse.

Når det kommer til kræft, er det sådan i Danmark, at en tredjedel flere danske mænd dør af kræft end svenske mænd, og en fjerdedel flere danske kvinder dør af kræft end svenske kvinder. Det skyldes både, at flere danskere får kræft, og at chancen for at overleve kræft er ringere i Danmark end i Sverige.

Socialdemokraterne er sammen med SF parate til at prioritere de nødvendige midler og politiske tiltag for at sikre, at flere overlever kræftsygdom. For at virkeliggøre en effektiv kræftbehandling er der særligt tre indsatsområder, vi mener er afgørende. Det ene handler om bedre og hurtigere diagnose, så kræftsygdom opdages tidligere end i dag. Det andet handler om moderne behandlingsmetoder. Danske sygehuse skal være i front med de nyeste behandlingsmetoder, både når det handler om medicin og udstyr. Samtidig skal vi sikre en målrettet forebyggelse, bedre screening og vacciner, og borgervejledning skal optimeres, så færrest muligt kommer i risikozonen.

Dansk Folkepartis forslag her i dag tager sit udgangspunkt i en række tragiske patientsager, bl.a. i forhold til lungehindekræft, der er en sjælden kræftsygdom. Vi mener, at der er nogle sympatiske toner i Dansk Folkepartis forslag, men at konsekvenserne for patienter og i forhold til økonomien ikke er belyst godt nok. Så Socialdemokratiet kan ikke stemme for forslaget, som det ligger her nu.

Jeg synes personligt, at det er problematisk, som vi også så før i debatten, at tro, at fordi en behandling i Danmark koster 100.000 kr., er det også 100.000 kr., der følger med patienten til udlandet. Det koster jo også at rejse. Der skal være pårørende med, selv om det ikke står her i forslaget. Ej heller synes jeg, at Dansk Folkeparti i tilstrækkelig grad har gjort sig tanker om, hvordan man henter ekspertise til Danmark, så patienterne med sjældne sygdomme kan behandles her i Danmark frem for at lade patienterne tage rejsen rundt i verden på et tidspunkt, hvor de er udsatte og måske dødeligt syge.

Jeg synes også, at der er nogle spørgsmål omkring patientsikkerhed og kvalitet. Hvad er det for en kvalitet i behandlingen, patienterne rejser ud til? Hvem er det, der skal sikre denne kvalitet? Kan de pårørende komme med? Er rejsen betalt? Hvor lang tid skal de være væk? Hvem har råd til at tage af sted? Jeg mener, at det, som der er standardbehandling i Danmark, kan være eksperimentel behandling andre steder, og vice versa. Hvad med andre sjældne sygdomme?

Hvorfor er det kun kræft, der her er omfattet? De patienter vil da ganske berettiget også have et krav på, at regionerne betaler deres behandling i udlandet.

Der er allerede en lang række ting, man kan i dag. Ved en lægefaglig beslutning er det muligt i dag at sende patienter udenlands. Lad os udbygge dette yderligere. I nogle tilfælde har det også været muligt at hente lægelig ekspertise til landet og holde konferencer via nettet eller lignende. Lad os også udbygge dette. Det er vigtigt at arbejde for, at den samlede danske befolkning sikres adgang til ekspertise. Vi kan bakke op om, at regeringen redegør for mulighederne for at udbygge og etablere samarbejde om sjældne sygdomme med udenlandske læger inden for EU/EØS-området.

Danmark er et lille land, som Dansk Folkeparti også skriver, men så lille er vi heller ikke endda. I betragtning af at det er et parti, som fokuserer meget på, hvilke kvaliteter Danmark rummer, synes jeg måske ikke, at man sætter nok pris på de kvaliteter, vi faktisk har i Danmark. Vi har forskningsfyrtårne i Danmark. Vi har læger, der rager op – ikke bare på kræftområdet, men på en lang række andre områder. Vi har behandlingsmæssig kvalitet, også på kræftområdet, og det skal vi værne om.

De steder, hvor vi ikke er gode nok, skal vi selvfølgelig være bedre til at sikre, at der foregår et arbejde, og det er også den del af forslaget, som vi kan bakke op om, f.eks. at vi i en beretning eller ved, at regeringen kommer med en redegørelse, får sat større fokus på, hvad det er for steder, hvad det er for nicheområder, hvor vi ikke gør det godt nok, og hvordan vi så kan udbygge samarbejdet med udenlandske læger eller i nogle tilfælde sende flere patienter til udlandet.

Men vi mener, at det er et for bredt forslag til at sikre, at den ekspertise, vi faktisk har her i landet, også bliver udnyttet i tilstrækkelig grad, og til at alle patienter i det danske sundhedsvæsen sikres adgang til ekspertise og ikke kun nogle få.

Kl. 18:33

Anden næstformand (Søren Espersen):

Fru Liselott Blixt for en kort bemærkning.

Kl. 18:33

Liselott Blixt (DF):

Tak. Jeg vil gerne spørge fru Sophie Hæstorp Andersen, hvem det er, der har muligheden for at kontakte en specialist og betale af egen lomme. Er det dem, der har penge og viden og ressourcer til det i dagens Danmark, eller er det førtidspensionister eller folk på overførselsindkomst, der har den mulighed?

Kl. 18:33

Anden næstformand (Søren Espersen):

Ordføreren.

Kl. 18:33

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Ja, de, der har mulighed for det, er jo dem, som har økonomien i orden, har en opsparing. Vi kender jo helt almindelige mennesker, som har brugt rub og stub af deres opsparing eller har taget lån i deres hus for at komme af sted til f.eks. Kina, uden at vi kan se, at de egentlig har modtaget noget, vi kunne kalde en dokumenteret god effekt af den behandling, de så f.eks. har fået i Kina.

Jeg mener, at en ting er, at det formentlig altid vil foregå. Vi lever i en globaliseret verden, og jeg kan godt forstå, at man, hvis man er dødeligt syg, så også forsøger at komme de steder hen, hvor man hører at der foregår noget godt. Men jeg mener, at en anden ting er, det som udgangspunkt bør være det danske sundhedsvæsen, der understøtter en udvikling, så man, hvis der er en lægelig ekspertise, der tilsiger det, kan blive sendt af sted med en ordentlig ekspertise i ryggen, hvis det er det, der er behov for. Men vi skal også, så langt det

overhovedet er muligt, forsøge at sige: Hvis det er i England, de har ekspertisen, kunne vi så ikke lave et samarbejde med den pågældende læge om at kigge forbi Danmark og behandle de patienter, vi har her, eller gøre det gennem et samarbejde om konferencer eller lignende? Nu er internettet jo opfundet, og vi har opfundet en lang række mere interaktive måder; lad os dog bruge dem.

Kl. 18:34

Anden næstformand (Søren Espersen):

Fru Liselott Blixt.

Kl. 18:34

Liselott Blixt (DF):

Nu var jeg også inde på, at vi kan trække ekspertisen til Danmark. Men når vi nu taler om f.eks. det tilfælde, jeg talte om tidligere, hvor der er en læge, der har opereret fem i forvejen, kunne jeg da godt tænke mig at høre, at hvis det er dem, der har penge, der tager ud og finder specialisterne, hvem det så er, der bliver nummer seks i rækken, som den læge, vi har herhjemme, skal øve sig på. Har vi ikke sygdomme i Danmark, det er så få mennesker, der har, at det herhjemme mere bliver en forsøgsordning, mens man i andre lande bruger speciallæger, som netop formår at operere flere? Hvem er det, der igen bliver taberne? Er det ikke dem, Socialdemokraterne mange gange har stået frem og har sagt er dem, de understøtter, altså dem, der er taberne, dem, der gør den sociale ulighed?

Kl. 18:35

Anden næstformand (Søren Espersen):

Ordføreren.

Kl. 18:35

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Det tror jeg faktisk ikke nødvendigvis det bliver, for som fru Liselott Blixt også var inde på, afhænger beslutningen om, hvorvidt man virkelig opsøger behandling i udlandet – og ved, at den eksisterer – jo også meget af ressourcerne både hos de pårørende og hos den syge. Men det er jo ikke altid en garanti for, at man tager ud til de steder, hvor lægen står og siger: Ja, det var godt, du tog til Los Angeles; det var der, du fik den ypperste, ypperste behandling. Tværtimod har vi jo set masser af eksempler på, at folk, som jeg siger, sælger deres hus og optager lån og alt muligt andet for at tage til en eksperimentel behandling, som ingen kan stå inde for, men fordi de selv tror så meget på det, tager de alligevel af sted. Det vil vi aldrig fuldt ud kunne gardere os imod; det vil altid forekomme i en globaliseret verden, hvor folk kan læse og skrive og søge på nettet. Men det, der er vigtigt, er jo, at vi sikrer os, at der kommer ekspertise her til landet.

Der er det da rigtigt, at der har været nogle enkelte tilfælde, hvor man ikke har gjort det godt nok, og hvor danske læger måske ikke har været gode nok til at sikre, at der var et samarbejde med udenlandske læger, og det skal vi så have udbygget, sådan at der ikke bliver flere af den slags tilfælde.

Kl. 18:36

Anden næstformand (Søren Espersen):

Tak til ordføreren. Så er det SF's ordfører, hr. Jonas Dahl.

Kl. 18:37

(Ordfører)

Jonas Dahl (SF):

Jeg vil indledningsvis godt kvittere for den socialdemokratiske ordførers gode og fyldige gennemgang af »Fair Forandring«, som S-SF har fremlagt. Så det vil jeg spare forsamlingen for at få gennemgået endnu en gang. Det er nemlig korrekt, som den socialdemokratiske ordfører også sagde, at der faktisk fra S-SF's side er afsat op mod 5 mia. kr. årligt ekstra til sundhedsvæsenet, en tilført ekstra bevilling.

Men tilbage til det konkrete forslag fra Dansk Folkeparti. Om den første del af forslaget om at pålægge regeringen inden udgangen af indeværende år at fremsætte de nødvendige lovforslag osv. vil jeg sige, at vi fra SF's side har mange gode ting at sige om det. Det er meget sympatisk langt hen ad vejen, men vi må også sige, at det rejser en lang række spørgsmål med hensyn til den økonomiske side af sagen, og med hensyn til hvilke patienter der i givet fald ville have mulighed for at benytte sig af en given lov. Hele modellen med frit valg til at anerkende behandling på sygehuse inden for EU synes vi fra SF's side er en ganske bred og meget åben betegnelse, som der i hvert fald er behov for at indsnævre ganske betragteligt, såfremt vi skal kunne stemme for den del af beslutningsforslaget.

Anden del af beslutningsforslaget om at pålægge regeringen at komme med en redegørelse om mulighederne for at etablere og udbygge samarbejdet med udenlandske læger inden for EU/EØS-samarbejdet kan vi sådan set godt bakke op. Der er mange fornuftige ting i at få lavet et samlet arbejde fra regeringens side, hvor vi ser, hvordan man kan styrke et internationalt samarbejde i EU på bl.a. kræftområdet.

Men når det er sagt, vil jeg påpege, at SF i sidste samling bl.a. fremsatte forslag om second opinion i nordisk sammenhæng for netop at sikre, at kræftpatienter fik adgang til at få en second opinion. Det kunne være i nordisk regi, som vi foreslog. Vi har også talt for, at det f.eks. kunne være i europæisk regi, hvor man havde en second opinion-mulighed. Det ville netop åbne op for nogle af de muligheder, som Dansk Folkeparti forsøger at beskrive i det her forslag, og det mener jeg sådan set ville betyde, at vi langt hen ad vejen ville nå langt videre og langt bedre ind til patienterne, således at patienterne rent faktisk også fik mulighed for at søge en second opinion, som måske var udbredt lidt videre end den danske model, vi kender i forhold til second opinion i dag.

Når det er sagt, vil jeg godt anerkende, at der selvfølgelig er behov for, at vi øger behandlingen. Men vi skal bare huske på, at Danmark er blevet markant bedre de seneste år til bl.a. at behandle flere vanskelige og komplicerede kræftsygdomme. Som udvalget også er blevet præsenteret for af second opinion-panelet, er det faktisk en mindre og mindre liste over kræftsygdomme, som vi ikke opererer i Danmark. Så det går faktisk i den rigtige retning.

Jeg vil sige, at der er dele af forslaget, vi fra SF's side synes kan være fornuftige. Der er også dele af forslaget, som vi må sige der i hvert fald er behov for en præcisering af, ikke mindst af den økonomiske side af sagen, inden vi i hvert fald kan tilslutte os det. Vi vil gerne medgive, at i udvalgsarbejdet kan vi måske få præciseret de dele, som vi i hvert fald ikke finder er belyst tilstrækkeligt, men i den nuværende form kan vi ikke stemme for beslutningsforslaget.

Kl. 18:40

Anden næstformand (Søren Espersen):

Tak til ordføreren, og herefter er det den konservative ordfører, fru Vivi Kier.

Kl. 18:40

(Ordfører)

Vivi Kier (KF):

Når man får symptomer på, at kroppen har det dårligt, går man til læge. Det vigtige er, at man lytter til sin krop og går til læge. Det næste vigtige skridt er at få stillet en diagnose, og derfor betyder det rigtig meget, at vi i Danmark har en fagligt høj lægekapacitet, som kan stille den rette diagnose og anbefale en behandling. Som ofte foregår alt det her uden de store problemer.

Så har vi en gruppe patienter – særdeles lille, heldigvis – som får stillet en meget sjælden diagnose. Men også her gælder det, at vi har en fagligt høj lægekapacitet, som følger udviklingen i andre lande, og som især har pligt til at følge udviklingen af de helt sjældne sygdomme. Det er altså sådan, vi har indrettet vores sundhedssystem,

hvilket så også indebærer, at danske læger både kan og skal henvise en patient til behandling i udlandet, hvis det danske system ikke kan varetage behandlingen – vel at mærke med Sundhedsstyrelsens godkendelse.

Med det her beslutningsforslag fra DF lægges der for mig at se op til, at patienterne frit kan vælge behandling i et andet land, hvis den her såkaldte tommelfingerregel ikke opfyldes. Nu har vi sagt det nogle gange, og jeg ved ikke, om vi lige skal prøve at præcisere, hvad det er. Altså, tommelfingerreglen er, at den enkelte læge udfører den pågældende procedure minimum 30 gange årligt, og at der pr. afdeling og i teamet omkring operationen er erfaringer fra minimum 100 procedurer årligt. Det er ligesom den regel, der skal ligge til grund, og kan man ikke opfylde det, har patienten ret til at vælge behandling i et andet EU/EØS-land.

Det kan jeg godt være lidt betænkelig ved. Jeg synes, ministeren forklarede det rigtig, rigtig fint, men man kan jo sige, at det er sådan en tommelfingerregel, men skal den følges helt slavisk, eller kan man sige, at der faktisk er nogle områder, som lægerne har et ganske godt kendskab til, og hvor de derfor godt kan tilbyde patienten en behandling? Jeg vil i hvert fald være ret betænkelig ved forslaget, som det ligger her. Jeg tror, det kan betyde en vældig udvandring og faktisk gøre, at vi slet ikke vil have specialer herhjemme mere.

Det andet element handler om udbygningen af samarbejdet med udenlandske læger inden for EU/EØS-landene. Samarbejdet foregår, og det kan højst sandsynligt godt udbygges endnu mere i forhold til de sjældne sygdomme.

Så må jeg sige, at jeg synes, at som debatten har været indtil nu, er det lige før, at det ikke er sjældne sygdomme, vi snakker om. Det er pludselig blevet eksperimentel behandling eller anden behandling. Sådan føler jeg næsten at dialogen har været, og jeg synes, det er vigtigt, at vi trækker den tilbage og siger: Her snakker vi om en lille gruppe mennesker, som har en meget sjælden sygdom. Og selvfølgelig har danske læger også i dag mulighed for at tilbyde behandling i udlandet, hvis det er noget, de ikke selv kan udføre, og det gør de. Jeg er til enhver tid åben for, at vi kigger på vores sundhedssystem, men som forslaget ligger her, kan jeg ikke tilslutte mig det.

Kl. 18:43

Anden næstformand (Søren Espersen):

Tak til ordføreren. Så er det den radikale ordfører, fru Lone Dybkjær.

Kl. 18:44

(Ordfører)

Lone Dybkjær (RV):

Tak. Jeg var af to grunde noget forbløffet, da jeg læste forslaget. For det første var det, som om ordføreren pludselig var positiv over for EU og patientrettigheder og alle den slags ting. Vi er nogle, der min- des forskellige diskussioner i forskellige fora, hvor det måske ikke har været helt så åbenbart med positiviteten. Det andet er, at der overhovedet ikke var nogen penge inde i billedet, det drejede sig bare om en rettighed og en blankocheck. Det er så noget af det, vi i andre partier ellers normalt bliver kritiseret voldsomt for, hvis vi kommer frem med den slags forslag. Det gør vi derfor heller aldrig.

Derfor synes jeg, at det er ejendommeligt, at forslagsstilleren faktisk har fremsat det her forslag, og at det oven i købet er gået igennem forslagsstillerens gruppe, men det må man så bare konstatere at det er.

Så må jeg sige, at jeg først nu er blevet lidt klogere på, hvad det egentlig er, der ligger i forslaget. Jeg forstår, at det, forslagsstilleren siger, er, at hvis det er sådan, at de læger, vi har her i landet med de specialer, ikke har en tilstrækkelig baggrund, må man visitere sig selv til udlandet. Det er jo meget interessant, og det synes jeg man skal diskutere lidt nærmere med ministeren. Ministeren har jo selv været inde på, hvordan vi så får ekspertisen og al den slags.

Jeg forstår det også på en sådan måde, at det, der foregår her i landet, er ansvarligt. For det, der indirekte står i det her forslag, er, at det, der foregår på de afdelinger, er møguansvarligt. Det er også det, ordføreren har sagt i forbindelse med sine spørgsmål. Jeg ved godt, at ministeren er ny minister, men lad os så se på embedet som sådan og virkelig stille ministeren dette spørgsmål: Hvordan kan ministeren tillade og acceptere, at der foregår noget, der er meget møgufor- svarligt, her i landet? Det er det, der står i forslaget.

Så vil jeg sige, at man må rette spørgsmålet til ministeren og spørge, hvordan han vil ændre på den uansvarlighed, der er her i lan- det. Nu står der, at det her gælder i forbindelse med kræft, men så må man jo sige, at det gælder en lang række andre sygdomme, som ikke er kommet med ind i billedet, og som vil gøre det endnu van- skeligere. Så man må spørge ministeren, hvordan han vil sikre, at der er et tilstrækkeligt samarbejde med andre lande, sådan at vi sikrer, at det, der foregår her i landet, ikke er uansvarligt. Det synes jeg så vi må prøve på at få belyst under udvalgsarbejdet.

Kl. 18:46

Anden næstformand (Søren Espersen):

Tak til ordføreren. Så er det Enhedslistens ordfører, hr. Per Clausen.

Kl. 18:46

(Ordfører)

Per Clausen (EL):

Jeg er sådan set ikke i tvivl om, at hvad angår økonomien i forslaget, vil der blive fundet en løsning i forbindelse med finanslovforhand- lingerne, for jeg kan se, at forslaget først skal gælde fra den 1. janu- ar, og skulle det her være et af de forslag, Dansk Folkeparti får igen- nem i forbindelse med finanslovforhandlingerne, finder man vel og- så en måde at beregne på, hvad det koster. Men det kan jo godt være, at det er et af de forslag, som er fremsat, ikke fordi det skal gå igen- nem ved finanslovforhandlingerne, men netop fordi det skal afvises af regeringspartierne. Det kan jo være godt at have lidt ekstra med i posen, så jeg opfatter det meget på den måde.

Når man kommer til selve forslagens indhold, vil jeg sige, at i En- hedslisten er vi sådan set meget enige i, at der findes eksempler på sygdomme, som er så sjældne, at det måske indimellem kan være så- dan, at den behandling, der foregår, antager karakter af et eksperim- ent. Ordføreren har selv nævnt lungehindekræft, og jeg vil sige, at der synes jeg også godt, at man kan se nogle eksempler på behand- linger, hvor det kan være usikkert, om den behandlingsform, der bli- ver anvendt, nødvendigvis er den bedste, i hvert fald hvis man sam- menligner med, hvad de gør i andre lande. Pointen er jo bare, at når man så sammenligner med, hvad de gør i andre lande, kan man hel- ler ikke være sikker på, at det nødvendigvis er det bedste, selv om de ihærdige hævder det.

Men jeg er sådan set i udgangspunktet helt enig i, at der selvføl- gelig skal etableres et samarbejde, og selvfølgelig skal danske sund- hedsmyndigheder være indstillet på at sende mennesker andre steder hen, hvis det er der, de skal sendes hen for at få den rette behandling. Jeg er måske i modsætning til fru Lone Dybkjær lidt skuffet over, at Dansk Folkeparti lader sig begrænse af EU's grænser, som om der ikke skulle kunne findes eksempler på sygdomme, som er så sjæld- ne, at det måske i virkeligheden ville være bedre at finde et helt tred- je sted at gennemføre behandlingen. Det synes jeg da man bør gøre ud fra, hvad der er det bedste, og ud fra, hvad der kan lade sig gøre.

Jeg vil også sige, at jeg måske også er lidt forbavset over, at det nu kun handler om, at patienter med sjældne kræftsygdomme skal have det her tilbud. Der kan være så mange andre sygdomme. Hvis det er sådan, at man mener, at det kun skal gælde i forbindelse med dem, som folk sådan umiddelbart kan dø af, kunne man jo skrive det, men der kunne jo også være tale om andre sygdomme, som i virkeligheden er så invaliderende, er så ubehagelige at have, at det

ville være rigtig godt og fornuftigt at sørge for, at folk fik den på verdensplan sådan bedst tænkelige behandling, som de kunne få.

Der er mit synspunkt, at det i hvert fald må være sådan, at inden man sender folk ud på den rejse rundt i verden for at finde den bedste behandling, må de danske sundhedsmyndigheder påtage sig et ansvar og godkende det, der sker. Hvorfor nu det? Er frit valg ikke altid at foretrække? Er frit valg ikke altid velsignelsesrigt?

Jeg mener faktisk, at både ministeren og ordførere fra både Venstre og De Konservative har sagt det meget præcist. Det handler om, at det jo ikke er alle, der fortæller hele sandheden om deres behandlings fantastiske effekt, eller rettere sagt: De overdriver måske den fantastiske effekt. Og i en situation, hvor man har en alvorlig sygdom, måske endda en dødelig sygdom, er man måske en lille smule ukritisk over for meget optimistiske prognoser og meget optimistiske signaler. Og så kunne det altså meget nemt være sådan, at den danske statskasse i stedet for at finansiere den bedst tænkelige behandling til mennesker med alvorlige sygdomme finansierede de bedste reklamebureauers kampagner for sygehuse rundtomkring i Europa og i verden. Og det synes jeg vil være rigtig dårligt.

Så jeg synes, at man skal arbejde videre med det, det handler om, nemlig at lave internationalt samarbejde om behandling af sjældne sygdomme, for det er en oplagt ting. Og vi skal selvfølgelig bruge anledningen til at kigge kritisk på, om man altid fra de danske sundhedsmyndigheders side sørger for at sende folk de rigtige steder hen i verden, når man ikke kan løfte opgaven i Danmark på kvalificeret vis.

Hvis der er eksempler på det, skal der selvfølgelig gribes ind over for det, men som forslaget ligger her, synes jeg, at det lidt for meget er at kaste mange, mange penge ud til noget, som vi ikke har nogen som helst sikkerhed for gavner patienterne, det kunne måske endda, som ministeren antydede, i nogle tilfælde skade dem.

Kl. 18:50

Anden næstformand (Søren Espersen):

Tak til ordføreren. Så er det ordføreren for forslagsstillerne, fru Liselott Blixt.

Kl. 18:50

(Ordfører for forslagsstillerne)

Liselott Blixt (DF):

Først og fremmest vil jeg takke for alle de meldinger – positive og negative – der er kommet. Jeg kan kun sige, at jeg en anden gang må udforme forslaget, så man forstår, hvad der står i det, frem for at man gætter sig til, hvad der står i teksten.

Dansk Folkeparti fremsætter dette forslag for at tilgodese de kræftpatienter, som har en så sjælden kræftsygdom, at Danmark ikke selv kan stille specialister, der kan leve op til Sundhedsstyrelsens tommelfingerregel, til rådighed. Sundhedsstyrelsens tommelfingerregel om varetage af en specialiseret funktion er, at den enkelte læge skal udføre den pågældende procedure minimum 30 gange årligt, og at der pr. afdeling og i teamet omkring operationen er erfaring fra minimum 100 procedurer årligt.

Det fremgår tydeligt af svarene på de spørgsmål, som Dansk Folkeparti har stillet ministeren, at der er kræftsygdomme, som er så sjældne, at der kun foretages meget få af den slags behandlinger i Danmark. Det er sygdomme, som man i andre lande behandler flere af på grund af større befolkningsgrundlag, og hvor man derfor har ekspertisen.

Dansk Folkeparti mener derfor, at det burde være den enkelte patient muligt selv at vælge, om man vil blive i Danmark og lade sig operere eller tage pengene med til et andet land, hvor ekspertisen er større, for derved at få den fagligt bedste behandling, der gør muligheden for at overleve større. Forslaget lægger samtidig op til, at regeringens skal undersøge muligheden for at udbygge og etablere sam-

arbejde om sjældne sygdomme med udenlandske læger inden for EU/EØS-området.

I Danmark er der i de seneste år opnået betydelige fremskridt inden for kræftområdet. Vi har fået kræftpakke I og kræftpakke II, der har betydet, at kræftpatienter i dag tilbydes et hurtigere og bedre forløb ved de såkaldte pakkeforløb. Dansk Folkeparti har netop indgået en aftale med ministeren om endnu en garanti – en garanti for, at alle kræftpatienter får en forløbskoordinator for at sikre sammenhæng i behandlingen. Det glæder os, og nu bør vi blot sikre de patienter, som lider af en så sjælden kræftsygdom, at vores læger ikke er specialiseret på området. Vi er klar over, at man som læge for at blive dygtig skal have nogle patienter, men hvis man i forvejen ved, at det er en sygdom, som vi ikke har eller får ret mange tilfælde af, så burde vi bruge vores ressourcer bedre.

Danske Regioner, som skal varetage disse opgaver, har lige sendt en status samt nye mål om en samlet kræftindsats ud. De beskriver, at det er svært at rekruttere højt kvalificeret personale. Henrik Harling, ledende overlæge, dr. med., på kirurgisk afdeling K på Bispebjerg Hospital, beskriver samtidig det vanskelige ved, at man med de nye operationsmetoder stiller store krav til uddannelse og regelmæssig efteruddannelse af kirurgiske subspecialer. Et mindre antal kirurgiske specialister skal således behandle kræftpatienter fremover, hvorfor det vil være en årrække, før det nødvendige antal kirurger er uddannet. Derfor mener han også, at det af hensyn til opretholdelse af behandlingskvaliteten bør sikres, at alle kirurgiske kræftafdelinger har det nødvendige befolkningsunderlag, og at lavvolumenafdelinger ikke varetager denne opgave. Kan det da siges klarere?

Netop derfor mener vi i Dansk Folkeparti, at vi bør bruge vores samarbejde med andre EU-lande, netop fordi vi som et lille land ikke selv kan varetage de sjældne operationer, som andre lande kan. Vores dygtige kræftkirurger har masser at lave og muligheder for at blive endnu bedre til det, de nu kan, men de få operationer, som der er ved sjældne sygdomme, bør vi få specialister til at tage sig af.

Man kan prøve at forestille sig, at det er en selv eller ens kære, som får en kræftsygdom, som ikke kendes af ret mange i Danmark. At få en sygdom er svært, men at få en kræftsygdom er endnu sværere, for det er det samme som at få en dødsdom. Selv om vi ved, at man kan leve med nogle kræftsygdomme som en kronisk sygdom, så er der flere former for kræft, som bliver livstruende sygdomme. Hvis man så samtidig ved, at lægerne i Danmark kun har opereret 5 patienter, mens de i England har opereret 50 gange flere, hvor vil man så helst opereres eller få sine kære opereret? Hvor vil man sende sin kone, kæreste eller datter hen for at være sikker på, at det fører til helbredelse?

Det er det spørgsmål, jeg synes vi skal stille os selv, og jeg tror, at mange af os godt ved, hvad svaret ville være. For hvad er grunden til, at vi alle er enige om at lave en specialeplanlægning, som vi er i gang med i øjeblikket? Den er, at vi ønsker at samle operationer ved de samme afdelinger, personaler og læger for at få de bedste specialister på området.

Kl. 18:55

Vi bør og skal have et samarbejde på tværs af EU. Det er faktisk vedtaget i EU. EU's Råd af sundhedsministre behandlede og vedtog den 9. juni en henstilling til medlemslandene om sjældne sygdomme. Bliver henstillingen fulgt? stod der skrevet. Ja, det er der jo tradition for i Danmark. Budskabet var klart: Medlemslandene skal sikre bedre forhold for patienter med sjældne sygdomme, bl.a. inden for forskning, adgang til behandling og internationalt samarbejde. Henstillingen fra EU omfatter både patienter med sjældne arvelige sygdomme og patienter med pådragne sygdomme som f.eks. lungehindekræft. Lungehindekræft rammer omkring 100 danskere om året, og efter EU's definition er det en sjælden sygdom, når den forekommer hos færre end 2.500 danskere.

Jeg har hørt, hvad ordførerne har sagt, og synes, jeg vil prøve at referere til nogle af de ting, der er kommet frem.

Ministeren var inde på, hvordan vi skulle vurdere lødigheden af specialister, vi sender patienterne til. Men når vi nu taler om specialister, så ved vi jo selv, hvad vores tommelfingerregel er, og så er det jo klart, at vi ikke laver aftaler med nogen, der ikke har den specialistikviden. Vi ved, at i EU har vi det samarbejde og skal have det samarbejde, og det er da klart, at så må man jo vide, hvordan lødigheden er, lige så vel som vi gør det for vores privathospitaler, som vi laver mange aftaler med. Så jeg mener, at vi jo må have noget know-how på området.

Og kostbart? Jamen hvad er det, der er kostbart? Er det afhængigt af, om vi laver operationen herhjemme eller vi laver den i udlandet? Jamen hvem tager det mon længst tid for: dem, der laver 5 operationer på et år, eller dem, der laver 100 operationer på et år, dem, der har et team, der er vant til at tage sig af den samme slags operation? Vi ved det fra kræftpakkerne, vi ved det fra andre steder, hvor man laver nogle modeller, hvor man er dygtig, og det er en af grundene til, at vi har en specialeplanlægning. Øvelse gør mester. Det vil sige, at laver man 100 operationer i England, så kan man kun være bedre. Så kostbart? Nej, man får de samme penge, som det ville koste i Danmark, med til det pågældende sted, så man i forhold til netop de EU-patientrettigheder, som vi har diskuteret mange gange, har de samme forhold. Man får de penge, som det koster, med til et udenlandsk sygehus.

Jeg var meget glad for det, Venstres ordfører, hr. Preben Rudengaard, sagde, for jeg synes, at det på de sidste svar lød, som om han gerne ville være med, hvis man kunne vide, at der var evidens. Men igen er det jo lige præcis det, forslaget lægger op til, og som jeg har nævnt i mine svar på tidligere spørgsmål: Selvfølgelig er det specialister, vi skal henvende os til, og på samme måde, som vi har lister over, hvem vi laver aftaler med, regionerne og de private, laver man da aftaler med de udenlandske sygehuse. Jeg kan ikke se problemet.

Fru Sophie Hæstorp Andersen talte om, om vi skulle have ekspertisen til Danmark. Jeg ved ikke, om det er, fordi vi har udformet det forkert, men i mit forslag står der:

»Foruden at indhente erfaringer er formålet bl.a. at hente erfaringer udenlandske læger/team i EU/EØS til Danmark for at foretage sjældne behandlinger i Danmark«.

Så på den måde: Er der en ekspertise, vi vil oparbejde, så kan vi tage dem til landet. Så det står i forslaget. Og ja, vi har kvalitet, og det har jeg også sagt i min ordførertale. Vi har dygtige læger, men vi ved også, at vi mangler læger, og jeg har lige læst op, hvad en overlæge har sagt om, at det tager tid. Det tager tid at uddanne sig, og vi har ikke ekspertisen, vi har ikke de læger, der skal til.

Hr. Jonas Dahl var inde på noget om second opinion, og jeg tænker: Hvad er det, der står i forslaget, som handler om second opinion? Second opinion betyder, at man kan få lov til at få en anden behandling, hvis man er opgivet i det danske behandlersystem. Så det har ikke noget med dette forslag at gøre.

Det samme vil jeg sige til fru Vivi Kier: Det er ikke eksperimenter. Det her er specialister, det er sygdomme, vi kender til, men som vi bare har få tilfælde af i Danmark.

Fru Lone Dybkjær talte om EU-rettigheder. Jeg har siddet i et EU-udvalgsmøde og talt om EU-patientrettigheder og netop rost, at det var noget af det, vi kunne bruge EU til, når vi nu har et samarbejde og vi er tvunget til at have et samarbejde med EU. EU-Domstolen siger, at vi skal have nogle EU-patientrettigheder, og det er lige præcis her, det kommer nogle patienter til gode, nogle patienter i Danmark, der har en livstruende sygdom, som man ved at specialister i andre lande kan være bedre til at behandle, end vi er herhjemme. Og det er ikke for at forklejnede læger, vi har herhjemme, vi har bare ikke nok syge eller nok læger, som kan uddanne sig til at blive gode.

Hr. Per Clausen kom ind på økonomien. Jeg har været inde på det før. Det er jo den samme økonomi; jeg tror endda, det er billigere, for vi ved jo, at det tager tid at lave en operation, øvelse gør mester, og skal man operere 5, tager det x antal timer, men har man øvelsen og har opereret 100 eller 200, tager den nok lidt mindre tid og koster det samme – eller måske endda lidt mindre.

Jeg tror, jeg har svaret på de fleste spørgsmål, men det kan være, at der er nogle, der har markeret, og så vil jeg gerne svare dem også. Men tak for det.

Kl. 19:01

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Det er lige det, der er. Hr. Jonas Dahl, værsgo, et spørgsmål.

Kl. 19:01

Jonas Dahl (SF):

Jeg er selvsagt ikke helt enig. Jeg mener faktisk, at nogle af de muligheder, vi har for second opinion, netop er at sikre, at der faktisk er mulighed for at få afsøgt andre muligheder for behandling af kræftformer af mere sjældne karakter. Men lad det ligge.

Jeg er lidt nysgerrig efter at få at vide, hvor man kan læse om finansieringen af det her forslag. Jeg går ud fra, at når Dansk Folkeparti fremsætter det her forslag, så er det selvfølgelig fuldt finansieret, og at man har et overblik over, hvor meget forslaget koster, men det kan jeg ikke umiddelbart læse i forslaget. Jeg vil bare høre, om ordføreren kan oplyse det.

Kl. 19:01

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 19:01

Liselott Blixt (DF):

Det er jo præcis det, som jeg lige har stået og fortalt. Herhjemme har vi også en pris på operationer, og det ved vi. Jeg tror, at vi mange gange herinde i Folketingssalen har talt om DRG-takster, men det kan vi da også tale om igen og sige, at vi laver DRG-takster på alle vores operationer. Vi laver en DRG-takst for, hvad det koster at få opereret et lungehindekræfttilfælde, som er lungebevarende, så vi har en pris på det, og den pris koster det så, uanset om den bliver foretaget herhjemme, eller om den bliver foretaget i udlandet.

Kl. 19:02

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Værsgo til spørgeren.

Kl. 19:02

Jonas Dahl (SF):

Men jeg går også ud fra, at ordføreren vil medgive, at et økonomisk ansvarligt parti selvfølgelig også fremlægger finansiering og fortæller, hvor man konkret vil tage pengene fra, og jeg går også ud fra, at ordføreren har fuldt kendskab til, at når det er så sjældne sygdomme, så er det faktisk også sygdomme, hvor man ikke har en fastsat DRG-takst. Et eller andet sted skal pengene hentes fra. Når man ikke har en DRG-takst, som man i givet fald kan bruge på et dansk hospital, fordi behandlingen ikke findes, så skal pengene findes et andet sted, og man skal vel også have udregnet en DRG-takst. Hvor stort er det beløb, man i givet fald må søge behandling for i udlandet? Hvem skal i givet fald fastsætte det?

Der er nogle uklarheder i den del af forslaget. Jeg skal bare høre, om ordføreren kan løfte sløret for, hvor det konkret er, vi skal hente finansieringen, og hvilke satser vi konkret skal bruge til de sjældne kræftformer, hvor der ikke findes en DRG-takst.

Kl. 19:03

Kl. 19:06

Den fg. formand (Karen J. Klint):
Værsgo til ordføreren.

Kl. 19:03

Liselott Blixt (DF):

Nu er vi jo så heldige at være i den situation, at vi har siddet med ved finanslovforhandlingerne, og vi er et økonomisk ansvarligt parti, hvad vi har vist gentagne gange gennem de seneste finanslovforhandling. Når vi kommer med et forslag, så har det selvfølgelig været oppe gennem hele gruppen, og der har vores finansordfører også været inde over. Som sagt, så kunne jeg da godt tænke mig at høre – ja, jeg skal jo ikke stille spørgsmål til ordføreren, men det vil jo så sige, at Socialistisk Folkeparti mener, at der er sygdomme, man ikke skal behandle i Danmark, fordi det koster penge, for på samme måde, som det koster penge herhjemme, koster det også penge i udlandet.

Kl. 19:03

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Hr. Jonas Dahl har ikke flere spørgsmål, så det må hænge i luften. Der er til gengæld tre andre, der har markeret for at stille spørgsmål. Den første er hr. Preben Rudiengaard, værsgo.

Kl. 19:04

Preben Rudiengaard (V):

Jeg kunne jo høre, at jeg blev taget til indtægt for, at vi var meget enige. Det er vi da også i mange sammenhænge, men det, jeg gerne vil vide, er, at hvis nu de patienter selv tager af sted til et eller andet land i EU og vi er enige om, at der skal være evidens for behandlingen, hvem det er så, der skal godkende den evidens. Det vil jeg da gerne vide. Er det de danske sundhedsmyndigheder eller de tyske sundhedsmyndigheder, eller hvem pokker er det, for der er også lidt forskel mellem de europæiske lande omkring godkendelsesprocedurer osv. Så jeg vil da gerne vide: Er det de danske sundhedsmyndigheder, der skal godkende den klinik, for så er vi jo tilbage i det system, som vi har i dag?

Kl. 19:04

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 19:05

Liselott Blixt (DF):

Jeg tror da, at hr. Preben Rudiengaard godt er klar over, hvordan det foregår med andre EU-patientrettigheder. Dem har vi jo diskuteret flere gange, netop fordi de kan være svære at forstå. Vi har netop set på nogle af de EF-domme, der har været. Jeg mener, at hvis vi i Danmark indgår i det her, så indgår man aftaler, som jeg var inde på tidligere, og så er det jo op til os herhjemme at finde ud af, hvad det er, der skal til, for at vi godkender et hospital eller en specialist, der kan udføre opgaven. Der er ikke nogen, der siger, at man går ud og finder et sted, som der også var nogle, der mente før. Det var lige før, de mente, at man bare kunne tage ud til tredjeverdenslande og hokuspokus, så kunne man få det betalt. Det er jo ikke meningen med det her forslag. Så læser man det ikke godt nok eller ved ikke, hvad EU-patientrettighederne står for. Det er jo, at man bliver godkendt, når man har brug for en behandling, og at man så kan tage de penge med, som det eventuelt ville koste herhjemme, og hvis man er mindrebemidlet, så kan man få pengene med på forhånd.

Kl. 19:06

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Hr. Preben Rudiengaard for andet spørgsmål.

Preben Rudiengaard (V):

Jeg forstod det ikke rigtigt. Det kan også være på grund af tidspunktet her. Jeg vil bare spørge igen: Hvis jeg nu havde en lungehindekræft, et mesotheliom, som det også kan hedde, og jeg ønskede at tage til Tyskland og blive behandlet, hvem skal så godkende det sted, jeg skal hen – der skal være evidens for det – for hvis jeg nu er meget syg, så kan jeg jo ikke selv gøre det? Nu har jeg jo i modsætning til mange andre en forudsætning for at vurdere det, men for almindelige mennesker, der ikke har den baggrund, er det så stadig væk Sundhedsstyrelsen, der skal godkende det? Jeg kan ikke forstå det.

Kl. 19:06

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 19:06

Liselott Blixt (DF):

Er det så svært at forstå? Det tror jeg ikke. Jeg tror mere, at man skal prøve at få sået tvivl om, hvad der er i forslaget.

Jeg skal ikke stå og detailbestemme, hvem der skal beslutte, hvem der skal have specialister. Det kan være Sundhedsstyrelsen måske i samarbejde med – når vi taler om kræft – kræftlægerne. De samarbejder også på tværs af landene og ved, hvem der er specialister. Det er helt sikkert. Det er ikke Kina og Japan, vi taler om her. Det er EU-lande, som vi taler om. Det er vores nordiske samarbejde, vi taler om. Jeg mener, at der er så mange andre områder, vi samarbejder med EU på, og der er så mange andre områder, hvor Sundhedsstyrelsen går ind og godkender privathospitaler, privatklinikker og måske også udenlandske læger.

Kl. 19:07

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Næste spørger er fru Sophie Hæstorp Andersen, værsgo.

Kl. 19:07

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Jamen det interessante er jo sådan set i den sammenhæng, at vi også har læger og behandlinger i Europa, som i Danmark bliver karakteriseret som eksperimentel behandling, og som andre siger er standardbehandling. Så der er da et problem. Vi skal ikke længere end til Tyskland. Sundhedsudvalget har jo gentagne gange haft en minister i samråd og spurgte ind til, hvorfor det er, at danske patienter ikke kan få adgang til behandling i Tyskland, og det er, fordi Sundhedsstyrelsen anser den for eksperimentel. Så det er da en reel problemstilling, hr. Preben Rudiengaard rejser.

Mit spørgsmål følger nu mere op på hr. Jonas Dahl. Fru Liselott Blixt siger, at man kan lave takster, ligesom man gør det mellem private hospitaler og offentlige hospitaler i Danmark, men det, der er hele humlen i Danmark, er jo, at det gør man i forbindelse med det udvidede frie valg og det frie valg mellem offentlige hospitaler, og der skal man jo ikke indregne udgifter til f.eks. transport. Hvad gør man derudover i de tilfælde, hvor det viser sig, at den behandling, som måske koster 100.000 kr. i Danmark, tager det engelske hospital 200.000 kr. for, fordi det mener de er den omkostning, som det kræver at tage en dansk patient ind i det engelske sundhedsvæsen?

Kl. 19:09

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 19:09

Liselott Blixt (DF):

Først og fremmest vil jeg sige, at det, vi taler om her, er dokumenteret behandling. Det ved vi også alle sammen hvad er. Vi har også nogle patientrettigheder, og hvis der er ventelister herhjemme, kan vi bruge EU-patientrettighederne og gå til et andet sygehus, når det er veldokumenteret behandling. Jeg synes ikke, at det kan være så svært at se, hvad det er for sygehuse, hvad det er for specialister, man kan henvende sig til. Det er ikke eksperimentel behandling, vi taler om her. Det er dokumenteret behandling, hvor man har specialister på området. Det vil jeg gerne slå fast.

Med hensyn til betalingen kan jeg ikke stå og fortælle, hvad en lungehindekræftoperation koster. Jo, det kan jeg godt. Jeg ved, den koster 110.000 kr. Men der er jo mange forskellige sjældne kræftområder, hvor der er forskellige priser, og det er selvfølgelig noget, man må tage med, og som Sundhedsstyrelsen går ind og ser på. Det er jo det samme, som når vi taler om medicin, og hvor meget en medicin må koste for den enkelte patient. Jeg har endnu ikke hørt nogen sundhedsordførere komme med en pris på, hvor meget det må koste at behandle.

Kl. 19:10

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Værsgo til spørgeren.

Kl. 19:10

Sophie Hæstorp Andersen (S):

Spørgsmålet gik ikke på, hvad det må koste at behandle en patient, men spørgsmålet går på, at der jo ikke er nogen økonomi med i det her forslag. Dansk Folkeparti siger ikke, at det her forslag formentlig vil koste så og så mange millioner kroner ekstra, eller at vi vil tilføre det og det eller lignende. Det, man siger, er, at man vil give borgerne et frit valg til at blive behandlet i et andet EU-land, og at pengene bare skal følge patienten, men man siger ikke noget om, hvor de ekstra midler skal komme fra, hvis flere patienter tager til udlandet, og det der viser sig at være en langt dyrere behandling end den, vi vil tilbyde i Danmark. Det er dér, forskellen ligger. Der er det jo bare sådan, at hvis der ikke følger penge med til indførelsen af sådan et forslag her, bliver pengene jo nødt til at komme fra andre patienter. Så er det jo bare besparelser, som man skal ud at hente, måske fra andre kræftpatienter.

Så jeg vil godt have at vide helt konkret: Hvis en behandling koster 100.000 kr. i Danmark, men viser sig at koste 200.000 kr. i England, skal patienten så selv betale differencen på 100.000 kr., eller hvor forestiller Dansk Folkeparti sig at de ekstra penge skal komme fra?

Kl. 19:11

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 19:11

Liselott Blixt (DF):

Som jeg sagde tidligere, er vi jo i den heldige situation, at vi sidder med i finanslovforhandlingerne, og vi ved, at vi kan få nogle ting indført på området. Vi fremsætter ikke et beslutningsforslag, der har været igennem vores gruppe, og som alle er enige om, uden at vi siger, at kommer der en økonomisk beregning på det, står vi til ansvar for det og vil tilføre de penge.

Men samtidig mener vi også, at det her forslag ikke kommer til at dreje sig om ret mange mennesker, for det drejer sig om dem, der mener, at de har ressourcerne til at tage til et andet sted. Der er faktisk også mange, der siger, at de bliver herhjemme og tager de læger, tror på de læger, der har opereret de få. Vi vil bare give muligheden

for, at patienten kan bruge det her forslag. Så selvfølgelig er vi da økonomisk ansvarlige. Vi går ikke ud og siger, at nu bruger vi 5 mia. kr., som vi tager fra cigaretter og alkohol, selv om vi gerne vil have, at folk skal holde op, men vi siger, at det her er noget, vi godt vil gå ind i.

Kl. 19:12

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Fru Lone Dybkjær er næste spørger. Værsgo.

Kl. 19:12

Lone Dybkjær (RV):

For det første er patientdirektivet jo ikke gennemført. Men det, der er meningen med samarbejdet om sjældne sygdomme, er vel, at man ikke skal have alle mulige behandlinger alle mulige steder, men at man koncentrerer dem. Det er sådan, jeg forstår forslaget, og det er det, jeg godt vil spørge ind til. Det har faktisk ikke noget med det at gøre, for vi har en behandling herhjemme.

Sådan som jeg forstår forslaget – det vil jeg gerne have be- eller afkræftet – ønsker Dansk Folkeparti, at vi, ligesom vi har det i Danmark inden for den offentlige sektor, nu får et frit sygehusvalg inden for hele Europa for nogle ganske bestemte typer af sygdomme. Jeg synes, det er mærkeligt, at man kun udvælger kræftsygdomme. Der kan være andre sygdomme, der kan være absolut lige så relevante. Er det korrekt opfattet?

Kl. 19:13

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 19:13

Liselott Blixt (DF):

Det er korrekt opfattet. Det er også fuldstændig korrekt, at det burde være alle sygdomme, men netop for at se, hvor mange der ville gøre brug af det, er det sjældne kræftsygdomme, som vi sætter fokus på, og for at se, om det er noget, man kan lave aftaler om. Et sted skal vi starte.

Kl. 19:13

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Fru Lone Dybkjær for sin anden korte bemærkning.

Kl. 19:13

Lone Dybkjær (RV):

Ja, ja, men vi har et frit sygehusvalg i Danmark; inden for den offentlige sektor kan man vælge frit, og hvis ikke man får en behandling inden for 1 måned, kan man gå til et privat sygehus. Det er så en side af det.

Det, som Dansk Folkeparti ønsker med det her forslag, er et frit sygehusvalg i hele Europa. Det er korrekt forstået, ikke? Det har ikke noget med 1 måned eller noget som helst andet at gøre, det er det frie sygehusvalg i hele Europa på samme måde, som man har et frit sygehusvalg i Danmark, fordi man hellere vil lade sig operere eller behandle et sted, hvor man har tillid til den pågældende afdeling. Er det korrekt opfattet?

Kl. 19:14

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 19:14

Liselott Blixt (DF):

Ja, under de forudsætninger, som man siger med tommelfingerregler. Det kan også være, at man siger, at det kan være et lavere antal, eller hvad man nu kunne blive enige om i forslaget.

For hvor mange operationer skal der til, for at det bliver for få? Det spurgte jeg også ministeren om, men kunne ikke rigtig få noget svar på det. For der må jo være et antal, der er for lille, og som vi bruger utrolig meget uddannelse og meget tid på, så ville det ikke være bedre, at vi kvalificerede vores læger til at gøre det, de er gode til, og at vi dér, hvor vi kun har få operationer, brugte specialisterne i andre lande? Så får vi mest for vores penge.

Kl. 19:15

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Den næste spørger er fru Vivi Kier. Værsgo.

Kl. 19:15

Vivi Kier (KF):

Tak. Jeg blev måske en smule forvirret på højere plan af nogle af de svar, som fru Liselott Blixt gav, så jeg har lige et enkelt spørgsmål. Som det er i dag, er det jo sådan, at kan vi ikke behandle patienter med sjældne sygdomme herhjemme, kan vi vælge at sende dem til behandling i udlandet, og der er det så Sundhedsstyrelsen, som godkender de patienter, der bliver sendt ud, og dermed er der også godkendt et behandlingssted, det vil sige, at man ved, der er evidens for behandlingen og alt det her. Jeg vil blot have ordføreren til at bekræfte, at det er sådan, systemet fungerer i dag, altså at det er Sundhedsstyrelsen, der godkender, at patienter med sjældne sygdomme, vi ikke selv kan behandle, kan blive sendt til behandling i udlandet.

Kl. 19:15

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 19:15

Liselott Blixt (DF):

Jamen jeg kan da bekræfte, at det er sådan.

Kl. 19:15

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Spørgeren for anden korte bemærkning.

Kl. 19:16

Vivi Kier (KF):

Jeg forstår så ikke helt, hvor forskellen ligger med det her forslag. Jeg hørte i forbindelse med nogle af de spørgsmål, hr. Preben Rudiengaard stillede, at fru Liselott Blixt nemlig svarede, at det kunne være Sundhedsstyrelsen, som skulle godkende det. Men det er jo sådan i dag. Så jeg forstår simpelt hen ikke, hvor det nye ligger i det her forslag, for det er jo sådan i dag.

Kl. 19:16

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 19:16

Liselott Blixt (DF):

Det er jo ikke sådan i dag, at selv om en læge herhjemme kun har fem operationer, godkender Sundhedsstyrelsen ikke, at man som patient kan tage en specialist i et andet land. Det er der, forskellen er. Der er behandlingsmuligheder herhjemme, der er bare for få. Fru Vivi Kier siger selv, at hvis vi ikke kan behandle herhjemme, kan man blive sendt ud. Vi går bare lige en tak op og siger: Der opereres måske tre eller fem om året, og der mener vi også man skal have den samme rettighed til at kunne få specialistbehandling ude.

Kl. 19:17

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren, og det var vist det sidste ord i denne sag.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen slut.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Sundhedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

21) 1. behandling af lovforslag nr. L 142:

Forslag til lov om ændring af lov om Forebyggelsesfonden. (Nye muligheder for støtte m.v.).

Af beskæftigelsesministeren (Inger Støjberg).
(Fremsættelse 25.02.2010).

Kl. 19:17

Forhandling

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Forhandlingen er åbnet. Den første ordfører er fru Ulla Tørnæs fra Venstre. Værsgo.

Kl. 19:17

(Ordfører)

Ulla Tørnæs (V):

Lovforslaget her er den lovgivningsmæssige opfølgning på en bred politisk aftale, som blev indgået tilbage i november måned mellem regeringen, Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre. Og lad mig indlede med straks at understrege, at jeg på Venstres folketingsgruppes vegne kan meddele, at Venstre kan støtte lovforslaget, der i vores øjne medfører en række væsentlige forbedringer af Forebyggelsesfonden.

Forebyggelsesfonden blev som bekendt oprettet med velfærdsaftalen i 2006. Det var en nyskabelse, og den har nu virket i 3 år. Forebyggelsesfondens formål er at øge fokus på, hvordan vi undgår nedslidning på arbejdspladserne ude i virksomhederne.

Jeg forstår for så vidt, at der i det store hele har været bred tilfredshed med Forebyggelsesfonden, men at der gennem årene er blevet peget på en række områder, hvor man kunne forbedre lovgivningen og dermed de lovgivningsmæssige rammer for Forebyggelsesfonden.

Med lovforslaget her tages der netop fat på, hvad jeg vil kalde forbedringer af Forebyggelsesfonden. Det, som lovforslaget drejer sig om, er nemlig, at ansøgningsprocessen bliver ganske væsentlig forenklet. Det gør den ved, at der nu etableres forebyggelsespakker, for blot at nævne et af de områder, som forbedres med lovforslaget. Ud over det bliver der også etableret et nyt hovedformål, sådan at man også vil kunne søge om midler ved Forebyggelsesfonden til at undgå stress og psykiske lidelser ude på virksomhederne.

Som nævnt er det altså alt i alt en opfølgning på en politisk aftale fra november måned, som vi i Venstres folketingsgruppe fuldt ud kan støtte.

Kl. 19:20

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Vi fortsætter i ordførerrækken, og den næste ordfører er hr. Torben Hansen, Socialdemokraterne, værsgo.

Kl. 19:20

(Ordfører)

Torben Hansen (S):

For Socialdemokraterne er et godt arbejdsmiljø og forebyggelse af nedslidning meget vigtigt; det er et emne, som vi til stadighed er meget optaget af. Derfor er vi også positive over for de ændringer af formålet for Forebyggelsesfonden, som lovforslaget indebærer. Det er ændringer, som den tidligere ordfører jo også så korrekt sagde er aftalt i den forligskreds, som Socialdemokratiet også en del af.

De hovedformål, som eksisterede i forvejen, udvides med inddragelse af et fjerde, nemlig støtte til projekter, som vil forebygge stress og psykisk nedslidning i jobgrupper, som ikke allerede støttes i den nuværende form. Det er et meget vigtigt område og et vigtigt signal, da netop den psykiske nedslidning fylder mere i statistikkerne end tidligere.

I det socialdemokratiske perspektiv er det også vigtigt, at støtten, der gives til sundhedsfremmende initiativer, primært vil blive givet til projekter, der både styrker virksomhedernes indsats for et bedre arbejdsmiljø og styrker bevidstheden om risiko forbundet med rygning, alkohol, kost og fysisk inaktivitet.

I Socialdemokratiet er vi glade for, at arbejdspladserne nu har øget mulighed for at søge støtte til projekter, som forhåbentlig kan gøre det sundere og bedre at gå på arbejde inden for nedslidnings-truede og psykisk belastende brancher. Men det er også vigtigt for Socialdemokratiet, at de projekter, som får støtte af Forebyggelsesfonden, kan være med til at give erfaringerne videre. Tidligere har det været en udfordring at få nok kvalificerede ansøgninger, og vi håber derfor, at det arbejde her med at udvikle forebyggelsespakker, som skal gøre det nemmere for virksomhederne at søge støtte, kan være med til at skabe et kvalitetsløft i forbindelse med de erfaringer, som man får fra projekterne.

Med de bemærkninger vil jeg sige, at Socialdemokratiet selvfølgelig kan støtte forslaget, da vi selv er en del af forliget, men vi vil også hele tiden sammen med forligskredsen holde øje med og fokusere på kvaliteten af evalueringen af projekterne. For vores oplevelse er, at der netop på det felt godt kunne hentes nogle forbedringer.

Kl. 19:22

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Den næste ordfører er fru Colette Brix, Dansk Folkeparti, værsgo.

Kl. 19:22

(Ordfører)

Colette L. Brix (DF):

Med dette lovforslag forbedrer vi Forebyggelsesfonden, som nu har eksisteret i 3 år. Loven udmønter aftalen om at forny Forebyggelsesfonden, som blev indgået i november sidste år mellem regeringen, Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Socialdemokratiet.

Vi udvider området med et nyt hovedområde, der dækker psykisk nedslidning som følge af bl.a. stress, depressioner og dårligt psykisk velbefindende. Det vil bl.a. kunne komme lærere, sygeplejersker, socialrådgivere samt medie- og reklameansatte til gode. Undersøgelsen fra Sundhedsstyrelsen, »Stress i Danmark – hvad ved vi?«, viste, at godt 10 pct. af de erhvervsaktive ofte er stressede. Samtidig kæder vi det forebyggende arbejde mod fysisk og psykisk nedslidning sammen med en mere sund levestil, så der også sættes mere effektivt ind mod fedme, rygning, alkohol og manglende motion. Derudover giver lovforslaget mulighed for, at der udvikles færdige forebyggelsespakker med veldefinerede projekter med indhold, som virksomhederne direkte kan gennemføre. Det vil især komme mindre virksomheder til gode, som ikke har ressourcerne til at igangsætte større aktiviteter, der skal skræddersys til virksomheden og aftales skriftligt. Endelig vil tilsynsindsatsen fra Arbejdstilsynet i højere grad blive

baseret på dialog frem for pisk, altså hjælp til, at virksomhederne kan gøre det bedre, og mere effektiv vejledning.

Så det er aktiviteter, som både i bredden og dybden styrker den forebyggende indsats mod fysisk og psykisk nedslidning. Med disse bemærkninger skal jeg meddele, at Dansk Folkeparti støtter lovforslaget.

Kl. 19:24

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Den næste ordfører er hr. Eigil Andersen, SF, værsgo.

Kl. 19:24

(Ordfører)

Eigil Andersen (SF):

Lovforslaget retter først og fremmest op på et skingrende misforhold i den nuværende lov, nemlig at der indtil nu ikke har kunnet ydes støtte til projekter, der forebygger stress og psykisk nedslidning i jobgrupper, hvor der er en tendens til stigende psykisk belastning, og det er et misforhold, som vi i SF har gjort opmærksom på, siden loven i sin tid blev vedtaget. Så vi vil sige: Bedre sent end aldrig.

De ændringer, de forbedringer, der her er tale om, indebærer dog ikke, at vi dermed har fået en Forebyggelsesfond, som sikrer maksimal, effektiv og målrettet forebyggelse, så vi mener, der er brug for yderligere reformer af fonden. F.eks. støtter fonden stadig projekter til bedre genoptræning og rehabilitering af syge og handicappede, som jo i virkeligheden er forsømte driftsopgaver for samfundet, og at bruge forebyggelsespenge til at afhjælpe skaderne, når de er sket, fordi den eksisterende genoptrænings- og rehabiliteringsindsats er for dårlig, ja, det kan man altså ikke kalde for forebyggelse. Hertil kommer så, at der i kriterierne for fonden ikke er sikret en målrettet udbredelse af effektive forebyggelsesmetoder.

Arbejdstilsynet har i nogle år haft en særbevilling på 70 mio. kr. til en særlig indsats i nedslidningstruede brancher, og den bevilling bliver nu skåret ned til 50 mio. kr. Det er selvfølgelig positivt, at de 50 mio. kr. bliver bevilget, men det er utrolig dårligt, at man så fjerner 20 mio. kr. Det har jo ført til, at Arbejdstilsynet i Danmark her for nylig har fyret omkring 50 medarbejdere, og det er efter vores opfattelse den helt forkerte vej at gå i en tid, hvor der under den her regering er sket en stigning i både antallet af arbejdsulykker og erhvervssygdomme. Så vi er meget kritiske over for, at man så gør Arbejdstilsynets muligheder for en indsats på det her område dårligere.

Men jeg kan samlet set på grund af de fremskridt, der er tale om på det psykiske område, sige, at vi vil støtte forslaget. Men vi kalder det en kritisk støtte, og det vil sige, at vi har den kritiske holdning, at der er brug for yderligere forbedringer end dem, der bliver gennemført denne gang.

Kl. 19:27

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Næste ordfører er fru Helle Sjelle fra Det Konservative Folkeparti, værsgo.

Kl. 19:27

(Ordfører)

Helle Sjelle (KF):

Vi synes, at lovforslaget fra beskæftigelsesministeren er et godt forslag, som jo vil forny Forebyggelsesfonden – en fond, der har til formål at forebygge fysisk og psykisk nedslidning på såvel private som offentlige arbejdspladser i landet. Vi er glade for de tiltag, der forbedrer arbejdsmiljøet. Et godt arbejdsmiljø betyder nemlig, at medarbejderne har det godt og trives, men medarbejdere, der har det godt og trives, er også mere produktive og kan holde til deres arbejde i flere år, så et forbedret arbejdsmiljø kan forhåbentlig også bidrage til, ud over at medarbejderne forhåbentlig får det bedre, at løse to

af de allervæsentligste problemer, som Danmark står over for, nemlig en lavere produktivitet fremgang end tidligere og ikke mindst stadig flere personer på offentlig forsørgelse.

Lovforslaget følger op på en aftale om fonden mellem regeringen, Dansk Folkeparti, Socialdemokraterne og Det Radikale Venstre, som blev indgået i november sidste år, og jeg vil gerne fremhæve de tre punkter i lovforslaget, som jeg anser for at være de allervæsentligste.

Det første punkt er, at der er en ny tilgang til sundhedsfremme i de enkelte virksomheder. I dag er det sådan, at en virksomhed kan få tilskud fra Forebyggelsesfonden til at øge bevidstheden om de farer, der er forbundet med fedme, alkohol, rygning og manglende motion, og hvis lovforslaget bliver vedtaget, som det ligger, vil virksomheder primært kunne få midler til sundhedsfremmende projekter, hvis de kombinerer dem med tiltag, der forbedrer arbejdsmiljøet. På den måde bliver en indsats rettet imod individuel sundhedsadfærd kombineret med en kollektiv indsats rettet mod arbejdsmiljøet. Den ændring sker efter forslag fra Forebyggelseskommissionen.

Det andet punkt er et stærkere fokus på forebyggelse af stress og psykisk nedslidning. I dag har stress på mange virksomheder afløst de rutineprægede bevægelser ved samlebandet, som var det store problem førhen. Og der må vi politikere også gøre vores til at hjælpe virksomhederne med at forebygge og håndtere det stigende problem, som stress og psykisk nedslidning mange steder udgør, og det kommer vi ikke udenom. Lovforslaget her vil så indebære, at virksomheder med særlig udsatte medarbejdere kan søge om penge til projekter, der skal forebygge psykisk nedslidning, og det ser vi Konservative som en rigtig god idé, da vi ønsker, at så mange som muligt er i lønnet beskæftigelse, og at de samtidig naturligvis trives, så de også kan forblive i beskæftigelse.

Det tredje punkt er de såkaldte forebyggelsespakker, projekter, hvis indhold på forhånd ligger fast, og som sigter mod at forbedre arbejdsmiljøet. Pakkerne er især møntet på de små virksomheder, som også andre har nævnt, og det er jo virksomheder, der sjældent har ressourcer til at søsætte større arbejdsmarkedsprojekter. Med pakkerne vil de få mulighed for at få penge til projekter, som på forhånd er planlagt og godkendt.

For os Konservative er det vigtigt, at Danmarks mange små virksomheder, som i høj grad er med til at skabe vækst og velstand, er i stand til at tilbyde deres medarbejdere et ordentligt arbejdsmiljø. Et ordentligt arbejdsmiljø betyder nemlig også gladere og mere produktive medarbejdere, der forhåbentlig også holder længere. Så alt i alt synes vi, at det her er et godt forslag, og derfor støtter vi det også.

Kl. 19:30

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Den næste ordfører er fru Lone Dybkjær fra Det Radikale Venstre.

Kl. 19:30

(Ordfører)

Lone Dybkjær (RV):

Da mit partis ordfører, hr. Morten Østergaard, har en virkelig god grund til ikke at være til stede, skal jeg på partiets vegne sige, at vi også støtter forslaget. Det er en del af en aftale under finansloven, hvor der er kommet flere penge til forskellige ting.

Det, jeg specielt vil fremhæve, er, at vi er meget glade for, at der sættes større fokus på psykisk nedslidning. Det er jo vigtigt, at vi i fremtiden fokuserer mere på det. Vi har også selv været fremme med forslag om, at unge ikke skal dømmes til førtidspension på et for tidligt tidspunkt og dermed opgives, men have mulighed for at få en rehabiliteringsydelse for at se, om der ikke er mulighed for, at man i mellemtiden faktisk kommer fri af sin sygdom og kan gå ind i nogle almindelige job senere hen.

Så det er vigtigt, at man fokuserer på psykisk nedslidning og selvfølgelig specielt på at forebygge psykisk nedslidning. Vi mener også, at det er vigtigt, at man koncentrerer sig om sundhedsfremme på arbejdspladsen mere generelt, og at det sådan bliver virksomhedens mere samlede indsats, der kommer i fokus på det område.

Med disse ord skal jeg bare sige, at vi støtter forslaget.

Kl. 19:31

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Vi er klar til den sidste ordfører i rækken, og det er hr. Per Clausen fra Enhedslisten, værsgo.

Kl. 19:32

(Ordfører)

Per Clausen (EL):

Forslaget om nye muligheder for støtte fra Forebyggelsesfonden er positivt, men det ændrer ikke ved, at vi stadig mener, at Forebyggelsesfonden langt fra udtrykker den indsats i arbejdsmiljøarbejdet, der er nødvendig for at sikre et mere rummeligt arbejdsmarked.

Når vi snakker om, hvordan vi sikrer at få integreret flere på arbejdsmarkedet og undgår udstødning af mennesker fra arbejdsmarkedet, handler det jo om, at vi har en ret udbredt tilbøjelighed til at kigge meget på dem, der bliver udstødt fra arbejdsmarkedet, og meget mindre på de mekanismer og de tendenser i arbejdsmarkedet, der betyder, at mennesker bliver stødt ud. Selv om det her forslag er et forsøg på at tage den vinkel op, at vi altså gør noget ved arbejdsmarkedet ved at fokusere på forebyggelse, mener vi slet ikke, at det er tilstrækkeligt.

Til gengæld må vi sige, at et øget fokus på stress og psykisk nedslidning er et fremskridt, eftersom vi jo kan se, at psykisk betingede arbejdsskader har været i voldsom vækst i det her årtusindes første årti. Vi kan dog ikke forstå de begrænsninger, som lovforslaget lægger på muligheden for at søge fondens midler. Rent undtagelsesvis kan jeg her konstatere, at vi faktisk synes, at Dansk Arbejdsgiverforening er kommet med nogle relevante indvendinger, som vi godt vil bære lidt mere i under udvalgsarbejdet.

Sammentænkningen af bekæmpelsen af fedme, rygning, alkohol m.v. burde allerede fra fondens start have været kædet sammen med en styrkelse af virksomhedernes arbejdsmiljøindsats. Det sker så nu, og det er bedre sent end aldrig.

Endelig betyder lovforslaget, at fondens midler nu skal bruges til at videreføre velfærdsforligets særlige tilsynsindsats, der løber frem til i år, og som så bliver videreført. Vi er helt tilfredse med, at indsatsen videreføres, men vi synes faktisk, at det er lidt mærkeligt, at man vælger at tage pengene til en sådan videreførelse fra Forebyggelsesfondens midler. Vi synes, at man her burde have fundet de midler, der skulle bruges til at videreføre den indsats, andre steder.

Men alt i alt betragter vi altså det her lovforslag som et lovforslag, der på en række områder betyder forbedringer i forhold til den eksisterende tilstand.

Kl. 19:34

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Den næste taler er beskæftigelsesministeren. Værsgo.

Kl. 19:34

Beskæftigelsesministeren (Inger Støjberg):

Jeg vil gerne sige tak for debatten – det kan man måske ikke sige, men tak for den store tilslutning til det her forslag.

Med oprettelsen af Forebyggelsesfonden på 3 mia. kr. i 2007 blev der skabt gode muligheder for at støtte initiativer, som forebygger, at ansatte bliver nedslidt og må trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet før tid. Lovforslaget her udmønter fire af de syv elementer i aftalen om fornyelsen af Forebyggelsesfonden fra november sidste år.

Det første element er det psykiske arbejdsmiljø. Det er jo et område, der er større fokus på end før. Derfor er det også naturligt at forbedre mulighederne for at få støtte til projekter, der forebygger stress og psykisk nedslidning.

Det andet element handler om sundhedsfremme. Vi ved nu, at initiativer om sundhedsfremme har størst effekt, når de samtænkes med arbejdsmiljøindsatsen. Derfor bør støtte til sundhedsfremme fremover primært gå til projekter, der også styrker arbejdsmiljøindsatsen.

Det tredje element handler om forebyggelsespakker, der er foruddefinerede projekter. Det er vigtigt, at de mindre virksomheder også nyder godt af fondens midler. De nye forebyggelsespakker skal være med til at få både viden om forebyggelse og forebyggende projekter ud på de mindre virksomheder.

Det fjerde og sidste element i aftalen, som det her lovforslag udmønter, er videreførelsen af Arbejdstilsynets særlige tilsynsindsatser. Som et godt supplement til fondens støtte til virksomhederne sikrer vi nu, at Arbejdstilsynets særlige tilsynsindsatser inden for nedslidningstruede brancher kan videreføres frem til og med 2014.

Jeg vil gerne slutte med endnu en gang at kvittere for tilslutningen til lovforslaget, og jeg ser frem til en god og saglig udvalgsbehandling.

Kl. 19:36

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ministeren. Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen afsluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det sidste punkt på dagsordenen er:

22) 1. behandling af lovforslag nr. L 151:

Forslag til lov om ændring af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats og forskellige andre love. (Aktiv beskæftigelsesindsats over for unge, lovfæstelse af voksenlærlingeordningen, forenkling af opgørelse af sammenlagt ledighed m.v.).

Af beskæftigelsesministeren (Inger Støjberg).
(Fremsættelse 03.03.2010).

Kl. 19:36

Forhandling

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Forhandlingen er åbnet, og den første ordfører er fru Ulla Tørnæs, Venstre, værsgo.

Kl. 19:37

(Ordfører)

Ulla Tørnæs (V):

I Venstre er vi oprigtigt optaget af at sikre, at alle – og jeg understreger: alle – unge kommer i gang med en uddannelse eller får et job, en sag, som specielt statsministeren jo har engageret sig meget i. Vi er optaget af at sikre, at alle unge kommer i gang med en uddannelse eller i arbejde. Det er vi naturligvis først og fremmest af hensyn til den enkelte unge, men vi er det også af hensyn til det danske samfund, den danske samfundsøkonomi.

Den enkelte unge skal have mulighed for at kunne bruge sit potentiale, og det skal samfundet være med til at skabe rammerne for. I

en situation med stigende ledighed må vi ganske enkelt ikke risikere at tabe de unge på gulvet. De unge er og bliver det råstof – for nu at bruge en velkendt frase – vi skal bygge vores velfærdssamfund på. Vi har ganske enkelt ikke råd til at miste disse menneskelige ressourcer.

Al erfaring viser os, at unge, der ikke kommer i gang umiddelbart efter grundskolen, har svært ved senere i livet at få fodfæste, hvad enten det er i uddannelsessystemet eller på arbejdsmarkedet. Disse unge overhales typisk af andre unge med nyere kvalifikationer og nyere uddannelse og viden, som arbejdsgiverne dermed foretrækker at ansætte. Langt de fleste unge klarer sig heldigvis godt, men dem, der ikke formår at finde vejen gennem uddannelsestilbuddene eller at få fodfæste på arbejdsmarkedet, skal vi hjælpe. Og det gør vi med lovforslaget her.

Lovforslaget her er udmøntningen af den brede politiske aftale, som blev indgået i november måned sidste år, og målet med lovforslaget er at sikre, at ungdomsledigheden, som vi kendte den tilbage i 1980'erne, skal forblive et ekko fra fortiden. Derfor sætter vi nu ind med en bred vifte af initiativer, som skal være med til at sikre job og uddannelse til alle unge – en bred vifte af nye initiativer, nye muligheder for de unge, som har brug for, at vi gør en ekstra indsats, for at de kan komme i gang, for at de kan få det fodfæste, der er så nødvendigt.

Jeg skal ikke her bruge Folketingets tid på at gennemgå samtlige delelementer i pakken her, men blot fremhæve et par enkelte af de initiativer, som lovforslaget omfatter. Og noget af det, som jeg tror er et vigtigt skridt, vi tager med lovforslaget her, er at få fjernet, hvad kan man sige, den usynlige barriere, der vel er imellem Ungdommens Uddannelsesvejledning og jobcentre. Jeg tror, det er vigtigt, at de unge oplever de tilbud, som stilles til rådighed for dem, som en helhed og ikke som forskellige institutioner, men at man altså har adgang til at bruge både Ungdommens Uddannelsesvejledning og jobcentre, og at der kommer til at ske et meget, meget tættere samspil imellem netop disse to institutioner. Det omfatter også en bedre dataudveksling imellem Ungdommens Uddannelsesvejledning og jobcentre til gavn for naturligvis de unge.

Så tror jeg bestemt også, at strakstilbuddene til de 18-19-årige vil være noget af det, som vil få en meget, meget væsentlig effekt. Læse- og skrivekurser og muligheder for at deltage i uddannelsesaktiviteter for at kunne få opkvalificeret læse- og skrivefærdighederne tror jeg også er noget af det, der vil få stor effekt.

Som nævnt er der tale om udmøntning af den politiske aftale fra november, og jeg skal blot meddele, at Venstre kan støtte forslaget.

Kl. 19:41

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Der er en enkelt kort bemærkning. Hr. Per Clausen, værsgo.

Kl. 19:42

Per Clausen (EL):

Der er jo ikke nogen tvivl om, at hensigten med lovforslaget er udmærket. Der er heller ingen tvivl om, at lovforslaget indeholder en række gode initiativer, men der er en ting, jeg alligevel godt vil have fru Ulla Tørnæs' kommentar til, og det er, at når man giver et nyt tilbud, indebærer det åbenbart, at man rent rutinemæssigt også indfører en ny sanktion, forstået på den måde, at når man snakker om læse-, skrive- og regnekurser og skrive- og læsetest, efterfølges tilbuddet af, at de unge bliver sanktioneret i forhold til kontanthjælp og dagpenge, hvis de ikke deltager i dem. Det kan man mene meget om generelt, men i forhold til den her konkrete gruppe, det handler om, nemlig nogle udsatte grupper af unge, nævner både Rådet for Socialt Udsatte og Danske Handicaporganisationer, at de faktisk mener, at det repræsenterer et selvstændigt problem at true de her mennesker med en sanktion, fordi det kan bringe dem i en stresssituation, hvor

de måske i virkeligheden får det dårligere, og dermed opnår man præcis det modsatte af det, der var hensigten.

Jeg kunne godt tænke mig at høre, om man har gjort sig nogen overvejelser om, at der måske her er tale om en særlig gruppe, over for hvem den sædvanlige trang til altid at sanktionere, når man giver et tilbud, hvis folk ikke gør det, de får besked på, måske er ilde anbragt.

Kl. 19:43

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 19:43

Ulla Tørnæs (V):

Jeg synes, det er vigtigt at understrege, at det her er en pakke med en række forskellige initiativer. For nogle vil der være brug for, at de får opkvalificeret læse-, skrive- og regnefærdigheder, og det synes jeg faktisk er ret vigtigt, da vi alle ved, at det er afgørende for at kunne få fodfæste på arbejdsmarkedet, for at kunne begå sig eller for den sags skyld for at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse, at man har færdigheder. Så jeg synes faktisk, at pakken her repræsenterer et bredt spektrum af forskellige muligheder for de unge og muligheder, som jeg tror på kan være med til at give de unge det fodfæste, som de har brug for.

Kl. 19:44

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Hr. Per Clausen for anden korte bemærkning.

Kl. 19:44

Per Clausen (EL):

Så kunne jeg godt tænke mig spørge, om det er sådan, at fru Ulla Tørnæs mener, at der er erfaringer på det her område, der tyder på, at det er nødvendigt med tvangsforanstaltninger og trusler om straf over for de unge mennesker, der ikke deltager i de her forløb, eller om det snarere er erfaringen med de unge mennesker, vi taler om her, at hvis de udsættes for en stresssituation, er der stor risiko for, at de får det dårligere, fordi det må vel være afgørende, om de tiltag, man sætter i værk, virker eller ikke virker.

Kl. 19:44

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 19:44

Ulla Tørnæs (V):

Jeg tror på, at den brede vifte af initiativer kommer til at virke. Jeg tror i det hele taget på, som jeg svarede før, at forudsætningen for at kunne begå sig på arbejdsmarkedet, og det gælder faktisk også for handicappede, er, at man har læse-, skrive- og regnefærdigheder.

Jeg er helt sikker på, at det vil blive tilrettelagt på en måde, så man tager højde for det, hvis den enkelte har et handicap. Jeg er faktisk ret overbevist om, at systemet rummer mulighed for, at man i kursustilrettelæggelsen kan tage højde for, at der er tale om en person med handicap.

Kl. 19:45

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte spørgsmål til ordføreren.

Næste ordfører er hr. Torben Hansen, Socialdemokraterne.

Kl. 19:45

(Ordfører)

Torben Hansen (S):

Ungdomsarbejdsløsheden er alvorlig, og den er desværre også stærkt stigende. Der kan sættes mange ting i gang for at bekæmpe, forhindre

dre ungdomsarbejdsløsheden, og blandt nogle af de mest virkningsfulde ting er at sikre på forhånd, at så mange unge som muligt får en ungdomsuddannelse. Som det er for nærværende, hvor mere end 20 pct. af en ungdomsårgang ikke får en ungdomsuddannelse, er det ikke holdbart, hverken for de unge eller for samfundet.

Det lovforslag, vi behandler nu, er en udmøntning af det forlig, som blev indgået i november 2009, og som Socialdemokratiet er en del af. Der er rigtig mange aspekter i det her forslag, som Socialdemokratiet er glad for. Det er bl.a. mere fokus på de 15-18-årige, strakstilbuddene for dem under 20 år, penge både til læse- og skrive-test, men også til læse- og skriveundervisning, forbedring af jobrotation, mentorer til unge under 30 år m.m.

Eksempelvis har jobrotation tidligt vist sig at være et meget virkningsfuldt redskab både til at sikre den fornødne uddannelse og også til at sikre tilknytning til arbejdsmarkedet. Socialdemokratiet håber derfor med den her forbedring, og når vi har fået mere regional ophængning af jobrotation, at der også kommer gang i det her instrument.

Et af de helt store problemer, hvilket jo også ses af LO's og DA's 23 forslag fra januar til imødegåelse af langtidsledighed, er de almene kompetencer. Med det her lovforslag tages der skridt i den rigtige retning på det her punkt, men Socialdemokratiet vil også opfordre resten af Folketinget til at holde meget øje med det her, for det er altså en væsentlig barriere for rigtig mange unge og for den sags skyld også for andre aldersgrupper for at komme i gang med en uddannelse eller komme ind på arbejdsmarkedet. Den væsentlige barriere ligger i mangel på de helt almene kompetencer.

Strakstilbud til de 18-19-årige er vigtigt, men det er også vigtigt, at det her tilbud og det forløb, der er i den sammenhæng, i videst muligt omfang bliver uddannelsesrettet.

Der er rigtig mange, op til 10.000 unge under 18 år, som hverken er under uddannelse eller i job. Indsatsen over for dem skal forstærkes, og Socialdemokratiet er optaget af, at indsatsen også fortsat ligger i UU, altså Ungdommens Uddannelsesvejledning, som det jo også fastslås med det her lovforslag, men også, at der tages de nødvendige hensyn til den her oftest lidt trængte gruppe. Derfor er det også vigtigt, at det understreges, at de unge under 18 år, der får en eller anden form for offentlig ydelse, bevarer den ret.

Virksomhedspraktik er en del af det tilbud, der er til de unge, men Socialdemokratiet vil endnu en gang gerne understrege vigtigheden i, at det er et uddannelsesrettet tilbud. Det er altså der, hvor muligheden for fast, varig tilknytning til arbejdsmarkedet ligger.

Uddannelse fylder også meget i Socialdemokratiets vækstplan fra sidste år, fordi vi i Socialdemokratiet her gjorde det klart, at vi over de næste 3 år vil give 30.000 ledige mulighed for at tage uddannelse, herunder at blive bedre på de almene kompetencer, på dagpenge. Det har vi desværre ikke kunnet skaffe flertal for, men offentlige investeringer, praktikpladser, uddannelse på dagpenge vil også være nogle af de veje, som vi mener der skal betrædes, ud af arbejdsløsheden.

Med de her bemærkninger vil vi tilkendegive, at Socialdemokratiet selvfølgelig støtter lovforslaget, da vi er en del af forligskredsen, og at vi er meget optaget af, at alle de her skridt, der overhovedet kan tages i forhold til ungdomsarbejdsløsheden, bliver taget.

Kl. 19:49

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Der er en enkelt markering for en kort bemærkning. Værsgo til hr. Per Clausen.

Kl. 19:49

Per Clausen (EL):

Jeg er jo enig med hr. Torben Hansen i, at det er rigtig vigtigt at give de unge mennesker, som det her er rettet mod, nogle tilbud. Og det med regne-, skrive- og læsekurser og læse- og skrivetest osv., som er en del af forslaget, er også rigtig fornuftigt.

Men synes hr. Torben Hansen, at det er fornuftigt at lade de her tilbud følge op af de sanktioner i form af inddragelse af kontanthjælp osv., som jo også ligger i forslaget, når man tænker på de hørings-svar, der er kommet fra LO, fra Rådet for Socialt Udsatte, fra Danske Handicaporganisationer, som peger på, at de faktisk synes, det er problematisk at udsætte den her gruppe for sanktioner, fordi det kan resultere i, at de i en stresset situation reagerer modsat af det, man havde forventet, og det, man havde ønsket sig, og derfor i virkeligheden falder længere ud af systemet i stedet for at komme ind i systemet igen?

Kl. 19:50

Den fg. formand (Karen J. Klint):
Værsgo til ordføreren.

Kl. 19:50

Torben Hansen (S):

Meningen er jo netop, at de ikke skal falde ud af systemet. Jeg forstår udmærket godt, at hr. Per Clausen er bekymret for den her gruppe, men hvis man rent faktisk også læser, hvad der står i lovforslaget, kan man se, at der står klart og tydeligt, at kommunerne sådan set ikke har pligt til at benytte sanktionen; det er en mulighed, der er der, men der skal stadig væk foretages en vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Det betyder jo også – hvis det netop er nogle, der bliver stressede, kommer ud på kanten af det her, altså ikke kan håndtere det her – at den enkelte kommune, den enkelte sagsbehandler, har alle de muligheder, der overhovedet er for med loven i hånden at sige: Vi vil ikke benytte sanktionen i det her tilfælde, hvis der har været en udelivelse fra testen.

Så hvis det er, sådan som det står i lovteksten, er det en vurdering, der skal foretages hver gang, og ikke en pr. automatik-sanktion. Og når der skal foretages den vurdering, som det fremgår klart at der skal, kan Socialdemokratiet sagtens leve med det her.

Kl. 19:51

Den fg. formand (Karen J. Klint):
Værsgo til spørgeren.

Kl. 19:51

Per Clausen (EL):

Man kan jo spørge sig selv om, hvilken funktion den her sanktionsmulighed har i forhold til den her lov. Altså, er det Socialdemokraternes opfattelse, at anvendelse af den her sanktionsmulighed og viden hos de unge om, at den risiko eksisterer, vil gavne den integration, der skulle ske med unge mennesker, og få folk i gang med de her projekter? Eller vil det måske snarere virke skadeligt, for selv om man så kan sige, at sagsbehandleren ikke behøver at bruge den, eksisterer den jo alligevel som en mulighed, og tanken om, at det er en mulighed, kan vel i sig selv spille negativt ind i forhold til motivation og i forhold til stress.

Så det, jeg ikke helt forstår, er, hvad formålet med at have den her mulighed er.

Kl. 19:52

Den fg. formand (Karen J. Klint):
Værsgo til ordføreren.

Kl. 19:52

Torben Hansen (S):

Jeg tror, at langt hovedparten af de unge mennesker, der bliver tilbudt sådan en test, og som godt ved, at de har problemer med hensyn til de helt almene kompetencer, rent faktisk vil være glade for: punkt 1, at de får mulighed for at finde ud af, hvor de er henne i verden med hensyn til det her, og punkt 2, at de får et undervisnings tilbud.

Men vi må også erkende, at der i forbindelse med enkelte en gang imellem er behov for, at man måske bruger lidt andre metoder, også det, man kan kalde grovfilen. Og det vil det her tilfælde være, altså at der ligger en sanktion, hvis det er sådan, at de uden rimelig grund udebliver. Jeg tror, at vi alle sammen skal være klar over, at for nogle procents vedkommende er det en motivationsfaktor.

Jeg tror, at langt hovedparten af de unge mennesker vil være glade for det her, og vi kan sagtens leve med i Socialdemokratiet, at der er en sanktion, for dem, der udebliver uden grund, dem, der ikke bliver, jeg havde nær sagt stressede eller ramt af det, men bare af en eller anden årsag bliver væk, skal vel også på et eller andet tidspunkt mærke, at det ikke er fuldstændig omkostningsfrit at stille sig ud på sidelinjen hele tiden.

Kl. 19:53

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Der ikke flere korte bemærkninger til denne ordfører. Næste ordfører er fru Colette L. Brix fra Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 19:53

(Ordfører)

Colette L. Brix (DF):

Danmark er som andre lande hårdt ramt af den internationale finanskrise og økonomiske afmatning. Det går desværre ud over beskæftigelsen, og ledigheden stiger; især ungdomsarbejdsløsheden er stigende.

Fra 1970'erne ved vi, hvor vigtigt det er at gribe tidligt ind, når de unge ikke kan få job, mister et job eller ikke kommer i gang med en uddannelse. Tabes de først, er det meget svært for dem at komme tilbage på arbejdsmarkedet. Det kan føre til social udstødelse og marginalisering. De første år på arbejdsmarkedet er afgørende for den fremtidige karriere og de fremtidige beskæftigelsesmuligheder.

Det er ikke kun et spørgsmål om tilknytningen til arbejdsmarkedet, men også om ens personlige udvikling og livskvalitet. Derfor er det så vigtigt at sikre de unge de bedste muligheder for at få fodfæste på arbejdsmarkedet. Regeringen, Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Socialdemokratiet indgik derfor i november sidste år en aftale om flere unge i uddannelse og job – eller slet og ret ungepakken – som bl.a. udmøntes i denne lov. Dertil kommer en række småjusteringer og præciseringer, som styrker indsatsen mod ledigheden.

Ungepakken har mange forskellige tiltag, som bl.a. at fremrykke aktiveringen, at give jobcentre helt nye muligheder for at give unge over 18 år jobtilbud eller uddannelse og at forbedre forholdene for jobrotation. Derudover bliver der også bedre muligheder for at få mere personlig støtte i form af mentorordninger og sikring af, at eventuelle læse-, stave- og regneproblemer kan kortlægges, så der også her kan sættes ind med opbakning, hjælp og kurser. Så der er tale om en meget bred vifte af indsatsområder, som skal forebygges, at ungdomsarbejdsløsheden ikke bider sig fast.

Vi ved af erfaringerne, at jo tidligere og hurtigere, der sættes ind, jo mere effektivt er det. Forslagene i ungepakken bygger på mange års erfaringer med aktivering og uddannelsesstiltag, så vi er ikke i tvivl om, at den får varige, positive virkninger. Med disse bemærkninger skal jeg meddele, at Dansk Folkeparti støtter forslaget.

Kl. 19:55

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Vi fortsætter ordførerrækken, og den næste ordfører er hr. Eigil Andersen, SF. Værsgo.

(Ordfører)

Eigil Andersen (SF):

SF er enig i lovforslagets intention, nemlig at så mange unge som muligt skal i gang med uddannelse og i job, men vi er mere end tvivlende over for, om regeringens forslag indfrier intentionen. Lovforslaget sigter ganske vist på at tage hånd om de unge, der har svært ved at komme i gang med en uddannelse, falder fra en uddannelse, mister deres job eller har svært ved at finde en praktikplads. Men SF tror ikke på, at lovforslaget her er den mest effektive måde til at undgå det.

Der er dog en række ting i lovforslaget, som vi mener er gode nok, og dem vil jeg gerne nævne: Det styrkede samarbejde mellem Ungdommens Uddannelsesvejledning, uddannelsesinstitutionerne og jobcentre om de 15-17-årige; bedre overblik over praktikpladser; særligt tilskud til jobcentre, der gør en ekstra indsats for unge med langvarig ledighed; de puljer, som blev nævnt til opkvalificerende læse-, skrive- og regnekurser, alt sammen udmærket; forbedring af forsøgsordningen for unge ledige med opkvalificering til ordinær ansættelse; forlængelse af projektet High:Five i 2 år; større fleksibilitet i tilrettelæggelsen af første ret- og pligttilbud til unge under 30 år.

Her har regeringen jo tidligere lavet den meget firkantede og skøre regel, rent ud sagt, at der skulle være 6 måneders sammenhængende aktivering uden en eneste dags pause. Når man skal tilrettelægge sådan noget for unge, vil der tit være tale om, at man skal have et tilbud i et antal uger, og så skal man videre i noget andet, og det har nærmest været en umulig opgave for jobcentre at få det tilrettelagt uden en eneste dags pause.

Alternativet har så været, at man har taget 26 ugers sammenhængende forløb, som så desværre har været anden- eller tredjebedste aktivering, og det går selvfølgelig ikke. Vi er glade for, at det nu bliver ændret, sådan at der bliver mulighed for op til 4 ugers ophold mellem de forskellige aktiveringstilbud, som man skal have.

Men det har taget uendelig lang tid for regeringen at nå frem til det her. Det går alt for langsomt, for det blev første gang påpeget af Kommunernes Landsforening den 2. oktober sidste år at der var et problem her. Og så er der altså gået over et halvt år, inden vi sidder med et lovforslag – det kunne have været håndteret langt hurtigere. Men det er positivt, at det omsider sker.

Det er også fint, at der sker en lovfæstelse af voksenlærlingeordningen, og at der bliver ret til en indsatsplan for personer, der er omfattet af en varslingsindsats. Vi mener også, at det er godt, at der sker en forhøjelse af den maksimale godtgørelse til kontant- og start-hjælpsmodtagere til dækning af udgifter ved deltagelse i tilbud. Det er altså transportgodtgørelsen, som hidtil har været på 1.000 kr. til hver kontanthjælpsmodtager, som man i øvrigt skulle betale skat af. De 1.000 kr. pr. måned til et månedskort til bus eller tog har ofte ikke kunnet dække udgiften, og derfor har vi også selv foreslået i SF, at det bliver sat op til 1.500 kr. pr. måned – stadig væk før skat – og det sker så med det her lovforslag, og det er godt og konstruktivt.

Det skal selvfølgelig være sådan, at en transportudgift ikke må betyde, at en ung kontanthjælpsmodtager får den anden-, eller tredje- eller fjerdebedste aktivering. De skal have den bedste aktivering, dels fordi det er den måde, vi altså hjælper dem bedst på, dels fordi vi samfundsmæssigt har brug for arbejdskraften på længere sigt og skal undgå, som det også er blevet sagt heroppefra, at mennesker bliver stødt ud af arbejdsmarkedet.

Det var en del gode ting, men så er der altså nogle punkter, som vi er kritiske over for, f.eks. at virksomhedspraktik kan gives i op til 26 uger og tilmed forlænges ud over de 26 uger, hvis personen ud fra en konkret individuel vurdering har behov for en længere periode. Det rummer en indbygget mulighed – og jeg vil kalde det en risiko – for at sende unge arbejdsløse ud i et langstrakt gratisarbejde uden et ansættelsesforhold, og det mener vi ikke er en god måde at hjælpe

Kl. 19:55

folk i job på. Det er at hjælpe arbejdsgiverne med at tænke i gratis ung arbejdskraft, som så kan erstatte egentlige ungarbejderjob.

Vi er også noget tvivlende over for at bruge en masse ressourcer på strakstilbud til de unge. Hvis der var tale om gode tilbud om opkvalificering, hvis der var tale om gode opkvalificeringsjob, som er en blanding af f.eks. 2 dages uddannelse og 3 dages arbejde om ugen, eller hvis der var tale om ordinært arbejde, så var det selvfølgelig bedre, at de unge fik de tilbud straks, frem for at de først kom senere. Men virkeligheden er formentlig, at det bliver noget andet, og så tvivler vi på nytten. Vi er bange for, at det bliver samlebåndsaktivering af en dårlig kvalitet. Vi mener, at der først og fremmest er brug for kvalitet, indhold og individuel tilpasning til den enkelte person.

Min tid er ved at løbe ud, og derfor vil jeg så runde af med at sige, at da der her er tale om et både godt og skidt lovforslag, vil SF undlade at stemme.

Kl. 20:01

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Næste ordfører er fru Helle Sjelle, Konservative Folkeparti.

Kl. 20:01

(Ordfører)

Helle Sjelle (KF):

For os Konservative er beskæftigelse og selvforsørgelse nogle af de helt fundamentale værdier, som vi mener det danske samfund bør bygge på. Disse værdier har det naturligvis sværere i dag på grund af krisen, og derfor hilser vi også lovforslaget fra beskæftigelsesministeren særdeles velkommen – et lovforslag, som indebærer en mere aktiv indsats for at få flere unge i uddannelse eller i arbejde. For os er det nemlig vigtigt, at så få unge som muligt tabes på gulvet og går over til passiv offentlig forsørgelse. Grundlaget for mangeårig selvforsørgelse bliver lagt i ungdommen.

Lovforslaget udmønter aftalen om flere unge i uddannelse og job, som regeringen indgik med DF, Socialdemokraterne og Det Radikale Venstre i november sidste år, og lovforslaget indeholder en række gode initiativer, som også andre har været inde på her i dag, og som har det tilfælles, at de er rettet mod unge, der hverken er under uddannelse eller i arbejde. Det drejer sig med andre ord om den gruppe, der har størst sandsynlighed, størst risiko for at ende på permanent offentlig forsørgelse.

Jeg vil gerne fremhæve nogle af de mange gode initiativer, som lovforslaget indeholder. Der er bl.a. en styrket indsats over for unge mellem 15 og 18 år, som hverken er under uddannelse eller i arbejde; kommunerne vil med lovforslaget få mulighed for at give netop den gruppe unge uddannelses- eller beskæftigelsesrettede tilbud. Gruppen af unge under 18 år, der hverken er under uddannelse eller i arbejde, udgør i dag ca. 10.000 personer, og det er efter vores opfattelse alt, alt for mange. For os er det afgørende, at kommunerne griber ind, før de unge fylder 18 år og kan få kontanthjælp. At begynde sin voksenthværelse på offentlig forsørgelse er ikke et godt grundlag for en mangeårig selvforsørgelse.

Der er også et andet element, som vi synes er fornuftigt, nemlig den hurtigere aktivering af unge under 20 år, der modtager dagpenge, kontanthjælp eller starthjælp. I dag skal alle unge under 30 år have deres første tilbud efter 3 måneders ledighed; med lovforslaget vil det blive ændret til 4 uger for unge under 20 år. Det er efter vores opfattelse afgørende, at så unge personer, der netop er blevet ledige, hurtigt hjælpes tilbage på arbejdsmarkedet, og derfor er vi glade for, at aktiveringen med lovforslaget således vil ske tidligere end i dag for de unge.

Sidst, men ikke mindst vil jeg fremhæve de forbedrede muligheder for mentorstøtte til unge under 30 år – noget, som lovforslaget også indeholder. I dag kan unge få en mentor, når de er i fleksjob

eller i helt almindelig beskæftigelse; med lovforslaget vil også unge, som søger hjælp hos et jobcenter, og som efterfølgende påbegynder en uddannelse, kunne få en mentor. I Det Konservative Folkeparti er vi normalt ikke de store tilhængere af støttepædagoger her og der og alle vegne, men når det drejer sig om at få unge, der i en periode hverken har været under uddannelse eller i arbejde, til at gennemføre en uddannelse, mener vi, at en mentor har sin berettigelse. Det vigtigste må være, at målet, nemlig så få unge som muligt på offentlig forsørgelse, bliver indfriet.

Samlet set mener vi altså, at det her lovforslag er et stort skridt i den rigtige retning. Samtidig er lovforslaget endnu et eksempel på, at regeringen gør meget for at hjælpe unge, der hverken er under uddannelse eller i arbejde, til at komme i sving. Og derfor støtter vi lovforslaget.

Kl. 20:04

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Vi fortsætter i rækken, og næste ordfører er fru Lone Dybkjær, Det Radikale Venstre. Værsgo.

Kl. 20:04

(Ordfører)

Lone Dybkjær (RV):

Da mit partis ordfører – altså hr. Morten Østergaard – fortsat ikke kan være til stede, skal jeg sige, at vi støtter forslaget. Jeg skal ikke foretage en gennemgang af det; det er der adskillige andre ordførere der har gjort før mig.

Jeg vil blot lige til den sidste ordfører sige, at Det Radikale Venstre er store tilhængere af mentorordninger. Det er i øvrigt også noget, man benytter sig meget af i det private erhvervsliv, og det kan være udmærket med en mentor i forskellige sammenhænge.

Kl. 20:05

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren. Næste ordfører er hr. Per Clausen, Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 20:05

(Ordfører)

Per Clausen (EL):

Som jeg allerede tidligere har sagt, kan man jo kun erklære sig enig i hovedhensigten med lovforslaget, nemlig at øge indsatsen over for unge, der ikke gennemfører en uddannelse eller finder arbejde, og som derfor let marginaliseres i et samfund, der stiller stadig større krav til faglige, sociale og personlige færdigheder. Men en indsats rettet mod den enkelte er kun den halve løsning på problemet; det er mindst lige så nødvendigt at øge rummeligheden i samfundet, på arbejdspladserne og på uddannelsesstederne, og her er lovforslaget beklageligvis fuldstændig tavs.

Det er positivt, at lovforslaget foreløbig midlertidigt øger loftet for godtgørelse til dækning af udgifter ved deltagelse i vejlednings- og opkvalificeringsforløb fra 1.000 til 1.500 kr. Vi synes nu, at reglerne burde ændres sådan, at det var sikret, at de reelle transportudgifter blev dækket fuldt ud.

Enhedslisten støtter den udvidede adgang til læse-, skrive- og regnekurser samt til skrive- og læsetest. Til gengæld tager vi afstand fra, at manglende deltagelse i testene sanktioneres med fradrag i kontanthjælpen eller dagpengene. Efter vores opfattelse er der ikke brug for flere tilbud, man ikke kan sige nej til, i lovgivningen om beskæftigelsesindsatsen. Tværtimod er der allerede alt for meget pisk og umyndiggørelse og for lidt motivering og vejledning. Vi deler derfor de holdninger, der fremføres i Rådet for Socialt Udsatte og Danske Handicaporganisationers høringssvar, nemlig at særlig udsatte grupper af unge rammes ekstra hårdt af lovgivningens sanktionsmuligheder, fordi de har sværest ved at kommunikere med syste-

met og fungere på dettes præmisser. Det kan derfor frygtes, at sanktionerne medvirker til yderligere marginalisering i skærende modstrid med lovgivningens erklærede målsætninger.

En del af lovforslagets strakstilbud til unge under 20 år handler om at sende unge i aktivering og virksomhedspraktik senest efter 4 ugers ledighed. Desværre fremgår det ikke af lovforslaget, hvordan man vil sikre, at de unge først og fremmest modtager uddannelse eller ordinære job i stedet for aktivering. Lige så lidt fremgår det, hvordan man sikrer, at aktiveringen er relevant og ikke ender som tvangsaktivering og gennemførelse af det »dum i arbejde«, der for 20-30 år siden var det dominerende behandlingsredskab for at reducere ungdomsarbejdsløshed. Hvordan vil lovforslaget sikre, at virksomhedspraktik ikke fortrænger ordinære job, og at aktiveringsprojekter ikke fungerer konkurrenceforvridende og løntrykkende? Spørene fra fortiden skræmmer.

Der er således både skidt og kanel i den her lovpakke, og når udvalgsbehandlingen har afsløret, hvor meget forslaget indeholder af det ene og det andet, vil Enhedslisten afgøre, om vi kan stemme for eller imod forslaget. Så i modsætning til SF vil vi altså lade ministeren leve i spænding et stykke tid endnu.

Kl. 20:08

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ordføreren, og så giver jeg ordet til beskæftigelsesministeren. Værsgo.

Kl. 20:08

Beskæftigelsesministeren (Inger Støjberg):

Ja, jeg kan jo forstå, at jeg må vente lidt i spænding endnu med at se, hvordan Enhedslisten nu stemmer. Det vil jeg så glæde mig meget til at få afsløret.

Vi skal gøre alt, hvad vi overhovedet kan for at hjælpe unge til at få så god en start på arbejdslivet som muligt. Det er det, der sker med det her lovforslag. Det skylder vi simpelt hen de unge, og det skylder vi også det danske arbejdsmarked. Heldigvis klarer de fleste unge sig godt, og så meget desto mere er der så også brug for at hjælpe de unge, som ikke formår at komme i gang af sig selv. Det er helt afgørende, at vi ikke taber en generation på gulvet.

Det er også vigtigt, at vi tager fat i de helt unge, de 15-17-årige, som hverken er under uddannelse eller i job. Dem er der i størrelsesordenen 10.000 af. Vi må sørge for, at den gruppe ikke ender på kontanthjælp, når de bliver 18 år. Det er fortsat Ungdommens Uddannelsesvejledning, som har hovedansvaret for de unge under 18 år, men med lovforslaget får jobcentrene mulighed for at give disse unge aktive tilbud, som kan hjælpe dem i gang, og som kan hjælpe dem videre.

Lovforslaget indeholder også en ændring af de gældende regler om, at det første ret- og pligttilbud til unge under 30 år skal have en sammenhængende varighed på 6 måneder. Der har været rejst kritik af, at reglerne er for ufleksible, fordi der ikke må være pauser i aktiveringsperioden på de 6 måneder. Den kritik har jeg lyttet til; jeg kan godt se, at der kan være behov for noget fleksibilitet. Derfor foreslår jeg, at vi ændrer reglerne, så det bliver muligt for jobcentrene at tilrettelægge et 6-måneders-aktiveringsforløb med pauser på op til 4 uger. Hermed får jobcentrene bedre mulighed for at tilrettelægge nogle fornuftige aktiveringsforløb til gavn for de unge. For det er jo det, det hele handler om: at hjælpe de unge i gang og hjælpe de unge videre, så de ikke ender på en overførselsindkomst.

Lovforslaget indeholder også nogle elementer, som ikke alene vedrører de unge. Af dem vil jeg gerne fremhæve, at voksenlærlingeordningen med lovforslaget nu bliver lovfæstet. De foreslåede regler om voksenlærlinge er ikke nye; i dag er de blot fastsat administrativt i en bekendtgørelse. Det nye er, at arbejdsgivernes ret til at få et tilskud på 30 kr. i timen i 2 år nu bliver lovfæstet. Dermed bliver aftalen fra december 2008 om tilskud til voksenlærlinge, som er ind-

gået mellem regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre, nu opfyldt.

Et andet forslag, som jeg vil fremhæve, er bemyndigelsen til at forhøje beløbsgrænsen fra 1.000 kr. til 1.500 kr. for godtgørelse, som kontanthjælps- og starthjælpsmodtagere kan få til dækning af transportudgifter, når de deltager i tilbud. Ændringen er taget med, fordi det af flere er blevet påpeget, at beløbsgrænsen på de 1.000 kr. til transport kunne være en hindring for, at ledige kontant- og start-hjælpsmodtagere får de rette tilbud. Den kritik har jeg også lyttet til, og bemyndigelsen vil blive brugt til at hæve beløbsgrænsen til 1.500 kr. I første omgang vil det komme til at gælde i resten af 2010, som er den periode, hvor regeringen har kunnet finde finansiering til forhøjelsen.

Til slut vil jeg gerne takke for det gode forhandlingsklima, jeg synes vi har haft omkring hele forliget, men også for den gode behandling, som forslaget har fået her i dag. Og så ser jeg frem til udvalgsbehandlingen.

Kl. 20:12

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Tak til ministeren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Kl. 20:13

Meddelelser fra formanden

Den fg. formand (Karen J. Klint):

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 17. marts 2010, kl. 13.00.

Jeg henviser til den dagsorden, der er opslået i salen. Jeg skal i øvrigt henvise til den omdelte ugeplan.

:

Mødet er hævet. (Kl. 20:13).
